

Ті, хто пройшли крізь вогонь і радіацію

Працівникам
органів внутрішніх справ
Прикарпаття — учасникам
ліквідації наслідків аварії
на Чорнобильській
атомній електростанції
присвячується

І МЕРТВИМ, І ЖИВИМ,
НЕ НАРОДЖЕНИМ
ЧОРНОБИЛЬЦЯМ
ПРИКАРПАТТЯ
ВОНИ СІМСЯ СІМТ ВІД
ЯДЕРНОЇ КАТАСТРОФИ
ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ

Володимир ГОЛУБОШ, Василь КІЦЕЛЮК,
Андрій БОНДЮК, Іван КРІЦАК,
Ігор ГОЛИНСЬКИЙ, Володимир ЧИСЛОВ

Ті, хто пройшли крізь вогонь і радіацію

Науково-публіцистичне видання

Працівникам органів внутрішніх справ Прикарпаття —
учасникам ліквідації наслідків аварії
на Чорнобильській атомній електростанції
присвячується

УДК 621.039.586(092)(477.86)
Т 39

Авторський колектив:

ГОЛУБОШ Володимир Валентинович, кандидат юридичних наук, доцент
КІЦЕЛЮК Василь Мирославович, кандидат юридичних наук
БОНДЮК Андрій Федорович, кандидат юридичних наук
КРІЦАК Іван Васильович, кандидат юридичних наук
ГОЛИНСЬКИЙ Ігор Михайлович
ЧИСЛОВ Володимир Анатолійович

Ті, хто пройшли крізь вогонь і радіацію: Науково-публіцистичне видання / Голубош В. В., Кіцелюк В. М., Бондюк А. Ф., Кріцак І. В., Голинський І. М., Числов В. А. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2021. 232 с., іл.

ISBN 978-966-428-758-3

Книга «Ті, хто пройшли крізь вогонь і радіацію» присвячена 35-річчю Чорнобильської катастрофи. Видання містить біографічні довідки та публіцистичні нариси про працівників органів внутрішніх справ Прикарпаття — ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС, ілюстроване унікальними світлинами. Також узагальнено науково-фактичний матеріал про Чорнобиль, проведено глибокий і всебічний зріз національної трагедії України.

УДК 621.039.586(092)(477.86)

ISBN 978-966-428-758-3

Шановні читачі!

Тридцять п'ять років тому, вночі 26 квітня 1986-го, на Чорнобильській атомній електростанції вибухнув четвертий енергоблок, і «мирний» атом вирвався на волю, сіючи смерть для всього живого.

Першими у бій із невидимим ворогом вступили бійці пожежних частин Прип'яті і Чорнобиля, які в надзвичайно складних умовах, коли радіація на станції в сотні, тисячі разів перевищувала допустимі рівні, виконували свою роботу, допоки вистачало сил. Ці молоді люди, без сумніву, усвідомлювали смертельну небезпеку, але переважило відчуття службового обов'язку, розуміння того, що коли вони відступлять, вогонь пошириться на інші об'єкти, і наслідки стануть невідворотними.

Уже через кілька годин після фатального вибуху до Чорнобиля зі столиці виїхали працівники міліції, які проходили навчання та перепідготовку у відомчих навчальних закладах МВС. Можна, звісно, звинуватити тодішню владу, котра кинула незахищених правоохоронців у радіаційне пекло, але це лише робить більш героїчним подвиг, самопожертву людей у погонах, які забезпечували на заражених територіях громадський порядок, охороняли від мародерів майно громадян і державну власність, здійснювали контрольно-пропускний режим у 30-кілометровій зоні, виконували чимало іншої важливої роботи.

Через випробування Чорнобилем пройшли понад 400 працівників органів внутрішніх справ Івано-Франківської області, які несли службу, починаючи з 26 квітня 1986 року, а дехто й до закриття станції в 2000-му. На жаль, більше ста ліквідаторів-правоохоронців не дожили до цього дня, практично кожен з тих, хто продовжує земний шлях, має проблеми зі здоров'ям, що з'явилися внаслідок чорнобильського відрядження.

У прикарпатській поліції пам'ятають про наших старших колег, які пройшли крізь вогонь і радіацію, на прикладах їх служіння народові та вірності Присязі виховується молоде покоління. І ця книга — наш обов'язок перед ними, перед їхніми сім'ями і рідинами — у такий спосіб зберегти пам'ять, віддати людську шану.

Чорнобиль — не лише подвиг, героїзм і самовідданість ліквідаторів, а ще й нагадування про те, що не можна безвідповідально ставитися до природи, попередження та урок для прийдешніх поколінь. Ця трагедія вимагає від кожного з нас замислитися над буттям, згадати в думках і молитвах усіх живих і тих, кого немає серед нас, подякувати і вклонитися людям, які пожертвували найдорожчим — своїм здоров'ям і життям заради майбуття, зберегли цю прекрасну землю для нащадків. Вічна пам'ять героям, яка житиме в наших серцях завжди!

*Володимир ГОЛУБОШ,
кандидат юридичних наук, доцент, начальник Головного управління
Національної поліції в Івано-Франківській області,
генерал поліції третього рангу.*

35-РІЧЧЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ: НАУКОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ПУБЛІКАЦІЙ

А потім, потім... Потім, як усі ми,
Почула раптом дзвони Хіросіми.
А потім дзвін Чорнобиля. І зону.
І серце дзвону в попелі руїн.
І Фукусіму, де вже й не до дзвону.
Який він буде, наш наступний дзвін?!

Ліна Костенко

Вступ і актуальність проблеми. У ХХ ст. Чорнобильська АЕС вважалася символом могутності країни, її будівництво стало важливим етапом розвитку атомної енергетики. Тридцять п'ять років тому, 26 квітня 1986 р., світ сколихнув вибух реактора четвертого енергоблоку станції. У той день «мирний атом» із символу могутності перетворився в «ахіллесову п'яту», став втіленням беззахисності людства, а подальший шлях розвитку енергетики піддався сумніву. З тих пір — це один із найбільш скорботних днів календаря — День пам'яті загиблих у радіаційних аваріях і катастрофах.

Аварія на Чорнобильській АЕС за масштабами не має аналогів в історії людства. Її наслідки вплинули на екологічний стан усього європейського континенту, породивши чимало фундаментальних радіобіологічних проблем. Екологічний вплив Чорнобильської катастрофи поставив країну перед необхідністю розв'язання нових, винятково складних, великомасштабних проблем, що торкаються практично всіх сфер суспільного життя, багатьох аспектів науки й виробництва, культури та моралі [1, с. 498]. За Міжнародною шкалою ядерних та радіологічних подій, катастрофа на ЧАЕС відповідає сьомому (найвищому) рівню аварій — великий викид радіоактивного матеріалу зі значними наслідками для здоров'я людей та навколишнього середовища [2].

Хронологія подій і наслідки. 26 квітня 1986 року о 1 год 23 хв 40 с на четвертому енергоблоці ЧАЕС, розміщеної на правому березі річки Прип'ять, у 12-ти кілометрах від міста Чорнобиля Київської області, трапилася аварія, яка за своїми наслідками виявилася наймасштабнішою катастрофою в історії атомної енергетики. Неконтрольоване зростання потужності призвело до вибуху і знищення значної частини реакторної установки, викиду великої кількості радіоактивних речовин у навколишнє середовище. В атмосферу потрапили в радіоактивному стані майже всі елементи таблиці Д. Менделєєва [3, с. 39].

Верхню плиту масою близько 2 тис. тонн підкинуло вгору, на кілометр піднялася «малинова» хмара, нижня плита провалилася на 4 метри в землю, 180 тонн ядерної лавини розсіялося по приміщеннях і навколишній території [4]. Температура в реакторі в перші дні сягала 5000 градусів — до нього неможливо було підійти. Над АЕС висіла радіоактивна хмара, яка тричі облетіла Землю. Щоб «прибити» її до землі, реактор закидали з вертольотів піском із свинцем і поливали водою, однак ефект від цих дій був мізерним.

Біля ЧАЕС викопали величезний рів. Його заповнили залишками реактора, шматками бетонних стін, одягом робітників-ліквідаторів катастрофи. Протягом півтора місяця реактор повністю запечатали бетоном, спорудивши саркофаг, щоб уникнути витоку радіації.

Уже в перші хвилини після вибуху загинуло двоє працівників ЧАЕС. Прибула до місця події команда пожежників була шокована побаченим і за показниками лічильників радіації відразу зрозуміла, що сталося. 30 осіб кинулися на боротьбу з лихом. Із захисного одягу на них були звичайні шоломи та чоботи, які жодним чином не могли вберегти пожежників від значних доз радіації [5, с. 127]. Внаслідок аварії у 134-х робітників станції розвинулася променева хвороба, 28 з них загинули упродовж декількох місяців після аварії [6]. Загалом унаслідок вибуху померло близько 10 000 осіб, більше 70 тисяч залишилися інвалідами. Під радіоактивне випромінювання потрапило 1,9 мільйона людей в Україні, загалом — 8,4 мільйона в Україні, Білорусі, Росії та інших країнах Європи [7, с. 435].

До ранку пожежникам вдалося загасити полум'я. Впродовж доби евакуювали близько 100 тис. осіб, більше 50 тис. голів великої рогатої худоби. Було організовано безперебійну доставку бетону, рідкого азоту та інших матеріалів. Евакуація населення з навколишніх районів, які найбільше постраждали від радіоактивного забруднення, була призупинена. Нічого не здогадуючись, люди відпочивали на смертельної небезпечній території: виїжджали на природу, теплим весняним днем довго перебували на вулиці діти, вбираючи в себе величезні дози радіації [5, с. 127].

Лише 27 квітня оголошена повна евакуація: 1100 автобусів колоною вивозили населення Чорнобиля, Прип'яті та інших прилеглих населених пунктів. Люди покидали свої будинки, з собою їм дозволили взяти лише посвідчення особи та їжу на кілька днів. Територія, радіусом у 30 км, була визнана зоною відчуження, не придатною для життя людини.

Протягом 1991–1995 рр., відповідно до вимог чинного законодавства, визначено межі зон радіоактивного забруднення. До них віднесли 2293 населених пункти, які зазнали найбільшого ураження. Водночас критерії, що були закладені в основу прийняття рішення, не враховували доаварійний рівень дози додаткового техногенного опромінення та щільність забруднення довкілля продуктами розпаду радіонуклідів, які було викинуто у навколишнє середовище під час випробовування ядерної зброї у 1945–1980 рр. [8, с. 124]. За статистикою, в Україні внаслідок Чорнобильської аварії забруднено радіонуклідами понад 5,4 млн га на території 74 районів 12 областей із зони підвищеної радіаційної небезпеки: Вінницької, Волинської, Житомирської, Івано-Франківської, Київської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької та Чернігівської, де проживало близько 3,2 млн осіб, серед них понад 600 тис. дітей. Радіоактивно вражені території з високою щільністю забруднення в Україні становили 4,8 % площі, до травня 2006 р. через радіоактивний розпад вони скоротились до 25,5 тис. км² [9, с. 3]. Крім того, сполуки рутенію, барію і лантану були виявлені далеко за межами України, наприклад, у Швеції [10, с. 8].

Причини катастрофи: версії і факти. Однією з версій причин вибуху на ЧАЕС є так званий «інертний експеримент». Дослідницький реактор IRT-5000 в Чорнобилі був досить потужним, тому Міністерство атомної енергетики СРСР було стурбоване тим, чи зможе реактор припинити роботу в разі нападу на електростанцію під час війни. Вирішено провести на Чорнобильській АЕС випробування: у випадку повномасштабного відключення електроенергії парова турбіна повинна була призупинити паропостачан-

ня. Експеримент із використанням інерційного обертання турбінного ротора для задоволення потужності самого агрегату називається «інертним» [11, с. 29].

При проведенні експерименту 26 квітня через порушення експлуатаційних процедур потужність реактора миттєво збільшилася в сто разів за номінальною потужністю, його температура зросла приблизно з 330 до 2000°C, що призвело до вибуху реактора, високої температури частинок ядерного палива і, як наслідок, викиду великої кількості пари. Оскільки реактор на Чорнобильській АЕС не був спроектований з міцною оболонкою, вибух знищив його верхню кришку, що спричинило витік великої кількості радіоактивних матеріалів. Підраховано, що реактор № 4 мав загалом 180 тонн діоксиду урану і ядерних відходів від ядерних реакцій, а в результаті аварії стався вибух більше 6 тонн ядерного палива [11, с. 29]. На думку окремих учених, одна з найстрашніших аварій в історії атомної енергетики викликана недооцінкою потужностей та дефектами в конструкції реактора, особливо відсутністю захисної оболонки [12, с. 498].

Утім, до цих пір немає одностайності, що стало справжньою причиною катастрофи на Чорнобильській АЕС. Одні стверджують, що причина полягає в дефектному обладнанні і грубих помилках при будівництві АЕС, інші — у збоях роботи циркуляційної системи водопостачання, яка забезпечувала охолодження реактора. Треті переконані, що всьому виною стали проведені на станції в ту зловісну ніч експерименти щодо допустимого навантаження, під час яких відбулося грубе порушення правил експлуатації. Четверті впевнені, що якби над реактором знаходився захисний бетонний ковпак, побудовою якого знехтували, такого поширення радіації не було б. Швидше за все, ця жахлива подія сталася через сукупність перерахованих факторів, адже кожен з них мав місце. Людська безвідповідальність, сподівання, що «якось воно буде», у питаннях, що стосуються життя і смерті, а також навмисне приховування інформації про події з боку радянської влади призвели до наслідків, результати яких будуть відгукуватися не одному поколінню людей в усьому світі [5, с. 128].

Ліквідація наслідків аварії на ЧАЕС. Із забруднених територій евакуювали 116 тис. осіб; статус постраждалих унаслідок катастрофи мають 2594071 особа [13, с. 85]. Основний тягар роботи щодо локалізації наслідків аварії на ЧАЕС покладався на особовий склад понад 210 військових частин та інших підрозділів загальною чисельністю 340 тис. осіб, з яких лише 24 тис. були кадровими військовослужбовцями. Більше 90 тис. військовослужбовців перебували в зоні аварії в найскладніший період — від квітня до грудня 1986 р. [14].

Крім того, здійснено 1800 вильотів вертольотів, що скинули на палаючий реактор понад 5000 тонн матеріалів для гасіння. На висоті скидання 100–200 метрів температура досягала 120–180 градусів. Теоретично розраховувалось, що на цій висоті радіаційне опромінення буде в межах 1000 рентген, практично ж воно перевищувало це значення в більш ніж три рази. В епіцентрі аварії рівні радіації досягали 10–12 тис. рентген [15, с. 33].

Служба в Чорнобильській зоні стала нелегким випробуванням і для працівників органів внутрішніх справ. Як уже зазначалося, за лічені хвилини після вибуху на станції до місця аварії прибули бойові розрахунки 2-ї воєнізованої пожежної частини з охорони Чорнобильської АЕС і 6-ї самостійної воєнізованої пожежної частини з охорони міста Прип'яті. Ці пожежники першими вступили у двобій із розбурханою атомною стихією, наскільки вистачило сил і здоров'я боролися з вогнем, аби він не поширився на інші об'єкти. Їм на допомогу прибули пожежні підрозділи з сусідніх міст Київщини. Згодом

у Чорнобильській зоні почергово працювали окремі батальйони протипожежної служби з різних регіонів України, в тому числі з Прикарпаття.

Відразу після аварії на посилений варіант несення служби перевели міліцейський гарнізон Київської області. Перший удар на себе прийняв особовий склад Прип'ятського міського та Чорнобильського районного відділів міліції. А через кілька годин після катастрофи по тривозі підняли слухачів Київської вищої школи МВС СРСР і навчального центру при УВС Київського міськвиконкому. Їх відправили в Чорнобиль і Прип'ять для охорони громадського порядку та виконання інших важливих завдань. Загалом у різні періоди в тридцятикілометровій зоні відчуження несли службу 33 тисячі працівників органів внутрішніх справ, у тому числі більше чотирьохсот — з Івано-Франківщини.

З перших днів після аварії активну участь у роботах зі зменшення наслідків катастрофи брали вчені Національної академії наук України. З ініціативи академіка Г. О. Богданова у м. Києві створено Українську філію ВНДІ сільськогосподарської радіології. Вчені В. Г. Бар'яхтар, В. І. Трефілов, В. П. Кухар, В. М. Шестопапов, Е. В. Соботович, О. О. Созінов, В. В. Стрелко, Б. С. Прістер та ін., не шкодуючи сил і здоров'я, докладали максимум зусиль для покращення радіаційної ситуації. Інформація і здобутки, знання і досвід вітчизняних науковців ставали загальним світовим надбанням [9, с. 3–4]. У результаті переговорів між урядами Радянського Союзу, Канади, Німеччини, США та Франції, за участі Всесвітньої організації охорони здоров'я було започатковане співробітництво між науковцями цих країн. Велике значення мала допомога з боку уряду Японії, який на подолання наслідків аварії виділив 10 млн доларів [16, с. 482].

Учені НАН України провели численні всебічні дослідження біологічних наслідків радіонуклідного забруднення екосистем, зокрема впливу на біоту хронічного опромінення іонізуючою радіацією, зумовленого радіоактивним розпадом продуктів поділу урану. Встановлено радіобіологічні ефекти на різних рівнях організації біологічних систем — від молекулярного й субклітинного до популяційного. Розкриття закономірностей розвитку радіаційних ушкоджень біосистем та процесів їх післярадіаційного відновлення зумовило розроблення широкого кола практичних заходів, що сприяють пом'якшенню негативних для людини наслідків хронічного опромінення і окреслюють можливості використання нових технологій природокористування на забруднених радіонуклідами територіях [17, с. 30].

Отож Чорнобильська катастрофа змусила переглянути багато існуючих пріоритетів, у тому числі й наукових. Традиційні дослідження проблем атомної енергетики, радіаційного приладобудування, радіогеохімії, які нібито не стосувалися екологічних аспектів, набули надзвичайного екологічного значення. З одного боку, потрібно було оперативно й максимально мінімізувати конкретні негативні наслідки, з іншого — розробити відповідні заходи на перспективу. Це зумовило появу абсолютно нових, часом несподіваних наукових напрямів і завдань. З метою їх вирішення в Національній академії наук України організовано нові цільові наукові підрозділи, в багатьох інститутах істотно розширено тематику чорнобильських питань, сформовано спеціалізовані наукові програми тощо [18].

Замовчування трагедії в радянський період. Після аварії на ЧАЕС влада всіляко приховувала причини катастрофи, їх негативні наслідки для людей та довкілля. У цей час розпочинаються страйки та мітинги як реакція громадськості на Чорнобильську трагедію. Поведінка влади спричинила надзвичайне зростання політичного екологічного руху. У грудні 1987 року створено асоціацію «Зелений світ». Саме активісти розповіли суспільству не лише про катастрофічне погіршення екологічної ситуації

в Україні, а й закликали громадськість до активних дій: мітингів, маніфестацій, виступів, звернень до влади з вимогою отримання правдивих даних; здійснювали досить активну просвітницьку роботу, видавали підручники з екології, проводили референдуми з локальних екологічних проблем [19, с. 6].

Засобом масової інформації заборонялось інформувати населення про масштаби катастрофи та засоби особистої гігієни, роботи з ліквідації наслідків аварії. Карти радіаційного забруднення, рівні радіації були засекречені до 1989 року. Приховування інформації ініціювалося керівництвом радянської держави і Міністерством атомної промисловості СРСР. Аргументом для втаємничування цієї катастрофи була напевно необхідність у запобіганні паніки серед населення. Така позиція справді була небезпідставною, хоча інформацію про цю подію засекретити виявилось неможливим [20, с. 90]. У 1986 р. СРСР був ще наддержавою, але вже через п'ять років після вибуху на Чорнобильській АЕС Радянський Союз розпався і, можливо, аварія стала одним із каталізаторів цього процесу. Радянський уряд не усвідомлював ступінь небезпеки вибуху атомних електростанцій.

Сучасний стан ядерної енергетики в Україні та необхідність вироблення адекватних заходів реагування. Б. Прістер відзначає, що в нинішніх умовах важливим є не допускати виникнення і розгортання атомної чи хімічної аварії, бути превентивно готовим до значних непередбачуваних катастроф, забезпечувати охорону населення не лише у технічному плані, а й на організаційному рівні, враховуючи соціальні, медичні, демографічні та інші аспекти. Так, усі держави, які працюють під егідою МАГАТЕ, врахували досвід аварії на ЧАЕС і визнали за необхідне проводити йодну профілактику населення на відстані до 120 км від епіцентру катастрофи, а сільськогосподарські контрзаходи — до 300 км. Натомість, Україна не переглянула цей норматив, зберігши його на рівні 30 км.

В Україні досі немає механізмів забезпечення прогностичних центрів необхідною метеорологічною та іншою інформацією, систем відстеження радіоактивної хмари, відсутній державний центр прогнозування радіаційної обстановки. Інститут проблем безпеки АЕС НАН України запропонував створити такий центр у своєму складі.

Особливо гостро постає питання з кадрами: у країні, що пережила Чорнобиль, спеціальність «дозиметрія» закрито, фахівців у галузі радіаційного захисту і моніторингу довкілля не готують. У спеціалізованих службах відбулась настільки глибока ротація кадрів, що працівників із досвідом ліквідації наслідків аварій на кшталт Чорнобильської фактично не залишилося.

Постійна готовність до контрдій у разі техногенних аварій, наявність методів і засобів швидкої оцінки ситуації, висококваліфікованого персоналу, рятувальних служб, визначення кількості техніки для локалізації — усе це частина культури безпеки в національному вимірі, найважливіший принцип для представників влади всіх рівнів [9, с. 4–5].

Стан наукових досліджень проблем ЧАЕС. В останні десятиліття спостерігається істотне зростання зацікавленості науковців техногенною безпекою як у світі загалом, так і в окремих країнах чи регіонах. Свідченням цьому є значна кількість фахових публікацій, присвячених аналізу екологічної, енергетичної безпеки, проведення наукових конференцій, семінарів, круглих столів [21, с. 320].

Проблема Чорнобиля тривалий час є об'єктом всебічного наукового аналізу і щоразу відкриває нові аспекти дискусії. Лідерами за кількістю публікацій є міжнародна організація МАГАТЕ (29 % публікацій), США (16 %), Україна (15 %), Франція (14 %), Білорусь (13 %), Росія (5 %) [22, с. 33]. Вивчення широкого кола джерел, включення до

наукового обігу аудіовізуальних документів сприяють глибшому, різноаспектному науковому дослідженню теми аварії на ЧАЕС та боротьби з її наслідками, дозволить на основі унікального фактичного матеріалу виявити особливості поведінки та життя населення в екстремальних умовах [23, с. 176].

Слід відзначити, що доступ до інформації про подію та її багатоаспектні й багаторівневі складові наука одержала лише на початку 1990-х років, коли відбулися кардинальні суспільно-політичні зміни в країні. Першим археографічним узагальненням роботи істориків на початковому етапі вивчення проблеми стала стаття Н. В. Маковської «Політична ретроспектива Чорнобильської катастрофи в документах», опублікована в журналі «Архіви України» [24]. Тоді ж почали виходити друком публікації на сторінках газет «Демократична Україна» та «Ехо Чорнобиля» раніше засекречених документів. Таким чином було закладено початок науковому вивченню істориками проблем, пов'язаних із Чорнобильською АЕС.

У фондах державних та відомчих архівів накопичено величезний масив інформації. Незначна віддаленість чорнобильської проблеми у часі обумовила накопичення документального матеріалу, пов'язаного з нею, переважно в системі відомчих архівів, нині — Центральному державному архіві громадських об'єднань України. З нього і доцільно розпочати огляд архівних джерел Чорнобильської катастрофи, адже саме до республіканського керівництва в Києві надходили, з одного боку, вказівки з центральних органів влади і управління СРСР, а з іншого — донесення про їхнє виконання та ситуацію в республіці загалом у зв'язку з подією на ЧАЕС, що відбивали тогочасне бачення й розуміння ситуації. Нині у ЦДАГО України зберігаються 158 фондів (369 описів) у складі 255106 справ, документи яких тематично представляють усе розмаїття української новітньої історії, у тому числі — передісторію та хроніку подій Чорнобильської катастрофи, а також її наслідки [25, с. 170].

Одну з перших спроб з'ясувати істинні причини аварії на Чорнобильській АЕС здійснив ексміністр енергетики України В. Ф. Складар у книзі «Завтра был Чернобыль» (1991), де своєрідний «погляд з середини» активного учасника ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС доповнено бесідами з керівниками і фахівцями різного профілю, що дало змогу детально і глибоко розглянути проблему Чорнобиля в контексті його минулого, сьогодення і майбутнього [26, с. 52].

Медико-біологічні наслідки аварії. «У великій мудрості багато печалі; і хто примножує пізнання, примножує скорботу» — ця думка царя Соломона особливо актуальна, якщо виявлене захворювання вже або ще невиліковне [27, с. 16]. Чорнобильська катастрофа на значній території України створила небезпечну для здоров'я людей радіаційну обстановку. Досі не розв'язані питання щодо інтерпретації її медико-біологічних наслідків, передусім, фізичного стану учасників післяаварійних робіт. Однією з головних причин цього є недостатня увага до патоморфологічних досліджень, що дозволяють отримати об'єктивні відомості про зміни в органах і тканинах опроміненої людини. Вочевидь, це своєрідний спадок радянської ідеології, яка сумлінно дбала про таємність «незручної» інформації [28, с. 24].

Наслідки Чорнобильської катастрофи дали знати про себе в перші місяці після вибуху. Люди, які проживали на територіях, прилеглих до місця трагедії, вмирали від крововиливів і апоплексичних ударів. Постраждали ліквідатори наслідків аварії: із більш ніж 600 тис. ліквідаторів близько 100 тис. вже немає в живих — вони померли від злоякісних пухлин і руйнування системи кровотворення. Життя інших ліквідаторів теж не назвеш безхмарним — вони страждають від численних захворювань, у тому числі

онкологічних, розладів нервової та ендокринної систем. Такі ж проблеми зі здоров'ям мають багато евакуйованих, а також населення прилеглих до зони територій [5, с. 129].

В Україні постійно збільшується ризик розвитку онкологічних захворювань, що вимагає проведення своєчасних широкомасштабних медико-біологічних досліджень. Існуючі епідеміологічні дослідження, спрямовані на визначення причини різкого зростання раку, пов'язують цей факт із Чорнобильською катастрофою [29]. Численні наукові розробки радіобіологів і генетиків свідчать, що іонізуюча радіація, навіть у малих дозах, призводить до нестабільності у вигляді різноманітних порушень хромосом, що обумовлює виникнення онкопатології [30, с. 323].

У 1989 році на тисячу новонароджених дефекти розвитку становили 33,9 %, захворювання щитовидної залози зросли в два рази, кількість захворювань дихальних шляхів — в 11 разів [31, с. 58]. Протягом двадцяти років випадків захворювання на рак щитоподібної залози стало більше на декілька тисяч, і серед них траплялися переважно ті, хто потрапив у групу дітей, які перебували на заражених територіях [7, с. 435]. Так, з 1986 до 2002 р., за даними ВООЗ, у дітей до 14 років діагностували 3822 випадки раку щитовидної залози, в тому числі 1711 – в Білорусі, 1762 – в Україні і 349 — у чотирьох найбільш постраждалих регіонах Росії. Крім того, у підлітків у віці 15–18 років було виявлено 299 випадків раку щитовидної залози в Білорусі, 582 — в Україні і 134 — у 4 регіонах Росії [32].

Опроміненню піддалися понад 8 млн осіб. Погіршення здоров'я у ліквідаторів наслідків аварії відбулося майже за всіма класами захворювань: спостерігається зростання захворюваності і смертності від хвороб серцево-судинної, дихальної та нервово-психічної систем, об'єднаних поняттям радіаційної психоматичної хвороби. Очікується до 4000 смертельних випадків від онкологічних хвороб. Крім того, існує ймовірність смертельного захворювання 200 тис. японців унаслідок катастрофи, яка сталася на японській АЕС «Фукусіма-1», що є не менш небезпечною за Чорнобиль [33, с. 101].

Проблеми з виношуванням вагітності, часті викидні, мертвонароджені діти, народження немовлят з генетичними відхиленнями (синдром Дауна, аутизм та ін.), ослабленим імунітетом, збільшення кількості хворих на лейкемію дітей, онкохворих — усе це відгомони катастрофи на Чорнобильській АЕС. Все живе на Землі відчуло на собі смертельну силу радіації: з'явилися мутанти — лоша з п'ятьма ногами, теля з двома головами, риби і птиці неприродно величезних розмірів, новонароджені з деформаціями голови і кінцівок — жакливі свідчення людської недбалості [5, с. 129].

Б. Прістер зазначає, що масовий випас рогатої худоби на вражених радіацією луках призвів до опромінення щитовидної залози корів у великих дозах. У межах 30-кілометрової зони навколо ЧАЕС ці дози перевищували допустимі норми, провокували біологічні ефекти аж до руйнування фолікулів. Тривалий час після аварії на значних територіях у корів, овець, коней спостерігали гіпотеріоз. Населення споживало молоко, а йодну профілактику розпочали не раніше, ніж через тиждень після аварії, що фактично нівелювало її ефект. Це спричинило масове опромінення українців у біологічно значних дозах, а також підвищення частоти захворювань на рак щитовидної залози.

Превентивне (до випадіння) або оперативне (відразу після радіоактивних випадіння) проведення заборонних і профілактичних заходів (йодна профілактика) дозволяє суттєво зменшити дозу внутрішнього опромінення тварин і людини. Наприклад, негайно після аварії на реакторі № 1 у Віндскейлі (Англія) у фермерів було вилучено, знищено чи перероблено на сухе молоко і масло близько 3 млн л молока. А через півтора місяця обмеження на використання продукту на всій ураженій території скасували повністю. У нас же рекомендацію про перероблення молока вчасно і масштабно реалізува-

ли лише у Києві. Завдяки оперативному моніторингу молока, проведеному вченими і ветеринарною службою, в столиці організували його диференційований збір на різних молокозаводах з умовно чистих і забруднених господарств. Чисте молоко спрямували на виробництво продукції для дитячих кухонь і установ, а забруднене переробили, в основному, на масло і сири, обов'язково витримуючи їх у холодильниках. Ці заходи дозволили зменшити в 7–10 разів дозу опромінення щитовидної залози населення Київської міської агломерації, що налічує разом із передмістями близько 4 млн осіб.

Проте досі готовність до аварійного реагування на державному рівні є низькою: не опрацьовано питання про негайне припинення випасу корів, щоб не допустити надходження радіоактивного йоду в організм людини, — найефективніший крок йодного захисту; не розроблено методів йодної профілактики, не створено запаси препаратів йоду тощо. Необхідно розробити і запровадити Інструктивно-методичні вказівки про критерії застосування й організації йодної профілактики для персоналу і населення [9, с. 4–5].

Біотоп, біоценоз та водно-екологічна ситуація в Чорнобильській зоні. За даними Інституту землеустрою УААН, в Україні налічується близько 3,2 млн га деградованих та малопродуктивних орних земель, які потребують консервації. Крім того, близько 20 % території країни перебуває в незадовільному стані.

Найбільш значущий ареал забруднених у результаті техногенної діяльності земель становлять землі Чорнобильської зони. За офіційними даними, аварія призвела до забруднення більше 145 тис. км² території України, Білорусі та Росії, щільність забруднення радіонуклідами якої перевищує 37 кБк/м². Загалом в Україні радіоактивного забруднення зазнали понад 8 % території країни (майже 50 тис. км² земель). Унаслідок Чорнобильської катастрофи забруднено радіоактивними нуклідами близько 5 тис. населених пунктів, з них в Україні — 2218 із населенням приблизно 2,4 млн людей. Осадження радіонуклідів на ґрунт сприяли дощі, викликаючи плямистість, тому в одному і тому ж населеному пункті рівень радіоактивного забруднення міг відрізнятись в десятки разів [10, с. 8].

Чорнобильська зона відчуження сьогодні — це територія, на якій майже без втручання з боку людини відбуваються поступові процеси відновлення автохтонних рослинних та тваринних комплексів Полісся, фізико-хімічних умов їх існування. Тваринний світ, як більш рухливий компонент екосистеми, освоює цей резерват спокою і поширення можливостей для відтворення більш швидкими темпами. Є всі підстави очікувати, що вже за 30–50 років на території зони сформуються біоценози, цінність яких сьогодні складно оцінити [34, с. 78].

За власними запасами води, доступними для споживання, Україна перебуває серед найменш забезпечених цим природним ресурсом країн Європи. Особливе занепокоєння суспільства викликає сьогодні водно-екологічна ситуація в зоні відчуження Чорнобильської АЕС, адже з її території, разом із поверхневим стоком і ґрунтовими водами, у річкові системи та водосховища потрапляють небезпечні для всього живого радіонукліди. Для запобігання таким негативним явищам у зоні відчуження здійснюють постійний моніторинг міграції радіонуклідів із водними потоками і вивчають вплив різних рівнів іонізуючого випромінювання на живі організми, які населяють водні екосистеми [35, с. 44].

Аварія на Чорнобильській АЕС мала негативні наслідки і для Чорного моря. Основними джерелами потрапляння в море радіонуклідів були атмосферні опади безпосередньо після аварії й наступне надходження радіоактивних елементів каскадом Дніпровських водосховищ із забрудненої зони навколо ЧАЕС, а також зі стоком інших рік [36, с. 29].

Чорнобильська і японська трагедії у ЗМІ. Українське й японське суспільства мали дуже різний рівень підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях техногенного характеру. Так, японська система оповіщення, зокрема через канали засобів масової інформації, спрацювала бездоганно. Натомість мешканці України вчасно не були поінформовані взагалі. Радянський уряд спочатку практикував повне замовчування факту аварії, згодом обмежився лише коротким хронікальним повідомленням, далі подавав дозовану інформацію: для іноземної аудиторії — одну, для внутрішньої — іншу, але також напівправдиву.

Нестача своєчасної, повної та об'єктивної фактологічної інформації обумовлювала відсутність у радянських ЗМІ змістовних оперативних публікацій і сприяла поширенню панічних настроїв у суспільстві. Інформаційний вакуум часто заповнювали зарубіжні радіостанції на кшталт «Радіо Свобода», «Голос Америки», але їхня аудиторія була обмежена слухачами, які наважувалися ігнорувати відповідні заборони радянського уряду. Натомість японський уряд не вдавався до організованих форм інформування світової спільноти про аварію на АЕС — японські та зарубіжні кореспонденти мали повний доступ до інформації. Роботу медійників обмежували лише з міркувань їхньої особистої безпеки. Українські друковані ЗМІ широко використовували інформаційні повідомлення провідних інформаційних агентств світу та в унісон із ними захоплювалися мужністю, зібраністю, організованістю японців.

Аварії на ЧАЕС та «Фукусіма-1» — це техногенні катастрофи у країнах, першу з яких — СРСР — ідентифікують як тоталітарну, а другу — Японію — із певними застереженнями як демократичну. Медійне інформування про дві згадані катастрофи відповідало політичному режимові держав. Радянські чиновники на шкоду власним громадянам і міжнародному іміджу не збагнули, що «нічого немає такого таємного, що б не стало явним», а японці виходили з норми, що світова «спільнота повинна знати» про аварію, її масштаби та ймовірні наслідки [37, с. 283]. Отож глобальні наслідки, непевні прогнози, а особливо державно-управлінські прорахунки, допущені в інформуванні та захисті населення, сформували в масовій свідомості недовіру до владних, наукових, медичних, а також інших установ, які відповідали і відповідають за захист населення від наслідків Чорнобильської катастрофи [38, с. 1].

Вплив Чорнобильської аварії на ядерну енергетику України та зарубіжних країн. Т. Т. Глазко наводить наступну хронологію подій, пов'язаних із розвитком ядерної енергетики у світі до 1986 року [3, с. 41].

Середина 40-х рр.	Масові викиди в атмосферу приблизно 600 кКі ¹³¹ I на найбільшому промисловому атомному об'єкті США у м. Хенфорд. Не було вжито жодних заходів захисту населення: у частини дітей, котрі мешкали на околицях об'єкта, опромінення щитоподібної залози сягло 30 Гр. Лише через 40 років ці відомості розсекретили.
1949–1956 рр.	76 млн м ³ радіоактивних відходів ВО «Маяк» (Росія) загальною активністю 2,75 МКі були скинуті в р. Течу. 124 тис. місцевих жителів зазнали зовнішнього і внутрішнього опромінення.

1953 р.	Викид радіоактивних речовин у навколишнє середовище з аварійного ядерного реактора в Аргонській національній лабораторії (США).
9 вересня 1954 р.	Киштимська аварія на ВО «Маяк» (Росія), що спричинила викид 20 МКі радіоактивних речовин. 270 тис. мешканців Челябінської, Свердловської і Тюменської областей зазнали зовнішнього та внутрішнього опромінення.
10 жовтня 1957 р.	Аварія на атомному реакторі у м. Віндскейл (Велика Британія), внаслідок якої в атмосферу потрапило близько 21 кКі радіоактивних речовин. Загинули 13 працівників ядерного центру.
1958 р.	Катастрофа в Національній лабораторії у Лос-Аламосі (США). 15 272 особи зазнали внутрішнього (плутоній) і загального зовнішнього опромінення.
Весна 1967 р.	Аварія на ВО «Маяк» (Росія), що спричинила радіоактивне забруднення 2 700 км ² території та опромінення 41 тис. осіб.
20 травня 1970 р.	Аварія на АЕС Індіан-Поїнт–1 (США).
Грудень 1971 р.	Аварія на АЕС м. Сакстона. Викид 72,89*10 ¹⁰ Бк (19,7 Кі) радіоактивних газів у навколишнє середовище.
28 березня 1979 р.	Аварія на АЕС Три-Майл-Айленд (США). Системи герметизації й очищення сприяли значному зниженню радіоактивного забруднення довкілля: було викинуто близько 9,25*10 ¹⁰ МБк (2,5 МКі) радіоактивних благородних газів і 55,5*10 ¹⁰ Бк (15 Кі) радіоактивного йоду.
26 квітня 1986 р.	Аварія на Чорнобильській АЕС (Україна) — найбільша техногенна радіоекологічна катастрофа на планеті. У навколишнє середовище потрапило від 50 МКі до 1,3 млрд Кі (за різними джерелами) радіоактивних речовин.

Так, доза радіаційного пилу, вивільненого в результаті Чорнобильської катастрофи, в 400 разів перевищувала дозу атомної бомби, скинутої на Хіросіму [39]. За даними МАГАТЕ, станом на 90-ті роки в світі побудовано 420 атомних реакторів, ще 120 перебувало на стадії будівництва. Найбільше їх було в США, Франції, пострадянських країнах. Крім цього, в світі працювало 326 ядерних установок, а також кількості криголамів, підводних човнів з атомними двигунами. Загалом у 1945–1987 рр. у світі сталося 80 аварій на атомних реакторах [40, с. 7]. У Франції, наприклад, доля електроенергії, отриманої за рахунок атомних електростанцій, досягає 80 % [41, с. 38–39].

До речі, вірменський дослідник Т. С. Парсаданян наводить дещо іншу статистику, відповідно до якої на сьогодні існує 191 атомна електростанція в 31 країні світу (448 енергоблоків, лише 96 з яких є старшими 1980 року. При цьому близько 80 із них будуть виведені з експлуатації найближчими роками). Ось їх список за країнами: 48 у США (останній з них закриється в 2038 році); 8 в Росії (планується закрити до 2025 року); 6 у Франції (закриті в 2018–2020 рр.); 6 в Канаді (4 з них закриті в 2018–2019 рр.); 5 в Японії (на 2 з них вже є висновок про закриття); 4 в Швейцарії

(закриються до 2022 р.); 4 в Великобританії (закриються в 2023 році); 3 в Індії; 3 в Бельгії (закриються в 2025 р.); 2 в Фінляндії (будуть закриті до 2039 р.); 2 в Тайвані (закрито в 2018–2019 рр.); 2 в Швеції (закрито в 2018–2020 рр.); 1 в Пакистані; 1 в Нідерландах (закриється в 2033 році); 1 в Аргентині [42, с. 79–80]. Показово, що до 2025 року Німеччина зобов'язується закрити 17 АЕС. Загалом у ставленні Європи до проблеми загрози аварій на АЕС Європи безсумнівно превалює фактор великої щільності населення при малих відстанях від великих міст до атомних станцій [10, с. 13].

У багатьох країнах світу було побудовано низку нових атомних електростанцій. До 2018 року в 30 країнах споруджено і введено в експлуатацію 440 атомних електростанцій із встановленою потужністю понад 390 ГВт, що становить 11 % світового виробництва електроенергії. Крім того, на сьогодні у 13-ти країнах ведеться будівництво 50 атомних енергоблоків [43]. Станом на червень 2019 р., Китай має 47 атомних енергоблоків, посідаючи третє місце в світі, і 11 — споруджуваних. Китайський історик Ши Тауяюань вважає, що до цих пір жоден директор атомних електростанцій не наважується зізнатися, що їх об'єкти досконалі, оскільки ядерна енергетика підпорядковується DCS (розподілена система управління) [39]. Ніхто не очікував, що «мирний атом» може вийти з-під контролю і на АЕС «Фукусіма-1». Отож і сучасні технології не здатні повністю гарантувати безпечну експлуатацію атомних станцій, унеможливити повторення масштабних радіаційних катастроф [28, с. 24].

Аварії на атомних електростанціях стали кульмінацією доцільності існування і будівництва нових АЕС, які несуть людству велику загрозу. У світі народи і уряди держав стали задумуватися над питанням «бути чи не бути» ядерним енергетичним комплексам. Деякі після Чорнобильської аварії почали відмовлятися від «дешевої» енергії і стали демонтувати ядерні блоки. Нині відмовились від атомних комплексів Швеція, Данія, Австрія, Філіппіни, спираючись на те, що дешевизна їх будівництва насправді не розкриває усієї складності проблеми. Переробка і поховання радіоактивних відходів лише одного блоку станції коштує до 75 % вартості цього атомного енергокомплексу.

Крім того, через 25–30 років атомна електростанція повинна бути зупинена, а її демонтаж і захоронення за вартістю рівноцінні затратам на будівництво. З урахуванням сказаного, її існування в 2–3 рази стає дорожчим типової електростанції, що працює з використанням газу, вугілля чи мазуту. Використовуючи атомну електроенергію, забруднення довкілля розпочинається уже з часу видобування уранової руди, її переробки, транспортування, аж до захоронення відходів [44, с. 60]. При цьому варто зауважити, що Україна за обсягом виробництва електроенергії атомними електростанціями посідає восьме місце у світі і п'яте в Європі.

Найбільшу загрозу для навколишнього середовища становлять радіоактивні відходи (РАВ), що постійно збільшуються. Особливо це стосується довгоіснуючих РАВ, які підлягають захороненню в глибоких геологічних формаціях. На жаль, цій проблемі держава не приділяє належної уваги. Один із вірогідних варіантів її розв'язання — утворення міжнародного консорціуму для створення глибинного центрального могильника довгоіснуючих РАВ на забрудненій плутонієм території Чорнобильської зони, де можна захоронити і вітчизняні, і зарубіжні відходи. В Україні також назріла потреба створення раціональної інфраструктури ядерної енергетики, що мала б замкнений ядерний цикл — від видобутку урану, його збагачення, виготовлення ТВЕЛів тощо аж до захоронення РАВ [41, с. 38–39].

У контексті Чорнобиля варто згадати і про екологічну ситуацію в м. Калуш Івано-Франківської області. Довготривала господарська діяльність хімічних підприємств у Калуському районі спричинила численні провали земної поверхні в цьому місті, руйнуван-

ня будинків і комунікацій, засолення водоносних горизонтів. Розвиток карсту в Домбровському кар'єрі калійних руд створює ризик його затоплення й потрапляння розсолів калійних солей у річки Лімниця і Дністер. Викликають занепокоєння умови захоронення високотоксичних відходів гексахлорбензолу, які можуть спричинити забруднення повітря, ґрунтів і водоносних горизонтів. Зазначені обставини вже були підставою для оголошення згаданих територій зоною надзвичайної екологічної ситуації і потребують здійснення невідкладних запобіжних заходів [45, с. 45].

Загроза ядерних і терористичних актів. За результатами досліджень вітчизняних фахівців та міжнародних експертів з питань ядерної безпеки, причинами широкомасштабної радіаційної аварії можуть бути як недбалість та неполадки в роботі атомних реакторів, так і терористичні акти. Міжнародна спільнота не виключає можливості їх здійснення і на теренах України. Розширення політичних, економічних і культурних зв'язків України з іншими державами призводить до появи в нашій країні емісарів терористичних організацій з нелегальних мігрантів. Це дозволяє припустити, що у нас накопичується загрозливий потенціал, який може перетворити її на вибухонебезпечну — кризову країну [46, с. 20].

Досвід боротьби з цим негативним явищем у світі свідчить про те, що питання профілактики та протидії ядерним терактам та радіаційним аваріям нині є особливо актуальним та потребує постійної уваги як з боку державних структур, так і громадських організацій. Основоположим моментом у цій надзвичайно важливій, державній справі є завчасне проведення заходів прогнозування небезпек на випадки широкомасштабних радіаційних аварій та ядерних терактів [46, с. 21].

В Україні 75 % реакторів АЕС уже сьогодні працюють в режимі небезпечної роботи. Наша держава має намір добудувати ще 2 блоки по мільйону кіловат-годин кожний на Рівненській та Хмельницькій АЕС. На думку активістів асоціації «Зелений світ», потрібно не любити власну країну, щоб, маючи в резерві більш ніж 100 % встановлених потужностей ТЕС, не використовувати його, а замість цього будувати нові генеруючі потужності. Будь-яка країна світу резерв більше 15 % вважає для себе вже збитковим. При добудові збільшиться ймовірність повторення Чорнобильської катастрофи, тому що будуються реактори передчорнобильської конструкції [47, с. 33].

Отож, як зазначає китайський історик Ши Таюань, технологія в галузі ядерної енергетики все ще розвивається і прогресує. Люди занадто впевнені в собі, що не узгоджується з консервативною філософією прийняття рішень. «Єдиний спосіб уникнути «Чорнобиля» (...) — бути скромним і розумним, — стверджує дослідник, — постійно розвивати наші основні технології, які б по-справжньому вкоренилися в філософії ядерної безпеки» [39].

Пожежі на території Чорнобиля. За період з 1993 до 2011 р. у зоні відчуження зареєстровано 1035 випадків пожеж на площі понад 2600 га, що свідчить про постійну наявність джерел вогню та високу пожежну небезпеку на радіоактивно забруднених територіях. Періодичність появи великих лісових пожеж вказує на високу вірогідність їх виникнення найближчими роками.

Запаси сухоостою та захаращеності в 2–5 разів перевищують нормативи, що погіршує пожежний стан лісів. У зв'язку з недосконалістю шкали природної пожежної небезпеки виникає необхідність у її перегляді. Першочерговими кроками для зниження пожежної небезпеки є зменшення захаращеності та рубки догляду високої інтенсивності у високоповнотних соснових штучних насадженнях. Обмежувальні протипожежні заходи насамперед повинні проводитися в насадженнях низької повноти, де внаслідок

несприятливої вертикальної структури існує висока ймовірність виникнення верхових пожеж.

На думку фахівців, за підпалами у Чорнобильській зоні приховують злочини. Причиною пожежі у квітні 2015 року, якою були охоплені тисячі гектарів лісу є підпал. За повідомленнями очевидців, ті місця, де сталося загоряння, важкодоступні, не було там і грозових дощів. Зате зовсім поруч незаконно вирубали здорові дерева. Це легко було встановити по пеньках, які там залишилися. Щоб замести сліди злочинів, і здійснюють підпали ті, хто вирубує ліс у забороненій для цього зоні відчуження поблизу Чорнобильської АЕС. Десятки тисяч гектарів повністю вигоріло. Це — подвійний злочин, бо, крім прямих збитків, через крадіжку деревини та відволікання значних коштів і людських ресурсів на гасіння пожеж заподіюється непоправна шкода населенню м. Києва та навколишніх населених пунктів, де осідає радіоактивний попіл [48].

Постчорнобильське мислення. Ще на початку реалізації програми довготривалих досліджень соціально-психологічних наслідків Чорнобильської катастрофи сформульована теза про становлення в масовій свідомості особливого типу «постчорнобильського мислення», який здатний слугувати довготривалим стресогенним чинником, що зумовлює свого роду «корекцію» всієї картини світу, ставлення до життя та суб'єктивних оцінок різних його сторін і найважливіших життєвих подій, адаптаційних здібностей і поведінкової активності потерпілого населення. Відразу після аварії й у перші роки після неї масова свідомість була буквально заражена чорнобильською історією — усе, щоб не відбувалося з людьми або навколо них, пояснювалося дією чорнобильського чинника [49].

З Чорнобилем прийшла апокаліптична епоха та символіка, яка всіляко викорінювалася в радянському дискурсі за допомогою головного сюжету, що ґрунтується на ідеях раціонального порядку, контролю та героїчного подвигу. У масовій свідомості атомна аварія, навпаки, актуалізується одкровенням про пророчу зірку «полин» (інша поширена назва — «чорнобиль») [50, с. 103]. Про чорну полинову зірку відомо з євангельських пророцтв. В Одкровенні Іоанна Богослова [Одкр. 8—11] говориться: «І засурмив третій Янгол, і впала з неба велика зірка, палаючи, як смолоскип, і впала на третину річок та на водні джерела, і ім'я цієї зірки — «полин», і багато з людей помирали з води, бо стали вони гіркі ... але ще нескоро знову скинуть дракона в безодню і, починаючи зі сходу, зарубцюються останні виразки і рани, і зблищить чиста річка води життя, світла як кристал... ». Зірка «полин» і є зірка Чорнобиль [15, с. 184].

Духовно-ціннісні аспекти трагедії на ЧАЕС. За словами класика, всі прогреси реакційні, якщо руйнується людина. З цих позицій в основі Чорнобильської трагедії лежить антропогенний фактор, адже глобальні наслідки людської діяльності стосовно довкілля є підсумком розриву людини з Богом, недбайливого ставлення до природи.

Зокрема, Чорнобиль стає метафорою бездуховності. Його матрицею є поняття «духовний Чорнобиль», що з'явилося ще в 1980-і роки. Вказане поняття виникло в колах української національної інтелігенції як символ духовної кризи і поширювалося на опис інших сторін тогочасного життя в Україні — «духовний Чорнобиль», «мовний Чорнобиль». В сучасній Україні «духовний Чорнобиль» асоціюється з різноманітними кризовими явищами — духовно-релігійними, екологічними, політичними. Причому це поняття набуває катастрофічного забарвлення: чорнобильська аварія бачиться «не лише екологічною катастрофою оточення, але і катастрофою в екології душ наших, катастрофою моральності, духовності», а також символом національної трагедії, що означає «вимирання нації» [51]. Після аварії на ЧАЕС багато хто вперше пересту-

пив поріг храму, щоб по-новому оцінити сенс буття, знайти вихід з періоду напіврозпаду, зі страхів про генні мутації та швидкої смерті у дорозі до Бога.

У Чорнобилі діє Свято-Іллїнський православний храм. З чудотворним образом Миколая Угодника (XVII ст.) з Іллїнської церкви люди в зоні виходили проти пожежі, й вогонь припинявся. Існують перекази, що Святий сам боронив церкву від злодіїв у покинутому місті; ті зізнавалися, що, потрапивши до церкви, не змогли нічого винести. Настоятель храму протоієрей Миколай Якушин розповідає, що дозиметричні виміри всередині храму відразу після вибуху і в перші дні після нього показали несподівано низький фон радіації. Отець Миколай власноручно створив спеціальну книгу пам'яті під назвою «Велика чорнобильська поминальна книга», де записані імена декількох тисяч чорнобильців, які жили чи працювали у зоні відчуження та віддали своє життя в результаті ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Двічі на рік цю книгу виносять на середину Свято-Іллїнського храму і перечитують усі імена. Також щорічно 26 квітня в пам'ять про загиблих тут дзвонять дзвони, рівно в той час, коли відбувся вибух — о 1 год 23 хв ночі. Кількість ударів рівнозначна кількості років, що минули з дня катастрофи.

З благословення митрополита Володимира (Сабодана) була написана ікона «Чорнобильський Спас», яка надала особливого духовного значення самій трагедії та християнському подвигу людей, що не пошкодували життя заради ближнього. Не знаходячи підтримки у влади, народ шукає її у Бога. Між іншим, у Казанській Церкві м. Ярвенпяя у Фінляндії з'явилася ікона «Христос утішає чорнобильських дітей», історія якої невідома [53]. Чорнобильці мають тепер і свого небесного патрона — святителя Феодосія Чернігівського. За переказом, напередодні катастрофи мешканка Чернігова бачила видіння: Святий молився Богу, і «чорна хмара» минала місто. Згодом виявилося, що на Чернігів (всього за 60 км від реактора) не впала жодна радіоактивна пляма [54, с. 126].

Доречно згадати й Блаженну Аліпію Голосіївську (1905–1988 рр.), нині канонізовану до лику святих. Ще задовго до трагедії вона попереджала людей, що буде горіти земля, що «затравлять» землю і воду. «Гасить вогонь! — кричала блаженна. — Не пускайте газ! Господи! Що буде на Страсному тижні!» (аварія сталася в ніч на Вербну неділю). Але її ніхто не розумів. Понад пів року монахиня перебувала в посиленому пості і молитві за спасіння землі та людей від страшної катастрофи. За день до аварії свята ходила по вулиці і кричала: «Господи! Пожалій немовлят, пощади народ!» Господь відкрив стариці духовне значення Чорнобильської трагедії, але повністю відвернути гнів Божий від людей вона не змогла. Коли ж аварія сталася і почалася паніка, особливо в Києві та прилеглих містах і селах, Аліпія не благословляла покидати домівки, закликала звернутися до Бога і сподіватися на Його допомогу і милість [55].

Віктор Вейник, член-кореспондент АН Білорусі, у книзі «Чому я вірю в Бога» розмірковує, що 85 % радіоактивної пилюки Чорнобиля пішло на Білорусь. Учений дійшов висновку, що чорнобильський вітер подув не на Київ тому, що в столиці України, за 90 км від реактора, знаходиться Києво-Печерська лавра з потужним духовним полем, створеним тисячами її молитвеників. На думку В. Вейника, за минуле тисячоліття земля і споруди Києво-Печерської лаври сильно намолені, містять всю хронологічну інформацію про молитви і життя святих, що створює відповідне випромінювання (духовне поле) [56, с. 122]. Учений висловив гіпотезу про вибірккову дію радіоактивних елементів, пов'язану з духовністю: всередині церков, що знаходяться поблизу Чорнобиля, випромінювань немає навіть при вибитих вікнах, ікони теж не випромінюють радіацію. Навіть телевізійникам з Німеччини було важко зрозуміти, що тут працює не фізичний, а духовний механізм.

Вагомий внесок у дослідження «духовного Чорнобиля» зробив талановитий вчений Ф. Я. Шипунов. Багато в чому завдяки зусиллям його команди були заблоковані проекти будівництва атомних станцій поблизу великих міст. Учені поглиблено займалися вивченням проблем Церкви, духовних явищ з точки зору енергетики. Висновки робилися часом неймовірні. Один красномовний приклад: було з'ясовано, що під час пасхального богослужіння хрест, встановлений на куполі православної церкви, випромінює вниз, на прихожан, потік цілющої енергії величезної сили. Її реєстрували спеціальні датчики вимірювальних приладів, які були прилаштовані до хреста. На думку Ф. Я. Шипунова, хрест виконує функцію «перевипромінювача космічної енергії», яку приймає і концентрує купол. На запитання, чи не є події в Чорнобилі «бичем Божим», він відповів: Чорнобиль — це неправильний розвиток взаємин людини з природою.

Науковець наголошує, що на Землі достатньо екологічно чистої енергії. Одне Сонце випромінює стільки енергії, що коли її використовувати раціонально, то жодних інших джерел тепла не потрібно. Натомість перевага надається атомній енергії. Щоб добути один грам урану, потрібно використати стільки нафти і вугілля, що подальше його розщеплення не покриє витрат за рахунок виділеної з нього енергії. Іншими словами — всі атомні станції мають негативний ККД. Це спадщина величезної оборонної промисловості, яка накопичила багато радіоактивних речовин і намагається запевнити, що атом необхідний для мирних цілей. Будь-яка атомна станція є не що інше, як міна уповільненої дії [57; 58].

Постфактум трагедії і наші дні. 14 грудня 2000 р. Чорнобильська АЕС була офіційно закрита. Західні країни зобов'язалися допомогти Україні більш ніж на 700 млн доларів, побудувавши новий саркофаг навколо зруйнованого четвертого реактора для запобігання витоку радіації. Наприкінці 2015 р. величезна арка шириною в 257 м, висотою в 108 м і вагою в 31 тис. тонн повністю ізолювала його від зовнішнього світу. В. П. Брюханов, колишній директор Чорнобильської АЕС, вважає, що навіть із закриттям станції всі питання вирішені не будуть [59].

Тінь Чорнобиля і дотепер похмуро нависає над пострадянськими країнами. В останні роки чорнобильські проблеми супроводжує настрій безнадії: помітних зрушень на краще у їх розв'язанні немає, панує відчуття безвиході, невиліковності чорнобильських ран. Це пов'язано з тим, що ще донедавна Чорнобильську трагедію розглядали винятково як радіаційну катастрофу, а саму радіацію вважали її головним смертоносним чинником [60, с. 18]. Час, що минув з моменту аварії, сприяє тому, що більш помітними стають результати впливу катастрофи на трансформацію світосприйняття, ціннісної сфери та способу життя потерпілих, а отже, можна припустити, що віддаленість у часі від аварії на ЧАЕС сприяє більш об'єктивному дослідженню проблеми [61, с. 34].

Сьогодні Прип'ять — місто-привид, яке зберігає в собі спогади всіх тих, чиє життя після раптової аварії на ЧАЕС поділилося на «до» і «після». Наразі місто оточене колючим дротом і там функціонують лише чотири об'єкти: станція для фторування води, КПП, спеціалізована пральня і гараж для автомобілів, які вивозять радіоактивні відходи. Але сказати, що зона відчуження зовсім мертва, не можна. Адже вовки, дикі кабани, ведмеді та інші тварини повернулися в густі ліси, які оточують атомну електростанцію. Якщо говорити про рослини, то практично всі вони, крім дуже вразливих, вижили. Навіть у найбільш заражених зонах рослинність відновилася вже через три роки після аварії [6]. Зараз у зоні відчуження проживають 140 людей, яких називають «самопоселенцями». Після аварії тут були виконані роботи з дезактивації, що дозволило суттє-

во знизити радіаційний фон, але, незважаючи на все це, жити на цій території буде неможливо ще приблизно 100 років [7, с. 435].

Походження слова «Чорнобиль» та чорнобильська тема в літературі. Чорнобиль — це той же Стрежів з Лаврентіївського літопису, де в 1160 році княжив Всеволод Глібович. Урочище Стрежів і зараз називають майже так само — Стрижів. В Іпатіївському літописі Стрежів з 1193 року вже називається Чорнобилем.

Існує кілька вартих уваги версій походження назви цього міста. Так, у Геродота в описах скіфських племен відзначено, що на території, розташованій вище Дніпра по річці Тясмин, є країна Меланхлевів. Це єдина місцевість на землях України і Білорусі, де корінне населення впродовж всієї історії свого існування віддавало перевагу чорному одягу. За іншою версією, місто Чорнобиль — це місце розмежування русинів України і Білорусі (так званих чорних і білих свиток). У Чорнобилі з 1700 року тричі на рік проводилися великі ярмарки. Збираючись на ці ярмарки, люди говорили, що йдуть до «чорно-білих». На плані Чорнобиля 1730 р. видно, що планування вулиць міста до сьогоденішнього часу майже не змінилося: є замок (на Замковій горі), костел, кілька православних церков, синагога, «Татарський» курган 1240 року. Більшість чорнобильських культових споруд та пам'яток архітектури минулих епох зникло вже за радянських часів [62, с. 61].

З моменту трагедії слово «Чорнобиль» отримало багато смислів. Окремі з цих значень функціонують на рівні мовного побуту, інші отримали лексикографічну фіксацію в тлумачних словниках, а отже, увійшли до складу літературної мови. Актуальність смислів, закладених у цих мовних знаках, пояснюється потенційною загрозою ядерної аварії на будь-якій атомній електростанції. Недарма аварію на японській АЕС «Фукусіма» називають другим Чорнобилем.

Як слушно зауважує літературознавиця Тамара Гундорова, «у плані соціальному і культурному Чорнобиль позначив кризу тоталітаризму і перевернув існуючу картину світу» [63, с. 41]. Після 26 квітня 1986 р. в українській літературі оформився окремий тип поетичного дискурсу, який можна умовно кваліфікувати означенням «чорнобильський». Від поезії, твореної в синхронний хронологічний період, але на інші теми, ці вірші відрізняє наскрізна негативна аксіологія та асоціативно-семантична підпорядкованість єдиному образowi — Чорнобиль [64, с. 167]. У поезії, яка стала естетичною реакцією на події 26 квітня 1986 року, «наслідком [...] осмислення образу Чорнобиля є різновекторність стимульованих ним асоціацій (Чорнобиль → аварія, Чорнобиль → зона, Чорнобиль → біль, лихо, трагедія, Чорнобиль → хвороба, смерть тощо) та строкатість поетичного словника, задіяваного для вербалізації відповідних асоціацій» [65, с. 46–47].

Макротеми катастрофи в реальному й духовному вимірах виразно розкриває письменник Олесь Гончар у своїх мемуарах. В нотатці від 24 квітня 1992 р. він пише: «Най-світліший день Воскресіння Христового, наш український Великдень... // у цьому році припав на день найтрагічніший — шостий рік Чорнобильської катастрофи. Тому і єдналися в душі почуття суперечливі. Все ясніше стає, що // Чорнобиль — горе всесвітнє, нічого подібного за масштабами не знала історія людства... // А образ Воскреслого наближає нас до небес». Розглядувана модель контрастивності сповнена авторської негативної оцінки, яку реалізують негативно (горе всесвітнє) і позитивно (небеса) конотовані експресеми, епітетизація прикметниками (найсвітліший і найтрагічніший, суперечливий), контекстна антонімізація український Великдень // Чорнобильська катастрофа (Чорнобиль, горе всесвітнє) [66, с. 81].

Чорнобиль, як і Хіросіму, — ці дві великі біди, що потьмарили світ (04.05.1986), — Олесь Гончар асоціює з образом сатани, який з'явився людям крізь полум'я вибуху. Катастрофа 1986 р. позначена «подихом біблейського зла, подихом кінецьсвіття» (30.06.1986). За автором «Щоденників», це другий (після первородного) гріх, ще тяжчий (04.07.1986), це засторога п'ятих чи десятих сил, якщо «вони десь є над нами» (02.10.1986). Чорнобиль — це Божа кара.

Олесь Гончар закликає всіх людей «отямитися і по-новому глянути в небо», повернутися в часи, коли українці були більш віруючими, моральними, чистими душею. Від імені всіх «грішників», з вини яких «звізда Полин» місцем удару обрала Україну, автор «Собору» просить вибачення в тих, хто прийде в цей світ через 200 літ: «Простіть нашу епоху, що була така нерозумна, жорстока й самовпевнена! Якщо побачите знову цю землю відродженою, в первородній красі й чистоті її, хай дарує вона вам щастя і пам'ять, адже без пам'яті людині не зазнати повного щастя... Хай заспівають вам по гаях ті солов'ї, що їх чули ми... Кровна віть наша, діти майбутнього, озирніться до нас через віки!» (08. 07. 1986) [66, с. 83–84].

Починаючи з 90-х років, активну участь в експедиціях у зону відчуження брала українська дисидентка-шістдесятниця, поетеса та громадський діяч Ліна Костенко. Етнограф Олексій Доля пропонував журналістам: «Хочете взяти інтерв'ю в Ліни Василівни? Поїдьте з нею в Зону». Вона писала: «Ви запитаете, — як можна любити Зону? А як можна її не любити? Хіба матір любиш менше від того, що вона вже померла? Навпаки, більше, глибше, покайно, бо це любов, помножена на біль неоправної втрати». Поетесу хвилює не лише трагедія на Чорнобильській АЕС та її наслідки, але й те, що в країні розпочався «духовний Чорнобиль» — страшніший, ніж сама аварія. Тема безвиході та порожнечі антигуманного чорнобильського простору у поезіях, прозових творах, публіцистичних виступах письменниці перегукується з мотивом відповідальності людини за скоєний злочин. Чорнобиль символізує трагедію українського народу, стає для Ліни Костенко точкою виміру порядності й духовності політиків, вчених, поетів, пересічних громадян.

Туристична привабливість Чорнобиля. Влітку 2019 року в Офісі Президента України створили робочу групу щодо покращення туристичної привабливості зони відчуження. Результатом роботи групи став Указ «Про деякі питання розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 10 липня 2019 року. Робочою групою розроблено положення, які усувають штучно створену монополію діяльності певних туристичних операторів. Зазначається, що зона повинна, перш за все, реалізовувати соціальну функцію та наповнювати бюджети депресивних прилеглих районів, тому модель розподілу доходів від туризму слід змінити. У зв'язку із зростанням туристичного потоку передбачається вжити невідкладних заходів щодо облаштування визначених в установленому порядку маршрутів необхідною інфраструктурою.

Чорнобильський туризм сьогодні є незаперечним фактом, який необхідно перетворити на позитивний чинник сприяння зацікавленості світу Україною. Удосконалення туристичного потенціалу Чорнобиля є одним із головних пріоритетів у розвитку зони відчуження, і відповідні кроки з боку кожної з зацікавлених сторін повинні бути максимально дієвими [68, с. 5].

Навесні 2018 року стартували зйомки мінісеріалу «Чорнобиль» від студії HBO. Коли зйомки «Чорнобиля» узгодили, київська продакшн-компанія Radioactive Film написала листа HBO на стадії препродакшну, щоб переконати її відзняти частину матеріалу в Україні. На думку Radioactive Film, українські локації поліпшать автентичність зо-

бражуваних подій. Зрештою, приблизно 30 % проведених в Україні, зокрема в Києві, зйомок зайняли близько 20 днів.

Після виходу серіалу кількість туристів, які відвідали місто-привид Прип'ять, збільшилася в п'ять разів за рахунок громадян із західних країн. За статистикою, станом на жовтень 2019 року Чорнобильську зону відвідало близько 107 тис. туристів, з них частка іноземців склала понад 80 % [69, с. 24–25]. Цей випадок став світовим прикладом впливу кінематографу на розвиток туризму. На думку Роллана Сергієнка, автора фільмів «Дзвін Чорнобиля» (1986), «Наближення до Апокаліпсису. Чорнобиль поруч» (1991), «Чорнобиль-2001. Заповіт» (2001) та інших, головна мета таких кінострічок — «...зафіксувати і зберегти назавжди стан людей, які безпосередньо зіштовхнулися з репетицією майбутньої атомної війни» [70, с. 33].

Заключне слово. За деякими оцінками, в ліквідації наслідків аварії взяли участь близько 650 тис. осіб. Військові, пожежники, міліціонери, вчені, інженери, робітники — всі вони, ліквідатори катастрофи, носили одне звання — «рядовий Чорнобиля». Мужністю і героїзмом, неймовірними зусиллями, покладеними на вівтар Батьківщини, ці «солдати Чорнобиля» врятували людство від наслідків атомної стихії [51, с. 186]. Подвиг ліквідаторів-правоохоронців відзначений високими державними нагородами. Троє офіцерів пожежної охорони удостоєні звання Героя Радянського Союзу, чотирьом присвоєно звання — Героя України, 742 працівники органів внутрішніх справ нагороджені орденами та медалями.

Слід відзначити, що сьогодні багато робиться для увіковічення пам'яті жертв Чорнобиля, виховання молодого покоління пожежників та правоохоронців. Так, у Черкаському інституті пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля МНС України (нині Академія пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля) побудований храм-каплиця на честь ікони Божої Матері «Неопалима купина», що є осередком духовного життя академії. У м. Києві та багатьох інших містах споруджені пам'ятники ліквідаторам, з 1992 року діє Національний музей «Чорнобиль», де зібрано близько 7 тис. експонатів з Чорнобильської зони відчуження.

Гіркі чорнобильські дзвони не змовкають ось уже 35 років. Ніхто не змірився з цією датою, ніхто не звикся з нею — ні в Україні, ні в усьому світі. Тривожний набат чорнобильської біди застерігає, нагадує: «Не питайся, по кому б'є дзвін...». Він б'є по тих, кого катастрофа знищила відразу, і по тих, кого знищила згодом, і по тих, кого по волі нищить досі [70, с. 210]. Уроки Чорнобиля треба знати і пам'ятати, щоб запобігти подібним трагедіям у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Малюга Л. Ю. Деякі аспекти вдосконалення законодавства України щодо соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи. *Форум права*. 2011. № 3. С. 498–504. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index (дата звернення: 01.03.2021).
2. Двадцять п'ять років Чорнобильської катастрофи. Безпека майбутнього. Національна доповідь України. К.: КІМ, 2011. 356 с.
3. Глазко Т., Глазко В. Чорнобиль: новий фактор еволюції: нез'ясовані популяційно-генетичні наслідки. *Вісник Національної академії наук України*. 2006. № 4. С. 39–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2006_4_4 (дата звернення: 01.03.2021).
4. Боровой А. А., Гагаринский А. Ю. Выброс радионуклидов из разрушенного блока Чернобыльской АЭС. *Атомная энергия*. 2001. Т. 90. Вып. 2. С. 137–145.

5. Лобанов А. Чернобыль: крупнейшая техногенная катастрофа XX века. В сборнике: Шаг в науку. Материалы VI региональной научно-образовательной конференции. 2016. С. 127–129.
6. Ковалевська Л. Чорнобиль ДСП. Наслідки Чорнобиля. К.: Абрис, 1995. 328 с.
7. Антоненко Д. О. Чорнобиль і Фукусіма: дві катастрофи, одна трагедія. *Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика*: збірник наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітнім Дням цивільної оборони та охорони праці (Полтава, 23–24 квітня 2020 р.) / упоряд. і ред.: В. П. Титаренко, А. М. Хлопов. — Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020. С. 435–438. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/14954> (дата звернення: 01.03.2021).
8. Барановська Н. П. Вплив Чорнобильської катастрофи на трансформаційні процеси у суспільстві (до 25-річчя трагічних подій). *Український історичний журнал*. 2011. № 2. С. 123–142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UIJ_2011_2_10 (дата звернення: 01.03.2021).
9. Прістер Б. Проблеми радіаційного захисту населення на територіях, забруднених наслідком аварії на Чорнобильській АЕС. *Вісник Національної академії наук України*. 2011. № 4. С. 3–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnpu_2011_4_1 (дата звернення: 01.03.2021).
10. Тихонов М. Н. Уроки Чернобыля: анализ и оценка последствий. *Вестник Российской академии естественных наук (Санкт-Петербург)*. 2014. № 3. С. 8–16.
11. Болдырева О. Н., Чанчжао Ли. Пересмотр трагедии в Чернобыле: мнение китайских историков по этому поводу. *Вестник Дагестанского государственного университета. Серия 2: Гуманитарные науки*. 2020. Т. 35. № 2. С. 29–37.
12. Спустя 20 лет после утечки атомной энергии на Чернобыльской АЭС в Украине. *Международное радио Китая*. 2006. — 14 апр. URL: crionline.cn. (дата обращения: 18.02.2020).
13. 20 років Чорнобильської катастрофи: підсумки і перспективи / Верховна Рада України. К.: Парламент. вид-во, 2006. 640 с.
14. Медицинские последствия аварии на Чернобыльской атомной электростанции. Информ. бюлл. Всесоюзного научного центра радиационной медицины АМН СССР. Киев, 1991. 340 с.
15. Пучков М. В., Корчевой Р. В. Уроки Чернобыля и Фукусимы: обеспечение безопасности персонала при ликвидации последствий аварии специального вооружения. *Военная мысль*. 2012. № 10. С. 31–34.
16. Присяжнюк А. Є., Романенко А. Ю., Бази́ка Д. А., Федоренко З. П., Чумак В. В., Фузик М. М., Гудзенко Н. А., Гулак Л. О., Горох Є. Л. Організація в Україні аналітичних епідеміологічних досліджень радіаційних ризиків розвитку лейкемій внаслідок Чорнобильської катастрофи. *Журнал Національної академії медичних наук України*. 2013. Т. 19. № 4. С. 482–489. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnamnu_2013_19_4_17 (дата звернення: 01.03.2021).
17. Гродзинський Д. М., Дембовецький О. Ф., Левчук О. М., Пацюк Ф. Н. Радіобіологічні та радіоекологічні дослідження Чорнобильської катастрофи вченими НАН України. *Вісник Національної академії наук України*. 2012. № 6. С. 30–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnpu_2012_6_6 (дата звернення: 01.03.2021).
18. Національна академія наук України. 1918–2008: до 90-річчя від дня заснування. К.: Вид-во КММ, 2008. 624 с.
19. Лісова Н. Партія зелених протестує проти створення в Україні звалища ядерних відходів // *За вільну Україну*. 2005. 20 груд. С. 6.
20. Нікітіна Н. В., Нікітіна А. А., Ізосімова С. О. Соціальний аспект Чорнобильської національної катастрофи у філософському просторі української історії. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2014. № 2. С. 90–92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrs_2014_2_16 (дата звернення: 01.03.2021).
21. Бессонова М., Маклюк О. Обговорення проблем техногенної безпеки на науковій конференції у Запорізькому національному університеті, присвяченій 30-й річниці аварії на Чорнобильській АЕС. *Scriptorium nostrum*. 2015. № 3. С. 320–325. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scno_2015_3_21 (дата звернення: 01.03.2021).

22. Артамонова Н. О., Павліченко Ю. В., Шепелєв А. Г. 30 років Чорнобильської катастрофи: наукометричний аналіз наукових публікацій. *Український радіологічний журнал*. 2016. Т. 24, вип. 2. С. 14–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/URLZh_2016_24_2_5 (дата звернення: 01.03.2021).
23. Климович Н. М. Чорнобильська трагедія у кінодокументах ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. *Архіви України*. 2011. № 2–3(273). С. 176–180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2011_2-3_16 (дата звернення: 01.03.2021).
24. Маковська Н. В. Політична ретроспектива Чорнобильської катастрофи в документах. *Архіви України*. 1993. № 1–3.
25. Барановська Н. Архівні джерела вивчення Чорнобильської катастрофи. *Архіви України*. 2006. № 1–6(259). С. 170–184. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2006_1-6\(259\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2006_1-6(259)_13) (дата звернення: 01.03.2021).
26. Відлуння Чорнобиля. *Вісник Національної академії наук України*. 2011. № 4. С. 52–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2011_4_6 (дата звернення: 01.03.2021).
27. Герасимов Г. А. De gustibus «Уроки Чернобыля и скрининг патологии щитовидной железы». *Клиническая и экспериментальная тиреоидология*. 2011. Т. 7. № 1. С. 15–18.
28. Терещенко В., Піщиков В., Дегтярьова Л., Сегеда Т. Прояви і діагностика зміненого перебігу захворювань у потерпілих від Чорнобильської катастрофи. *Вісник Національної академії наук України*. 2011. № 4. С. 24–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2011_4_3 (дата звернення: 01.03.2021).
29. Берштейн Л. М. Рак щитовидной железы: эпидемиология, эндокринология, факторы и механизмы канцерогенеза. *Практическая онкология*. 2007. Т. 8. №1. С. 1–8.
30. Неумержицька Л. В., Клименко С. В., Коваль Г. М., Вербиленко Р. М., Шкарупа В. Н. Оцінка хромосомних порушень в соматичних клітинах хворих на рак щитоподібної залози, що постраждали від Чорнобильської аварії. Фактори експериментальної еволюції організмів. 2013. Т. 13. С. 323–326. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/feeo_2013_13_84 (дата звернення: 01.03.2021).
31. Коваленко І. Г. Ставлення партії зелених України щодо закриття Чорнобильської АЕС. *Наукові праці Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Сер. : Історичні науки. 2008. Т. 83. Вип. 70. С. 58–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdui_2008_83_70_14 (дата звернення: 01.03.2021).
32. Health effects of the Chernobyl accident and special health care programs. WHO, 2006.
33. Пахомов С. М. 25 лет от Чернобыля до Фукусимы: проблемы и собственный опыт преодоления радиационной психосоматической болезни. *Практическая медицина*. 2011. № 3–2 (51).
34. Бондаренко О., Гуцал О., Драпалюк А., Мовчан Я., Потапенко М. Біосферний заповідник як категорія природно-заповідного фонду: обґрунтування для створення об'єкту в Чорнобильській зоні відчуження. *Людина та довкілля. Проблеми неоекології*. 2014. № 3–4. С. 78–80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ltd_2014_3-4_15 (дата звернення: 01.03.2021).
35. Гудков Д., Кузьменко М., Кіреєв С., Назаров О. Радіоекологічні проблеми водних екосистем зони відчуження Чорнобильської АЕС. *Вісник Національної академії наук України*. 2008. № 4. С. 44–55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2008_4_5 (дата звернення: 01.03.2021).
36. Полікарпов Г., Єгоров В., Гулін С., Цицугіна В., ін. Радіоекологічний відгук Чорного моря на Чорнобильську катастрофу. *Вісник Національної академії наук України*. 2008. № 4. С. 29–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2006_4_4 (дата звернення: 01.03.2021).
37. Паславський І. І. Техногенні катастрофи на Чорнобильській АЕС й АЕС «Фукусіма-1» у відображенні засобів масової інформації. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2014. Т. 56. С. 277–284. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2014_56_54 (дата звернення: 01.03.2021).

38. Кринична І. П. Парадокси управління Чорнобильськими ризиками. *Державне будівництво*. 2009. № 2. С. 1–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2009_2_17 (дата звернення: 01.03.2021).
39. Ши Тауянъ. Может ли ядерная авария, как Чернобыль, произойти в Китае? *Сеть связи*. 2019. 30 июня. URL: [Hexun.com](http://hexun.com) (дата обращения: 18.02.2020).
40. Кононов В. Проблемы атомной з вікна маминої хати. *Президентські вісті*. 2000. 16–22 груд.
41. Соботович Е., Белєвцев Р. Ядерна енергетика і наслідки Чорнобильської катастрофи. *Вісник Національної академії наук України*. 2009. № 4. С. 29–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnapu_2006_4_4 (дата звернення: 01.03.2021).
42. Парсаданян Т. С. Сравнительный анализ АЭС Чернобыля и Мецморы. В *сборнике: Наука и образование: сохраняя прошлое, создаём будущее*. Сборник статей XXX Международной научно-практической конференции. Пенза. 2020. С. 79–81.
43. АЭС России установили новый рекорд по выработке энергии — свыше 208,7 млрд кВт·ч. РОСТОМ, 01 января 2020. URL: [https://www.rosatom.ru/journalist/news/aes-rossii-ustanovili-novuyu-rekord-po-vyrobote-energii-svyshe-208-7-mlrd-kvt-ch-/](https://www.rosatom.ru/journalist/news/aes-rossii-ustanovili-novuyu-rekord-po-vyrobote-energii-svyshe-208-7-mlrd-kvt-ch/) (дата обращения: 18.02.2020).
44. Стегній О. Четверть століття після Чорнобиля: досвід соціологічного спостереження. К., 2011. № 3.
45. Сишук О. Голова Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Анатолій Семинога: «Екологічні проблеми «консервували» через брак коштів». *Віче*. 2012. № 5. С. 44–45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2012_5_24 (дата звернення: 01.03.2021).
46. Вороненко В. В., Печиборщ В. П., Іванько О. М., Бабієнко В. В., Герасименко О. А., Кальчук Р. Д. Особливості планування заходів ліквідації наслідків на основі досвіду аварії на Чорнобильській АЕС. *Актуальні проблеми транспортної медицини: навколишнє середовище; професійне здоров'я; патологія*. 2014. № 1. С. 20–27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aptm_2014_1_4 (дата звернення: 01.03.2021).
47. Цимбалюк А. Зелений рух в Україні: партія зелених України. *Українське слово*. 2001. № 9. 15 серпня. С. 50–54.
48. Михайло Волинець. Пожежами біля Чорнобиля намагаються приховати злочини. Від 16 серпня 2015. URL: http://www.zik.ua/ua/news/2015/08/16/pozhezhamy_bilya_chornobylya_namagayutsya_pryhovaty_zlochyny_volynets_616555
49. Соболева Н. Масова свідомість у постчорнобильську епоху: соціальні очікування та потенціал поведінкової активності різних груп потерпілих. *Чорнобиль і соціум*. 1995. Вип. 2. С. 15–32.
50. Гундорова Т. И. Пост-Чернобыль: катастрофизм и нуклеарная сублимация. *Труды Русской антропологической школы*. 2012. № 11. С. 101–118.
51. Степанов В. Я. Чернобыль. Память 24/7. Историко-художественный литературный сборник. ФГБУ ВНИИ ГОЧС (ФЦ). Москва, 2014. 256 с.
52. Курик М. Чорнобиль душі нашої. Українцям потрібна екологія свідомості. *День*. № 75, 30.04.2009. URL: <http://www.day.kiev.ua/273696/>
53. <http://wattruska.livejournal.com/72661.html>
54. Бондаренко Г. Чорнобиль: у вимірі постгуманізму. Народна творчість та етнографія. 2007. № 2. С. 121–126.
55. Сайт о Матушке Алипии. Жизнеописание. URL: <http://www.alipiya.com.ua/zhizneopisanie/> (дата обращения: 01.03.2021).
56. Вейник В. Почему я верю в Бога. Мн.: «Издательство Белорусского Экзархата», 1998. 320 с.

57. Академик Шипунов. 1986. URL: <http://www.rv.ru/content.php3?id=10730>
58. Шипунов Ф. Я. Наука ведёт к Богу. Політкнига. 2021. URL: <https://politkniga.ru/shipunov-f-ya-nauka-vedyot-k-bogu/> (дата обращения: 01.03.2021).
59. Рен Цюлин. Чернобыль: боль еще далека от завершения. *Южная ежедневная газета*. Гуанчжоу. 2000. № 12.
60. Мирний С. Чернобыль як інфо-травма. 2000. С. 18–22. URL: https://scholar.google.com.ua/scholar?as_q=%D0%A7%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%B%D1%8C&as_erq=&as_oq=&as_eq=&as_occt=any&as_sauthors=&as_publication=&as_ylo=&as_yhi=&hl=ru&as_sdt=0%2C5#d=gs_qabs&u=%23p%3D_3HYrIZkQcMJ.
61. Яковенко С. І. Теорія і практика психологічної допомоги потерпілим від катастроф (на прикладі постчорнобильської ситуації) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. псих. наук : 19.00.01. Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України, К., 1998. 34 с.
62. Слинчак А. И. Экологические проблемы Чернобыля. *Вестник Псковского государственного педагогического университета. Серия: Естественные и физико-математические науки*. 2007. № 2. С. 61–65.
63. Гундорова Т. Чернобыльский текст: украинский литературный постмодерн (межславянский контекст). *Джерелознавство, історія та культурологія слов'янських народів* : доп. XIII Міжнар. з'їзду славістів, 15–21 серп. 2003 р., Словенія. К., 2003. С. 40–58.
64. Гоцинець І. Л. Мовний образ Чорнобиля в поезії Бориса Олійника. *Лінгвістичні дослідження*. 2012. Вип. 34. С. 167–171. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znprkhnpu_lingv_2012_34_31 (дата звернення: 01.03.2021).
65. Сютя Г. М. Чорнобиль — константа української мовно-поетичної свідомості. *Мовознавство*. 2007. № 4–5. С. 44–49.
66. Степаненко М. І. Чорнобиль в аксіологічній парадигмі щоденникового дискурсу Олеся Гончара. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2014. Т. 54. С. 79–85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2014_54_15 (дата звернення: 01.03.2021).
67. Івченко Л. О., Романова К. М. Динаміка і перспективи розвитку туризму в Чорнобильській зоні. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. С. 1–6. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/handle/123456789/30833> (дата звернення: 01.03.2021).
68. Макар О. П. Аналіз впливу кінематографу на ринок туризму. *Наукові підсумки 2019 року: XXXVII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція*. м. Вінниця, 09 грудня 2019 року. Ч. 3. С. 22–27.
69. Науменко О.-Н. Возвращение в ад. Чернобыль: кинодокументы эпохи глазами режиссера и оператора. «Зеркало недели». № 15. 25.04.2009. URL: http://zn.ua/SOCIETY/vozvrashchenie_v_ad_chernobyl_kinodokumenty_epohi_glazami_rezhissera_i_operatora-56740.html
70. Дьяченко І. С. Мемуарна література про Чорнобиль як засіб формування моральної особистості. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2008. № 1. С. 210–213.

На вічний спомин про страшну Чорнобильську ніч...

Щороку 26 квітня ми вшановуємо ліквідаторів аварії на Чорнобильській атомній електростанції — працівників органів внутрішніх справ, військовиків, медиків, представників інших професій, які ціною власного здоров'я і життя врятували, зберегли Україну і світ. Час віддаляє нас від тих подій, лікує, однак заради того, щоб подібна рукотворна катастрофа ніколи і ніде не повторилася, усі ми і прийдешні покоління не повинні забути цю чорну й водночас світлу, пов'язану із величезною самопожертвою, героїзмом і відповідальністю людей за майбутнє нашого народу, сторінки в історії України.

Ще й сьогодні ми не можемо сповна оцінити чи бодай осмислити наслідки фатального вибуху. Знаємо тільки — це назавжди в нашій пам'яті, бо трагедія зачепила долю кожного українця, сколихнула життєве дерево народу. Тому й залишився біль, що пронизує серця тих, хто там був, і рідних ліквідаторів, які через Чорнобиль зустрічають цього річний Великдень у смутку. На жаль, уже відійшли в засвіти 115 колишніх працівників органів внутрішніх справ Івано-Франківської області, які несли службу в 30-кілометровій зоні, більшість із них померли внаслідок захворювань, пов'язаних із перебуванням на заражених радіацією територіях. Майже кожен із живих нині ліквідаторів має серйозні проблеми зі здоров'ям, 119 отримали інвалідність, і медиками підтверджено причинний зв'язок цих недуг із службою в радіаційній зоні.

Тоді, 35 років тому, на долю українського народу, що, здавалося, уже й так пройшов усіма колами пекла, випало ще одне випробування. І так уже повелося в цьому світі, що в годину великого лиха, у час смертельної небезпеки на передній край боротьби стають найвідважніші. Ними стали працівники міліції, пожежники, котрі в надзвичайних умовах, при небезпечних рівнях радіації проявили безмежну мужність, справжній героїзм, відданість професійному та громадянському обов'язку і ціною власного життя та здоров'я врятували світ від атомної катастрофи.

Вранці 26 квітня 1986 року заступили на охорону громадського порядку в Чорнобилі та Прип'яті працівники прикарпатської міліції, що проходили в Києві першопочаткову підготовку та перепідготовку, згодом їх змінили колеги, яких відрядили в радіаційну зону в перші тижні після вибуху на четвертому енергоблоці. Згадаймо їх — уже покійних, Ярослава Бойченюка, Петра Матеху, Миколу Павлова, Ігоря Серого, Миколу Романчича, Івана Рибак, Володимира Михайліва, Михайла Круля, а також Миколу Іваніцина, Дмитра Гришка, Петра Матуляка, Василя Касіянчука, Юрія Прокопів, Петра Яковичина, Юрія Дзем'юка, Івана Хмеля, Зеновія Гуртовського, Андрія Мельника, Юрія Миронова, Михайла Кречка, Петра Іванця, Юрія Сеніча, Олександра Тарасенка, Петра Коризму, Олега Єфімовича, Ігоря Олещука, Михайла Бойчука, Богдана Винника, Сергія Воропая, Зіновія Дземана, Романа Бадяка, Петра Баляка, Івана Мандзюка,

**Нарада керівництва
прикарпатського
батальйону
протипожежної
служби**

Василя Лесюка, Юрія Лісового, Валерія Ковальчука та інших правоохоронців. Не маючи індивідуальних засобів захисту, вони з честю виконували свій службовий обов'язок, отримали подвійні, потрійні, досі невідомі дози опромінення на свої тоді ще молоді організми.

Чорнобильська катастрофа тривалий період вимагала залучення значних сил і ресурсів для ліквідації її наслідків. Протягом 1986–1990 років з цією метою були відряджені більше 400 працівників органів внутрішніх справ Прикарпаття, переважна більшість яких в екстремальних умовах виконувала різні завдання щодо здійснення охорони громадського порядку, попередження та припинення злочинних проявів, надання практичної допомоги при евакуації мешканців з міст і сіл, розташованих у 30-кілометровій зоні, охорони по її периметру, недопущення випадків проникнення злочинного елемента в евакуйовані міста Прип'ять, Чорнобиль та інші населені пункти, охорони державного та особистого майна, організації роботи з розкриття та розслідування злочинів на території, де розміщені евакуйовані громадяни, здійснення заходів із безпеки дорожнього руху, контролю за протипожежним станом об'єктів та гасіння пожеж.

Згодом, 18 липня 1986 року, в зону чорнобильського лиха відправили сформований на Івано-Франківщині окремий батальйон протипожежної служби (в/ч 6033) 25-ї бригади хімічного захисту, в складі 264 осіб особового складу. Основні зусилля в діяльності цього підрозділу були зосереджені на дезактивації території та об'єктів в епіцентрі зони відчуження, у тому числі приміщень і обладнання 2-го реакторного цеху, 3 та 4 енергоблоків, а також забезпечення безперебійної роботи pomp, стрічкового транспортера, які подавали бетонний розчин на спорудження «саркофагу» і стінки між 3 і 4 енергоблоками; гасіння пожеж на ЧАЕС, у 30-кілометровій зоні та Іванківському районі.

Ось деякі дані з довідки про роботу батальйону з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС за період від 18 липня до 3 вересня 1986 року.

Дезактивація: приміщень — 4903 м. кв; агрегатів — 83 одиниці; техніки — 93 одиниці, у тому числі пожежної — 78.

Подано води на дезактивацію — 1336 м. куб. Погашено пожеж — 14, у тому числі лісових — 8.

У ліквідації наслідків аварії безпосередньо на станції брали участь 228 осіб, у тому числі кадрових працівників відділу пожежної охорони УВС — 13.

Підготовлено: дозиметристів — 32 особи, бойових розрахунків — 24 відділення. Проведено конкурси професійної майстерності дозиметристів, бойових розрахунків пожежогасіння.

Відремонтовано та відновлено автомобілів: пожежних автоцистерн — 14, вантажних — 3; легкових — 2. Здійснено значний обсяг робіт і благоустрою наметового містечка.

Діяльність батальйону перевіряли та контролювали керівництво та працівники оперативних штабів МВС, командування 25-ї бригади хімзахисту Міністерства оборони і працівники Міністерства охорони здоров'я УРСР та колишнього СРСР. Підрозділ отримав високу оцінку з боку органів державної влади, командування бригади та керівництва МВС УРСР.

За проявлені особисту мужність і героїзм під час ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС офіцери відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому Роман Антонюк, Володимир Горчилін, Володимир Цюк, Ярослав Василюк, Михайло Луцак, Богдан Мойсишин, Віталій Бортон, які разом із особовим складом прикарпатського батальйону 48 діб несли службу в радіаційній зоні, удостоєні державної нагороди — медалі «За відвагу на пожежі». Подвиг прикарпатських ліквідаторів-пожежників було відзначено державними нагородами вже за часів незалежності України: Романа Антонюка та Богдана Мойсишина — орденом «За мужність» III ступеня, Ярослава Василюка та мене — орденом «За заслуги» III ступеня.

Загалом протягом 1986–1990 років у 30-кілометрову зону були відряджені 57 працівників воєнізованої та професійної пожежної охорони Івано-Франківської області, котрі в екстремальних умовах виконували завдання щодо здійснення контролю за протипожежним станом об'єктів та забезпечували боєздатність підрозділів протипожежної служби.

Батальйон повернувся додому!

Для мене, молодшого інспектора пожежної профілактики воєнізованої пожежної частини № 6 з охорони Івано-Франківського заводу тонкого органічного синтезу, старшого сержанта внутрішньої служби, чорнобильське відрядження розпочалося 29 січня 1987 року. Це була перша вахта, організована для працівників пожежної охорони з різних регіонів України. Керівництво відділу пожежної охорони УВС відрядило мене разом із водієм ВПЧ № 2 міста Івано-Франківська старшиною внутрішньої служби Юрієм Алдошиним та пожежним загону воєнізованої пожежної охорони з охорони Калуського виробничого об'єднання «Хлорвініл» рядовим внутрішньої служби Богданом Сорокою.

Спочатку ми прибули в розпорядження управління пожежної охорони УВС Київського облвиконкому, а наступного ранку нас разом із відрядженими вогнеборцями з Львівської, Одеської, Київської, Запорізької, Луганської, Донецької та Кримської областей, Києва і Севастополя відвезли автотранспортом до Чорнобиля. Поселили в гуртожитку та призначили кожного на штатну посаду у третьому загоні воєнізованої пожежної охорони з охорони Чорнобильської оперативно-режимної зони.

Зокрема, я був призначений на посаду молодшого інспектора пожежної профілактики. Обслуговував на атомній станції цех теплових і підземних комунікацій, ремонтно-механічний цех, побутовий корпус на третьому поверсі. Ми працювали в три зміни, по вісім годин. Між іншим, МАГАТЕ тоді дозволяла працювати не більше шести годин. Я обстежував місця проведення вогневих робіт і офіційно давав дозвіл, скріплюючи своїм підписом службової особи. Це була дуже відповідальна робота.

Що найбільше наразі згадується? Кілометр за кілометром — поля, щільно заставлені використаною технікою, сухі бур'яни, безлад, покинуті будинки, пусті квартири, жовті, аж червоні верхів'я сосен, великі плями «рудого» лісу попри трасу. А ще згадалася молода яблунька на території Чорнобильської пожежної частини, яка восени тільки почала родити, на сухих гілках якої аж світилися від січневого морозу великі, такі на вигляд смачнющі червоні плоди — і над усім цим ще незрозумілий страх за власне життя, за рідну землю, що опинилася в нечуваній біді. І я, і мій товариш Юрій Алдошин, на жаль, нині покійний, дивилися на все це, як на велике диво.

У січні та на початку лютого 1987-го були сильні морози, до тридцяти градусів. З гуртожитку до загону ми йшли один за одним, тільки по шосейній асфальтованій дорозі. Усюди по Чорнобилі були розвішані попереджувальні знаки «Обережно: радіація!»

Друга, найважча, вахта була у березні 1987-го. Так сталося, що не було заміни, і наша група від першого до тринадцятого березня працювала на ЧАЕС тільки у нічну зміну, з опівночі до восьмої ранку. Досі поіменно пам'ятаю кожного з колег: старшого групи — капітана внутрішньої служби Анатолія Полупана з міста Северодонецька, інспекторів державного пожежного нагляду — лейтенантів внутрішньої служби Ігоря Рипецького зі Львівської області та Володимира Карохіма з міста Енергодар Запорізької

**Молодший інспектор пожежної профілактики ВПЧ № 6
Володимир Числов (1987 р.)**

Двадцять років потому

області, молодшого інспектора — старшого сержанта внутрішньої служби Володимира Тхоровського зі Львова. Можу сказати, що нам було непросто нести службу. Докучала постійна сонливість, хотілося відпочити і відчувався присмак металу на губах. Респіратори, це як сьогодні пов'язки від коронавірусу, якщо й мали якийсь ефект, то здебільшого психологічний. Ми могли би і довше працювати, але фахівці медичної служби МВС зняли нас із нічної вахти після проведених медичних обстежень.

Також у пам'яті зберігся епізод, коли мені разом із колегою довелося під землею дійти майже до четвертого енергоблоку, а саме до саркофагу. Треба було погодити вогневі роботи. Тоді там рівень радіації був високий. І, завдяки інженерові атомної станції, ми швидко покинули цю небезпечну ділянку. Також побував на новобудовах п'ятого і шостого енергоблоків.

Я обстежував приміщення колишньої їдальні, де постійно жили і працювали військовослужбовці (їх ще називали «партизанами»), котрих призвали з Ленінграда. Мав при собі дозиметр, і рівень радіації там був підвищений. А люди жили і працювали місяцями.

У чергову, 35-ту, річницю, яка віддаляє від тих подій, поклик нашого сумління — скласти данину пам'яті героям і жертвам Чорнобиля. Але не тільки. Учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС повинні відчути, що про них пам'ятають не лише щороку наприкінці квітня. На жаль, мушу сказати, що держава ніби забула про ліквідаторів. На мою ж думку, пам'ять про подолання наслідків техногенної катастрофи, котра понищила людські долі, в нинішній період реформування всієї державної системи мала би стати своєрідною національною ідеєю. І хотілося, щоб в основу цієї ідеї була покладена постійна кваліфікована соціальна, медична, психологічна допомога усім, хто захистив Україну та інші держави від найбільшої в історії людства техногенної катастрофи. Ідеться також про достатнє матеріальне забезпечення «чорнобильців», у тому числі пенсійне.

Катастрофа, що сталася у квітні 1986 року, не зникає з нашої свідомості. Вона буде відлунювати у житті прийдешніх поколінь. Причому, не лише у пам'яті нащадків. Чорнобильський «вірус» увійшов у гени народу. Брід чорного лиха приречений перейти кожен із нас. І якщо комусь це дається легшою ціною, то ніколи не забуваймо тих, хто сплатив нашу частку власним життям і здоров'ям.

Схилимо голови перед працівниками органів внутрішніх справ Прикарпаття та України, котрі назавжди увійшли у безсмертя, покладемо пам'ятники і мертвим, і живим, і ненародженим. На вічний спомин про ту страшну Чорнобильську ніч...

*Володимир ЧИСЛОВ,
голова Асоціації «Чорнобиль» ОВС Прикарпаття,
завідувач фондів музею Головного управління Національної поліції
в Івано-Франківській області, полковник міліції.*

Краплі крові на парадній сорочці

Під час служби в органах внутрішніх справ на долю одного з кращих слідчих прикарпатської міліції Петра Матуляка випало немало випробувань. Найсуворіший іспит він пройшов у Чорнобилі, де був у числі перших правоохоронців — учасників ліквідації наслідків аварії на атомній станції.

Петро Матуляк народився у передгір'ї Карпат, у селі Вільхівці Рожнятівського району, в робітничій сім'ї. Після закінчення школи вступив на історичний факультет Івано-Франківського педагогічного інституту імені Василя Стефаника. Далі працював у школі в селі Негівцях Калуського району, де п'ять років викладав історію та правознавство.

І весь цей час не покидав надії стати юристом. Але для того, щоб здобути другу вищу освіту, треба було працювати за спеціальністю. І коли начальник карного розшуку Калуського міськвідділу Василь Онушканич запропонував учителю історії перейти працювати в міліцію, в інспекцію у справах неповнолітніх, той погодився без вагань. Але поки Петро Матуляк проходив медичну комісію та спецперевірку, а кадровики оформляли його особову справу, в міськвідділі вже не стало вакансії. Тому почав працювати

в районному відділі. Перший свій робочий день у міліції не забуде, бо 16 лютого 1986 року народився його молодший син Олексій.

Сьомого квітня, якраз на Благовіщення, Петро Матуляк прибув у Київ на курси початкової підготовки при Вищій школі МВС УРСР. На світанку 26 квітня слухачів курсів підняли по тривозі. Командири розмістили їх в мікроавтобусах і поїхали в бік Чорнобиля. «Я тоді ще не знав нічого про атомну станцію, як і більшість слухачів, яких першими з працівників органів внутрішніх справ привезли зі столиці, — згадує Петро Матуляк. — Дорогою ми жартували, розповідали анекдоти. О десятій ранку були в Чорнобилі й розташувалися в приміщенні районного управління сільського господарства.

Невдовзі нас повезли у Прип'ять. Красиве сучасне місто жило вихідним днем, ніби нічого не сталося. Мама гуляла в скверах з дітьми, чоловіки грали в доміно чи сиділи з вудочками. Був теплий погожий день. Ми спочатку навіть подумали, що то навчальна тривога.

Але, коли під час інструктажу у міському відділі міліції генерал Олександр Войцеховський із Міністерства внутрішніх справ УРСР повідомив про розгерметизацію одного з блоків атомної станції, то стало зрозуміло, що це не навчання з цивільної оборони. Я зрозумів про що йдеться, бо добре знав фізику, брав участь в обласній олімпіаді. Невдовзі ми відчули на собі, що таке радіоактивне опромінення.

Спершу група, в яку я входив, чергувала біля нафтобази, на відстані 600–700 метрів від АЕС. За кілька годин перебування там відкриті ділянки шкіри вкрилися засмагою, нас почало нудити, страшенно боліла голова, піднялася температура. Потім приїхали дозиметристи й виміряли рівень радіації — десять рентген на годину! Нашу групу перевезли в інше, більш безпечне місце».

Коли в суботу ввечері слухачі курсів вже почувалися зле, до них підійшов лікар з хімічних військ. Приніс флакони з йодистим калієм, аби захистити від ураження щитовидну залозу. В повітрі був радіоактивний йод, який розпадається впродовж семи діб. Військовий медик, учасник бойових дій з китайцями на півострові Даманському, де використовували проти противника радіоактивний йод, фактично врятував молодим чоловікам життя. Петро Ярославович каже, що завдяки цьому проблем із «щитовидкою» не мав.

У неділю вночі працівників міліції екстрено зібрали в Прип'ятському міському відділі й оголосили, що після обіду розпочнеться евакуація населення міста. Міліціонери ходили по квартирах, говорили людям, що необхідно виїхати на кілька днів, поки тут небезпечно. У місті залишилися тільки працівники станції, правоохоронці, медики.

«Я бачив пожежних, яких привезли зі станції, — продовжує Петро Матуляк. — Вони були дуже бліді. Їх повезли до Києва. Бачив, як вертольоти скидали на жерло зруйнованого реактора на парашутах свинець. Потім говорили, що то було помилкою. Коли вже працював слідчим, то довелося поїхати в Роздол, де була колонія-поселення. Мав допитати там по кримінальній справі одного чоловіка.

Зустрів у колонії директора Чорнобильської АЕС Брюханова, котрий відбував покарання після вироку суду. Я бачився з ним у Прип'яті в 1986-му. Тож підійшов, привітався. Брюханов розповів, чому стався вибух на станції. З його слів виходило, що з Москви приїхали двоє молодих учених-хіміків, котрі мали завдання провести експеримент, як буде поводитися реактор в екстремальних умовах. При цьому відключили захисні системи, котрі працювали в ручному режимі. Коли температура різко піднялася, опустили графітові стержні, але вони розплавився. Поки гідравлічним способом опускали в реактор інші стержні, стався вибух. Брюханова засудили, бо він дозволив проводити експеримент без офіційного дозволу, який мали привезти пізніше.

Прикарпатські міліціонери-ліквідатори Петро Яковишин, Роман Осідач і Петро Матуляк (м. Київ, квітень 1986 р.)

Індивідуальні засоби захисту почали нам видавати тільки на третю добу, після того, як евакуювали людей. Але вже було пізно. У вівторок, 29 квітня, у мене почалася кровотеча з рота, хитало, ніби отримав сильний удар в голову. Наступного дня 12 слухачів, які найгірше почувалися, відвезли до Києва. В столиці ми не могли зрозуміти, чому люди ходять безтурботно, сміються: адже там, у Чорнобилі, така біда!»

Слухачів відразу помістили в госпіталь МВС. Петро Матуляк був заядлим спортсменом. Займався боротьбою, плаванням, легкою атлетикою, практично всіма ігровими видами. За перші два тижні курсів завоював 12 грамот за успіхи в спортивних змаганнях. Ніколи не хворів, а тут — щогодини здавай аналізи крові. Ще медики сказали, що будуть переливати кров.

Петро заздалегідь, ще до аварії, придбав на 30 квітня квиток на івано-франківський поїзд, бо збирався їхати на свята додому. Нікому нічого не сказавши, тихцем вийшов з лікарні й потягом доїхав до Івано-Франківська. А ввечері першого травня в обласне УВС надійшла телеграма з міністерства: негайно відправити слухача курсів Матуляка в госпіталь МВС. Лікування в різних медичних закладах затягнулося до кінця 1986-го.

За героїзм при ліквідації наслідків чорнобильської аварії Петра Матуляка нагородили медаллю «За відмінну службу з охорони громадського порядку», а міністр внутрішніх справ УРСР генерал Іван Гладуш вручив йому фотоапарат «Зеніт». Коли лейтенант міліції вийшов на сцену клубу МВС за нагородою, в нього з носа пішла кров. Тоді велася зйомка урочистостей, й кадри, коли на його білій парадній сорочці виступили краплі крові, з'явилися на екранах телебачення.

У ще недавно здорового, як дуб, чоловіка було заблоковано кровотворення в організмі, уражені печінка, селезінка, інші внутрішні органи. Медикам довелося робити йому пункцію з кісткового мозку, пряме переливання крові.

Петро Матуляк розумів, що ліки — це одне, а треба рятуватися самому. Зайнявся гартуванням, моржуванням, голодуванням. Без відриву від служби навчався на юридичному факультеті Львівського державного університету імені І. Франка. Після закінчення юрфаку був призначений слідчим Калуського райвідділу, згодом очолював слідство в міськвідділі, працював у слідчому управлінні обласного УМВС. Розслідував чимало резонансних кримінальних справ, як-от звиряче вбивство двох малолітніх братів на околиці Калуша. Завжди старався дотримуватися Закону, поступати по справедливості.

«Покійна мама Ольга казала мені, коли почав працювати в міліції: «Сину, якщо будеш когось допитувати, уяви, що перед тобою хтось із членів нашої родини». Я так і робив...» — згадує Петро Ярославович.

У 1999 році Петро Матуляк вийшов у відставку, але не «загубився» в цивільному житті. Спочатку працював в органах юстиції, а від 2000-го — в Господарському суді Івано-Франківської області. Був заступником голови суду, а від 2019 року його очолює. Має багато відомчих нагород, у тому числі найвищу — відзнаку Вищої ради юстиції України. За двадцятирічний період роботи в суді на нього не надійшло у вищій інстанції жодної скарги!

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Два відрядження в Чорнобиль

У квітні 1986 року старший лейтенант міліції Роман Антошко працював в організаційно-інспекторському управлінні МВС УРСР. Був наймолодший за званням у міністерстві. До цього чотири роки випускник Харківського юридичного інституту перебував на слідчій роботі в Шевченківському райвідділі УВС м. Києва. На світанку 26 квітня працівників МВС підняли по тривозі. У дворі вже стояли автобуси. Міністерські працівники думали, що то навчання. Але дорогою їм сказали, що на Чорнобильській станції сталася аварія.

На «екскурсію»... до реактора

За місяць до аварії Роман Антошко був у відрядженні в Прип'яті. Брав участь у комплексній перевірці разом із представниками УВС Київського облвиконкому. На молодого інспектора справило враження сучасне приміщення міськвідділу міліції, особливо стрілецький тир, в якому після стрільби мішені рухалися до стрільця. Місто нове, будувалося разом із атомною станцією.

«Приїхали у Прип'ять, а враження таке, що ніби нічого не сталося, — згадує Роман Антошко. — Люди ходять вулицями, гуляють з дітьми, працюють усі заклади. Єдине, що вказувало на неординарність ситуації, — значна кількість пожежних автомобілів. На той час у Прип'ять прибули тільки працівники міністерства та УВС Київської області, також привезли слухачів навчальних курсів. Станцію охороняли внутрішні війська. Було видно, що над нею клубиться дим і літають гвинтокрили.

Старшим нашої групи був заступник міністра внутрішніх справ УРСР генерал-майор міліції Геннадій Васильович Бердов, на жаль, уже покійний. Помер унаслідок хвороби, яку спричинив Чорнобиль. У перші дні після аварії засобів індивідуального захисту ніхто не мав. Ходили в тій формі, в якій приїхали з Києва. Точної інформації про те, що трапилося, ми не мали. Доходило навіть до курйозних ситуацій. Прибувши у Прип'ять, начальник одного з райвідділів міліції Київщини повів підлеглих до атомної станції... на екскурсію до реактора. Добре, що хімічна розвідка їх вчасно зупинила. Радіацію ж не видно, на запах не чути».

Спочатку працівники МВС сиділи в автобусах, а під вечір їх перевели в приміщення літнього піонерського табору на околиці міста. Там і заночували.

Близько шостої години ранку киян підняли й сказали, що потрібно готувати місто до евакуації. Почали з'являтися колони автобусів, які приганяли з усієї області та Києва. Біля кожного під'їзду виставили міліцейські пости, щоб уберегти майно від мародерів. Була дуже драматична картина: люди плакали, хвилювалися, їм не дозволяли брати з собою домашніх тварин. Паніки, як такої, не було, бо мешканцям Прип'яті казали, що їх вивозять на кілька днів. Потім вони повернуться.

«Був сформований філіал штабу, куди стікалася вся інформація, — продовжує розповідь Роман Васильович. — Її потрібно було обробляти, аналізувати й відправляти

ти в Київ. З міністерства надходили вказівки, котрі передавали в підрозділи. Нас було в штабі четверо з оргінспекторського управління і по одному представникові від кожної галузевої служби. Ситуація мінялася щогодини, якщо — не щохвилини. Потрібно було негайно реагувати на виклики.

Після евакуації біля під'їздів будинків виставили пости. Я ще їздив і перевіряв, як міліціонери несуть службу. 28 квітня нас відправили в Київ. Дорогою завезли в якесь приміщення в лісі, де ми скинули заражену форму, пройшли санітарну обробку. Нам видали чорну уніформу, без погонів».

Зона за колючим дротом

Після повернення до столиці Романа Антошка почав турбувати головний біль, хоча до того ніколи його не відчував. Була сухість у роті. Добре, що мав кілька тижнів відпустки, тож поїхав додому, на Городенківщину. Наприкінці травня повернувся на роботу. У вересні інспектора Антошка викликало начальство. Генерал почав розпитувати про здоров'я. Потім сказав, що потрібно поїхати в Чорнобиль. Мовляв, один із працівників — у відрядженні, другий хворіє, третій — на сесії. Як треба — то треба. Старшому лейтенантові видали зелену польову форму, на попутках добрався до КПП «Дитятки». На той час Прип'ять уже була обгороджена колючим дротом.

«Керівником оперативної групи був начальник оргінспекторського управління Віталій Іванович Розенко, — згадує ветеран міліції. — Це був дуже фаховий керівник, доступний у спілкуванні з підлеглими. Потім він очолював УВС Київської області та міліцію столиці, був суддею Конституційного суду. Через багато років зустрів Віталія Івановича у Трускавці. Привіталися, згадали ті події.

Мене призначили заступником начальника штабу, який очолював Володимир Довженко з оргінспекторського управління. Потім його змінив Володимир Осьмушников

Групове фото ліквідаторів, у центрі — майбутній міністр внутрішніх справ України Юрій Кравченко

з управління виконання покарань. Я жив у сусідній кімнаті зі службовим кабінетом, мав там койку. Щодня всі галузеві служби приносили письмові звіти. Ми їх опрацьовували, узагальнювали й відправляли в міністерство. Доводилося перевіряти несення служби, організовував взаємодію з внутрішніми військами, які охороняли зону по периметру.

Одного разу Віталій Іванович доручив мені облетіти тридцятикілометрову зону на вертольоті. Внизу — поліські ліси, розливи річки Прип'ять, табуни коней бігають, опустілі хати. Все було добре, але зробив дурницю: не стримався, коли пролітали над реактором, глянув униз. Тепер маю проблеми із зором».

За словами Романа Васильовича, на той час у тридцятикілометровій зоні був налагоджений побут. Гроші практично не ходили, як при комунізмі. Розраховувалися талонами в магазинах, їдальні. Кожне міністерство мало в Чорнобилі свій філіал, навіть міністерство культури. Перед ліквідаторами виступали відомі артисти. Зокрема, для Алли Пугачової сцену зробили на кузові вантажівки.

Усі міліціонери ходили в бушлатах і чоботях. Не було, як у звичній обстановці, службової дистанції між працівниками. У кожного ліквідатора щодня брали аналіз крові на лейкоцити та тромбоцити, давали якісь пігулки, напій. Правоохоронці й самі «лікувалися» перевіреним способом. Хоча у Прип'яті неофіційно діяв «сухий закон», комбат внутрішніх військ щовечора разом із звітом привозив у штаб бутель самогону. Ніхто не напивався, але сто грамів допомагали зняти стрес, величезну напругу.

У чорнобильській зоні Роман Антошко познайомився з майбутнім міністром внутрішніх справ Юрієм Кравченком. Юрій Федорович тоді був капітаном, очолював у міністерстві відділ боротьби з незаконним обігом наркотиків. Перед тим перейшов у МВС з посади начальника Олександрійського міськвідділу міліції. Роман Васильович згадує, що Кравченко був непосидючим, мотався по зоні. Часто заходив у штаб. Після відрядження не раз спілкувалися в міністерстві.

Роман Антошко з посмішкою згадує, як повісив виданий накопичувач біля комірця. На вулиці до нього підійшов військовий офіцер. Підказав, що прилад треба повісити на штанину, де осідає найбільше пилюки. Ліквідаторам видавали респіратори, так звані «пелюстки», але не казали, скільки часу їх носити. А вони були трьох кольорів. Сірий потрібно було міняти через чотири години, жовтий — через день, білий мав ще довший термін носіння.

«Хто найбільше перебував у зоні ризику, то це пожежники, внутрішні війська та «партизани», тобто цивільні люди, призовані військкоматом, — каже колишній ліквіда-

**Заступник начальника штабу опергрупи
МВС УРСР Роман Антошко**

тор. — Я бачив, як «партизани» незаражували ґрунт — просто його перекопували. В цей час стався один прикрий інцидент, про який замовчали. Була радянська традиція — відзначати мітингами будь-яку подію. Коли починали будувати саркофаг, влаштовували мітинг. Кореспонденти попросили вертолітників сфотографувати цю подію з повітря. Стався нещасний випадок: вертоліт зачепив стрілу крана й упав на північну сторону. Екіпаж і представники ЗМІ загинули. Очевидці розповідали, що корпус вертольота горів, як електрозварка.

Щодо криміногенної ситуації, то вона була відносно спокійною. Резонансних подій не пам'ятаю, здебільшого траплялися крадіжки. Коли людей вивезли з Прип'яті, то обладнали входи в під'їзди будинків сигналізацією. Потім дозволили людям заходити в помешкання, вивозити своє майно. Дехто давав дозиметристам «на лапу», і вони писали, що радіації нема — майно вивозили. Потім воно спливало на ринках. Зокрема, запчастини до автомобілів».

На «Ракеті» — до столиці

В останню ніч перед відправленням до Києва Роман Антошко ночував на пароплаві на річковому вокзалі Прип'яті. Зранку його разом з іншими ліквідаторами посадили на «Ракету» й повезли у столицю. Перед цим забрали накопичувач, заявивши, що за місяць перебування в чорнобильській зоні Антошко отримав п'ять рентген. Старший лейтенант міліції у це не повірив. Коли повернувся до Києва, його відправили в госпіталь, де медики встановлювали зв'язок між захворюваннями та перебуванням у чорнобильській зоні. Роман Васильович каже, що має проблеми зі здоров'ям, доводиться часто лікуватися. Зараз він має статус інваліда війни.

«На мою думку, не було потреби стільки людей туди наганяти, — вважає відставний полковник міліції, який у 1998 році завершив службу на посаді заступника начальника УМВС України в Івано-Франківській області — керівника слідчого управління. — Мабуть, кожен із керівників перестраховувався. У мене була печатка штабу, бо майже весь час перебував на місці. Не раз бувало, що заходив до мене шофер: мовляв, приїхав із начальником чи його заступником, ось посвідки про відрядження. Добре, кажу, я відмічу, а де керівники? Водій мнеться. У Дитятках, відповідає, а це на в'їзді в зону. Поки я їх тут не побачу — печатку не поставлю. Так собі дехто «заробляв» статус чорнобильця...»

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Пилюка на підлозі світилася від радіації

Серед двох з половиною десятків працівників органів внутрішніх справ Прикарпаття, які вже в перші години після аварії на Чорнобильській атомній станції виконували службові обов'язки неподалік АЕС, був і молодий співробітник Тлумацького райвідділу міліції Михайло Бойчук. За кілька місяців до цього він розпочав службу в міліції й проходив у Києві початкову підготовку.

Михайло Степанович згадує, що в юності про роботу в міліції не думав. Народився в селі Пужники Тлумацького району в сім'ї колгоспників, тож пов'язував свою долю з працею на землі. Після закінчення восьмирічної школи вивчився в Городенці на тракториста-комбайнера широкого профілю, працював у місцевому колгоспі. Відслужив в армії, а це були війська протиповітряної оборони, й повернувся в рідне село. Трудився механізатором, одружився, виховував з дружиною двох синів.

У радянський час дуже ретельно підходили до відбору кадрів в органи внутрішніх справ. За усіма критеріями, людськими й діловими якостями Михайло підходив на посаду міліціонера, тож заступник начальника Тлумацького РВВС Роман Бучак запропонував йому перейти на роботу у відділ міліції. Бойчук двічі відмовлявся, а потім опинився на військових зборах по сорок п'ять діб. Тепер каже, що це, мабуть, було не випадковим. Зрештою, погодився й у січні 1986 року відбув до Києва, в навчальний центр для проходження початкової підготовки.

«На світанку 26 квітня по тривозі підняли весь навчальний центр, — згадує Михайло Степанович. — Уже дорогою дізналися, що їдемо в Чорнобиль, для охорони громадського порядку. Що там трапилося, нам не говорили. Та й ніхто особливо не розпитував, бо курсантів часто залучали до таких заходів.

Перед Чорнобилем колона зупинилася. Оголосили привал. Ми вийшли й полягали в траві. Була погожа днина. За якийсь час над'їхав військовий бронетранспортер, звідти вискочив полковник, який накинувся на старшого нашої колони. Почав репетувати, після того нас загнали в автобуси й більше не випускали до самого міста.

У Чорнобилі нас розмістили в приміщенні сільгосптехніки, розподілили по об'єктах. Мене відправили на склад відділу робітничого постачання. Перед тим повідомили, що на атомній станції сталася аварія, потрібно робити все, щоб не допустити паніки. Кожні чотири години мали нести службу, після цього стільки ж відпочивати. Але про мене забули й змінили аж через дванадцять годин».

У неділю, 27 квітня, розпочалася евакуація мешканців міста енергетиків — Прип'яті. Міліціонерів розподілили по будинках. Заходили в кожну квартиру з останнього до першого поверху, згадує Михайло Бойчук. Якщо люди покинули помешкання, то чіпляли на вхідних дверях табличку, що там нікого нема. Люди брали з собою докумен-

ти й готівкові кошти, а також продукти в розрахунку на три доби. Саме на такий час виїжджали, а вийшло, що назавжди.

У тому випадку, коли в квартирі не було нікого, її вносили в списки, які передавали місцевим дільничним. Вони з'ясовували, де перебувають мешканці, адже люди могли виїхати на вихідні, були у відпустках. Після цього міліціонери охороняли будинки від мародерів.

«Колона розтягнулася на багато кілометрів, — розповідає ліквідатор. — Кожен автобус супроводжував офіцер міліції. Людей вивозили в Іванкове. Біля нашої бази, за кількасот метрів, вертольоти завантажували піском і свинцем, які потім скидали в жерло зруйнованого реактора. Потрібно було чимось закрити дірку, яка утворилася від вибуху.

Уже на другий день нашого перебування в Чорнобилі бригади швидкої медичної допомоги почали забирати в лікарні курсантів і викладачів, в яких йшла кровотеча. В людей паморочилося в голові. Увечері, коли вмикали світло в імprovізованій казармі в сільгосптехніці, пилюка на підлозі світилася від радіації, яку понаносили з піском. За кілька днів у строю залишилося шістдесят чоловік.

Почали прибувати люди з інших областей, тож нас другого травня вивезли в ліс біля Іванкового. Спочатку звелили здати форму, а потім скинули в багаття і спалили. Натомість нам видали ношену польову форму офіцерів запасу. В Києві переодягнувся в те, що мав, тож приїхав у Івано-Франківськ у майці та міліцейських штанах. На вокзалі мене зупинив патруль. Що то за форма така? Довелося пояснювати, що був у Чорнобилі. Більше одягу не залишилося. Вибачайте, але додому в трусах їхати не буду, пояснював патрулеві. Про аварію на атомній станції тоді ходили лише чутки».

Михайло Степанович пригадав, як на вокзалі в Києві йому довелося «вгамовувати» якогось майора міліції. Той рвався без черги придбати квиток на поїзд. Кричав, що був у Чорнобилі. Вокзал був переповнений людьми, багато дітей. Бойчук перепитав майора: то де ви саме були в Чорнобилі? Галасливий офіцер нічого не відповів, розвернувся й пішов геть.

Ще Михайло Степанович згадав, як курсантів змусили розібрати бордюри, щоб машина штабістів, обшита цинком, могла заїхати в підвал. Міліціонери ж практично нічого із засобів індивідуального захисту не мали. Їм видали респіратори, але була жахлива спека, в тих «пелюстках» не можна було довго ходити.

Після повернення зі столичних курсів Михайла Бойчука призначили помічником чергового, він заочно навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції. Якийсь час виконував обов'язки дільничного інспектора в Тлумачі. Працював у дізнанні та слідстві, був оперативним черговим, а закінчив міліцейську службу в 2004 році на посаді заступника начальника райвідділу з громадської безпеки.

З Тлумацького райвідділу в чорнобильській зоні несли службу більше десятка офіцерів і сержантів. Двоє ліквідаторів — Михайло Слободян і Михайло Олійник — уже померли. Інші мають проблеми зі здоров'ям, чекають, коли держава нарешті посправедливо оцінить їх самопожертву, віддасть належне за, можливо, не дуже помітну, але важливу роботу на пронизаній радіацією території.

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Заступник комбата протипожежної служби

За час роботи в органах внутрішніх справ полковник внутрішньої служби Ярослав Василюк працював на різних керівних постах. Та найбільш відповідальною і складною для нього була посада, яку обіймав найменше часу, сорок вісім діб, — заступника командира окремого батальйону протипожежної служби 25-ї бригади хімічного захисту. Підрозділу, який брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній станції в один із найбільш складних періодів — від сімнадцятого липня до третього вересня 1986 року.

Життєві труднощі лише гартували

В уродженця села Хом'яківка Тисменицького району Ярослава Василюка було непросте дитинство. Від дев'яти років ріс без тата, мати — інвалід першої групи, тож був ними для своїх молодших сестри і брата. Рано почав цінувати сім'ю й зароблений шматок хліба, шанувати працю і поважати силу. Від п'ятого класу Славо вчився в школі-інтернаті у Долині. Попри те, що був молодший від однокласників на два роки, вмів постояти за себе. Брав участь і посідав призові місця на районних та обласних олімпіадах з фізики, хімії, астрономії, математики.

У шістнадцять років Ярослав розпочав трудову діяльність. На Тисменицькій деревообробній фабриці працював практично на всіх верстатах, різав дерево на пилорамі. У дев'ятнадцять років зустрів свою майбутню дружину Марію з сусіднього села Марківці. Вона теж закінчила школу-інтернат, була з багатодітної сім'ї. Марія вчилася в Івано-Франківському інституті нафти і газу. Тож хоча Ярослав мав рекомендацію, яка давала майже стовідсоткову гарантію вступу на фізико-математичний факультет педінституту, вирішив вчитися там, де кохана дівчина.

Василюк став студентом факультету машин та обладнання для нафтових і газових промислів. Від першого курсу отримував підвищену стипендію, на канікулах їздив зі студентськими будівельними загонами, проходив практику на бурових вишках за Поллярним колом. Разом із дипломом про закінчення інституту нафти і газу Ярослав отримав направлення на роботу на Івано-Франківський завод «Автоливмаш», бо там уже працювала його дружина. У спеціальному конструкторському бюро попрацював недовго — запропонували роботу в міській комсомолу. Потім перевели в обласний комітет.

А в 1984 році енергійного та ініціативного молодіжного діяча заагитували перейти на службу в органи внутрішніх справ. Ярослава Василюка призначили на посаду заступника начальника державної пожежної частини № 6 з охорони заводу тонкого органічного синтезу. Це був вибухопожежонебезпечний об'єкт під самісіньким Івано-Франківськом. Тож замполітові, крім своїх прямих обов'язків, доводилося і на гасіння пожеж виїжджати, тим більше, що пройшов підготовку в Києві і на базі навчально-

го пункту обласного відділу пожежної охорони. Тодішній заступник начальника штабу пожежогасіння Орест Хоменець казав, що ніхто краще від Василюка не знає пожежний протигаз із стисненим киснем — КИП-8. А таке визнання, як кажуть, дорогого коштувало.

Врахували «пожежне» минуле

Від 1986 року Василюк працював помічником начальника політвідділу УВС по роботі з молодими співробітниками. І коли влітку 1986-го надійшов наказ МВС СРСР сформувати на Прикарпатті окремий батальйон протипожежної служби для участі в ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції, то його, єдиного з працівників обласного управління, відправили в розпорядження новоствореного підрозділу. Врахували, так би мовити, його «пожежне минуле». Призначили на посаду заступника командира батальйону по роботі з особовим складом.

«У підрозділ призвали військовозобов'язаних з усієї області, їх ще називали «партизанами», — згадує Ярослав Дмитрович. — В кожного вдома — сім'я, господарка. Всього із змінним складом було близько 280 осіб, у тому числі дев'ять кадрових офіцерів пожежної охорони. Чесно кажучи, дізналися, що будемо служити в чорнобильській зоні в останній день перед від'їздом. Дружині сказав, що мене відправляють на два тижні у відрядження в Київ. Телефону вдома не мав, тож вона дізналася, де я насправді перебуваю, після того, як отримала лист.

Серед бійців було лише кілька людей, які мали поняття про роботу пожежної охорони. Водіїв, які їздили на пожежних машинах, практично не було, а ми мали шістьдесят одиниць спеціального транспорту! Приміром, на автоцистерну на базі автомобіля ЗИЛ-131 посадили чоловіка, який до того розвозив «пиріжком» продукти в Франківську. Тому керівництво батальйону, а саме командир Роман Антонюк, його заступники Володимир Павлович і Богдан Костів, поставили завдання — навчити людей працювати

У розташування батальйону протипожежного захисту прибуло керівництво УВС Івано-Франківського облвиконкому

**Голова
облвиконкому
Вадим Бойчук
знайомиться
з побутом
прикарпатських
вогнеборців
в Ораному**

на спеціальній техніці. Капітан внутрішньої служби Віталій Бортон, який відповідав за зв'язок, разом із Михайлом Луцаком підготували з приписного складу чотири десятки дозиметристів. І кожна група, яка виїжджала на станцію, мала навченого фахівця, який не тільки вів облік опромінення, а бачив, де можна зупинитися, перечекати. Ці хлопці нам рятували життя. Інші підрозділи не мали такої дозиметричної служби, як у нас».

База прикарпатського батальйону розташовувалася в селі Ораному, на кордоні 30-кілометрової зони. Особовий склад жив у наметах, прибулі «партизани» найперше облаштували лазню, щоб помитися після зміни. Відібрали кухарів, які готували їжу на військових похідних кухнях. Відповідальний за тил капітан внутрішньої служби Володимир Горчилін забезпечував кухню продуктами і всім необхідним. Кухарів на станцію, до речі, не посилали, берегли.

Кожного дня в Прип'ять відправляли три-чотири зміни, які займалися дезактивацією третього й четвертого енергоблоків, забезпеченням безперебійної роботи бетононасоса та транспортера подачі бетону на об'єкт «Укриття». Крім того, один караул заступав на бойове чергування. І сховища із зерном гасили, і корівники в колгоспах. А одного разу загорілося приміщення оперативного штабу Міністерства оборони СРСР. Пожежа сталася в сауні. Ярослав Василюк особисто вісімнадцять разів керував роботою чергових змін на атомній станції.

«У батальйоні було шістдесят приписних офіцерів, які не мали практичного досвіду, і перші два тижні на чолі зміни виїжджали тільки ми, кадрові офіцери, — продовжує відставний полковник. — Тому в нас був фактично найвищий рівень опромінення. Пригадую, поїхав перший раз на пожежному автомобілі до станції обслуговувати насоси, які перекачували бетон. Його заливали в сховище над четвертим енергоблоком.

Кабіни міксерів, що перевозили бетон, обшили свинцевими пластинами, перед водієм було невелике віконце, щоб бачив, куди їхати. Його завдання — під'їхати й висипати бетон. Ми лопатами підкидали розчин, що розсипався, і треба було помити автомобіль, транспортер і насос, аби бетон йшов безперебійно. Коли надходило завдання від оперативного штабу, займалися дезактивацією приміщень четвертого енергоблоку».

Нагорода знайшла героя... в Чорнобилі

У розташування прикарпатського батальйону протипожежної служби приїжджало керівництво обласного УВС, Івано-Франківського облвиконкому. В один із таких візитів начальник управління внутрішніх справ генерал Віталій Попов і начальник політвідділу УВС підполковник міліції Михайло Бойчук вручили капітанові Василюку нагрудний знак «За відмінну службу в МВС» за... затримання особливо небезпечного злочинця.

Перед його від'їздом у Чорнобиль з колонії посиленого режиму в Сокирянах, що в сусідній Буковині, втекли п'ятеро засуджених. Це були рецидивісти, які відбували тривалі строки ув'язнення. Вони потайки вирили підземний хід, вийшли по ньому вже за огорожею установи, захопили автомобіль «Москвич» і втікали на Кам'янець-Подільський. Однак туди їм не вдалося прорватися, і втікачі повернули в Івано-Франківську область. Був уведений в дію план «Перехоплення». На посту в Снятині «пиріжок» із рецидивістами не зупинився, на великій швидкості помчав у бік Коломиї. Там місцеві міліціонери загнали збіглих «зеків» на вулицю, яка була в одному місці перекопана. «Москвич» перед перешкодою зупинився, двоє з машини втекли, а трьох зловмисників, які були зачинені у фургоні, правоохоронці затримали.

«Майже весь особовий склад управління підняли по тривозі, відвезли в Коломию, — згадує Ярослав Дмитрович. — Перший раз бачив відразу трьох міліцейських генералів, які проводили нараду в залі засідань Коломийського міськвідділу міліції. Пам'ятаю, що з одного працівника зняли погони. Коли він побачив злочинця, замість того, щоб подати сигнал, пішов геть, і «зек» утік.

На пошуки втікачів підняли вертоліт. Нас розділили на групи: один працівник УВС і двоє місцевих міліціонерів чи з сусідніх райвідділів. Ходили по хатах, перевіряли підвали, горища, попереджували людей. Один із злочинців виліз на горіх і там сховався. Горіх виділяє сильний запах, і службовий пес «зека» не зачув. Коли підійшли до того подвір'я, то побачили, що перелякана жінка вказує жестами на дерево. Ми зняли звідти втікача й викликали опергрупу.

Нас представили до нагород. І поки документи пройшли бюрократичне коло й затвердження в міністерстві, я вже був у Чорнобилі».

Навчання в бойових умовах

Ярослав
Василюк
на зібранні
ліквідаторів

Всі повернулися додому

Ярослав Василюк розповідає, що було надзвичайно складно працювати з людьми, яких, по суті, вирвали з цивільного життя, відірвали від сімей і домівок, вони постійно перебували в стресовій ситуації. Тому своєю основною заслугою вважає те, що в батальйоні не трапилося жодної надзвичайної події, і всі повернулися додому. Бо, приміром, тернопільський батальйон, який прикарпатці змінили, втратив двох чоловік, донецький батальйон — чотирьох.

Після повернення на Прикарпаття Ярослава Василюка разом із його товаришами по чорнобильському відрядженню поклали на місяць в лікарню. Допустима доза опромінення тоді була 25 рентген, а в нього в карточці записали — 24,78 рентгена. Хоча, скільки отримав насправді, не знає. За мужність і професіоналізм при виконанні службового обов'язку в чорнобильській зоні Ярослава Василюка, як і його колег, було нагороджено медаллю «За відвагу на пожежі».

А через два десятиліття Ярослав Дмитрович отримав почесну нагороду вже Української держави — орден «За заслуги» III ступеня. І за героїзм при ліквідації наслідків страшної аварії, і за активну громадську діяльність. Бо, повернувшись із небезпечно-го відрядження, Я. Василюк продовжив службу в УВС, а потім десять років — у відділі пожежної охорони, а після виходу на пенсію став одним із засновників Чорнобильського руху на Прикарпатті, обирався головою Правління обласної організації Добровільного пожежного товариства, заступником голови обласної спілки «Чорнобиль», членом правління благодійного фонду «Допомога дітям Чорнобиля». Зараз Ярослав Дмитрович є директором і власником приватного підприємства «Івано-Франківськпожсервіс», яке має ліцензії на всі основні види робіт протипожежного призначення.

«У мене є два кола друзів: ті люди, з якими працював у комсомолі, а друге коло спілкування — це чорнобильці, — каже насамкінець розмови Ярослав Василюк. — Двічі на рік об'їжджаємо могили померлих колег, з якими пройшли радіаційне пекло. Запалюємо свічки, молимося, згадуємо хлопців...»

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Обстановка, максимально наближена до бойової

26 квітня 1986 року... Ця чорна дата, що позначає одну із найстрашніших трагедій в історії України, провела у людській свідомості болісну межу, що розділяє наше буття на до- і післячорнобильське. Вона зачепила долю кожного українця. Один із них — полковник міліції Михайло Гресько.

Після закінчення восьми класів у рідному Ланчині Надвірнянського району Михайло вступив до Коломийського медичного училища, де вивчився на військового фельдшера. Потім був призваний в армію, потрапив у загін спецпризначення. Служив в особливому батальйоні охорони в Середній Азії. Останні півтора року проходив службу на космодро-мі Байконур.

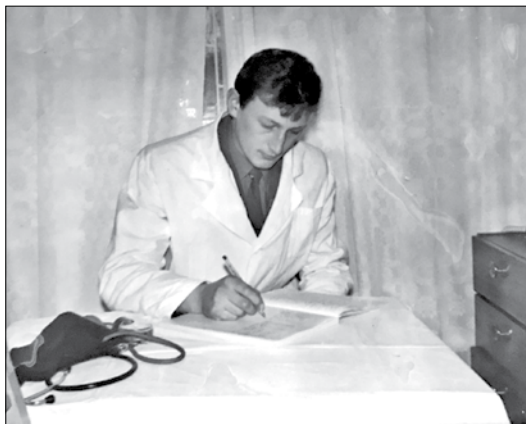
Після демобілізації Михайло Гресько спочатку працював на «швидкій допомозі». А що пра-ця тут і в радянські часи не була належно поцінова-на, то з радістю пристав на пропозицію обійняти по-саду санітарного фельдшера у виправно-трудо-вій колонії в Товмачику. Невдовзі йому присвоїли спеціаль-не звання молодшого лейтенанта внутрішньої служ-би. А вже через два роки, 26 березня 1987 року (каже, що ніколи не забуде цю дату), Михайла викликав за-

ступник начальника колонії з політроботи і повідомив, що наказом міністра внутрішніх справ СРСР він відряджається для проходження служби у 30-кілометрову зону Чорно-бильської атомної електростанції.

— Наказ є наказ, — філософськи розмірковує Михайло Іванович. — 29 березня я прибув у Київ, у Міністерство внутрішніх справ. А наступного дня була сформована оперативна група у складі керівника з Москви, сімох офіцерів і водія з різних областей України. На медичному «РАФі» ми вирушили в Чорнобиль для проходження служби.

Михайло Гресько очолював здоровпункт при оперативній групі МВС СРСР. До кола його обов'язків входив медичний огляд працівників органів внутрішніх справ, які працю-вали в зоні. Повинен був також виїжджати на об'єкти, зокрема на саму станцію, для ви-мірювання радіоактивного фону й обстеження працівників, які несли там службу з охо-рони громадського порядку. Обслуговував також полк патрульно-постової служби, який дислокувався безпосередньо в Чорнобилі: заводив медичні карточки, записував скар-ги, вимірював тиск, слідкував за станом здоров'я.

У перші два-три дні ми відчували, як сильно дере в горлі, сипіли, як гусаки, не мо-гли нормально говорити, — поринає у спогади Михайло Гресько. — Це був перший симптом дії радіації на організм — спазм верхніх дихальних шляхів. Згодом це мину-ло. Найважче було в перші два тижні, потім увійшли у звичний ритм. Жили в гуртожит-ку. Працівники, які поверталися з місця несення служби, обов'язково проходили дози-метричний контроль. Був такий підрозділ — розрахунково-аналітична група. Він обсте-жував працівників, у тому числі їхній одяг, і виявляв мікрочастинки.

Начальник здоровпункту при оперативній групі МВС УРСР Михайло Гресько

йової. І хоч годували добре, схуд за цей час на десять кілограмів. Не приховує, що був страх, були переживання, адже, як медик, добре знав про дію радіонуклідів на організм. Але, дякувати Богові, обійшлося без ускладнень. Саме тоді, під час роботи у 30-кілометровій зоні, у Греська з'явилося багато друзів, з якими він зустрічається досі.

Потім ліквідатори проходили реабілітацію у різних лікувальних закладах як Міністерства внутрішніх справ, так і цивільних. Люди відчували симптоми вегето-судинної дистонії, гіпертонії, загальну слабкість, головні болі, у багатьох псувалися зуби, дехто втрачав зір. Та Михайло Іванович жодного разу не скористався путівкою до санаторію. «Все якось часу не вистачало, — знизує плечима. — Його й досі не вистачає. Підлікував печінку і зараз проблем зі здоров'ям не маю».

Повернувшись у Товмачик, Михайло Гресько довідався, що його посаду в колонії скоротили. Замполіт запропонував перейти майстром у цех клеєної фанери, та для цього потрібно було мати економічну освіту. Начальник відділу технічного контролю викликав до себе, дав книжку «Виготовлення клеєної фанери»: «Якщо за ніч вивчиш хоча би будову верстатів, вранці прийму в тебе екзамен і думаю, що будеш працювати». І що б ви думали? Михайло таки не осоромився. Відтак були посади заступника начальника загону, начальника загону, праця безпосередньо із засудженими, оперативна робота.

У 1992 році М. Гресько вступив до Української академії внутрішніх справ, а після її закінчення відразу ж був переведений на посаду заступника начальника Богородчанського райвідділу міліції по роботі з особовим складом. Ще майже через чотири роки — у Надвірнянський райвідділ міліції, заступником начальника з громадської безпеки. Але оскільки мав нахил до оперативної роботи, то вже за місяць очолив кримінальну міліцію району.

У 2003 році був переведений на посаду начальника Трускавецького міськвідділу міліції, у 2005-му — призначений керівником відомчого санаторію у Кременцях. Згодом Михайло Гресько двічі очолював Надвірнянський РВ УМВС, а також управління карного розшуку УМВС в області, Долинський райвідділ міліції. А вийшов на пенсію з посади начальника відділу боротьби з незаконним обігом наркотиків. Михайло Іванович зізнається, що служба в чорнобильській зоні була одним із найбільш складних і відповідальних періодів його кар'єри правоохоронця.

І от якось після повернення з Прип'яті на моєму одязі було виявлено частинку, яка «фоніла» — 4,5 рентгена на годину. Неозброєним оком її, звичайно, не видно. А от японський дозиметричний апарат у вигляді щітки, яким провели по одягу, показав червоний колір. У таких випадках вирізали частину одягу з цією мікро-частинкою, запаковували у спеціальний контейнер, а потім знищували. Але впродовж кількох годин, поки ця частинка була на моєму одязі, я буквально відчував, як мене тиснуло в ділянці печінки.

Рівно 60 діб пробув Михайло Гресько у Чорнобилі. За його словами, обстановка там була максимально наближена до бо-

«Медовий місяць» припав на Чорнобиль

У чорнобильській тридцятикілометровій зоні із Рогатинського райвідділу внутрішніх справ несли службу 12 працівників, у тому числі й Олексій Гунчак, якому тоді йшов 21-й рік. Він тільки-но демобілізувався з армії й вступив на службу в органи внутрішніх справ.

Уродженець села Сарники, Олексій планував одружитися з односельчанкою Наталею. В липні 1987 року закохані подали заяву у відділ реєстрації актів громадянського стану, призначили весілля на третє жовтня, але міліцейська служба внесла корективи. Олексія направили на медичне обстеження в поліклініку УВС, а 31 липня військово-лікарська комісія видала висновок: здоровий і придатний до направлення в зону Чорнобильської атомної електростанції. При цьому він пройшов у Львові курси початкової підготовки.

Згідно з наказом УВС Івано-Франківського облвиконкому першого серпня 1987 року О. Гунчака відрядили для проходження служби в УВС Київського облвиконкому. Брав участь у виїздах в зону відчуження в селі Луб'янці, що за 18 кілометрів від зловісного чорнобильського пекла.

Про перші дні цього відрядження Олексій згадує з гіркотою і болем. Не вистачало людей, отож на вахту заступав, навіть не відпочивши. Коли був на посту, часто заміряли рівень радіації, який у десять разів перевищував допустимі норми. Дерло в гор-

Міліціонери
заступили на
чергування
в зоні

**Сержант міліції Олексій Гунчак
у Чорнобилі (1987 р.)**

лі, стискало голову. Особливо, коли з Чорнобиля вивозили різну техніку, і дозиметр при перевірці зашкалював. Боляче було дивитися на покинуті села, осиротілі домівки.

І весь цей час Олексій думками линув до рідного Опілля, де готувались до його весілля. За кілька днів до цієї події його таки відправили додому. І третього жовтня в Сарниках відгуляли весілля. Колектив Рогатинського райвідділу бажав у цей пам'ятний день своєму працівникові Олексію Гунчаку та його нареченій Наталії сімейної злагоди, радості, лебединої вірності і світлого чистого кохання. Але радість ця виявилась недовою. Через тиждень після весілля Олексія знову відправили для несення служби в чорнобильську зону. Він пробув там ще три тижні.

«У середині листопада 1987 року я прибув у Рогатинський райвідділ, — згадує Олексій Гунчак. — У довідці, виданій начальником Поліського РВВС полковником міліції Б. Андріївським, було вказано: «Сержант міліції О. Гунчак протягом 92 днів виконував службові обов'язки з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і отримав

дозу радіоактивного опромінення 2,076 рентген».

Після повернення з Чорнобиля моє здоров'я стало погіршуватися. Відтоді щороку лікуюся в нашій медслужбі, за місцем проживання, був у санаторію «Цхалтубо», що в Грузії. І вже більше десяти років очолюю Рогатинську районну організацію «Спілка Чорнобиль», яка нараховує в своїх лавах 186 ліквідаторів аварії і тих, хто переселився з чорнобильської зони. На жаль, з кожним роком нас стає все менше. Зокрема, після аварії вже відійшли з життя більше 50 осіб. Серед них і мої колеги-міліціонери. Так, у Букачівцях похований капітан міліції Олександр Устимчук.

Уже багато років минуло після аварії, і я весь час собі усвідомлюю, що ми свій обов'язок виконали добросовісно, з честю перед державою. І дай Боже, щоб цього лиха вже не повторилося ніколи, аби наші діти, внуки прожили у мирі й злагоді, без смутку, у здоров'ї».

Володимир ЧИСЛОВ.

*Вже літ проминуло чимало,
Спокою ще й досі нема,
Сумують чорнобильські села,
А люди ідуть із життя.
Ой скільки то горя вже було
На нашій Українській землі!
Помилуй нас, Боже великий,
Щоб жили в спокої, в добрі.*

Після чорнобильського пекла — на першотравневий парад

Полковник міліції Василь Касіянчук був серед тих, хто в перші дні після аварії на Чорнобильській атомній електростанції виконував обов'язки правоохоронця за кілька кілометрів від зруйнованого реактора. А потім забезпечував громадський порядок під час сумнозвісного першотравневого параду в отруєному радіацією Києві.

Василь Касіянчук народився на Вінниччині. Після строкової армійської служби працював на вінницькому заводі «Кристал». Між іншим, був гранувальником алмазів. У 1978 році, за направленням трудового колективу підприємства, вступив на навчання в Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції. Після її закінчення отримав призначення на службу дільничним інспектором Калуського міськвідділу внутрішніх справ. Пропрацювавши чотири роки, став слухачем стаціонару Київської вищої школи МВС СРСР. У столиці його застала чорнобильська катастрофа.

«Вранці 26 квітня мені повідомили по телефону про збір особового складу на території школи, — розповідає Василь Касіянчук. — Я з сім'єю винаймав у Києві квартиру. Нашому синові було чотири роки, а доньці — рік.

Слухачів школи повезли автобусами за місто. Куди їдемо й з якою метою, командири не сказали. З обох боків колону супроводжували машини ДАІ з пробісковими маячками.

Через кілька годин приїхали в місто атомних енергетиків Прип'ять, де вже було багато військових і міліціонерів. Мені дали двох солдатів-строковиків, поставили завдання. Несли службу за визначеними маршрутами. Ходили по квартирах, організовували евакуацію. Дехто з жильців не хотів виїжджати, доводилося переконувати, навіть умовляти. Працівники атомної станції, яких зустрічали в помешканнях, радили поменше ходити по вулиці: краще зайдіть у під'їзд, щоб не наковтатися радіоактивної пилюки. Ми ж ходили в кітелях, без жодних засобів захисту. У солдатів були дозиметри, але вони відразу вийшли з ладу, настільки високим був рівень радіації».

У Прип'яті Василь Касіянчук зустрів свого швагра Володимира Височина, який працював начальником міського відділення Державтоінспекції. Його дружина ось-ось мала народжувати, тож ледве вивіз її в Київ. Сам Височин залишився в Прип'яті, де ніс службу. Як виявилось згодом, у Прип'ять вивезли слухачів першого та другого курсів. Третьюкурсників залишили в навчальному закладі, бо вони складали державні іспити.

Спочатку слухачі школи харчувалися тим, що мали в «тривожних валізках». Ось де згадали, що перевірки небезпідставно чіплялися до них, вимагаючи укомплектувати «валізки» всім необхідним. Потім підвезли харчування автобусом з навчального закладу.

Тридцятого квітня слухачів Вищої школи МВС відвезли в Київ, бо на той час чимало з них уже мали серйозні проблеми зі здоров'ям. Василь Касіянчук відчував головний

біль, слабкість, але тримався. Прибулих із Прип'яті офіцерів відпустили додому й звели наступного дня здати форму.

«Я прийшов на квартиру, роздягнувся в коридорі, помився, форму поклав у поліетиленовий мішок, — продовжує Василь Васильович. — Вранці переодягнувся в парадну форму, бо треба було йти на першотравневу демонстрацію, забезпечувати порядок».

Відправити свою сім'ю додому зразу не вдалося. Бачили би, що творилося на центральному столичному залізничному вокзалі! Черги за квитками були кілометрові. Чотири доби ми, слухачі з Івано-Франківської області, змінювали один одного біля кас, щоб придбати квитки. Вдалося виїхати з Києва аж десятого травня.

У середині травня повернувся в столицю, там проводили Велогонку Миру. Теж брав участь в охороні громадського порядку. А от уже на Ігри доброї волі, які проводили в Москві, мене не взяли. Кожного дня медики брали в нас аналізи крові. Дехто зі слухачів через проблеми зі здоров'ям не зміг закінчити школу, зокрема комісували старшину нашого курсу».

Після закінчення Вищої школи Василь Касіянчук продовжив службу в Калуському міськвідділі. Працював старшим дільничним інспектором, старшим інспектором паспортного відділення, а вийшов на пенсію в грудні 2000 року з посади начальника чергової частини. За участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС його заохотили цінним подарунком МВС СРСР. Відтак Василь Васильович п'ятнадцять років відпрацював у Калуській райдержадміністрації на посаді головного спеціаліста оборонно-мобілізаційної роботи.

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Від стресів рятувалися роботою

Серед тих, хто працював у зоні чорнобильського лиха, було немало жінок. На їх тендітні плечі ліг величезний тягар виснажливої відповідальної роботи і психологічної напруги. В 30-кілометровій зоні виконували свої професійні обов'язки працівники медичної служби прикарпатської міліції, зокрема терапевт Лариса Кирилюк.

Лариса Василівна відпрацювала в медслужбі майже три десятиліття. До цього закінчила Івано-Франківський медінститут, 15 років трудилася дільничним терапевтом у першій міській поліклініці. Наприкінці серпня 1988 року її відрядили в Чорнобиль.

«Працювала там терапевтом, але доводилося бути й санітарним лікарем, — розповідає Лариса Василівна. — Працівники міліції, які чергували на контрольно-пропускних пунктах, отримували продукти й самі готували собі їжу. Ми контролювали санітарний стан, аби не трапилось якихось проблем. Зі мною була дуже хороша медична сестра з Херсонщини, Алла Миколаївна. Вона працювала у санепідемстанції, тож добре знала цю роботу.

Я приймала хворих, щодня їздила по території 30-кілометрової зони. Різні були ситуації, різні хворі. Часто зверталися з простудними захворюваннями, бо

тоді вже було холодно, з підвищеним кров'яним тиском.

Нерідко викликали, щоб надати допомогу самоселам. Хоча це не входило в мої обов'язки, я не могла відмовити. Люди повернулися в свої домівки і, зрозуміло, ніхто, крім нас, не міг їм допомогти. Розмовляла не з одним: чому повернулися сюди, адже небезпечно? Вони відповідали, що їх треба зрозуміти. Мовляв, усе життя прожили в своїй хаті. Тут народилися, на рідній землі й померли. Для цих людей переселення стало дуже сильним психологічним стресом. Брали у них аналізи крові, міряли тиск, забезпечували медикаментами».

Моя співрозмовниця пригадує, що тієї осені був дуже гарний урожай фруктів: «Їдемо повз село, а на деревах висять отакенні яблука, груші. Так хотілося підійти і зірвати. А в лісі які росли гриби! Словами не передати. Така природа красива...Настільки важко було все це бачити. А ще закинуті села: обгороджені колючим дротом, без жодної живої душі, забиті колодязі, зарослі ожиною обійстя. Така навкруги тиша! Це так тиснуло на психіку...»

Одного разу машина, в якій їхали медики, заглухла біля самої атомної станції. Водієві якось вдалося завести двигун, і всі полегшено зітхнули, адже перебувати у тому місці більше визначеного часу означало отримати значну дозу опромінення. Найстрашніше було, коли пропадав голос. Людина відчувала нестерпну сухість у роті, починався кашель. Тому медики возили з собою мінеральну воду, щоб напиться і помити руки, бо з колодязів брати воду не можна.

«Радіація чим небезпечна — її не бачиш і не відчуваєш, — продовжує Лариса Кирилюк. — На перших порах. А потім починаються проблеми. Скажімо, яка красива річ-

Лариса
Кирилюк
із головою
обласної спілки
«Чорнобиль»
ОВС
Володимиром
Числовим
і начальником
сектору
соціальної
роботи УКЗ
УМВС Марією
Душкевич

ка Прип'ять, скільки там риби! Молоді міліціонери ловили величезних щук, сушили їх. Або підгодовували лисенят. Кажу їм: хлопці, що ви робите, ці ж звірята аж дзвенять від радіації! Безслідно нічого не минає. Хоча кожен переносив радіацію по-своєму.

Як ми рятувалися від психологічної напруги, нервових стресів? Роботою. Не було коли думати про небезпеку. Медпункт працював цілодобово. Могли вночі когось привезти чи під ранок. Якщо були складні випадки, то ми відправляли хворих у Київ.

Я не шкодую, що поїхала в Чорнобиль. Там зовсім інший менталітет у людей, по-іншому дивилися на речі. Не було підлості. Люди приїхали і знали, що треба працювати. Міліція була для самоселів усім — і охоронцями, і соціальною службою, і найпершими помічниками.

Сплило вже чимало років, багато забулося. Не хочеться згадувати, але ті події час від часу виринають у пам'яті. Особливо, перед черговою річницею аварії, коли побачу по телевізору місця, де довелося побувати. Вважаю, що нічого особливого там не робила. Робота як робота...»

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Заражений транспорт хоронили в «рижому лісі»

Восени 1987 року лейтенанта міліції Геннадія Костишина разом з двома колегами з прикарпатської Державтоінспекції — Михайлом Мінкіним та Михайлом Озаруком — направили для виконання службових завдань у Чорнобиль, призначивши старшим групи. Сьогодні в очах цього немолодого вже чоловіка з'являються біль і смуток, коли згадує про ті події.

Геннадій Олександрович — корінний франківець. Свої життєві віхи окреслює коротко: «Школа — армія — міліція». Службу в органах внутрішніх справ починав у 1975 році з посади інспектора ДАІ Івано-Франківського міськвідділу. До цього була строкова служба в армії та робота слюсарем Івано-Франківського дослідно-експериментального заводу.

«У Чорнобилі стояла незвична тиша, — згадує полковник міліції Геннадій Костишин. — Будинки, техніка — все немов завмерло. І не було практично нікого, окрім міліції та армії. Мене відрядили до батальйону ДАІ, а потім до міністерської оперативної групи, яка працювала безпосередньо у Чорнобилі й обслуговувала 30-кілометрову зону. До наших обов'язків входили перевірка всіх контрольно-пропускних пунктів у зоні і захоронення транспорту.

Хоронили його у Прип'яті, в так званому «рижому лісі». «Рижим» назвали його через те, що хвоя на деревах у смугі дії радіації пожовкла, побуріла. Там знаходився гаражний кооператив «Автолюбитель»: 1164 гаражі, якщо мені не зраджує пам'ять. Військові відкривали всі ці гаражі, а ми описували і складали акти про знищення транспортних засобів, вказуючи серії і номери агрегатів машин. Потім танк викопував траншею, туди опускали машини, велосипеди, мотоцикли — все, що було на колесах, а також моторні човни. Танк проїжджав по них, перетворюючи на купу брухту. І все це засипали піском».

У кожного з колег Геннадія Олександровича і в нього самого були індивідуальні дозиметри, які вони потім здавали. Жили в Чорнобилі. Чоловік і нині пам'ятає той будинок по вулиці Кірова, де його з товаришами розмістили у трикімнатній квартирі, створивши щось на кшталт гуртожитку. Каже, що це були звичайні робочі будні, лише після ранкових гігієнічних процедур одягали відповідну уніформу, в якій і працювали.

Вранці отримували рознарядку, хто що повинен робити впродовж дня: чи займатися утилізацією транспорту, чи перевіркою КПП, чи реєстрацією транспорту в зоні, чи техоглядом громадського транспорту, який перевозив робітників, а чи організацією дорожнього руху — словом, усім, чим займалися працівники Державтоінспекції зазвичай. Легкові автомобілі з більш-менш допустимою дозою радіації використовували як службовий транспорт.

— Ми реєстрували їх, як реєструють у МРЕВ, — роз'яснює відставний полковник міліції. — Щоправда, номерні знаки не видавали, ми їх наносили фарбою на капот, дах і дверцята з обох боків.

Могильник для захоронення транспортних засобів

Тим, хто працював із зараженим радіацією транспортом, щодня змінювали уніформу. Інші ж просто чистили її. Обов'язковим був душ двічі на день. Проте, яку дозу радіації «схопили» Геннадій Костишин та його товариші, вони так і не дізналися. Це тримали у таємниці. І от Михайло Мінкін та Михайло Озарук уже відійшли у вічність.

— Радіація дуже підступна, — зітхає Геннадій Костишин. — В одному місці дозиметр може зашкалювати, а буквально за кілька метрів усе нібито в нормі.

Все залежало від того, куди випав радіаційний пил. Коли ми працювали у Прип'яті на захороненні транспорту, там у дозиметричних листах вказували дозу радіації, наприклад: «Іванов і Петров працюють у зоні захоронення транспорту, доза радіації становить 30 мілірентген». Перш ніж ми починали роботу на певній ділянці, дозиметрист визначав ступінь її зараженості. У мене досі збереглися оригінали пропусків, які там отримував, оригінали довідок, які видавало спеціальне підприємство «Комплекс», що займалося утилізацією в 30-кілометровій зоні.

Геннадій Олександрович має статус учасника ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС І категорії. Окрім численних подяк і грамот, три місяці роботи в Чорнобильській зоні «подарували» йому чимало проблем зі здоров'ям, кількість яких з роками лише збільшується.

Повернувшись до рідного міста, Геннадій Костишин продовжив службу в Державтоінспекції, працював старшим інспектором дорожньо-патрульної служби. За сумлінну роботу його портрет був на Дошці пошани УВС. Потім якийсь час працював в обласному управлінні ДАІ, поки його не перевели на посаду старшого оперуповноваженого штабу УМВС в Івано-Франківській області. З цієї посади у 1996 році Геннадій Костишин вийшов на пенсію.

Геннадій Олександрович не пориває зв'язків з колегами-чорнобильцями, підкреслює неабияку роль у цьому голови обласної Асоціації спілки «Чорнобиль» полковника міліції Володимира Числова. Про ліквідаторів не забувають в Головному управлінні Національної поліції — запрошують на урочистості з нагоди професійного свята, Дня вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. І приємно людям, котрі віддаляти від нас наслідки страшного вибуху 26 квітня 1986-го, що вони залишаються для молодого покоління прикладом відданості своїй справі і своєму народові.

Ірина ШАЛКІТЕНЕ.

Зробили важливу та необхідну роботу

У ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС брали участь працівники різних служб і підрозділів внутрішніх справ, у тому числі паспортної служби. Кожен із правоохоронців чи пожежних робив свій внесок у загальну справу.

Вранці другого травня першим авіарейсом у Київ вилетіла група працівників паспортної служби прикарпатської міліції на чолі з полковником міліції Анатолієм Петрунею. До її складу також входили інспектор обласного апарату старший лейтенант міліції Степан Костюк і співробітники територіальних підрозділів — капітан міліції Василь Максим'юк з Надвірної, старші лейтенанти міліції Юрій Процюк з Городенківського РВВС і Василь Гринюк зі Снятинського райвідділу. З Міністерства внутрішніх справ УРСР їх направили в штаб з ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, де зараз працює Центральна виборча комісія, а звіди — до міста Іванків. Третього травня прикарпатських міліціонерів відрядили в місто Бородянку, куди були евакуйовані мешканці міста Прип'ять, для забезпечення громадського порядку.

«Вісімнадцятого травня мене викликав полковник міліції Анатолій Петруня й повідомив про те, що з республіканського МВС надійшла вказівка прибути в Чорнобиль, — розповідає Степан Костюк. — Необхідно встановити адреси та телефони всіх організацій, підприємств та установ, які розташовані в цьому місті та беруть участь у ліквідації наслідків катастрофи. Потрібно зауважити, що в Чорнобиль відрядили співробітників різних відомств з усього Радянського Союзу. Скажімо, учених, медиків, водіїв, шахтарів, не кажучи вже про військових і правоохоронців.

Перед нашою групою, а крім мене та Анатолія Федоровича в ній були підполковник з інформаційного центру МВС та водій із УВС Київської області, поставили завдання зібрати всю інформацію для адресно-телефонного довідника, призначеного для урядової комісії. Нам передали пропуски для безперешкодного доступу в усі установи та організації, відомчі штаби, розташовані в Чорнобилі. Ми були відряджені в оперативну групу МВС УРСР, якою керував заступник міністра генерал міліції Олексій Чистяков.

Більше тижня ретельно об'їжджали всі штаби, об'єкти, збирали інформацію. Квартували в приміщенні пересувної механізованої колони, де облаштували тимчасову казарму. Пригадую, що там зустріли начальника відділу охорони громадського порядку УВС полковника міліції Теофіла Виноградника і майора міліції Валерія Купєєва, який тоді служив на Тернопільщині. Через десять років Валерій Муратович перевівся на роботу в прикарпатську міліцію, став заступником начальника обласного УМВС.

Завдання виявилось не таким простим, як здавалося на перший погляд. Ми об'їздили все місто та прилеглу до нього територію. В різних місцях був різний рівень радіації, подекуди він перевищував норму в десятки і сотні разів. Доводилося проявляти обережність, інколи й ризикувати, щоб у найкоротший термін виконати вказівку міністерства. Коли зібрали всю необхідну інформацію, її передали в МВС, де в інформаційному центрі надрукували адресно-телефонний довідник. Більше того, я роздо-

**Полковник міліції Анатолій Петруня з працівниками
Прип'ятського МВВС**

був у головного архітектора міста карту Чорнобильського району, на якій наніс позначки про розташування цих об'єктів, зробивши необхідні додатки.

Так склалося, що за результатами виконаного завдання я особисто доповідав заступникові міністра внутрішніх справ СРСР генерал-лейтенанту міліції Заботіну, який на той час очолював оперативну групу союзного МВС. Генерал похвалив нашу групу й подякував за оперативну та копітку роботу».

За сумлінне виконання службових обов'язків ініціативу старшого лейтенанта Костюка відзначили нагрудним знаком «За від-

мінну службу в МВС». Хоча заступник міністра пообіцяв, що представлять до державної нагороди, але в обласному УВС, куди після Чорнобиля повернувся служити старший лейтенант, «забули» відправити в міністерство відповідне подання. Степан Юрійович каже, що не ображається на своє тодішнє керівництво, головне — зробили важливу й необхідну роботу.

У Чорнобилі йому знадобилися військові навички: сів за важелі бронетранспортера, коли потрібно було швидко проїхати в броньованій машині через заражену місцевість. Адже він, уродженець гірського села Білі Ослави, після закінчення Івано-Франківського педагогічного інституту в 1981–1985 роках служив у Збройних силах, де екстерном закінчив Хмельницьке вище артилерійське командне училище. Щоправда, військовим офіцером Степан Костюк не став, бо обрав міліцейську службу — працював в УВС Івано-Франківського облвиконкому на посадах інспектора паспортної служби, начальника відділення з охорони адміністративних будівель.

Від 1988-го до 1991 року проходив службу на оперативних посадах у підрозділах 8-го Головного управління МВС СРСР. Закінчив Академію МВС СРСР. У 1991–2000 роках — старший оперуповноважений, начальник відділення спеціальної міліції. Після цього два роки Степан Юрійович працював начальником відділу боротьби з контрабандою та незаконним обігом товарів управління податкової міліції ДПА в Івано-Франківській області, дослужився до звання полковника.

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Михайлові сади

Те, чим полковник міліції Михайло Круль сподівався займатися все життя, знадобилося чоловікові лише з моменту виходу на пенсію. Йдеться про агрономію, яку він два роки вивчав в інституті сільського господарства у Дублянах. Але щось там не склалося, і в результаті студент опинився в армії, а після строкової служби — на посаді контролера Івано-Франківського слідчого ізолятора.

Недарма кажуть: вік живи — вік учись. Уже через два роки тямущого юнака скеровують на навчання до Вільнюської школи підготовки начальницького складу МВС СРСР, а у 1980-му новоспеченого лейтенанта призначають інспектором карного розшуку Богородчанського райвідділу внутрішніх справ.

Михайло Круль брав участь у розкритті страшного злочину, що стався тоді у селі Глибівка. Якийсь нелюд зґвалтував, а потім задушив місцеву дівчину. Злочинцем виявився житель того ж таки села, віком близько тридцяти років. Був одружений, мав дитину. Потім з'ясувалося, що це не перше зґвалтування, яке він скоїв, просто до того випадку жодна з потерпілих ні з цього села, ні з сусідньої Саджави в міліцію не зверталася. Гвалтівника та вбивцю засудили до вищої міри покарання і виконали смертний вирок.

Минуло ще чотири роки, й Михайло Круль вступив до Київської вищої школи МВС. Тоді, у 1984-му, він і гадки не мав, що через два роки доля підкине йому випробування, яке різко поділить його життя на «до» і «після». Вже коли старший лейтенант міліції Круль закінчував другий курс, вибухнув атомний реактор на Чорнобильській АЕС.

«Була субота, 26 квітня, — згадував через багато років Михайло Круль. — Після занять ми пішли пограти у мініфутбол: у нас викладав фізичне виховання знаменитий київський динамівець Стефан Решко. Набігалися добряче. Тільки прилягли відпочити у гуртожитку — як раптом сирена. Всіх вишикували на плацу. Ніхто з нас ще нічого про аварію не знав. Нам наказали одягти польову форму, взяти протигази. Під школою міліції вздовж центральної дороги стояли автобуси, в які ми сіли. Куди їдемо — керівництво не сказало.

Рано-вранці привезли у Чорнобиль і висадили в квітучому саду — ніколи його не забуду. А тим часом наш куратор Петро Тищенко, замполіт Володимир Заєць поїхали на нараду в Прип'ять. Повернулися близько десятої години ранку. Була Вербна неділя, люди саме поверталися з церкви із шуткою. Аж тоді нам повідомили, яка ситуація, хоча ми вже знали, що сталася надзвичайна подія, але достеменно не відали, що саме. Поділивши на групи, нам наказали охороняти громадський порядок під час евакуації людей.

Мешканцям міста по радіо оголосили, щоб о певній годині стояли біля своїх під'їздів з речами першої необхідності і документами. В основному це були сім'ї працівників атомної станції. Люди посходилися, почали сідати в автобуси. Передати все це словами неможливо: крики, плач, розпач. Евакуація тривала близько чотирьох годин. Ми навіть не мали дозиметрів. Аж коли підїхали військові, змогли дізнатися про рівень радіації.

Капітан міліції Михайло Круль (четвертий зліва) серед працівників Богородчанського РВВС

ми повернулися в Київ. У школі міліції всіх переодягли, звільнили від занять і відпустили додому. Порадили пити вино і горілку, щоб з організму виводилася радіація.

Я того ж дня поїхав додому на п'ять днів. Коли приїхав, почав проходити медичне обстеження. Виявилось, що отримав дозу 20 бер, тимчасом як 25 бер — це вже променева хвороба. Мені надали статус учасника ліквідації аварії на ЧАЕС II категорії. А 9 травня у Києві ще проводилася Велогонка Миру, то мене направили на охорону громадського порядку під час цього змагання».

Після закінчення Київської вищої школи МВС Михайла Круля спочатку скерували у Богородчанський РВВС начальником відділення дільничних інспекторів міліції, а через рік призначили на посаду керівника карного розшуку в тому ж райвідділі. Та незабаром корективи у кар'єру Михайла Франковича мимоволі внесла його дружина Ірина Василівна. Її обрали суддею районного суду, тож чоловікові не можна було залишатися працювати в цьому районі. Оперативника перевели у відділ карного розшуку обласного УМВС.

Коли створили відділ дорожньої міліції, Михайла Круля направили туди очолити карний розшук. Власне, з цієї посади у 2000-му році він і вийшов на пенсію. Зрозуміло, що три перших доби після чорнобильської катастрофи не минули безслідно для здоров'я правоохоронця. Він переніс інфаркт, лежав у реанімації. Футбол був фаворитом з-поміж захоплень Михайла Франковича все його свідоме життя, однак після хвороби з улюбленою грою довелося попрощатися. Його захопленням у вільний час став сад.

«У мене на одному дереві ростуть чотири сорти яблунь, на іншому — два сорти груш, — із задоволенням розповідав ліквідатор. — Коли все це цвіте навесні — не намилуєшся. До речі, кілька років тому персикове дерево на нашому обійсті в Лисці дуже рясно зродило. Завдяки цьому я посів друге місце в обласному конкурсі садівництва.

А ще я викопав ставок, на якому цвітуть лілії, розводжу там щук, коропів і карасів. Якось спіймав щуку завдовжки 87 сантиметрів. А втім, навіщо багато говорити? Приїжджайте в гості навесні, коли цвістиме сад, — самі все побачите на власні очі...»

На жаль, доля відміряла Михайлові Крулю недовге життя. Він відійшов у вічність, ледь переступивши поріг свого шістдесятиліття...

Після завершення евакуації нас знову відвезли у той сад, весь у весняному квіті. Ввечері було моторошно від гавкоту залишених господарями собак: їх не можна було брати з собою, бо на їхній шерсті накопичувалася радіація. Наступного дня ми пильнували, щоб не було мародерства. Жили в автобусах, там і спали. Одяг не міняли.

Так минуло три доби. У багатьох почав з'являтися металевий присмак у роті, у деякого навіть пішла носом кров. Тоді дали команду нас поміняти, і 29 квітня ввечері

Ірина ШАЛКІТЕНЕ.

Зв'язок із чорнобильською зоною

У трагічні дні 1986 року, коли вибухнув атомний реактор Чорнобильської АЕС, туди з'їхалися ліквідатори з усієї країни. Окрім вирішення масштабних завдань, виконувалося багато роботи, яка залишалася непомітною. Тоді ж старший лейтенант внутрішньої служби Василь Лесюк вилетів у Чорнобиль, аби забезпечити зв'язком працівників Міністерства внутрішніх справ.

Рівно через місяць після аварії, 26 травня 1986 року, до обласного УВС надійшла телеграма з міністерства про відрядження до Чорнобиля на 30 діб працівника відділу зв'язку. Часу на збори було мало. Ранковим рейсом Василь Лесюк вилетів до Києва, а звідти добрався до Чорнобиля. Він забезпечував зв'язком тамтешній відділ міліції, а пізніше працював на будівництві приміщення для Прип'ятського міського відділу. Тоді із зараженого радіацією міста енергетиків евакуювали мешканців. Не стала винятком і міліція. Відділ внутрішніх справ передислокували в село Термахівка Іванківського району на Київщині.

Робота зв'язківців була непомітною, але її треба було теж виконувати. Вони багато їздили по периметру зони відчуження, налагоджували лінії зв'язку. Навіть за відсутності населення міліція повинна була працювати, і зв'язок мав бути обов'язково.

Перед тим, як стати інженером відділу зв'язку УВС Івано-Франківського облвиконкому, Василь Лесюк закінчив інститут нафти і газу за спеціальністю «інженер-електромеханік». Потім трудився на телеграфно-телефонній станції, служив у роті зв'язку внутрішніх військ у Ростові-на-Дону. На час чорнобильського відрядження він працював у відділі зв'язку УВС уже вісім років.

«Перше враження було гнітючим, — згадує Василь Миколайович. — Ми проїжджали села, де на вулицях не було ні душі, тільки домашні тварини. Проте людині властиво пристосовуватися до нових умов, і згодом усі до цього звикли».

В Іванкові у багатоквартирному будинку міліціонерам улаштували щось на зразок гуртожитку, там жив і Василь Лесюк. Їм давали пайки, гаряче харчування працівники готували самі. В ці перші тижні зв'язківців не консультували про умови їхньої праці, не видали навіть дозиметрів. Спеціальних дозволів на перебування у зоні відчуження вони теж не мали. Їх замінили міліцейські посвідчення.

У той час в чорнобильській зоні працювало багато людей із Прикарпаття. Василь Миколайович зустрічався там із начальником відділу охорони громадського порядку обласного УВС Теофілом Виноградником, з працівником другої спецгрупи управління Валерієм Ковальчуком. Після повернення Лесюка з Чорнобиля туди поїхав начальник вузла оперативного зв'язку Теодозій Савчук, потім — керівник відділу Ігор Гнип. Тобто у небезпечній зоні побували практично всі атестовані працівники підрозділу зв'язку.

«У червні 1986-го була суха і спекотна погода, — розповідає Василь Лесюк. — Це було добре, бо від дощів багато радіації могло потрапити у ґрунти та Дніпро». Він повернувся з відрядження засмаглий, немов приїхав із моря. Після аварії на ЧАЕС тоді

**Фото перед відрядженням
у Чорнобиль**

пройшов уже місяць. Через Іванків проходила дорога на Чорнобиль і Прип'ять. Нею щодня в обидва боки мчали бетоновози — робота зі спорудження саркофагу була в розпалі. На в'їздах у зону відчуження працювали контрольно-пропускні пункти. Вони контролювали рівень радіації машин, людей. Автомобіль обов'язково треба було щодня мити. Якщо на виїзді із зони рівень радіації був вищий норми, групу завертали ще раз її змивати. У випадку зараження одягу людина тут же приймала душ, і їй видавали новий.

Після чорнобильського відрядження Василь Лесюк продовжував працювати у відділі зв'язку. Дослужився до посади його керівника, став підполковником. У 1999 році пішов на пенсію. Зараз працює на вільнонайманій посаді в управлінні інформаційно-аналітичної підтримки Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області. І не раз згадує свою «непомітну» роботу в небезпечній зоні...

Микола ВОЛКОВ.

Василь Лесюк на заняттях з цивільної оборони

«Кількаденне» відрядження розтягнулося на рік

Полковник міліції Василь Ліуш чверть століття прослужив в органах внутрішніх справ. Увесь час пропрацював в Івано-Франківському міськвідділі міліції, за винятком одного року, коли був у відрядженні в чорнобильській зоні.

Уродженець галицького села Слобода Василь Ліуш після школи вивчився на електромонтера, служив у військах зв'язку. Потім працював на Івано-Франківському виробничому об'єднанні «Позитрон» і заочно навчався у Львівському технікумі зв'язку. Так склалося, що працівники відділу позавідомчої охорони монтували в заводському гуртожитку, де жив Василь, пожежно-охоронну сигналізацію. Комісія ходила по кімнатах, перевіряла, як працює обладнання. Начальник пульта централізованого спостереження Микола Гузар звернув увагу на парубка, який сидів у кімнаті за підручниками. Дізнавшись, що майбутній інженер пише дипломну роботу, Гузар запропонував... роботу в міліції.

Тож після того, як Василь Ліуш захистив у технікумі на «відмінно» дипломну роботу, він став інспектором пульта централізованого спостереження відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському

МВВС. Невдовзі отримав перше офіцерське звання — молодшого лейтенанта міліції. На цій посаді пропрацював до травня 1986 року, до відрядження в чорнобильську зону.

«Власне, я гадки не мав, що туди поїду, — розповідає Василь Ліуш. — У квітні мені дали направлення для вступу в Ленінградське вище військово-політичне училище МВС СРСР, направили туди документи. Я чекав виклику на екзамени. Напередодні підвозив своєю машиною в аеропорт інспектора відділу кадрів УВС Олексія Рубця. Він летів у Київ і дорогою проговорився, що там сталося щось дуже серйозне.

Наступного дня я був відповідальним по відділу, зустрів замполіта Бориса Головка. Той запитав: як ти дивишся на те, щоб поїхати у відрядження в Київ? Якщо потрібно, то готовий — відповів. Після обіду нас, шістьох працівників з різних райвідділів, зібрали в УВС на інструктаж. Сказали, що їдемо до Києва на кілька днів. Там усе розкажуть, з собою брати нічого не потрібно. Про Чорнобиль не було й мови.

По приїзді в Київ звернув увагу, що на вулицях дуже мало людей, усюди з шлангів поливають вулиці та тротуари. Зате біля Міністерства внутрішніх справ поживавлення: в'їжджають і виїжджають автобуси. Нас вивезли за місто, там уперше побачили постового з автоматом. Приїхали в село Луговики, завели в школу: тут будете жити».

Через кілька днів міліціонерам, яких відрядили з різних областей, оголосили, що вони мають поміняти особовий склад Прип'ятського міськвідділу. Місцеві правоохоронці ледве трималися на ногах від втоми та впливу радіації. З новоприбулими міліціонерами зустрівся міністр внутрішніх справ УРСР Іван Гладуш. Генерал дав їм напутні настанови: сумлінно виконувати покладені завдання, при цьому не нехтувати особистою безпекою.

Неодмінна процедура — обстеження службового автомобіля

Лейтенантові міліції Василю Ліушу виділили службовий УАЗ із водієм і дозиметристом. Написали на листочку назви шести сіл, в яких мав нести службу. «Ми працювали по 12 годин, їздили по селах, з'ясовували, хто там залишився, за необхідності, надавали людям допомогу, — згадує Василь Іванович. — Установка була така, щоб усіх виселити в безпечне місце. У Тов-

стому Лісі до нас вийшов з хати дід, начепив на піджак ордени і заявив: я нікуди не поїду. Тут народився — тут і помру. Ми до цього діда потім не раз навідувалися. Дозиметрист час від часу вимірював радіаційний фон і записував дані в журнал.

Жили в Термаховці, за 30-кілометровою зоною. Там збудували хорошу базу. Щодня міняв форму, брав сухий пайок. Потім уже зорганізували роботу їдальні, проблем з харчуванням не було.

Згодом мене викликав начальник відділу зв'язку УВС Київського облвиконкому Віктор Попов, який раніше працював в Івано-Франківську. Зважаючи на мою цивільну та військову спеціальності, запропонував перейти в службу зв'язку. Наша робота полягала в тому, щоб налагодити безперебійний зв'язок кожного населеного пункту тридцятикілометрової зони із Міністерством внутрішніх справ, зокрема, особисто з міністром».

Незабаром інженерові оперативного зв'язку Чорнобильського РВВС Василю Ліушу прислали підмогу — десятох лейтенантів, випускників Орловського військового

Перед виїздом на завдання

училища зв'язку. Але для того, щоб організувати зв'язок у всіх селах, потрібне було обладнання. Його виробляли в Дагестані. Лейтенанта Ліуша відправили в закавказьке місто Дербент. Перед поїздкою попередили: якщо виникнуть проблеми, то треба звертатися в МВС Дагестану.

«Директор заводу прийняв мене і сказав, що є один комплект обладнання, але потрібна вказівка уряду, — продовжує відставний полковник. — Я звернувся особисто до міністра внутрішніх справ Дагестанської РСР за допомогою, й питання було вирішено позитивно. Невдовзі обладнання прибуло в Київ. Ми розвернули зв'язок по всій зоні».

Інженер оперативного зв'язку Чорнобильського РВВС В. Ліуш

Василь Ліуш згадує, що в чорнобильську зону прибув начальник відділу зв'язку УВС Івано-Франківського облвиконкому Ігор Гнип. Потім по черзі туди відряджали його заступника Теодозія Савчука, інших працівників відділу. А у вересні на Василя Івановича чекав сюрприз: на базу ліквідаторів у Термаховку приїхала... його дружина Наталія. Залишила двох діток (донечці було чотири з половиною роки, а малому — півтора) на свою маму. Заявила керівництву зони, що хоче працювати з чоловіком.

«Мою Наталію жартома називали «декабристкою», — сміється Василь Іванович. — Вона працювала у відділі зв'язку в Іванкові, завідувала складом. Нам виділили котедж у Термаховці. Так ми разом відпрацювали до травня 1987 року. Через рік після початку «кількаденного» відрядження мене забракували під час чергового медичного огляду. Лікар сказав, що не хоче брати на себе відповідальність за моє здоров'я».

В Івано-Франківськ Василь Ліуш повернувся з Почесною грамотою МВС УРСР, міністр внутрішніх справ Іван Гладуш оголосив йому подяку за зразкове виконання службового обов'язку, високий професіоналізм і мужність. Але, схоже, що «вдома» про відрядженого лейтенанта «забули». На його посаді вже працювала інша людина, інспектора зняли з квартирної обліку.

Дізнавшись про «безробітного» офіцера, керівник медичного витверезника Василь Марущак запропонував йому посаду начальника кабінету профілактики. Через кілька років Василь Ліуш очолив витверезник, потім працював старшим інспектором охорони громадського порядку, старшим інспектором-черговим Центрального відділу, дільничним інспектором. Вийшов на пенсію в березні 2005 року з посади помічника начальника міського відділу з господарського забезпечення. Вже будучи на заслуженому відпочинку, відповідно до Указу Президента України, отримав спеціальне звання «полковник міліції».

У Раді ветеранської організації Івано-Франківського міськвідділу міліції Василь Ліуш представляє інтереси колег-ліквідаторів. Каже, що з кожним роком їх стає все менше. Чимало ветеранів мають проблеми із здоров'ям. «Згадую Чорнобиль часто, — каже Василь Іванович. — Оце був у Києві і вирішив поїхати подивитися на зону. Зупинилися перед КПП у Діброві. Далі не пустили — потрібно мати спеціальний дозвіл...»

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Начальник тилу в небезпечній зоні

У передостанній день 2020 року відійшов у вічність колишній начальник господарського відділу УВС Івано-Франківської області Петро Матеха. Відставний полковник, а в 1986-му ще майор, був одним із тих, хто в перші дні після аварії на Чорнобильській атомній електростанції прибув у цю заражену радіацією місцевість і сумлінно виконував службовий обов'язок

Другого травня 1986 року в чергову частину УВС Івано-Франківського облвиконкому надійшла телеграма за підписом міністра внутрішніх справ УРСР Івана Гладуша про те, що необхідно відрядити в Київ на два тижні начальника господарського відділу Петра Матеху. Крім нього, в телеграмі були вказані прізвища керівників господарських відділів Дніпропетровського, Кіровоградського, Львівського та Кримського обласних управлінь, які теж відряджались в розпорядження республіканського МВС. І хоча в документі не вказувалася мета тривалого відрядження, Петро Матеха добре розумів, що йому доведеться працювати в Чорнобилі. Звідти вже поверталися працівники обласного управління та міськрайвідділів внутрішніх справ, які першими відчували на собі удар невидимого радіаційного ворога.

«Наступного дня я прилетів у столицю, поселився в міністерському готелі й зателефонував до начальника господарського управління МВС УРСР полковника Скляра, поцікавився, що мені далі робити? — згадував через багато років відставний полковник Петро Матеха. — Переночуй, а вранці під'їжджай до міністерства, — почув у відповідь.

Прибув у МВС, доповів Скляру, а він мені каже: у твоєму розпорядженні будуть чотири працівники господарської служби з Київщини, дозиметрист, начальники автогосподарств Кіровоградського та Сумського УВС. Потрібно взяти на облік автотранспорт, який обслуговує всіх керівників у чорнобильській зоні. Отримайте речові мішки, службовим УАЗом добирайтесь до Іванківського райвідділу внутрішніх справ.

Приїхали в Іванкове, а в райвідділі багато людей у комбінезонах, без розпізнавальних знаків. Підійшов до одного з них. Кажу: товаришу, прибув з Івано-Франківська, підкажіть, що мені далі робити. Аж бачу: хтось подає йому генеральський кашкет. Виявилося, що то був заступник міністра внутрішніх справ УРСР генерал Олексій Чистяков. Ну, думаю, влип у халепу! Генерал звелів чекати на начальника райвідділу Любченка, мовляв, той дасть інструкції щодо подальшого перебування нашої групи.

Невдовзі приїхав Любченко й каже, що мене призначено начальником тилу. З Вінниці, Черкас і Чернігова прибувають по двісті чоловік особового складу. Їх необхідно одягнути, забезпечити нічліг і відпочинок. Ось склад, беріть на облік усе обмундирування. Треба організувати так, щоб люди, які будуть повертатися зі станції, могли помитися під душем і щоразу одягати нове «хебе».

Петро Михайлович розповідав про те, як їздив навколишніми селами, шукав місця, де можна розташувати людей, влаштувати їх побут. А там такі будинки відпочин-

Майор Петро Матеха (крайній справа) приїхав у розташування прикарпатського батальйону протипожежного захисту.

ку, озера чудові! Одна біда: майже всюди дозиметр зашкалював. Зрештою вдалося знайти більш-менш пристойні приміщення. Відкрили пункт для купання особового складу, куди підвозили воду, гріли її. Петру Матесі додали ще людей, бо роботи більшало з кожним днем. Він з ранку до пізнього вечора об'їжджав своє господарство, дивився, як воно працює. Невдовзі постало питання про організацію гарячого харчування. До того люди харчувалися консервами, галетами. Тиловики залучили місцевих кухарів із громадського харчування. Гарячу їжу розвозили в термо-

сах по всіх точках, яких було розкидано по чорнобильській зоні сотні.

«Усе потрібно було реєструвати, облікувати, звітуватися перед міністерством, — гадував ветеран. — Адже йшлося про величезний обсяг матеріальних цінностей. Але тоді в МВС й були необхідні для забезпечення «ліквідаторів» ресурси: тільки зателефонував — все привозили.

У перші тижні після аварії на ЧАЕС керівництво Міністерства внутрішніх справ просило працівників міліції не одягати протигази чи респіратори. Мовляв, ще не все цивільне населення вивезли, люди ходять без засобів захисту, а ви як будете їх носити? Ми ж пояснюємо населенню, що нічого страшного не трапилося. Потім помалу почали все приводити до порядку, організували тридцятикілометрову зону, пропускну систему.

Було важко, не знав, як допомогти товаришам, з таким ніколи не стикалися. Найперше рятувалися тим, що постійно міняли «хебе». В тому одязі була така радіація! Його заковували в поліетиленових мішках, щоб не просочувалася радіація в ґрунтові води. Були проблеми із захороненням відстріляних бродячих собак. Наші працівники, особливо лікарі, дуже сумлінно ставилися до свого обов'язку».

Через кілька тижнів колега Матехи з Кіровограда серйозно захворів, його відправили додому. Петру Михайловичу хотіли продовжити термін перебування в небезпечній зоні на десять діб, але керівництво наполягло на тому, що його більше не можна там залишати. З носа майора текла чорна рідина. Особливо його мучило горло. Лікар-отоларинголог медслужби УВС Дарія Николин десять днів змазувала горло й почервоління минулося. Артеріальний тиск відразу підскочив, хоча до того часу був у нормі. Петро Матеха за станом здоров'я змушений був піти на пенсію в 55-річному віці, хоча ще хотів працювати.

Цікава біографія цієї людини. Петро Михайлович розпочав службу в органах внутрішніх справ у 39 років! До того він, уродженець Тернопільщини, три роки служив в армії, працював інженером міського комунального господарства, проректором Івано-Франківського філіалу Львівського політехнічного інституту, який закінчив у 1970-му. Був головним інженером обласного ремонтно-будівельного управління. В УВС пройшов службовий шлях від інженера до керівника господарського відділу, який очолював сім років.

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Людина із загостреним почуттям обов'язку

Інженер відділу пожежної охорони обласного УВС лейтенант внутрішньої служби Богдан Мойсишин поїхав у Чорнобиль в липні 1986 року, через два місяці після народження свого первістка — синочка Тараса. Це було його особисте рішення, яке прийняв після нелегкої розмови з дружиною. Молодий офіцер вважав, що більш підготовлений до служби в радіаційній зоні, ніж його деякі колеги, оскільки на роботі займався питаннями цивільної оборони.

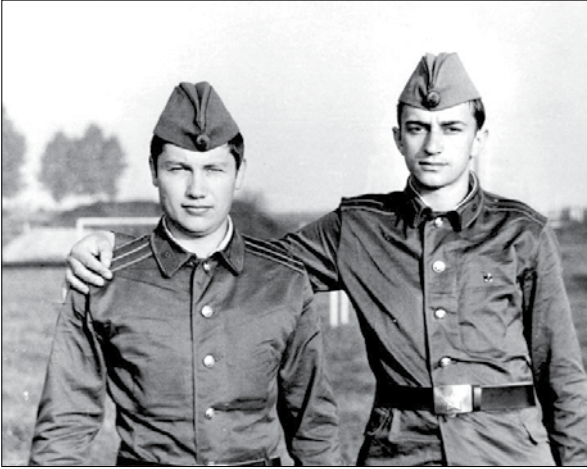
Сьогодні відставний полковник служби цивільного захисту Богдан Мойсишин згадує, що своїм професійним вибором зобов'язаний колишньому начальникові інспекції держпожнадзора Тисменицького РВВС Михайлові Боровському, на жаль, уже покійному. Майор проводив планову перевірку протипожежного стану об'єктів на території Поберезької сільської ради й порадив йому, юному завідувачу місцевого клубу, вступати на навчання до Львівського пожежно-технічного училища.

Для керівника пожежної інспекції ця порада була звичним елементом профорієнтаційної роботи, а для недавнього випускника Поберезької середньої школи — без перебільшення, доленосною. Богдан пройшов військово-лікарську комісію та спеціальну перевірку, отримав направлення УВС Івано-Франківського облвиконкому, до структури якого входила пожежна

охорона, й успішно склав випробувальні іспити. В училищі вчився на «відмінно», був командиром групи, мав схвальні відгуки зі стажувань у пожежних підрозділах. Тож разом із погонями лейтенанта отримав диплом із відзнакою.

Зважаючи на це, випускника Львівського пожежно-технічного училища МВС СРСР Богдана Мойсишина направили на роботу в обласний апарат, що в той час було радше винятком, ніж поширеною практикою. Його призначили інженером відділення цивільної оборони та мобілізаційної роботи відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому. У червні 1986 року, через два місяці після аварії на Чорнобильській атомній електростанції, керівництво відділу зібрало офіцерський склад у залі засідань. Йшлося про те, що за вказівкою Міністерства внутрішніх справ на Прикарпатті формується окремий батальйон протипожежної служби для виконання завдань з ліквідації наслідків цієї катастрофи. Рядовий і молодший начальницький склад новоствореного підрозділу призиватимуть військкомати, потрібні кадрові офіцери для керівництва батальйоном.

За місяць до цієї наради в молодого подружжя Мойсишиних народився первісток. Синочка назвали Тарасом. Цікава історія народження цієї сім'ї, яку описала в газеті «Лінія «01»» журналістка Марія Заозерна. Богдан познайомився з майбутньою дружиною Анною в торговому комплексі в Яремчому, де вона завідувала відділом. Зустрічалися більше року, а просити руки в її батьків приїхав у село Заріччя Надвірнянсько-

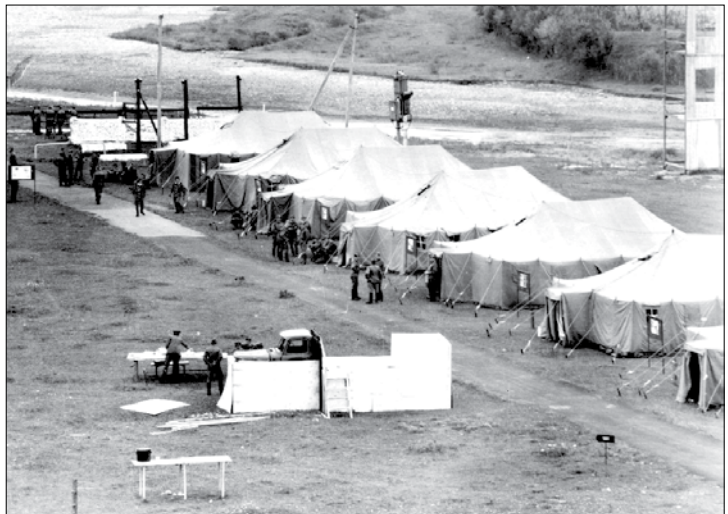
Лейтенанти Богдан Мойсишин і Михайло Росінський були наймолодшими за віком у батальйоні

нями цивільної оборони, тож більш підготовлений і краще орієнтується в ситуації, ніж інші офіцери. Знає, що таке радіація, яка від неї небезпека, готував карти її поширення на Івано-Франківщині на випадок ядерної війни, вмів користуватися дозиметром, іншими приладами. Розмова затягнулася допізна... Наступного дня лейтенант Мойсишин зайшов у кабінет керівника прикарпатської пожежної охорони Михайла Ішичкіна і сказав: «Включіть мене в групу, готовий їхати».

«Наш батальйон поміняв у Чорнобилі колег із Тернополя, — згадує Богдан Васильович. — Розташувалися в селі Оране, на кордоні тридцятикілометрової зони. Найперше взялися за навчання особового складу, бо з майже трьох сотень призваних військкоматами резервістів одиниці мали поняття, що таке пожежна техніка, як на ній працювати. Готували також хіміків-дозиметристів. Паралельно облаштовували побут: лазню, кухню, наметове містечко. Впорядковували та білили клумби, садили квіти, робили рівненькі доріжки, щоб було приємно пройти після нелегкого чергування. До нас приїжджали професійні артисти, виступали колективи художньої самодіяльності. Але головною була робота — виїзди на станцію, дезактивація третього і четвертого енергоблоків, забезпечення безперебійної роботи бетононасоса та транспортера подачі бетону на спорудженні саркофагу, гасіння пожеж у зоні.

го району в офіцерській формі на чорній «Волзі», яку попросив для такої важливої події в свого керівника. Богдан Васильович сміється, коли згадує, як Аніні батьки вибігли з хати, бо подумали — щось трапилося. На ті часи людина у формі та ще на такій «крутій» машині асоціювалася з чимось надзвичайним.

Після наради у відділі пожежної охорони Богдан Мойсишин прийняв для себе рішення їхати в Чорнобиль. Удома порадився з дружиною, яка, звісно, була, м'яко кажучи, не рада від перспективи відправити чоловіка в радіаційну зону, залишившись із немовлям на руках. Богдан наводив свої аргументи: працює в підрозділі, який займається питан-

Наметове містечко прикарпатських вогнеборців

Коли тільки приїхали в Оране, боялися присісти, бо перед від'їздом нас попереджали про небезпеку радіації. Вона всюди — в пилюці, траві, на грибах. Тож була боязнь, страх, люди остерігалися. Потім розпочалася буденна робота, виїзди на АЕС, й ми перестали на те звертати увагу. Пташки співають, сонце світить, ніби нічого й не сталося. Як кажуть, радіація — невидимий ворог.

Найбільш гнітюче враження справляла дорога до станції через безлюдні села й повернення зі зміни. Навкруг — ані живої душі, ніде не світиться в хатах. Усе заросло бур'янами. Проблеми зі здоров'ям особового складу в батальйоні почалися відразу. Довелося відправити додому кількох резервістів, у яких загострилися хронічні захворювання. Але в основному люди нормально переносили труднощі служби, не жалілися. Щоб хтось відмовився їхати на станцію — такого не було. Керівництво складало графік чергувань таким чином, аби рівномірно розподілити чергування, щоб хтось із пожежних не отримав значну дозу опромінення».

Богдан Мойсишин був командиром взводу. Виїжджав старшим групи на дезактивацію третього і четвертого енергоблоків, гасіння пожеж у зоні. Шостого серпня у наметовому містечку відзначив своє 24-річчя, а днем раніше — його товариш Михайло Росінський, якому виповнилося двадцять три роки. Обидва лейтенанти були наймолодшими в батальйоні.

Десь через місяць в Оране приїхав голова Івано-Франківського облвиконкому Вадим Бойчук із керівництвом УВС. Гості ознайомилися з роботою і побутом батальйону, зібрали особовий склад, щоб почути пропозиції офіцерів і бійців. «Ми їздили на пожежних машинах на станцію й поверталися на них в розташування батальйону, — розповідає Богдан Мойсишин. — Техніку мили, але радіація все одно залишалася, автомобілі «фонили». Тож на зборах попросили обласне керівництво вирішити це питання: залишити пожежні машини на станції, а наші зміни доставляти на чергування і везти в розташування батальйону звичайним транспортом. Цю пропозицію підтримали. Невдовзі з Івано-Франківська пригнали РАФ, який перевозив особовий склад.

Пожежним нелегко було працювати в спеку в спеціальних обладунках

До речі, ми приїхали в Чорнобиль на автобусах. Пожежні машини вже були в Ораному. На цій техніці відпрацювали всі 48 діб відрядження, а коли поверталися додому, то перегнали її на спеціальний могильник».

Кожну вільну від служби хвилину Богдан Мойсишин думками линує у Заріччя, де залишилася з маленьким синочком його Аня. Про мобільні телефони тоді ще гадки не було, тож основним засобом спілкування були листи. Аня надсилала їх щодня, інколи лейтенантові приходило по два зразу. Писала про все, а найбільше про Тарасика. Молодого батька особливо розчулювали малюнки синові долоньки. Він їх порівнював, і виявлялося, що за кілька тижнів, які минули після від'їзду в Чорнобиль, вона стала більшою. Росте!

Мабуть, цей постійний зв'язок на душевному рівні, молитви молодій жінки вберегли її чоловіка від радіаційної напасти. Богдан Мойсишин повернувся з Чорнобиля змученим, більш досвідченим, упевненим в собі. Продовжив службу в обласному відділі, час від часу чергував у штабі пожежогасіння, виїжджав на гасіння пожеж різної складності. Згодом увійшов до літерної групи, яка обслуговувала найбільші підприємства та особливо важливі об'єкти в області. Разом із колегами — уже покійним Сергієм Красіцьким, Володимиром Цюком, Богданом Костівим — перевіряв їх протипожежний стан, проводив там навчання.

Згодом за сімейними обставинами перевівся в Яремче, де працював начальником караулу в місцевій пожежній частині. В 1999 році Богдан Мойсишин з відзнакою закінчив Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля МВС України, в якому навчався заочно. Потім його призначили заступником начальника ДПЧ з охорони Надвірнянського АТ «Нафтохімік Прикарпаття», а звідти перевівся в Івано-Франківськ — начальником аварійно-рятувального загону спеціального призначення. З цієї посади в 2010 році вийшов на пенсію. Залишився працювати там на вільнонайманий посаді, був заступником директора приватного підприємства «Аресконт». Із 2020 року Богдан Васильович працює головним інженером Надвірнянського автодору.

«Під час навчання, особливо стажування в пожежних підрозділах, я зрозумів, що це моє покликання — рятувати людей, оберігати їх від біди, — розповідає. — А під час служби ця впевненість ще більше посилилася. Мені подобалася злагодженість дій пожежних, підтримка один одного, згуртованість у колективі».

Подружжя Мойсишиних живе у Заріччі. Виховало двох синів. Старший, Тарас, працював у Департаменті соціальної політики облдержадміністрації, тепер щопівроку летить на роботу в Канаду. Молодший син Маркіян у дитинстві хотів бути пожежним, але коли підріс, то передумав. Закінчив Тернопільський національний економічний університет, вступив на службу в СБУ. Навчався у відомчій Вищій школі, був у зоні АТО, воював. Зараз капітан

Чергова поїздка на Схід із колегами-волонтерами

Маркіян Мойсишин служить в обласному УСБУ.

Загострене почуття обов'язку, але вже не службового, а громадянського, активна позиція Богдана Мойсишина проявилися і в цивільному житті. Він пройшов у Києві обидва Майдани — 2004 року і 2013–2014 років, бо не терпить несправедливості, є патріотом своєї країни, захисником української мови, культури, традицій. Повернувшись зі столиці додому, в лютому

Богдан Мойсишин із дружиною Анною, синами Тарасом і Маркіяном, невістками Іриною та Людмилою і внучкою Аріанною

2014 року з побратимами організував громадську організацію «Народна самооборона Івано-Франківської області». Зайнявся активною волонтерською діяльністю. Став співзасновником ГО «Спілка волонтерів Прикарпаття», є начальником штабів обох організацій. Від квітня 2014-го здійснив понад 120 виїздів у зону АТО/ООС, доставив із побратимами понад 1700 тонн продуктів харчування, військової амуніції, медикаментів, одягу. Богдан Васильович побував у Пісках, Авдіївці, Щасті, Мар'їнці, Широкиному, Зайцевому, шахті «Бутівка» та інших «гарячих точках» неоголошеної війни.

«Востаннє був на Сході в грудні 2020 року, — розповідає волонтер. — У середньому поїздка триває п'ять-шість днів, намотуємо шість-сім тисяч кілометрів. Самі квасимо капусту, робимо борщові заправки. Веземо м'ясні та овочеві консерви, печиво, домашній хліб, цигарки, які передають люди. Така допомога нашим воїнам завжди потрібна, вони на неї чекають».

Енергії та завзяттю Богдана Васильовича можуть позаздрити набагато молодші за віком люди. Він є членом низки депутатських комісій, Ради оборони області, Громадської ради при обласній державній адміністрації, атестаційних комісій Головного управління Національної поліції та Управління поліції охорони в області, входить до складу виконкому Делятинської об'єднаної територіальної громади, обраний членом Президії Ради обласної організації Асоціації ветеранів МВС України.

За свою успішну службу та громадську діяльність Богдан Мойсишин нагороджений орденом «За мужність» III ступеня, медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнакою Президента України «За гуманітарну участь в антитерористичній операції», відзнакою Івано-Франківської обласної ради та Івано-Франківської ОДА — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям», багатьма відомчими, релігійними відзнаками. Та найбільш дорогою з цих нагород для нього є перша в службовій кар'єрі — медаль «За відвагу на пожежі». Медаль бойова — за проявлені особисту мужність і героїзм у Чорнобилі.

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Відслужив три місяці без заміни

Наприкінці 1989 року інспектор пульта відділу позавідомчої охорони при Надвірнянському РВВС Василь Непеляк отримав наказ їхати у відрядження в Чорнобиль. До того часу вже було добре відомо про радіаційну небезпеку, чимало колег Василя Дмитровича, які звідти повернулися, втратили здоров'я. Але лейтенант міліції Непеляк знав, що таке службовий обов'язок і честь офіцера. Зумів переконати батьків, вагітну дружину, яка чекала на другу дитину, що не можна ховати голову в пісок, а потрібно бути в Чорнобилі. Відслужив у десятикілометровій зоні, в самому серці чорнобильського монстра, три місяці без заміни.

«Підрозділ, яким я командував, називали взводом смертників, — згадує Василь Непеляк. — Ми забезпечували пропускний режим на в'їзді до десятикілометрової зони та атомної станції, супроводжували вантажі на Буряківку — до місця захоронення зараженої техніки, яку вивозили з Прип'яті та Чорнобиля. У взводі було 25 міліціонерів і три електрики із забезпечення роботи охоронно-пожежної сигналізації.

Для того, щоб не допустити в Прип'ять мародерів, місто по периметру обладнали системами охоронної сигналізації «Кактус» та «Георгін», а перші два поверхи будинків підключили до сигналізації, яку вивели на пульт, що був розташований у приміщенні відділу міліції в Прип'яті. Цілодобово чергували дві групи, які виїжджали на спрацювання. Мешканці залишили місто за кілька годин. Брали з собою лише документи, речі першої необхідності, не завжди й всі ко-

шти. В квартирах було повно сучасної побутової техніки, новенької сантехніки, одягу, посуду, на які посягали злочинці. Затримували мародерів, складали протоколи, доставляли у відділ міліції».

Практично щодня лейтенант міліції Василь Непеляк заїжджав у село Іллінці, в яке почали повертатися мешканці. Здебільшого старенькі люди, які сумували за своєю мамою батьківщиною. Їх було близько тридцяти осіб. Міліціонери привозили поселенцям продукти, допомагали заготовляти дрова. Після чергування сержанти та офіцери, а у взводі були представники різних республік Радянського Союзу, збиралися, розповідали про свої краї, звичаї. Командир взводу брав у руки баян, лунали пісні.

«На превеликий жаль, були й втрати, — розповідає відставний полковник. — У моєму взводі служив земляк Богдан Кривокульський, теж із позавідомчої охорони. Він стояв на посту, коли стався викид радіації. Хмара пішла в його бік. Богданові стало погано, бригада швидкої медичної допомоги забрала його у Вишгород, а звідти переправили в Київ. Ще зовсім молодим став інвалідом.

Багатьох діймали приступи головного болю, але коли привезли зміну, молодих хлопців, ми попросили керівництво, щоб їх не направляли в Прип'ять. Відслужили всі три місяці без заміни».

Згодом Чорнобиль дався взнаки. Василь Непеляк, який мав до відрядження багаторіське здоров'я, серйозно занедужав, місяцями лежав у госпіталі. Через болячки

Перед
в'їздом
у Прип'ять

в 44 роки змушений вийти на пенсію, хоча мав бажання служити. Він розпочинав міліцейську кар'єру з посади молодшого інспектора Івано-Франківського міськвідділу позавідомчої охорони. До цього було навчання в Калуському культосвітньому училищі за спеціальністю «режисура», робота директором районного будинку культури, строкова служба у внутрішніх військах.

У 1985–1987 роках Василь Непеляк навчався у Воронежській спеціальній середній школі міліції, єдиній у Радянському Союзі, яка готувала фахівців для позавідомчої охорони. Згодом закінчив Київський фінансово-економічний інститут, бо за посадою була потрібна ще й економічна освіта.

Лейтенант міліції В. Непеляк
командував «взводом
смертників»

За більш ніж двадцять років роботи в органах внутрішніх справ жодного разу не поміняв службу, хоча пропозиції з інших підрозділів були. Пройшов у Державній службі охорони шлях від сержанта до полковника міліції, від молодшого інспектора до виконувача обов'язків начальника обласного управління ДСО. Василь Дмитрович не загубився і в цивільному житті. Завідував сектором правоохоронної та мобілізаційної роботи Надвірнянської райдержадміністрації, був головою сільської ради в рідному Перерослі, заступником голови об'єднаної територіальної громади. Серед численних нагород, які заробив за службу та участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, найбільш пам'ятна — відзнака Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаль «За заслуги перед Прикарпаттям».

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

«Комусь же треба було виконувати цю роботу!»

Колишній працівник Державтоінспекції Анатолій Орлов прослужив у тридцятикілометровій чорнобильській зоні три місяці — з лютого до травня 1987 року. Поїхав у службове відрядження, добре розуміючи всю його небезпеку.

Я застав Анатолія Володимировича у музеї історії прикарпатської міліції. Він якраз проходив курс лікування в службі медичного забезпечення УМВС й приніс особисті документи для «чорнобильської» експозиції: посвідки, подяки, фотографії. Ветеран-ліквідатор розповів про себе, про роботу в «зоні». Після служби в армії Анатолій Орлов працював плавильником на магнієвому виробництві Калуського хіміко-металургійного комбінату. У 1983 році трудовий колектив направив його на службу в органи внутрішніх справ. Новобранець працював інспектором Калуського окремого взводу дорожньо-патрульної служби.

На початку 1987 року старшині міліції Орлову запропонували виїхати у відрядження в Чорнобиль. Першим з калуського взводу туди поїхав інспектор Ігор Ружевиц. Анатолій його змінив. Після цього там

служили Юрій Гречко, Олекса Масляк, Степан Романович, який помер, не доживши до шістдесяти. Інспектори ДПС працювали по черзі.

На початку лютого 1987-го Анатолій Орлов прибув у село Термахівка Іванківського району, де був розташований батальйон ДАІ. Разом із колегами ніс службу на контрольно-пропускних пунктах «Старі Соколи», «Дитятки». Перевіряв транспорт, супроводжував колони. Через те, що в Анатолія у посвідченні водія були відкриті всі категорії, його перевели на господарські роботи. Йому довелося займатися відкачуванням зараженої води, яку відвозив на спеціальний відстійник. Старшина міліції їздив на спеціальному транспорті на базі ГАЗ-53. На бочці був напис «Вода».

«Об'їздив усю зону, досі зберіг пропуск, — розповідає Анатолій Орлов. — Робота була складна, пов'язана з ризиком для життя та здоров'я. Як у бойових умовах. Моторошно було дивитися на опустілі села. Жодної живої душі, тільки ворони каркають. Не раз виникало таке відчуття, що залишився сам-однісінький на всій планеті.

На той час я вже був одружений. Маленька донечка вирізала з поштових листівок квіти і надсилала в конверті. Може, завдяки молитвам дружини й залишився живий. Мабуть, через свою некомпетентність вона не знала, чим загрожує мені це службове відрядження. Я ж добре розумів на що йду, бо в армії служив у хімічних військах. Таких, як я, було багато. Комусь же треба було виконувати цю роботу! Можливо, це зарахується нашим нащадкам».

Старшина Орлов не раз бував біля атомної станції. У чоботях і «хебе», захисту ніякого. Кожному з міліціонерів видали накопичувач, але достеменно дізнатися, яку дозу радіації отримали, вони не могли. На моє запитання про те, що відчував, коли за спи-

ною була багатотонна бочка із зараженою водою, мій співрозмовник відповідає по-філософськи: «Якщо б на цьому зациклювався, то міг «дах поїхати». Я добросовісно виконував свою роботу, жодних зауважень за три місяці служби до мене не було. Отримав подяку від командира батальйону, дружині надіслали подячного листа. До речі, коли вона його почала читати, то ледь не втратила свідомість. Лист починався словами, як у «похоронці»: «Ваш чоловік Орлов А.В., виконуючи відповідальне завдання Комуністичної партії та Радянського уряду з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній станції, сумлінно виконав свій службовий і громадянський обов'язок, проявив мужність і високу відповідальність...»

Уже на третій день після прибуття в чорнобильську зону в Анатолія Орлова почала сильно боліти голова, у вухах постійно дзвеніло. А ще відчував якийсь неприємний присмак. З часом міліціонер адаптувався, але коли повернувся додому, то почав хворіти. По приїзді його госпіталізували. Лікар-терапевт Наталія Богданівна Федорів взяла під свою опіку. Дякуючи їй, каже ветеран, ще досі живий. Також теща вчитала в газетах про трави, які допомагають вивести з організму радіонукліди. Ними й рятувався.

Анатолію Орлову довелося звільнитися на пенсію в 1997 році, бо болячки замучили. Він тоді був старшим оперативним черговим Калуського відділу дорожньої міліції, лейтенантом міліції. Отримав інвалідність. Але не міг сидіти вдома. Колишній міліціонер влаштувався на роботу в службу безпеки калуської філії Ощадного банку.

«Інколи ночами сниться Чорнобиль, — зізнається Анатолій Володимирович. — Від тих сновидінь зіскакую на рівні ноги. Бувало, зайдеш у корівник по воду, а там — трупи корів і телят. Страшно на це дивитися. Кого з собак господарі випустили, а хто біля буди й подох з голоду. Собаки збивалися в зграї, до кількох сотень. Були випадки, коли вони, голодні, нападали на людей.

Одного разу зателефонували й попросили, щоб я приїхав у Димарку. Це від нашої бази за три десятки кілометрів. Треба було проїхати через поле. Дорогою помітив, що закипає вода в радіаторі. А на дворі — мінус 27 градусів. Набрив у відро снігу, підвісив на тринігу, розігрівав паяльною лампою. Бачу, до мене наближається сірий клін. Зразу не зрозумів, що то таке. Розігрів воду, залив у радіатор. Вирішив нагріти сніг в іншому відрі, яке мав намір покласти в кабінку.

Думаю, якщо дорогою повториться ситуація, то доллю. Але друге відерце я відігріти не встиг. Бо зрозумів, що сірий клін — то собаки. Ледве встиг заскочити в кабінку. Розлючені пси підстрибували аж до вікна. Ледве врятувався від них. Хоча, чесно кажучи, згадувати ті події не хочеться. Для чого зайвий раз ятрити душу...»

Водій спецтранспорту старшина Орлов

Часу на збори не було

Микола Павлов був одним із перших працівників прикарпатської міліції, яких направили для ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції. Під час короткочасного службового відрядження в чорнобильську зону він, оперативник і спортсмен, «заробив» купу болячок і встиг затримати озброєного ножем злочинця. Власне, ці захворювання, зрештою, призвели до фатального наслідку. Влітку 2018 року його не стало...

У Миколи Леонідовича було нетипове для наших країв прізвище. Та й народився він у Магадані, як кажуть, на краю світу, де його мати працювала на спорудженні аеропорту. В трирічному віці переїхав з нею в село Стрільче Городенківського району. Там Микола закінчив восьмирічку, в Городенці — середню школу, а потім Отинійське професійно-технічне училище. В армії служив у Хабаровському краю, в навчальній частині. Готував механіків-водіїв для прикордонних військ, був заступником командира взводу, старшиною роти.

«На початку 1970-х років у Стрільчому міліція викрила групу неповнолітніх, які займалися крадіжками з торгових закладів, — розповідав якимось Микола Павлов. — Мене, старшокласника, вибрали для «масовки» брати участь у впізнанні підозрюваних у злочинстві. Так я познайомився з роботою міліції. А ще ле-

жав у лікарні в одній палаті із Степаном Гуцуляком, який займався кадровою роботою в Городенківському РВВС. Після демобілізації поїхав у райвійськкомат ставати на облік і зустрів на вулиці Степана Васильовича. Він мене впізнав, покликав до себе в кабінет. Посиділи, поговорили, Степан Васильович запитав, куди хочу влаштуватися на роботу. Наступного дня я написав заяву з проханням прийняти мене на роботу в органи внутрішніх справ».

Новобранець починав міліцейську службу з Державтоінспекції. Після шестимісячних курсів у Донецьку його направили на роботу в Коломийський взвод дорожньо-патрульної служби. Потім Микола перевівся в чергову частину, міліціонером-водієм. Найчастіше виїздив на місце події з працівниками карного розшуку. Старшині ця служба припала до душі, тому вступив на навчання в Львівську спеціальну середню школу міліції, яка готувала оперативний склад.

Після закінчення школи Миколу Павлова направили в Косівський РВВС, інспектором карного розшуку. Звідти перейшов на роботу в Снятинський райвідділ, а вже згодом ближче додому — в Городенківський. «Одинадцятого травня 1986 року мене викликав заступник начальника райвідділу Степан Яворський, — згадував ветеран міліції. — Сказав, що надійшла телеграма: потрібно відрядити одного працівника в розпорядження УВС Київської області. Часу на збори не було. Того ж дня машиною начальника райвідділу мене відправили в УВС, а звідти, після короткого інструктажу в кабінеті начальника відділу карного розшуку Мар'яна Б'ялика, відвезли в аеропорт.

Нас, по троє працівників карного розшуку з кожного обласного управління (крім мене, відрядили Василя Шпитка з Надвірнянського РВВС (на жаль, уже покійного) і Василя Бойчука з Долини), зібрали в залі засідань УВС Київської області. Був інструктаж, а потім сіли в автобус і поїхали в Чорнобиль.

Три доби разом із Шпитком чергував у селах біля Чорнобиля. Там відбувалася евакуація місцевих жителів і худоби з тваринницьких ферм. Найперше, що відчув, — постійну сухість у горлі. Нам залишили ящик мінеральної води, то випили її того ж дня. Попередили, що воду з колодязів пити не можна. Але куди діватися? Пити хотілося...

На другий день в сільську раду завезли з Києва гроші. Я побачив, що сейф забитий пачками купюр, а охорони нема. Довелося біля нього спати. Кошти призначалися для біженців, їх видавали за списком.

На четверту добу нас, дев'ятох працівників міліції, перевели в Поліський райвідділ. У ньому практично не було нікого з особового складу, бо всі працівники від першого дня брали участь у ліквідації наслідків аварії, а на той час перебували в лікувальних закладах, санаторіях. Сержанту з позавідомчої охорони присвоїли звання молодшого лейтенанта й призначили «вічним» черговим. Начальника позавідомчої охорони поставили керувати райвідділом.

Мене призначили старшим групи. Жили, дев'ятеро, в однокімнатній квартирі. Патрулювали вулиці селища Вільча, забивали вікна в будинках. Людей було дуже мало. Це була вузлова станція перед Чорнобильською АЕС. До Прип'яті — вісім кілометрів навпростець через ліс».

За два тижні роботи в Поліському райвідділі група Миколи Павлова затримала двох чоловіків, які перебували у всесоюзному розшуку, розкрила крадіжку з магазину. А за затримання небезпечного злочинця його та Василя Шпитка преміювали наказом міністра внутрішніх справ УРСР.

«Вранці секретарка селищної ради не прийшла на роботу, — розповідав Микола Леонідович. — Голова попросив мене з Василем піти до неї, подивитися, що сталося, бо її чоловік дуже пив, дебоширив. Двері будинку були зачинені. Заглянули у вікно, а на підлозі лежить жінка в калюжі крові. Потім з'ясувалося, що чоловік заподіяв їй 24 ножових поранення. Коли ми зайшли до хати, то господар з ножем вискочив через вікно. Ми побігли за ним. Наздогнали на колії, повалили на землю, скрутили, відібрали ніж. На щастя, жінку лікарі врятували.

Одного разу нашій групі доручили супроводжувати інкасаторів, які перевозили мішки з грошима. Везли їх з Києва до банку в Поліському. Лантухи важкі — по двоє заносили. А так в основному займалися охороною громадського порядку, затримували мародерів. Вилучали на посту ікони, стародруки — там були такі раритети! Коли приїхали науковці з Києва, то дивувалися, які скарби потрапили до наших рук. Одного разу вилучили Біблію, яку вчені вважали знищеною під час пожежі в бібліотеці. Таких книг було всього три надруковано».

Із засобів індивідуального захисту міліціонери мали респіратори, розповідав Микола Леонідович. Але спробуй у них походити в спеку. Одяг не міняли. На десятий день відряджені міліціонери вже відчували погіршення здоров'я. Ходили сонні, як осінні мухи. Одного ранку Микола Павлов виміряв у медиків тиск: нормально — 110 на 75. Зійшов з другого поверху на перший, помився. Піднявся на другий поверх до лікарів і знову виміряв тиск: уже 180 на 110. А до того раніше практично не хворів, активно займався спортом. Був кандидатом в майстри спорту з боротьби, багатоборцем.

«Я був відряджений на місяць, але стан здоров'я настільки погіршився, що на вісімнадцятий день перебування в чорнобильській зоні мене відправили в госпіталь

**Старший лейтенант міліції Микола Павлов (у центрі)
серед колег із Городенківського РВВС**

у Київ, — згадував Микола Леонідович. — У пала-ті зі мною лежав один із чорнобильських пожежників, які першими прийняли на себе удар радіації. Дотепер перед моїми очима картина: молодий чоловік лежить без свідомості, по його обличчю тече піт, а з ним шкіра злізала клаптями. Це важко передати словами.

Написали в картці стільки діагнозів, що хоч, як кажуть, купи білі тапочки. Проблеми з кров'ю, щитовидною залозою, вегето-судинна дистонія,

шуми в серці. Я малим хворів, мав виразки під вухами, то після Чорнобиля вони повернулися. Під впливом радіації всі інфекційні недуги проявляються. Нарахували в мене дванадцять серйозних хвороб.

В армії командир взводу навчив мене розбивати долонею цеглину. Я згадав про це в госпіталі, коли побачив, як робітники в сусідньому подвір'ї тягнули телефонну кабельну лінію. З цегли викладали шахти. Я перескочив через паркан, перекинув на територію госпіталю три цеглини. Дві поставив ребром, а третю — зверху. Зняв з голови кепку, наклав цеглу. Почав налаштовуватися психологічно. Не пам'ятаю, скільки це тривало, але вдарив і розбив цеглину на дві половинки, як ножом розрізав. Гадаю собі так: якщо ще зміг це зробити, то я ще ого-го!

Потім дізнався, що медики подумали, ніби я збожеволів. Бачать, чоловік нахилився над цеглинами на коліні, щось шепче. Послали санітарів із «гамівною сорочкою». Коли дізналися, в чому справа, довго сміялися. А я таким чином собі дух підняв».

Про те, що він лікується, Микола Павлов дружині не повідомляв. Не хотів її тривожити. Відлежав у госпіталі десять днів і попросився додому. Наступного дня після повернення з Києва за ним приїхала машина з райвідділу: викликають у медичну частину УВС. Так що пів року відлежав у лікарнях.

Після Чорнобиля Микола Леонідович продовжував працювати в карному розшуку, потім перейшов на посаду дільничного інспектора, а завершив службу помічником начальника райвідділу — оперативним черговим. За сумлінну службу був нагороджений відомчими відзнаками, а вже будучи у відставці, отримав відзнаку Івано-Франківської облдержадміністрації та обласної ради — медаль «За заслуги перед Прикарпаттям».

На пенсії Микола Павлов удома не сидів, поїхав працювати за кордон, бо діти вчилися. Шість років трудився в Португалії та Італії. Під час однієї з наших останніх зустрічей, коли ліквідаторів збирали в Головному управлінні Національної поліції з нагоди чергової річниці чорнобильської катастрофи, ми домовилися, що Микола Леонідович розповість про цей період у своєму житті. Та, на жаль, не судилося...

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Іспити склали в Чорнобилі

У ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС брали участь понад чотири сотні працівників органів внутрішніх справ Івано-Франківської області. Серед тих, хто опинився там уже в перші години після вибуху на атомній станції, був помічник чергового Рожнятівського РВВС Юрій Прокопів. Цікаво, що за неповний рік до цього він повернувся з іншого рукотворного пекла — афганської війни.

Уродженець села Сваричів Рожнятівського району Юрій Прокопів після восьмого класу вступив до Самбірського медичного училища, яке закінчив навесні 1983 року. Отримав направлення на роботу в сільський фельдшерсько-акушерський пункт на Львівщині, але до роботи так і не приступив, бо новоспеченого фельдшера призвали на строкову службу в армію. Спочатку навчався в «учебці» в Ташкенті, де Юрія готували як гранатометника, а коли кадровики догледіли, що юнак має медичну освіту, то відправили служити у військовий госпіталь. Там пробув недовго, бо вже в червні разом з іншими солдатами та офіцерами його літаком перекинули у столицю Афганістану — Кабул.

Юрій Прокопів служив у 108-й дивізії, що квартирувала в Баграмі, в окремому медсанбаті. Ходив разом із бійцями в рейди в гори, на бойові операції. За участь у Паджшерській операції був удостоєний ме-

далі «За бойові заслуги». Далеко не кожен піхотинець чи танкіст у Афганістані отримав таку нагороду, не кажучи вже про санітарного інструктора. Сержант Прокопів виносив поранених з поля бою, рятував від смерті. За два роки війни отримав таку медичну практику, яку дехто з його колег не мав за всю цивільну лікарську кар'єру.

У червні 1985 року Юрій демобілізувався й повернувся додому. Влаштувався на роботу фельдшером у Рожнятівську центральну районну лікарню, але після служби в Афганістані душа до медицини вже не лежала. Односелець Михайло Калиній, який працював дільничним інспектором, заагітував йти на роботу в міліцію. В листопаді 1985 року Юрія Прокопів призначили помічником чергового Рожнятівського райвідділу, а через кілька місяців відправили в Київ, у навчальний центр підготовки працівників міліції.

«Уночі 26 квітня нас підняли по тривозі, посадили в автобуси, — згадує Юрій Степанович. — Куди везуть і з якою метою, ніхто не знав. На ранок приїхали в Чорнобиль. 220 офіцерів і курсантів розмістили в «червоному кутку» місцевої сільгосптехніки. Того ж дня нас розподілили по маршрутах і відправили в Прип'ять, де, власне, розташована атомна станція. По двоє патрулювали вулиці, охороняли громадський порядок. Нам сказали, що сталася аварія, але її справжні масштаби замовчували. Вочевидь, про них знали далеко не всі люди, які там працювали, бо в неділю місто жило звичним життям. Місцеві жителі гуляли вулицями й у парках, працювали магазини, кафе і ресторани, кінотеатри. Ніби нічого й не сталося».

Міліціонери патрулювали по чотири години, після чого поверталися на базу. Ні масок, ні респіраторів нікому не видали, не було й дозиметрів. Тільки на третій день їм організували гаряче харчування, до того перебивалися, хто чим міг. Правоохоронці,

що відпочивали на базі після чергування, спостерігали, як у полі, біля сільгосптехніки, у вертольоти вантажили свинцеві болванки, які потім скидали в жерло реактора. Юрій Прокопів чергував у різних місцях: біля автозаправки, в центрі міста, за кілька кілометрів від реактора, який було добре видно.

У неділю, 27 квітня, за три години з Прип'яті евакуювали 45 тисяч мешканців! Людям рекомендували взяти з собою документи, речі першої необхідності, продукти харчування. Влада їх запевнила, що через кілька днів повернуться. Працівники міліції охороняли опустілі житлові будинки від мародерів, які появилися відразу після від'їзду жильців. Сержант міліції Микола Романчич з Коломийського відділу, який навчався в Києві разом із Юрієм Прокопівим, затримав злодія, за що отримав наручний годинник від міністра внутрішніх справ.

«У ніч на перше травня нас вивезли до Києва, — продовжує ліквідатор. — Дорогою помили всіх у лазні, яку військові розгорнули посеред лісу. Забрали формений одяг і взуття, в якому ми проходили п'ять діб. Натомість видали вживане військове обмундирування. Начальник центру організував медичну перевірку всіх, хто повернувся з Чорнобиля. Кожного преміювали — дали по тридцять карбованців, подякували перед строем за службу».

Навчання в школі повинно було завершитися 14 травня. На цей день курсанти заздалегідь купили квитки на поїзд. До того часу мали скласти іспити зі службової та вогневої підготовки, але їх відпустили додому шостого травня. Без іспитів. Мовляв, уже склали їх достроково в Чорнобилі.

Додаткова відпустка була для Юрія Прокопіва більш ніж доречною. 24 травня він одружився з односельчанкою Русланою, медсестрою Рожнятівської лікарні. Через два роки у подружжя народилася донька Ірина. Зараз у Прокопівих ростуть двоє онуків.

Після повернення з Києва Юрій Степанович продовжив службу помічником чергового Рожнятівського РВВС, у 1987 році вступив на історичний факультет Івано-Франківського педінституту. Вчився заочно. Йому присвоїли звання молодшого лейтенанта міліції й призначили інспектором інспекції у справах неповнолітніх. У 1993–1996 роках працював в інспекції виправних робіт, а потім три роки, до виходу на пенсію, — оперативним черговим райвідділу.

Юрій Прокопів став пенсіонером у тридцять п'ять, бо два роки служби в Афганістані зарахували за шість. Мешкає в рідному Сваричеві, займається господаркою. Час від часу зустрічається з побратимами, з якими пройшов війну і Чорнобиль...

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Батькам нічого не казав до останньої миті

У кожного з ліквідаторів своя доля, своя правда, своє життя, яке навпіл розділила чорнобильська катастрофа. Хтось прослужив в радіаційній зоні кілька днів, хтось кілька місяців, а для уродженця Снятинського району Михайла Романчука чорнобильське відрядження розтягнулося на довгих 11 років!

Юнаком Михайло Романчук мріяв про кар'єру офіцера. Але спочатку довелося відслужити в армії, закінчити Київський інженерно-будівельний інститут, здобути фах інженера-будівельника. Працював майстром арматурного цеху, згодом — начальником відділу технічного контролю Калуського заводу залізо-бетонних виробів. Через деякий час переїхав у Коломию (звідси ближче додому, адже батьки проживали в селі Красноставці на Снятинщині) і трудився на такому ж за профілем заводі.

Так сталося, що доля звела Михайла Романчука з тодішнім заступником начальника Снятинського РВВС Дмитром Грудеем. За його рекомендацією влітку 1987 року Михайло перейшов працювати в міліцію — став начальником пульта централізованої охорони, закінчивши перед тим спеціальні курси. Через два роки в райвідділ надійшло розпорядження відрядити в Чорнобиль для виконання службових завдань двох рядових міліціонерів з підрозділу позавідомчої охорони. Перед старшим лейтенантом міліції Михайлом Романчуком постала непроста проблема, кого туди відправити: один із його підлеглих незабаром мав одружитися, в іншого сержанта народилася дитина. Тоді начальник пульта зголосився особисто відбути в радіаційну зону. Чорнобильське відрядження тривало три місяці. Повернувшись додому, Михайло Іванович підлікувався і туди ж. Думав, працює там ще два роки, а залишився на одинадцять!

«Батькам нічого не казав до останньої миті, не хотів, аби вони переживали, — згадує Михайло Романчук. — Призначення отримав у Прип'ять — був інспектором пульта централізованої охорони. Перші враження від побаченого були гнітючі. Все місто обгороджено колючим дротом. Двері під'їздів будинків забиті дошками, в оселях — пуста.

Ніколи не забуду, як ішов першого дня на службу. Перед очима й досі ті коричневі ялинки. Таким сильним був вплив радіації на дерева. Воно й не дивно, адже Прип'ять від атомної станції відділяє всього півтора кілометри, якщо йти навпростець. Через кілька років той рудий ліс спалили, зробили рекультивацию і посадили новий. Людей майже не було. Здавалося, що тут нам робити? Та це тільки на перший погляд. Сигналізація спрацьовувала досить часто. Вона була встановлена не тільки на об'єктах, а й по периметру огорожі. Було чимало випадків, коли мешканці міста не могли перебороти ностальгію за рідними місцями і поверталися до своїх домівок. Траплялося, що затримували мародерів.

Були й самосели, тобто колишні жителі, які не могли звикнути на новому місці й поверталися назад. Нелегко доводилося таким людям, адже ні про електрику, ні про теплу воду чи газ, інші побутові зручності не могло бути й мови. Ми, чим могли, допомагали їм. Якщо мали, ділилися талонами на харчування в їдальню, звідти вони брали відходи для домашніх тварин. Охороняли магазини, водозабірні башти, щоб, бува, не вкинули отруту, їдальні. А також спеціальні об'єкти, як-от будинок, куди звезли всі ікони з навколишніх храмів, старовинна церква святого Іллі у Чорнобилі.

Під нашою охороною була вся інфраструктура міста енергетиків. Окрім того, у селах Буряківка і Розсоха охороняли могильники транспортних засобів. Нести службу в зоні радіоактивного забруднення було нелегко. У перший місяць я нікуди з гуртожитку практично не виходив: після чергування тільки спав, їсти не хотілося. Виявилось, що справа була в матраці на ліжку, перевірили його — «фонить» радіацією. Видали інший — і апетит появився, і сили.

Через кілька місяців мене перевели в Чорнобиль, де, як і в Прип'яті, був інспектором пульта централізованої охорони. З 1993 року — помічник начальника штабу спеціального батальйону з охорони тридцятикілометрової зони ЧАЕС. У 2000 році я захворів так, що на роботу вже не міг іти. Були хвилини відчаю, коли думав, що не виживу».

З тих пір для Михайла Івановича розпочалися поневіряння, іншими словами — ходіння по муках. Здавалося, що про хворого чорнобильця всі забули. Своїм поверненням до життя він завдячує тодішньому заступникові начальника Снятинського райвідділу міліції Василю Гояну.

«З нагоди 20-ї річниці чорнобильської катастрофи Президент України видав указ про присвоєння звань і нагородження ліквідаторів ювілейними медалями, — розповідає Василь Іванович. — Згадав про Михайла Романчука, якого змінив на посаді на-

Михайло Романчук біля пам'ятника ліквідаторам

чальника пульта централізованої охорони Снятинського РВВС. Віднайшов у Красноставцях, де він проживав з батьками. Перебував на їх утриманні, бо пенсію не отримував. Довелося звернутися в Міністерство внутрішніх справ, аби, як мовиться, справедливість triumфувала. З великими зусиллями вдалося добитися, щоб Михайлові Івановичу призначили пенсію. Дев'ять років він прослужив у званні капітана. Під час звільнення зі служби мав право на присвоєння майора. Однак ні звання, ні заслужених нагород не отримав. І тільки після звернення в МВС, інші інстанції йому, нарешті, видали посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС першої категорії».

Михайлові Івановичу радили звернутися до суду, аби повернути те, що належало йому за законом. Але через свою скромність він не хотів цього робити. Бо вважав, що йшов на службу в міліцію не для того, щоб судитися зі своїм відомством. Хоча в Україні є немало прикладів, коли посвідчення ліквідаторів отримували ті, хто не був у 30-кілометровій зоні, як кажуть, не нюхали радіації, а незаслужено користуються всілякими пільгами.

Відлуння дзвонів Чорнобиля ще довго стукатиме в наші серця, нагадуючи про найбільшу катастрофу двадцятого століття. Пам'ятаймо про це і дбаймо про тих, хто зумів відвернути від людства страшну загрозу. Адже вони поруч з нами. І їм нерідко потрібна наша допомога, підтримка і розуміння.

Помічник начальника штабу спеціального батальйону з охорони 30-кілометрової зони ЧАЕС капітан міліції М. Романчук

Ганна СКОРОПАНЮК.

П'ять діб у радіаційній Прип'яті

Старший прапорщик міліції Ігор Серий прожив трохи більше п'ятдесяти років. Серйозні проблеми зі здоров'ям у нього почалися після службового відрядження в Чорнобиль. У зоні радіаційного лиха Ігор Павлович ніс службу в перші п'ять діб після вибуху реактора на четвертому енергоблоці атомної станції.

Ігор Серий народився в 1964 році в Надвірній. Після восьмого класу почав працювати майстром із пошиття взуття у побутовому комбінаті, паралельно здобув середню освіту у вечірній школі. Служив в армії, в навчальному центрі Південної групи військ.

Демобілізувався, працював вантажником на базі. За комсомольською путівкою (тоді таким чином направляли на роботу в міліцію) став міліціонером патрульно-постової служби Надвірнянського райвідділу. В січні 1986 року Ігоря Серого направили на курси в навчальний центр при УВС Київського міськвиконкому. Він добре пам'ятає події 26 квітня та наступні чотири доби. 27 квітня в Києві мав бути великий футбол: грали київське «Динамо» і московський «Спартак». Ігор, сам непоганий футболіст (свого часу грав за одну з кращих аматорських команд — надвірнянський «Бескид»), не міг пропустити такого матчу. Напередодні взяв квиток

на цей поєдинок, але поспостерігати за його ходом з трибуни Республіканського стадіону йому не судилося.

«У суботу, 26 квітня, ми, курсанти навчального центру, були в Чорнобилі, — згадував через майже тридцять років Ігор Серий. — Нас поселили у приміщенні «Сільгоспхімії», а на службу возили в Прип'ять. Чергували по чотири години. Під час евакуації населення виносив на руках німеччин людей, стареньких пенсіонерів. Люди не хотіли покидати помешкання. У Прип'ять пригнали сотні автобусів, які зняли з міських маршрутів у Києві. Я нарахував 550 машин і збився з рахунку.

Одного разу мені випало чергування в районі вокзалу. Тільки-но заступив на службу з двома солдатами внутрішніх військ, як над'їхав автобус. З нього вийшов капітан міліції: «Негайно сідайте в автобус», — звелів нам. «Та ми лише вийшли на службу», — спробував заперечити на правах старшого наряду. «А ти на дозиметр дивився? — запитав офіцер. — Ось, поглянь, рівень радіації зашкалює!» Дозиметр справді показував 15 рентгенів на годину. За чергування ми могли «хапонути» річну норму! Добре, що забрали з поста».

Ігор Павлович розповідав, що тоді не усвідомлював всієї небезпеки радіації. Власне, в перші дні ніхто міліціонерам не пояснював, що потрібно робити, аби вберегтися. Засобів особистого захисту не видавали, щоб, вважалося, не сіяти серед місцевого населення паніку. «Нам не пояснили, для чого їдемо й на скільки часу, — казав ліквідатор. — Тому приїхали практично без грошей, хто що мав — скидали до купи, щоб купити сала й хліба в магазині. Мені здавалося, що нічого смачнішого в житті не куштував. Польова кухня приїхала на наступний або й на третій день.

У навчальному центрі нас було сімнадцятеро з Івано-Франківської області, але не всі поїхали в Чорнобиль, — розповідає Ігор Серий. — Хтось залишився в наряді, хтось був у відпустці чи хворий. Пригадую, що Микола Романчич з Коломийського міськвідді-

Серед курсантів навчального центру при УВС Київського міськвиконкому — прикарпатці Ігор Серій, Микола Романчич, Юрій Дземюк та Іван Менделюк

лу міліції під час чергування затримав у під'їзді житлового будинку мародера, який виявився заматерілим злочинцем. Чотири роки перебував у всесоюзному розшуку. Дізнавшись, що Микола був без зброї, рецидивіст не зміг приховати своєї досади. Казав потім: якби знав, що міліціонер беззбройний, руками би задушив.

Першого травня нас привезли в Іванків, районний центр, де поміняли форму, в якій проходили п'ять діб. Солдат із дозиметром перевіряв радіаційний фон. Мене кілька разів завертали, бо вуса «фонили», але їх так і не зголив. У Києві пройшли медичну комісію. Якщо виявляли проблеми зі здоров'ям, то направляли в двері збоку. Для таких у дворі стояла машина швидкої медичної допомоги, якою відправляли в госпіталь.

Невдовзі після повернення в навчальний центр ми роз'їхалися за місцем служби. Вдома дали кілька діб відпустки. В мене виникла проблема з форменим взуттям: мав нестандартний 38-й розмір, тож ніяк не могли підібрати туфлі. Приїхав у Надвірну в тому взутті, в якому був у Прип'яті. Черговий райвідділу міліції Бойко взяв дозиметр, наблизив до моїх «мештів» — 8,9 рентгена! Відразу доповів начальникові райвідділу. Михайло Антонович Христин, на жаль, уже покійний, каже: пиши рапорт на матеріальну допомогу. Виписав мені 50 карбованців, аби придбав собі туфлі. Але я не міг на себе знайти взуття потрібного фасону і кольору, на що замполіт Володимир Васильович Левик махнув рукою: носи, які хочеш — білі, червоні, тільки викинь ці радіаційні».

Проблеми зі здоров'ям у молодого міліціонера-ліквідатора почалися вже після Чорнобиля. Замучили хронічний бронхіт, гіпертонія. В 36 років змушений був вийти на пенсію, отримав III групу інвалідності. Ігор Павлович якийсь час ще працював у різних організаціях, але сили були вже не ті. Дружина виїхала в Італію, до неї перебралася молодша донька. Старша живе в Івано-Франківську.

«Оце я в неї ночував сьогодні, — розповідав Ігор Павлович перед зустріччю ліквідаторів з нагоди чергової річниці чорнобильської катастрофи, незадовго до своєї смерті. — Не спалося, рано прокинувся, увімкнув телевізор. Якраз показували Прип'ять. Побачив будинок культури «Енергетик» — клубок підступив до горла. Біля нього пролягав маршрут мого патрулювання...»

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Служба вахтовим методом

Колишній працівник Надвірнянського райвідділу міліції Роман Сідляр перший раз побував у чорнобильській зоні наприкінці травня 1986 року. Друге ж його відрядження туди затягнулося аж на шість років!

Усе доросле життя уродженця села Гаврилівки Романа Сідляра пов'язане з транспортом. Після закінчення середньої школи він вивчився в Коршівському середньому професійно-технічному училищі на тракториста-машиніста широкого профілю. В армії служив в автомобільних військах. Згодом Роман працював на автокрані в пересувній механізованій колоні в приміському селі Хриплині.

На рік старший односелець Василь Гринчак, який працював у патрульно-постовій службі Надвірнянського райвідділу, заагітував Романа перейти на службу в міліцію. Спочатку новобранець їздив на автомобілі карного розшуку, а потім на «автозаку».

«Наприкінці травня 1986 року нас, п'ятеро водіїв з різних міліцейських підрозділів, зібрали в обласному управлінні й відправили в Київ, — розповідає Роман Сідляр. — Спочатку три доби розвозив особовий склад

по Києву. Потім мене відправили в тридцятикілометрову зону, де возив людей із Термахівки Іванківського району, де розташовувалася база «ліквідаторів», у Чорнобиль і назад.

Одного разу мене відправили на «могильник», де захоронювали транспортні засоби. Я мав забрати звідти ще досить новий ЛАЗ, на спідометрі якого було всього сім тисяч кілометрів. Спочатку автобус загнали на могильник, а потім надійшла команда забрати його і відігнати в Київ. Машину довго мили, але радіація була висока.

У червні 1986-го повернувся додому й продовжив службу в Надвірнянському райвідділі. Після цього відрядження мене тривалий час не пускали в зону, бо забагато «хапонував» радіації. Хоча я виявляв бажання туди поїхати».

У 1993 році Роман Сідляр повернувся в чорнобильську зону, але вже надовго. Він служив у батальйоні патрульно-постової служби міліції, який входив до складу УВС Київської області. Разом із таким ж, як сам, охороняв зону по її периметру. Це був вахтовий метод: п'ятнадцять діб у зоні, потім стільки ж перебував удома. Так прослужив шість років.

«Деякі хлопці себе не берегли, йшли туди, де було небезпечно, — згадує Роман Іванович. — Ми затримували мародерів, браконьєрів, розкрадачів лісу. Допомогали людям, які залишилися у відселених селах. Я знаю територію зони, як свої п'ять пальців. Закриваю очі й бачу цю землю: мальовничу, але збідовану. Самоселам раз на тиждень привозили хліб, продукти».

Після повернення з тривалого відрядження Роман Сідляр продовжив службу в патрульно-постовій службі Надвірнянського райвідділу міліції. Вийшов на пенсію в 2001 році старшиною міліції. А вже через десять років Указом Президента України йому присвоїли звання лейтенанта міліції, а ще через п'ять років — старшого лейтенанта у відставці. Таким чином держава відзначила заслуги Романа Івановича та інших ліквідаторів у забезпеченні правопорядку на території, враженій радіацією, сумлінному виконанні службового обов'язку.

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

У голові паморочилося хіба що від яблуневого цвіту

В особовій справі полковника міліції Олександра Тарасенка, який понад чверть століття прослужив у карному розшуку та управлінні боротьби з організованою злочинністю УМВС України в Івано-Франківській області, є такий запис: «Від 26 квітня до 2 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції». Вже через кілька годин після того, як стався вибух на четвертому енергоблоці, в лекційному залі тодішньої Київської вищої школи МВС СРСР терміново зібрали слухачів першого і другого курсів.

«Я жив тоді в гуртожитку на території школи, — згадує Олександр Георгійович. — Керівництво нічого нам не пояснювало. Ми ж думали, що це звичайний збір по тривозі. Поки збиралися (з усіх кінців Києва з'їжджалися слухачі, які жили вдома або на орендованих квартирах), до школи підігнали кілька десятків автобусів. Дорогою зупинилися біля лісопосадки. Нам дозволили вийти з автобусів, перекурити. Був теплий погідний ранок. Дехто роздягнувся до пояса, грівся на сонці. Хвилин через десять під'їхали три бронемашини з військовими. Старший з них почав сваритися з нашим керівництвом, тому одразу ж надійшла команда: «Всім одягнутися, по машинах!»

Хтось із київських, який знав місцевість, сказав, що, мабуть, їдемо в Чорнобиль. І справді, наша колона зупинилася в цьому райцентрі. Розташувалися в саду, розклали намети. Перед строем нам оголосили, що на атомній станції сталася пожежа, її погасили, наше завдання — забезпечити охорону громадського порядку у місті енергетиків Прип'яті. «Нічого не бійтеся, ситуація під контролем, — заспокоювали нас. — Загрози здоров'ю немає».

Того ж дня ми заступили на чергування у Прип'яті. Без будь-яких засобів індивідуального захисту. Разом з нами патрулювали солдати. Вони були одягнені у спеціальні костюми, мали протигази. Але побачивши, що міліція несе службу без екіпування, армійське керівництво заборонило своїм підлеглим одягати хімічні комплекти й протигази. Військовослужбовці носили їх на поясі: аби не сіяти паніку серед населення та правоохоронців».

Коли слухачі міліцейської школи в'їжджали у Прип'ять, то бачили справа атомну електростанцію. Вона була, як на долоні. Димів реактор, а над ним зависали вертольоти, скидали у вогненну пащу мішки. Одного разу, згадує Олександр Тарасенко, водій збився з дороги. Ліси там соснові, густі. За часом давно б мали бути на місці, а Прип'яті все ще не видно. Якось виїхали з лісу і побачили перед собою... зруйнований реактор. Водій хутко розвернув автобус. На патрулювання тоді запізналися, але ніхто міліціонерів не картав.

Патрулювали вулиці Прип'яті по чотири години, потім мінялися. Охороняли залишені людьми квартири від мародерів, чергували на постах. Ніхто зі слухачів школи міліції не нарікав, усі добросовісно виконували службові завдання. «Хоча я мав деяке

поняття про атомний реактор, як він виробляє енергію, страху, відчуття небезпеки не було, — повертається думками у квітневі дні 1986-го Олександр Тарасенко. — Нам казали, що коли і є витік радіації, то він незначний. І ніби про всяк випадок перед чергуванням лікар давав пів чайної ложечки йоду. Та й, чесно кажучи, самопочуття було не погане, тільки відчував у роті якийсь металевий присмак».

А в саду буйно цвіли яблуні і груші. У голові паморочилося хіба що від їхнього цвіту. Про те, що на АЕС загинули пожежні та персонал, а у московському госпіталі в страшних муках помирає караул вогнеборців, слухачі Київської вищої школи МВС дізналися, як усі, — із повідомлень засобів масової інформації.

«Ні в кого з нас не було дозиметра, — розповідає Олександр Георгійович. — А тому дозу опромінення визначили, як кажуть, на око — 16,4 бер. Через кілька років надійшла вказівка вдвічі збільшити її тим, хто був у Чорнобилі в перші дні після аварії. Яку ж насправді ми отримали, ніхто не знає.

Нас, слухачів Київської вищої школи МВС, ще задіяли для охорони громадського порядку під час сумнозвісної першотравневої демонстрації. У школі зняли з себе весь одяг, запакували його в поліетиленові мішки, які потім скинули у підвалі гуртожитку. Через якийсь час медики, а над тим підвалом була розташована медсанчастина, здійняли гвалт. Зайшли туди з дозиметром, а він зашкалює. Одяг кудись забрали».

Усіх, хто був у Чорнобилі, ретельно обстежили. Тих, у кого виявили погані аналізи, одразу госпіталізували. Надалі слухачі вищої школи МВС двічі на тиждень їздили у відомчий госпіталь, здавали кров на дослідження. Десь через місяць звалився з ніг командир взводу, в якому перебував Олександр Тарасенко. Його, ледь живого, забрали у лікарню. Що з ним сьогодні, Олександрові Георгійовичу невідомо. Як і про долю інших товаришів по навчанню. «Те, що вони хворіють, це однозначно, — каже, — по собі знаю. Років зо п'ять після аварії почувався нормально, а потім все «посипалося». Здоров'я вже не маю...»

За участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС Олександр Тарасенко отримав від міністра внутрішніх справ України подяку і транзисторний приймач. Через кілька місяців після квітневого відрядження у Чорнобиль в Київській вищій школі складали списки бажаючих поїхати в небезпечну зону. І капітан міліції О. Тарасенко записався добровольцем, але слухачів, які були там в перші дні після аварії, більше у Чорнобиль не посилали...

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Служба в «зоні» — на велосипедах

У фондах музею Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області є цікавий знімок, зроблений влітку 1987 року за два кілометри від сумнозвісного Чорнобиля. Працівники міліції, відряджені з усього Радянського Союзу для несення служби в тридцятикілометровій зоні, патрулювали безлюдні села на велосипедах. Усміхнені чоловіки ніби виїхали на прогулянку, а не на чергування на небезпечній радіаційній території.

Уродженцеві Вінниччини Михайлу Янковецькому, який на тому знімку — крайній зліва, тоді було 39 років. Він уже мав досить солідний стаж міліцейської служби. Якщо рахувати армійську, в батальйоні міліції внутрішніх військ, — то виходило майже двадцять років. Після демобілізації працював міліціонером-водієм роти патрульно-постової служби Івано-Франківського міськвідділу міліції. Його наставниками були фронтовики — Іван Петрович Бакуров і Михайло Васильович Вовчук.

На все місто було дві патрульні машини, а також шість піших маршрутів. У другій половині 1970-х років у Івано-Франківську часто обкрадали магазини, торгові кіоски. Як на ніч заступав патрульний екіпаж Михайла Янковецького, то розкривав одну-дві крадіжки. В центрі міста патрульні міліціонери найбільше роботи мали біля ресторану «Карпати», де часто спалахували бійки.

Після закінчення Івано-Франківської спеціальної середньої школи міліції Михайла Янковецького призначили черговим приймальника-розподільника. 22 квітня 1987 року надійшов припис прибути групі працівників прикарпатської міліції в Київ. Разом із Михайлом Васильовичем у столицю поїхали колеги з Городенки, Калуша, Надвірної. З Києва їх відправили в село Зоряне.

«Я змінив інспектора з охорони громадського порядку з Донецька, — розповідав Михайло Янковецький. — Об'їздив з ним села, де мала чергувати наша зміна, дізнався про нюанси роботи. Ми, шестеро міліціонерів, охороняли від мародерів чотири села. Однієї ночі затримали «партизанів» із Казані, які перевозили вантажівкою автомобільні двигуни. Виявилося, що вони нищпорили по безлюдних селах, знімали в гаражах з машин двигуни. Підготували пліт, аби переправити через Десну в Чернігівську область».

Відряджені міліціонери жили в селі Залісся, за два кілометри від Чорнобиля. В приміщенні ощадної каси для них поставили армійські ліжка. На все Залісся залишився один мешканець — дід Калетник, 1903 року народження. Він категорично відмовився виїжджати, тримав велику пасіку.

«Зразу було страшно, а потім звик, — згадував Михайло Васильович. — У кожному був накопичувач. Час від часу їх забирали, але скільки рентген ми набрали, ніхто не казав. Деякі молоді хлопці не витримували. Один міліціонер з Криму побув тиждень, і я попросив його забрати. Він дуже переживав, ходив сам не свій. Звісно, що яка могла бути в нього служба.

Працювали з дев'ятої ранку до заходу сонця. Об'їжджали села на велосипедах. Табельної зброї нам не видавали. Якщо виявляли сліди проникнення в будинок чи

якусь установу, опечатували й викликали оперативну групу з райвідділу. Якось спіймали двох мешканців Київської області, які виносили з покинутих осель кришталі... і книги».

Після чорнобильського відрядження Михайло Янковецький працював дільничним інспектором міського відділу, а в 1991 році його призначили начальником ринкового відділення міліції. Закінчив службу в 1995 році на посаді оперативного чергового Центрального відділу міліції. Був нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Михайло Васильович розповідав, що якогось нездужання під час перебування в чорнобильській зоні не відчував. Проблеми почалися через кілька місяців після повернення звідти, коли несподівано почав підвищуватися артеріальний тиск. У 2010 році ліквідатор переніс інфаркт, а через п'ять років його не стало.

Вся сім'я Михайла Янковецького була пов'язана з роботою в міліції. Його син Едуард служив заступником командира підрозділу судової міліції «Грифон», а дружина Людмила Іванівна працювала в адресно-довідковому бюро обласного УМВС.

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Михайло Янковецький (у центрі) з колегами-ліквідаторами та керівництвом Івано-Франківського міськвідділу міліції

«Знищений Чорнобиль мені сниться...»

У творчому доробку колишнього дільничного інспектора Богородчанського райвідділу міліції, а нині відомого в Україні публіциста, поета-пісняра Нестора Мартинця — 29 книг, більше двох сотень пісень, кілька гумористичних збірок. Прикметно, що першою вийшла збірка віршів «Зірка — полин» про чорнобильську катастрофу. І це не дивно, адже Нестор Михайлович під час міліцейської служби брав участь у ліквідації її наслідків.

Як сам зізнається, Нестор Мартинець почав писати вірші в шостому класі. Списав віршованими рядками два зошити, дав почитати учительці, а вона не повернула. Однак бажання віршувати в хлопця не відбила. Його талант розкрився в армії. Молодий солдат із села Росільна Богородчанського району дописував до окружної газети, став редактором стінгазети військової частини.

У 1973 році в Радянському Союзі відзначали тридцятиріччя зняття блокади навколо Ленінграда. На мітингу Нестор прочитав свій вірш, написаний з цієї нагоди. Зворушений міністр оборони СРСР маршал Андрій Гречко підкликав солдата до себе й побатьківськи обняв. Потім юнака перевели служити в Азербайджан. Там він грав у футбол за збірну Закавказького військового округу й продовжував писати вірші.

«Я був дуже активним хлопцем, і після демобілізації мені запропонували роботу в комсомолі, — згадує Нестор Мартинець. — Працював звільненим секретарем комсомольської організації Богородчанського профтехучилища, вступив на історичний факультет Івано-Франківського педінституту. Згодом мені дали направлення на роботу в міліцію.

Батьки змалку виховували мене в дусі порядності, справедливості, чесності, бо й самі такими були. До нас додому часто приходили працівники міліції — поспілкуватися з батьками, порадитися. Ще були ті фронтовики, люди, котрі багато пережили, толерантно ставилися до громадян. Тож з дитинства дуже мріяв служити в міліції».

Нестор Михайлович спочатку працював інспектором інспекції в справах неповнолітніх, а потім його обрали головою сільської ради в Космачі. Оскільки це була виборна посада, то залишався в розпорядженні кадрів обласного УВС.

Відпрацював головою сільради дві каденції й повернувся в міліцію, на посаду дільничного інспектора. У серпні 1990 року Нестора Мартинця відправили у відрядження в чорнобильську зону. Старший лейтенант міліції був начальником дільниці. Підрозділ, який він очолював, не тільки охороняв тридцятикілометрову зону від проникнення мародерів, а й опікувався людьми, які не покинули свої села, тими, хто повернувся на малу батьківщину. Міліціонери доставляли їм їжу, забезпечували дровами.

Після повернення з Чорнобиля Нестор Мартинець працював у Богородчанському райвідділі, а потім перевівся на службу в Пермську область. Звільнився з органів внутрішніх справ, зайнявся підприємницькою діяльністю. У 1998 році його знову обрали

**Нестор
Мартинець
(в центрі) на
КПП «Дитятки»
(1990 р.)**

головою Космацької сільської ради. Відпрацював на громаду чотири з половиною роки. Тепер Нестор Михайлович очолює обласне відділення Творчої спілки «Асоціації діячів естрадного мистецтва України», Івано-Франківську обласну організацію Всеукраїнського громадського об'єднання «Чорнобиль-86». Ось уже майже 30 років веде здоровий спосіб життя, займається моржуванням.

А ще дуже плідно працює на творчій ниві. З 1997 року підготував до друку 29 книг, 16 його гуморесок увійшли до «Золотої колекції українського гумору». Нестор Мартинець також написав більше двох сотень пісень. Чимало з них стали переможцями міжнародних і всеукраїнських пісенних фестивалів, піснями року на Прикарпатті. Серед них — «Офіцери», «Прощальна», «Я, друзі, всіх вас обнімаю» та інші. А прикарпатська співачка Оксана Микицей виконувала його пісню про Євро-2012 на Олімпійському стадіоні в Києві під час чемпіонату Європи з футболу.

**Заслужений діяч естрадного мистецтва України
Н. Мартинець під час виступу на пісенному фестивалі**

Тема Чорнобиля проходить, як кажуть, червоною ниткою через творчість Нестора Мартинця. Це і художньо-публіцистична повість «Пекло посеред раю», і збірка поезії «Знищений Чорнобиль мені сниться», і вже згадана збірка віршів «Зірка — полин». Серед пісень на цю тематику відо-

Зустріч із колегами-ліквідаторами

мі такі твори, як «Навколо так, неначе вдома», «Небо в тривозі», «Догорає свіча».

«Коли працював у Богородчанському райвідділі, то до Дня міліції писав кожному працівникові окремий віршик, з долею гумору, але ніхто не ображався, — продовжує свою розповідь Нестор Михайлович. — Відзначав якісь деталі характеру чи поведінки, за якими всі впізнавали про кого йдеться. А нещодавно на-

писав пісню «Я, друзі, вас безмежно обнімаю», яку присвятив міліції».

В Україні протягом останніх чотирьох років проходить Всеукраїнський творчий марафон «Мистецтво єднає Україну», співзасновником якого є заслужений діяч естрадного мистецтва України, лауреат обласної премії імені Марійки Підгірянки Нестор Мартинець. Також він започаткував Всеукраїнський пісенний фестиваль «Прикарпатські співаночки», що проходить у селі Космачі, а також фестивалі мистецтв «Золота долина» та «Нехай Господь благословить ваш шлях».

На запитання, як відбувається процес творення, Нестор Мартинець каже, що на замовлення не пишеться. Віршовані рядки приходять до нього і вдень і вночі, навіть, коли біжить крос чи купається в холодній воді в двадцятиградусний мороз. Митець пише про те, що бачив, що пережив, про те, що його хвилює...

Ігор ГОЛИНСЬКИЙ.

Я не маю вже сил...

Я не маю вже сил, мене болем скорбило,
Щось змінити у світі цім грішному хочу,
Щоб не гинули люди в гіркому Чорнобилі.
Я боюся за те, що комусь не поможу.
Сьомий місяць я ходжу по атому вбивчому,
По спаленій, политою кров'ю землі,
Уже можна привикнути, все уже вивчено,
Та привички Господь не назначив мені.
Я шукаю дими у селі над дахами
І освітлені вікна, що світять комусь.
Я витримую все, що лиш творять тут з нами.
Не витримую спокій й безлюддя чомусь.
Не привикну до сіл, що сховались в кропиві.
До порожніх, безлюдних поліських хатин,
Повтікали давно, хто в біді оцій винні.

Мою душу облік гіркуватий полин...
І буває так часто, що сняться ночами
Бабусі й дідусі, що тут жили за крок:
«Ой, синочки, сини, що вчинили ви з нами?
Ми вам, любі, простили, чи простить вам Бог?..»

Та не кличу я в гості...

Тут і люди живуть, тут і квіти цвітуть,
Милуватися ними нам можна,
Але знаємо ми — ті, що в «зоні» живуть,
Що тут квітка заражена кожна.

Тут зелена трава, жовто-синій асфальт,
І автобуси йдуть на маршрут.
Є у мене в Росільній, є в мене сестра,
Та не кличу я в гості сестру.

Є у мене брати, їх не бачив давно,
Все не виберу вільну хвилину.
Скоро я до дружини поїду в село,
Та не кличу я в гості дружину.

Є у мене сини, щоб щасливими бути
Їм, молитися буду до ранку.
Є у мене дочка, що Іванною звать,
Та не кличу у гості Іванку.

Бачу часто вві сні друзів всіх і рідню,
Море щастя в житті усім зичу.
Та за те, що усіх, як життя, я люблю,
Тому в гості до себе не кличу.

*серпень 1990 року
с. Терехи, зона відселення ЧАЕС*

Час прокручує шлях

Час прокручує шлях, що мене віддаля
Від роботи в Чорнобильській зоні,
Де навколо чарівна, прекрасна земля,
Що в смертельних сполуках в полоні.

Час не спинить ніхто й на секунду, на мить,
Щоб вернутись назад, в дев'яностий.
А з тих пір не один у землі вже лежить
З тих, до кого ходив колись в гості.

Всі були молоді, всі кохали і їх
Хтось кохав й побивавсь на могилі.
Це герої, як й ті, хто у битві поліг
За свободу на рідній Вкраїні.

Кожен знав, на що йде, але треба було
Комусь йти на реактор проклятий!
Залишав рідне місто чи рідне село,
Щоб на бій із нейтронами стати.

І зів'янув навік молодий організм,
Бо назавжди покинули сили —
Так у нас будували колись комунізм,
Щоб насипати свіжі могили.

Час прокручує шлях, що мене віддаля
Від роботи в Чорнобильській зоні.
Хто мені відповість, в чому винна земля,
Що загоює рани червоні?..

20 квітня 1999 року.

Навік закритий саркофаг

Навік закритий саркофаг.
Він випромінює тривогу.
Відійду я — хай буде так.
Ви залишились — слава Богу...

Ті ночі, дні та вечори
Завжди будуть переді мною,
Забуть не можу я пори,
Коли стояли ми стіною.

Коли в костюмчиках «хебе»
В пролом реакторний вбігали,
А з нами що колись буде,
То часу думати не мали.

Вже на тім світі не один,
І не десяток у шпиталі.
Хвороб нас забирає плин,
Відходим в потойбічні далі.

Туди відійдемо усі,
Життя земне — це тимчасово.
Ніхто не дорікне мені,
Що йшов у зону несвідомо.

Що побоявся на бій іти
Із смертю в атомній обгортці.
Я не дививсь із сторони,
Як молоді вмирали хлопці.

А був я з ними в пеклі тім,
Яке собі створили люди.
Питання задаю собі:
«А що зі мною завтра буде?..»

Спасибі Богу, що поміг
В цій боротьбі мені не вмерти.
Тих, хто в Чорнобилі поліг,
Із пам'яті не зможу стерти.

Не бачу в тому я вини,
Що ще живий, а їх немає.
Найкращі дочки і сини
Господь в світ інший забирає.

Навік закритий саркофаг.
Він випромінює тривогу.
Відійду я — хай буде так.
Хтось лишиться — то слава Богу!

серпень 2007 року.

Посадімо квітки

Посадімо квітки,
Запалімо свічки
В пам'ять тих, кого з нами нема.
Проти атома йшов —
За життя хто й любов,
Кого атом забрав, мов війна.
Діти й внуки живуть,
На могили ідуть
До людей найрідніших своїх.
Щоб згадати про них,
Про таких дорогих,
Мов за чийсь відпокутувать гріх.
Помолімось і ми
Разом з цими дітьми,
Із онуками їхніми теж,
Що життя віддали,
Щоб втішалися ми
Світом цим, що для нас ще цвіте.

А для них далина
Невідома така,
Бо ще звідти ніхто не вернувсь,
І сердечна сльоза
По щоці потекла,
За життя, мов подяка комусь...

17–30 квітня 2011 року.

Другові з Росії

З тобою у Чорнобилі служили,
АЕС зірвав проклятий партократ,
Ми кусень хліба іноді ділили,
Хоч ти був із Сибіру, я — з Карпат.

Ми по лісах чорнобильських блукали,
Й хоч чатувала смерть на нас обох,
Бандитів ми озброєних шукали
Й молилися, щоб допоміг нам Бог.

Невидимий хотів нас знищить атом,
Від нього захищалися вином.
Ми розмовляли, як сердиті, матом,
Хтось відійшов, а жити нам дано.

Любилися і жили ми, як рідні,
Бо шлях жорстокий разом ми пройшли,
Тепер хвороби в нас обох подібні,
Але по різні сторони сини.

Твій син мого, напевно, не впізнає,
Коли в близькім зустрінуться бою,
Та мій про те стовідсотково знає,
Що за Вітчизну б'ється він своєю.

За що воює твій тут, на Донбасі,
За що тут проливає свою кров?
Зробімо все, щоби синочки наші
Не знали про війну, лиш про любов.

Поклич додому, друже, свого сина,
Нехай кохає, грається з дітьми,
Нехай живуть Росія й Україна,
Бо за життя боролись разом ми.

2014 рік.

Ті, хто пройшли крізь вогонь і радіацію

Вертоліт над зруйнованим реактором

Полковник міліції Теофіл Виноградник (другий праворуч) в оперативній групі штабу МВС УРСР у Прип'яті

Знезараження транспортних засобів і радіаційний контроль на контрольно-пропускних пунктах

Працівники міліції
забезпечили
екстрену евакуацію
мешканців Прип'яті
та інших населених
пунктів

Після евакуації
населення
міліціонери взяли
під охорону
житлові будинки та
об'єкти народного
господарства

Міліціонери, які повернулися з Чорнобиля,
охороняли громадський порядок під час
першотравневого параду 1986 р. у Києві

Правоохоронці-ліквідатори проходили регулярний медичний огляд

У ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС брали участь десятки тисяч військовиків, серед них Анатолій Звягін — майбутній полковник прикарпатської міліції

Працівники міліції охороняють громадський порядок у Прип'яті

Працівники
відділу
позавідомчої
охорони Івано-
Франківського
МВВС Дмитро
Матійчик
(крайній
ліворуч)
і Ярослав
Жолубак
(справа)

Іван Дем'янів із колегами-ліквідаторами в Зеленому
Місі (1987 р.)

Старшина міліції Іван Дем'янів

Капітан міліції Михайло Романчук (другий справа у
першому ряді) відслужив у Чорнобильській зоні 11 років

Міліціонер Івано-Франківського МВВС Володимир
Курчій чергує на контрольно-пропускному пункті

Чимало працівників ДАІ брали участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС

Працівники
прикарпатської
Державтоінспекції
Михайло Озарук,
Михайло Мінкін і Геннадій
Костишин біля ЧАЕС

Інспектор окремого
батальйону ДАІ УВС
Київського облвиконкому
Ігор Когутяк у Чорнобелі

Старший лейтенант міліції
Анатолій Вдовиченко на чергуванні
в 30-кілометровій зоні

Працівники органів
внутрішніх справ
Івано-Франківщини
несли службу на КПП
по периметру зони

На могильниках у зоні
захоронювали заражені
радіацією транспортні
засоби

Працівники міліції
описують вилучені
в населення мотоцикли

Начальник відділу зв'язку
УВС Івано-Франківського
облвиконкому Ігор Гнип у зоні
відчуження займався монтажем
засобів зв'язку на постах міліції

Старшина міліції Василь Разумних

Міліціонери не тільки охороняли громадський
порядок, а й допомагали будівельникам

Черговий ПЦО старший
лейтенант міліції
Ярослав Боднар

Найбільше знімків ліквідаторів — на фоні четвертого
енергоблоку ЧАЕС

Спілкування
в хвилини
перепочинку

Фото на згадку
біля чорнобильської
сосни-хреста

Службові
будні та побут
бійців окремого
прикарпатського
батальйону
протипожежної
служби

Герой Радянського
Союзу Леонід Телятников
із керівництвом УВС
Івано-Франківського
облвиконкому

Пожежник-ліквідатор
Ярослав Михайлишин
виступає на зборах,
приурочених черговій
річниці Чорнобильської
катастрофи

Начальник Городенківського РВВС Степан
Яворський вручає подарунок ліквідатору
Василеві Завадовському

Сім'я померлого ліквідатора
з Рогатинського РВВС Олександра
Устимчука

Працівники органів внутрішніх справ Прикарпаття — учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

АДАМОВИЧ Віктор Станіславович

Народився 29 квітня 1965 року в селищі Обертин Тлумацького району. В 1983 році закінчив Коломийське МПТУ № 14 і працював слюсарем Обертинської сільгосптехніки. В 1984–1986 роках служив у Збройних силах.

У жовтні 1986 року Віктор Адамович розпочав службу в органах внутрішніх справ — на посаді міліціонера патрульно-постової служби Івано-Франківського МВВС. У 1993 році закінчив Івано-Франківське училище міліції й був призначений оперуповноваженим підрозділу боротьби з економічною злочинністю Тлумацького райвідділу. Згодом служив на аналогічній посаді в Калуському та Коломийському міськвідділах. У 1998 році закінчив Львівський інститут внутрішніх справ.

3 січня–1 квітня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

АЛДОШИН Юрій Федорович

Народився 30 червня 1952 року в Івано-Франківську. Розпочав трудову діяльність слюсарем Івано-Франківської трикотажної фабрики, в 1971–1973 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював водієм Івано-Франківських тепломереж.

У 1981–1992 роках Юрій Алдошин служив водієм СВПЧ № 1, старшим інструктором з водіння пожежних машин ВПЧ № 2 м. Івано-Франківська. У січні-квітні 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю МВС «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2003 році.

АНДРУСЕЙКО Богдан Степанович

Народився 6 жовтня 1957 року в селі Кропивник Калуського району. Закінчив Одеський електротехнічний інститут зв'язку.

У 1983–1998 роках Богдан Андрусейко працював інженером електрозв'язку управління державної пожежної охорони УМВС України в Івано-Франківській області. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», відзнакою МНС України «За відвагу в надзвичайній ситуації» II ступеня.

АНДРУСЯК Василь Федорович

Народився 3 жовтня 1935 року в селі Палагичі Тлумацького району. Після навчання в Івано-Франківському медичному інституті та Військово-медичній академії проходив службу в Збройних силах. У 1985 році вийшов на пенсію з посади начальника відділення Івано-Франківського військового госпіталю.

У 1985–1998 роках Василь Андрусyak працював у військово-лікарській комісії медслужби УВС Івано-Франківського облвиконкому. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2020 році.

АННЮК Мирослав Федорович

Народився 13 квітня 1961 року в селі Сороки Городенківського району. В 1980 році закінчив Львівський будівельний технікум, у 1981–1988 роках служив у Збройних силах.

У листопаді 1988 року Мирослав Аннюк був зарахований на службу в органи внутрішніх справ — міліціонером відділу позавідомчої охорони при Богородчанському РВВС. У 1998–2001 роках служив міліціонером батальйону міліції ВДСО при Івано-Франківському міському управлінні міліції.

1 жовтня 1989-го — 2 січня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня.

БАДЯК Роман Петрович

Народився 10 березня 1950 року на Тернопільщині. З п'ятнадцяти років працював у місцевому радгоспі трактористом, потім служив у Збройних силах. У 1974 році закінчив Львівський електротехнічний технікум зв'язку.

В органах внутрішніх справ — від 1974 року. Роман Бадяк працював дільничним інспектором, старшим оперуповноваженим відділення боротьби з розкраданням соціалістичної власності Козівського і Бучацького РВВС. У 1984 році закінчив Київську вищу школу МВС СРСР. 3–28 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. В 1991–1996 роках — начальник відділення, заступник начальника відділу захисту економіки від злочинних посягань УМВС України в Тернопільській області.

Від 1996-го й до виходу на пенсію в 2003 році Р. Бадяк працював в УМВС України в Івано-Франківській області: начальником відділення господарського відділу, керівником цього відділу.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», відзнаками МВС України «За відзнаку в службі», «20 років Чорнобильської катастрофи», Почесним знаком Асоціації ветеранів МВС України, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

АНТОНІЮК Роман Семенович

Народився 28 вересня 1940 року в Тисмениці. Після закінчення Харківського пожежно-технічного училища МВС СРСР два роки працював старшим районним пожежним інспектором.

У 1962 році Романа Антонюка перевели на роботу у відділ пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому, де він працював на посадах інженера, начальника відділення, заступника начальника відділу. У 1993–1994 роках — заступник начальника управління пожежної охорони УВС. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений орденом «За мужність» III ступеня, медалями «За доблесну працю на ознаменування 100-річчя від дня народження В.І. Леніна», «За відвагу на пожежі», «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС», «Кращий працівник пожежної охорони», почесними грамотами МВС УРСР і УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2019 році.

АТАМАНЮК Михайло Богданович

Народився 13 травня 1962 року в селі Торговиця Коломийського району. В 1980–1982 роках служив у Збройних силах, після чого працював прохідником вугільної шахти на Луганщині.

У 1986 році Михайло Атаманюк закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції й був призначений на посаду оперуповноваженого спецкомендатури при Коломийському РВВС. Потім працював дільничним інспектором цього відділу. 1 грудня 1988-го — 1 березня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Першого квітня 1994 року виключений зі списків особового складу у зв'язку зі смертю.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

БАБЧУК Василь Іванович

Народився 11 вересня 1964 року на Буковині. Розпочав трудову діяльність слюсарем заводу «Електромаш» у м. Чернівці. У 1982–1984 роках проходив службу в Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від березня 1985 року. Василь Бабчук працював міліціонером патрульно-постової служби Першотравневого райвідділу УВС м. Чернівці. У травні 1987 року був відряджений у розпорядження УВС Київського облвиконкому. До вересня 1987-го працював начальником КПП «Лільов» у тридцятикілометровій чорнобильській зоні.

У 1992 році В. Бабчук закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції і працював старшим дільничним інспектором Першотравневого відділу міліції, був заступником начальника цього відділу. В січні-вересні 2010 року працював заступником начальника Овідіопольського відділу міліції ГУМВС України в Одеській області. В 2012 році очолював відділення дільничних інспекторів Косівського РВ УМВС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу» трьох ступенів, «20 років Чорнобильської катастрофи», нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою голів Чернівецької ОДА та обласної ради.

БАЖАЛЮК Михайло Михайлович

Народився 12 лютого 1967 року в селі Узин Тисменицького району. Після закінчення в 1985 році Івано-Франківського СПТУ № 3 працював столяром лісокомбінату, служив у Збройних силах.

У 1989–1991 роках Михайло Бажалюк навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції, потім працював старшим інспектором відділення профілактики Івано-Франківського МВВС. У 1993–1998 роках — слідчий Вовчинецького відділу міліції Івано-Франківського МУВС. 28 червня–28 липня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

БАЛЯК Петро Миколайович

Народився 10 січня 1950 року в селі Сениківці Галицького району. Розпочав трудову діяльність робітником на Івано-Франківському ремонтно-механічному заводі. В 1973 році закінчив Івано-Франківський державний педагогічний інститут імені В. Стефаника, після чого п'ять років учителював в Івано-Франківській СШ № 5. У 1979–1983 роках — інспектор Івано-Франківського міського відділу народної освіти.

У березні 1983 року Петра Баляка направили на роботу в органи внутрішніх справ. Працював інструктором політвідділу УВС Івано-Франківського облвиконкому. В травні 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У 1987–1992 роках очолював секретаріат УВС, потім п'ять років працював заступником начальника Рогатинського РВ УМВС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС», «Відмінник міліції», почесними грамотами МВС СРСР, Івано-Франківської обласної ради, УВС Івано-Франківського облвиконкому, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

БАРАБАШ Роман Петрович

Народився 26 серпня 1967 року в селі Лісний Хлібичин Коломийського району. В 1985 році закінчив Отинійське СПТУ № 33 і служив у Збройних силах.

У 1988–1989 роках Роман Барабаш працював контролером тюрми УВС, а потім два роки — міліціонером мотовзводу відділу позавідомчої охорони при Коломийському МВВС. У 1991–2007 роках був інспектором ДПС Коломийського МВВС, старшим інспектором, командиром окремого взводу ВДАІ Коломийського МРВ УМВС. У 2007–2008 роках очолював відділення ДАІ Городенківського району. Закінчив Національну академію внутрішніх справ.

1 березня–1 червня 1989 року Р. Барабаш брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу» трьох ступенів, почесними грамотами МВС України та УМВС України в Івано-Франківській області.

БАРАБАШ Василь Іванович

Народився 16 листопада 1961 року в селі Поляниця Долинського району. Розпочав трудову діяльність столяром Болехівського лісокомбінату, в 1980–1982 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював на підприємствах Львова та в Івано-Франківському УБР.

У 1986–1994 роках Василь Барабаш служив міліціонером мотоциклетного взводу, міліціонером з охорони установ Ощадбанку відділу позавідомчої охорони при Долинському РВВС.

11 грудня 1987-го — 5 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

БАЧИНСЬКИЙ Микола Петрович

Народився 3 січня 1962 року в селі Олієво-Королівка Городенківського району. Розпочав трудову діяльність трактористом у місцевому колгоспі, в 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

Від 1986-го до 2005 року Микола Бачинський проходив службу у Городенківському райвідділі міліції на посадах міліціонера, старшини та помічника оперативного чергового.

2–31 березня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УМВС України в Івано-Франківській області.

Помер у 2013 році.

БЕВЗЕНКО Павло Володимирович

Народився 12 липня 1959 року в Кропивницькому. В 1974–1978 роках навчався в місцевому машинобудівному технікумі, після закінчення якого служив у Збройних силах.

У 1984 році Павло Бевзенко закінчив Харківський юридичний інститут і працював у слідстві Васильківського міськрайвідділу міліції Київської області. В 1994–1998 роках — заступник начальника відділу Московського РУ УВС м. Києва. Від 1998-го до 2005 року очолював слідчий відділ управління податкової міліції

ДПА в Київській області.

У 2005–2008 роках П. Бевзенко був заступником, першим заступником начальника Головного слідчого управління МВС України, а в 2008–2010 роках — заступником начальника Управління — начальником слідчого управління УМВС України в Івано-Франківській області. В серпні-жовтні 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За безпеку народу» II ступеня, «Закон і честь», «Почесний знак МВС України», «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу», «За зразкове провадження досудового слідства» двох ступенів.

БАСЮК Віктор Сергійович

Народився 31 березня 1953 року в Івано-Франківську. Розпочав трудову діяльність слюсарем Вигодського лісокомбінату, в 1971–1973 роках служив у Збройних силах.

У 1976–1994 роках Віктор Басюк працював інспектором держпожнадзора Долинського РВВС. Закінчив Львівське пожежно-технічне училище МВС СРСР. У травні-жовтні 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» двох ступенів, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2003 році.

БЕЙЧУК Леонід Володимирович

Народився 14 березня 1963 року на Житомирщині. В 1980–1983 роках навчався в Рівненському автотранспортному технікумі, після чого служив у Збройних силах.

Від жовтня 1986 року Леонід Бейчук розпочав службу в органах внутрішніх справ. Працював міліціонером, інспектором з адмінпрактики Народицького райвідділу. 23–26 жовтня 1986 року, 22 березня–12 квітня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

В 1990–1998 роках — інспектор, старший державтоінспектор, начальник відділення ДАІ Коломийського МВ УМВС. У 1992 році закінчив Рівненський державний педагогічний інститут, а 1998-му — Київський національний університет імені Т. Шевченка.

У 1998–2000 роках Л. Бейчук очолював окрему роту ДПС і відділ ДАІ Івано-Франківського міського управління, а в 2000–2003 роках був заступником начальника УДАІ УМВС України в Івано-Франківській області. У 2003–2004 роках очолював УДАІ УМВС України в Чернівецькій області, а потім прикарпатську Державтоінспекцію. В 2005 році закінчив Національну академію внутрішніх справ України.

Від 2005-го до 2007 року — заступник начальника УДАІ ГУМВС України в АР Крим. У 2007–2008-му і 2013–2014 роках був заступником начальника УМВС України в Івано-Франківській області. Працював на керівних посадах в УМВС України в Одеській, Рівненській, Херсонській областях.

Нагороджений відзнаками МВС України «За безпеку народу» II ступеня, «Закон і честь», «Почесний знак МВС України», «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу», «За зразкове виконання завдань з охорони громадського порядку», «За бездоганну службу в ДАІ» двох ступенів, почесними грамотами Ради Міністрів АР Крим і МВС України.

БИБИК Степан Степанович

Народився 5 березня 1966 року в Івано-Франківську. В 1984 році закінчив Івано-Франківське СПТУ № 3 і працював столяром. У 1984–1986 роках проходив строкову службу в спеціальних моторизованих частинах міліції.

Після демобілізації Степан Бирик працював судовим виконавцем Івано-Франківського міського суду. У 1988–1990 роках — контролер тюрми УВС Івано-Франківського облвиконкому. 20 травня–8 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

БІЛЕНЧУК Михайло Михайлович

Народився 30 вересня 1953 року в селі Старий Косів Косівського району. Розпочав трудову діяльність кіномеханіком кінотеатру імені І. Франка. В 1970–1972 роках навчався в Івано-Франківському ТУ № 2 і працював у санаторії «Косів». Згодом служив у Збройних силах.

У 1976–1978 роках Михайло Біленчук працював у Кутській професійній пожежній частині, а потім три роки — інспектором районної інспекції держпожнадзора, дільничним інспектором Косівського РВВС. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.
Помер у 2014 році.

БІЛОУСЯК Василь Юрійович

Народився 10 вересня 1952 року в селі Микитинці Косівського району. Після закінчення Чернівецького МПТУ № 5 служив в армії і працював на підприємствах Буковини.

У 1974 році Василь Білоусяк розпочав службу в органах внутрішніх справ на посаді міліціонера Чернівецького міськвідділу. В 1976–1980 роках працював міліціонером Коломийського МВВС і відділу позавідомчої охорони, а потім шістьнадцять років — дільничним інспектором. Завершив службу на посаді старшого інспектора Коломийського МРВ УМВС. У 1985 році закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції. 1 вересня–1 листопада 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС» і «Відмінник міліції», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

БЛОШКО Петро Михайлович

Народився 11 березня 1952 року в селі Репужинці Городенківського району. У 1973 році закінчив Луцький педінститут, після чого учителював у Львівській та Івано-Франківській областях. У 1975–1976 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від 1979 року. Петро Блошко працював інспектором, начальником інспекції у справах неповнолітніх Городенківського РВВС. Від 29 травня до 16 вересня 1986 року — черговий Чорнобильського РВВС, учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Після повернення з Чорнобиля П. Блошко працював старшим інспектором віз і реєстрації, дільничним інспектором, оперуповноваженим кримінальної міліції у справах неповнолітніх, психологом Городенківського райвідділу.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

Помер у 2020 році.

БОЙЧЕНЮК Ярослав Федорович

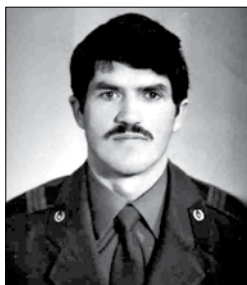
Народився 14 листопада 1948 року в селі Пороги Богородчанського району. Розпочав трудову діяльність робітником у ліспромгоспі в Архангельській області. В 1967–1969 роках служив у Збройних силах, заступником командира взводу.

У 1970–1972 роках Ярослав Бойченко навчався у Львівській спеціальній середній школі міліції, після закінчення якої працював інспектором, старшим інспектором карного розшуку Рогатинського та Богородчанського райвідділів, черговим-помічником начальника лікувально-трудового профілакторію УВС Івано-Франківського облвиконкому. У 1990–1993 роках працював на посаді заступника начальника Галицького РВВС. Закінчив Київську вищу школу МВС СРСР.

29 квітня–5 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

Помер у 2019 році.

БОДНАР Іван Васильович

Народився 5 жовтня 1965 року в селі Павликівка Калуського району. В 1981 році закінчив Івано-Франківський учбово-навчальний комбінат і працював столяром Калуського будівельного управління № 6. У 1983–1985 роках служив у Збройних силах.

У серпні 1986 року Іван Боднар вступив на службу в органи внутрішніх справ. Працював водієм, командиром відділення СВПЧ № 7 з охорони м. Калуш. Звільнений зі служби в березні 1995 року за власним бажанням. 25 травня–10 жовтня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Грамотою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

БОДНАР Ярослав Іванович

Народився 1 грудня 1953 року в селі Верхній Майдан Надвірнянського району. В 1971–1973 роках служив у Збройних силах, після чого працював лаборантом у місцевій школі, електромонтером відділу позавідомчої охорони при Надвірнянському РВВС. У 1979 році закінчив Івано-Франківський технікум фізкультури.

У 1977–1978 роках Ярослав Боднар служив міліціонером об'єднаного мотозвводу Надвірнянського РВВС, потім 12 років — черговим ПЦО. У 1990–1997 роках — інспектор, старший інспектор паспортної роботи Надвірнянського райвідділу. 6 липня–1 жовтня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, почесними грамотами УМВС України в Івано-Франківській області та УВС Київського облвиконкому.

БОДНАР Степан Васильович

Народився 1 січня 1962 року в селі Павликівка Калуського району. Після закінчення Войнилівського СПТУ № 4 служив у Збройних силах, працював водієм Калуського виробничого об'єднання «Сільгоспхімія».

У 1983–2002 роках Степан Боднар служив у СВПЧ № 7 з охорони м. Калуш: водієм, командиром відділення, старшим інструктором з водіння пожежних машин. 28 липня–28 листопада 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2013 році.

БОДНАРЕНКО Іван Васильович

Народився 7 жовтня 1956 року в селищі Печеніжин Коломийського району. Розпочав трудову діяльність столяром місцевого комбінату комунальних підприємств, пізніше працював стрільком відділу позавідомчої охорони при Коломийському МВВС. У 1976–1978 роках служив у Збройних силах.

У 1984–2002 роках Іван Боднаренко проходив службу в самотійних воєнізованих пожежних частинах з охорони м. Коломия та м. Яремче: водієм, командиром відділення, старшим інструктором з водіння пожежних машин. Від 12 жовтня 1987-го до 20 березня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Грамотою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

БОЙЧУК Василь Іванович

Народився 13 березня 1959 року в селі Надіїв Долинського району. Розпочав трудову діяльність учнем слюсаря Долинської ремонтно-експлуатаційної контори. В 1977–1980 роках служив у Військово-морському флоті.

У 1982 році Василь Бойчук закінчив Львівську спеціальну середню школу міліції й був призначений оперуповноваженим відділу карного розшуку УВС Івано-Франківського облвиконкому. Від 1983 року працював у Долинському РВВС: оперуповноваженим карного розшуку, начальником цієї служби.

13–30 травня 1986 року в складі оперативно-розшукової групи МВС УРСР брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1990–1997 роках працював старшим інспектором-черговим Рожнятівського РВВС, заступником начальника спецкомендатури, старшим оперуповноваженим колонії-поселення № 118, начальником відділення спецслужби міліції Долинського РВ УМВС. Потім рік працював першим заступником начальника Долинського головного міжрайонного відділу податкової міліції ДПА в Івано-Франківській області.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області, заохочувався МВС УРСР.

БОДНАРУК Іван Васильович

Народився четвертого жовтня 1951 року в селищі Делятин Надвірнянського району. В 1970 році закінчив Сніжнянське МПТУ на Донеччині, працював машиністом електровоза на шахті. В 1972–1974 роках служив у Збройних силах.

У жовтні 1974 року Івана Боднарука призначили міліціонером Яремчанського відділення міліції при Надвірнянському РВВС. У 1978–1995 роках служив міліціонером об'єднаного мотозводу, міліціонером-черговим ІТТ, помічником чергового Надвірнянського РВВС. У 1995–1997 роках — помічник чергового Надвірнянського відділу дорожньої міліції. 2 червня–1 вересня 1989 року і 11 травня–12 червня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Грамотою УВС Київського облвиконкому.

Помер у 2016 році.

БОДНАРУК Роман Михайлович

Народився 11 листопада 1958 року в селі Підгірки Калуського району. В 1977 році закінчив Калуське МПТУ № 7 і був призваний на строкову службу в Збройні сили.

У 1980–1995 роках Роман Боднарук служив пожежником, старшим пожежником воснізованої пожежної частини № 4 з охорони Калуського виробничого об'єднання «Хлорвініл». Від 20 листопада 1988-го до 20 квітня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

БОЙЧУК Михайло Васильович

Народився 6 березня 1941 року в Тисмениці. В 1958–1960 роках навчався в Снятинському культосвітньому училищі, після закінчення якого працював інструктором-методистом Тисменицького міського будинку культури. В 1960–1963 роках служив у Збройних силах.

У 1964–1968 роках Михайло Бойчук навчався в Харківському юридичному інституті, потім чотири роки працював слідчим Снятинської районної прокуратури. В 1972–1982 роках — старший слідчий прокуратури м. Івано-Франківська, обласної прокуратури, інструктор відділу адміністративних органів Івано-Франківського обкому партії.

У квітні 1982 року М. Бойчука призначили начальником відділу політико-виховної роботи УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1983–1990 роках очолював політвідділ УВС. У 1990–1992 роках працював заступником начальника УВС, а потім три роки був першим заступником начальника обласного управління внутрішніх справ.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу», нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», заохочувався МВС СРСР цінним подарунком і Подякою МВС УРСР.

БОЙЧУК Василь Ярославович

Народився 23 жовтня 1961 року в Івано-Франківську. Після закінчення в 1980 році Івано-Франківського медичного училища працював фельдшером станції швидкої допомоги, лікарем санепідемстанції. В 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

У 1983–1991 роках Василь Бойчук працював фельдшером медчастини, інструктором групи політико-виховної роботи тюрми УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1986 році закінчив Рязанську вищу школу МВС СРСР. У 1991–2003 роках — ревізор, старший ревізор, головний ревізор контрольно-ревізійного відділу, начальник відділення ФЕВ УМВС України в Івано-Франківській області.

Від 2003-го до 2005 року В. Бойчук працював заступником начальника відділу фінансових ресурсів та економіки УМВС. 26 серпня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу», «20 років Чорнобильської катастрофи».

БОЙКО Василь Васильович

Народився 15 січня 1940 року в селі Пнів Надвірнянського району. Після закінчення восьмирічної школи працював робітником Делятинського лісгоспу, служив у Збройних силах.

У лютому 1964 року Василя Бойка зарахували на службу в ОВС — міліціонером Богородчанського РВВС. У 1969–1988 роках служив у Надвірнянському райвідділі — міліціонером, дільничним інспектором, старшим інспектором-черговим. У 1972 році закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції. 1 вересня–1 жовтня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 1993 році.

БОЙКО Григорій Михайлович

Народився 1 вересня 1951 року в селі Узин Тисменицького району. В 1970–1972 роках служив у Збройних силах, потім працював водієм.

У 1977–1982 роках Григорій Бойко служив інспектором, міліціонером-водієм роти ДПС ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. Потім працював міліціонером господарського відділу УВС, відділу позавідомчої охорони при Тисменицькому РВВС. У 1992–1995 роках — міліціонер-водій Пасічнянського відділу Івано-Франківського МУВС. 4 серпня–3 вересня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2009 році.

БОЄЧКО Федір Іванович

Народився 17 березня 1935 року в селі Яблунів Косівського району. Розпочав трудову діяльність помічником кіномеханіка, в 1954–1956 роках служив у Збройних силах. Потім десять років працював старшим кіномеханіком.

У 1967–1986 роках Федір Боєчко служив дільничним уповноваженим, інспектором карного розшуку Косівського РВВС. У 1972 році закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції. В 1986–1991 роках — дільничний інспектор Коломийського райвідділу міліції. 25 серпня–25 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 1999 році.

БОРОВСЬКИЙ Мар'ян Іванович

Народився 12 лютого 1965 року в селі Терновиця Тисменицького району. В 1983–1985 роках служив у Збройних силах, потім працював трактористом у колгоспі.

У 1987–1993 роках Мар'ян Боровський служив міліціонером, командиром відділення з охорони установ Ощадбанку відділу позавідомчої охорони при Тисменицькому РВВС. Потім десять років працював міліціонером патрульно-постової служби, в 2003–2006 роках — міліціонер-водій служби забезпечення Тисменицького райвідділу міліції.

2 листопада–2 грудня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

БОРОДАЙКЕВИЧ Роман Дмитрович

Народився 20 березня 1960 року в селі Конюшки Рогатинського району. Після закінчення в 1983 році Івано-Франківського державного медичного інституту працював у Чернігівському обласному протитуберкульозному диспансері. 16–28 лютого 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1992 році Роман Бородайкевич закінчив Всесоюзний Курганський науковий центр «Відновлювальна травматологія і ортопедія», після чого працював у цій науковій установі. Кандидат медичних наук.

У 1994–1995 роках працював ортопедом-травматологом у Республіці Ємен. Згодом очолював клініку відновлювальної ортопедії та ортопедичної косметології «Ортос-Центр» в Івано-Франківську, був головним лікарем Державного закладу «Спеціалізований (спеціальний) санаторій «Гірське повітря» смт Ворохта.

Від 2019 року — ортопед-травматолог ДУ «ТМО МВС по Івано-Франківській області».

БОРТОВ Віталій Геннадійович

Народився 25 лютого 1954 року в Івано-Франківську. В 1974 році закінчив із відзнакою Орлівське вище військово командне училище зв'язку, а в 1984-му — Івано-Франківський інститут нафти і газу.

У 1974–1997 роках Віталій Бортів служив в органах внутрішніх справ — інженером зв'язку, старшим інспектором мобілізаційної роботи, начальником центру автоматизованих систем управління відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківської області. Потім п'ять років працював в Управлінні податкової міліції ДПА в Івано-Франківській області, був начальником штабу, заступником начальника цього управління. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За відвагу на пожежі», «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Кращому працівникові пожежної охорони», Подякою Прем'єр-міністра України, відзнакою Національної комісії з питань регулювання зв'язку.

БРОНОВСЬКИЙ Михайло Васильович

Народився 17 червня 1954 року на Тернопільщині. Після закінчення Львівського технікуму промислової автоматики працював на Смоленському заводі засобів автоматики. У 1974–1976 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював електромонтером Тернопільського бавовняно-паперового комбінату, начальником цеху Долинської швейної фабрики.

У 1984–1996 роках Михайло Бронівський служив у відділі позавідомчої охорони при Долинському РВ УМВС на посадах чергового і начальника ПЦО, старшого інспектора. 5 листопада–5 грудня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою та цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ВАГИЛЕВИЧ Мирон Борисович

Народився 14 листопада 1962 року в селі Сливки Рожнятівського району. Після закінчення Закарпатського лісотехнічного технікуму працював слюсарем-ремонтником Солотвинського ліскокомбінату, служив у Збройних силах.

У 1984–1986 роках Мирон Вагилевич навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції. Працював дільничним інспектором, інспектором відділення профілактики. У 1992–2002 роках — оперуповноважений, старший оперуповноважений, начальник відділення ДСБЕЗ Рожнятівського РВ УМВС. У 1995 році закінчив Українську академію внутрішніх справ.

1 квітня–15 червня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою МВС України «За відзнаку в службі» II ступеня, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи», подяками МВС СРСР і УМВС України в Івано-Франківській області.

ВАЛЬЧУК Іван Степанович

Народився 4 лютого 1956 року в Коломиї. Розпочав трудову діяльність токарем заводу «Коломиясьільмаш», у 1974–1976 роках проходив службу в Збройних силах.

У 1977–1986 роках Іван Вальчук служив міліціонером-водієм Коломийського МВВС. Від 25 травня до 12 грудня 1986 року — міліціонер роти ППС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Після повернення з Чорнобиля, до виходу на пенсію в 1998 році, працював міліціонером-водієм патрульно-постової служби, підрозділу забезпечення Коломийського МВВС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою і цінним подарунком МВС УРСР.

Помер у 2010 році.

БАТАМАНЮК Павло Дмитрович

Народився 24 грудня 1963 року в селі Білоберезка Верховинського району. Розпочав трудову діяльність різноробочим у Верховинській міжколгоспній будівельній організації, в 1982–1984 роках служив у Збройних силах.

У 1984 році Павло Батаманюк розпочав службу в органах внутрішніх справ. Служив міліціонером Верховинського РВВС, а від 15 грудня 1986-го до 28 березня 1987 року — в УВС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У 1987–1992 роках проходив надстрокову службу в Збройних силах, після чого повернувся на роботу в органи внутрішніх справ і працював міліціонером, старшиною Верховинського райвідділу міліції.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ВДОВИЧЕНКО Анатолій Олексійович

Народився 25 серпня 1939 року на Черкащині. Закінчив училище механізації, працював трактористом у місцевому колгоспі. В 1958–1961 роках служив у Збройних силах.

Після закінчення в 1967 році Івано-Франківського автодорожнього технікуму Анатолій Вдовиченко вступив на службу в органи внутрішніх справ. Працював державтоінспектором Надвірнянського РВВС, старшим інспектором з пропаганди та агітації окремого дивізіону дорожнього нагляду міліції УВС Івано-Франківського облвиконкому. Від 29 травня до 19 листопада 1986 року — державтоінспектор окремого батальйону ДАІ УВС Київської області.

Після повернення з чорнобильської зони А. Вдовиченко працював старшим інспектором, черговим чергової частини окремої роти ДПС УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ВАСИЛИШИН Василь Іванович

Народився 11 серпня 1959 року в селі Одаї Тисменицького району. Після закінчення в 1977 році Івано-Франківського ТУ № 1 працював слюсарем Івано-Франківського шкіроб'єднання, служив у Збройних силах.

У 1980–2001 роках Василь Васишин служив міліціонером групи затримання, міліціонером-водієм відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС, молодшим інспектором ВДСО при Івано-Франківському МУВС. 7–16 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ВАСИЛИШИН Іван Васильович

Народився 19 червня 1959 року в селі Ценява Коломийського району. Розпочав трудову діяльність слюсарем Коломийського електротехнічного заводу. В 1977–1979 роках служив у Збройних силах. У 1984 році закінчив Барський автодорожній технікум.

У 1980 році Івана Васишина призначили на посаду міліціонера об'єднаного мотозводу Коломийського МВВС. У 1980–1990 роках працював міліціонером-водієм Коломийського РВВС. Від 1990-го до 2000 року — інспектор групи охорони громадського порядку, дільничний інспектор, старший дільничний інспектор, помічник начальника відділу — оперативний черговий Коломийського РВ УМВС. 23 квітня–1 серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ВОЗДІЦЬКИЙ Олег Ігорович

Народився 13 червня 1963 року в Бурштині. В 1983 році закінчив Львівське пожежно-технічне училище МВС СРСР. Служив начальником караулу, інспектором пожежної профілактики воєнізованих пожежних частин у Калуші та Долині, два роки очолював воєнізовану пожежну команду ВТК-41.

Від 1989-го до 1993 року Олег Воздіцький працював черговим, начальником ПЦО, заступником командира роти відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. П'ять років працював у штабі УМВС — оперуповноваженим, старшим оперуповноваженим. У 1998–1999 роках — старший інспектор з особливих доручень управління адміністративної служби міліції УМВС.

4 жовтня 1989-го — 4 січня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ВИННИК Богдан Миколайович

Народився 14 жовтня 1956 року в Надвірній. Розпочав трудову діяльність слюсарем Надвірнянського лісокомбінату, після чого служив у Збройних силах.

У 1979–1981 роках Богдан Винник навчався в Саратовській спеціальній середній школі міліції й отримав призначення у відділ ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому на посаду старшого інспектора дивізіону ДПС. У 1990–1996 роках працював інспектором з розшуку транспорту, начальником стаціонарного поста ДАІ, інспектором відділу керівництва дорожньою міліцією. У 1996–2002 роках — старший інспектор окремого взводу ДПС УДАІ. 1991 року закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу.

4–6 травня 1986 року Б. Винник брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ВИННИК Микола Васильович

Народився 11 липня 1954 року в селі Марківці Тисменицького району. Після закінчення Отинійського СПТУ № 3 служив у Збройних силах.

У 1975–1994 роках Микола Винник проходив службу в органах внутрішніх справ на посадах міліціонера медичного витверезника та патрульно-постової служби Івано-Франківського МВВС. У 1994–1997 роках — міліціонер мотоциклетного взводу ВДСО при Тисменицькому РВ УМВС. 1 липня–2 жовтня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ВИНОГРАДНИК Теофіл Ілліч

Народився 2 березня 1932 року в селі Русів Снятинського району. Розпочав трудову діяльність учителем у рідній школі, в 1951–1953 роках служив у Збройних силах.

Після закінчення в 1960 році Харківського юридичного інституту Теофіла Виноградника призначили оперуповноваженим дізнання Станіславського міського відділу міліції. В 1962–1965 роках працював слідчим управління охорони громадського порядку Івано-Франківського облвиконкому. В 1965–1969 роках — начальник відділення оперативно-службової підготовки відділу кадрів УВС.

У 1969–1970 роках Т. Виноградник працював заступником начальника Івано-Франківського МВВС, а потім 12 років очолював Тисменицький РВВС. У 1982–1985 роках був заступником начальника організаційно-інспекторського відділу, з 1985-го до виходу на пенсію в 1988 році — начальник відділу охорони громадського порядку УВС. В серпні 1980 року очолював загін працівників прикарпатської міліції з охорони громадського порядку під час XXII Олімпійських ігор, 2–27 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня, медалями «За доблесну працю на ознаменування 100-річчя з дня народження В.І. Леніна», «За відмін-

ну службу з охорони громадського порядку», «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС», «Відмінник міліції», відзнаками МВС України «За безпеку народу», «Закон і честь», «Почесний знак МВС України», почесними грамотами МВС УРСР, УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Обирався депутатом і членом виконкому Тисменицької районної ради. Лауреат літературно-мистецьких премій імені Івана Вагилевича, Івана Крип'якевича, Марка Черемшини та Марії Підгірянки.

Помер у 2010 році.

ВИНОГРАДНИК Тарас Теофілович

Народився 23 червня 1964 року в Івано-Франківську. В 1981–1984 роках навчався у Львівському пожежно-технічному училищі МВС СРСР. Після закінчення училища був призначений на посаду інженера відділення пожежної охорони Івано-Франківського МВВС.

У 1985–1992 роках Тарас Виноградник працював інспектором, старшим інспектором, заступником начальника СВПЧ № 1 з охорони м. Івано-Франківська. 9–15 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За відвагу на пожежі», нагрудним знаком МВС СРСР «Кращий працівник пожежної охорони», Подякою МВС УРСР, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому. Обраний депутатом Івано-Франківської обласної ради, очолює постійну комісію з питань захисту прав людей, законності та правопорядку.

ВЕЛЬГАН Михайло Михайлович

Народився 24 березня 1957 року в селі Гаврилівка Надвірнянського району. В 1975–1978 роках служив на флоті, потім навчався в Івано-Франківському ТУ № 13 і працював регулювальником Прикарпатського радіозаводу.

У 1985 році Михайло Вельган закінчив Дніпропетровську спеціальну середню школу міліції й десять років проходив службу в оперативному підрозділі УВС Івано-Франківського облвиконкому. 25 серпня–23 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою і Почесною грамотою МВС УРСР.

ВІНТОНЮК Василь Лук'янович

Народився 12 січня 1955 року в селі Мишин Коломийського району. В 1973–1975 роках служив у Збройних силах, після чого працював водієм Коломийського металозаводу.

У 1978–1996 роках Василь Вінтонюк служив у відділі позавідомчої охорони при Коломийському МВВС — міліціонером-водієм, міліціонером з охорони установ Ощадбанку. 23 квітня–1серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ВЛАДИКА Михайло Олексійович

Народився 14 липня 1952 року селі Гошів Долинського району. Розпочав трудову діяльність робітником Болехівського лісокомбінату. Після служби в Збройних силах працював водієм спеціалізованої автотранспортної контори «Долинанافتогаз».

Від листопада 1974 року — міліціонер Долинського РВВС. Далі Михайло Владика працював командиром відділення об'єднаного мотовзводу, черговим ПЦО відділу позавідомчої охорони при Калуському МВВС. Після закінчення в 1987 році Івано-Франківської спеціальної середньої школи міліції працював дільничним інспектором міськвідділу. Звільнився на пенсію в 1995 році.

1 квітня—1 липня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2020 році.

ВОЙТІХОВСЬКИЙ Степан Іванович

Народився 16 квітня 1955 року в селі Балинці Снятинського району. Після проходження строкової служби в Збройних силах працював оператором Надвірнянського нафтопереробного заводу. У 1980 році Степан Войтіховський розпочав службу в ОВС — на посаді міліціонера відділу позавідомчої охорони при Надвірнянському РВВС. Надалі працював міліціонером, командиром відділення відділу позавідомчої охорони при Коломийському райвідділі міліції. 3 жовтня—1 листопада 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2004 році.

ВОЗНЯК Михайло Михайлович

Народився 15 січня 1954 року в селі Нові Скоморохи Галицького району. В 15-річному віці розпочав трудову діяльність — майстром зв'язку Галицької лінійної дільниці. Закінчив Івано-Франківське ПТУ № 1, служив у Збройних силах.

У грудні 1981 року Михайла Возняка призначили інспектором дивізіону дорожньо-патрульної служби УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1985—1997 роках працював інспектором групи кадрів, начальником відділення, помічником начальника тюрми УВС. Закінчив Тернопільський педінститут.

М. Возняк завершив службу в управлінні податкової міліції ДПА України в Івано-Франківській області. 11—14 жовтня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2017 році.

ВОЗНЯК Іван Васильович

Народився 25 травня 1964 року на Львівщині. В 1982 році закінчив Войнилівське СПТУ-34, після чого проходив строкову службу в Збройних силах.

У 1986–2006 роках Іван Возняк служив водієм ДПЧ № 4 з охорони Калуського ЗАТ «Лукор». 11 липня–27 вересня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

ВОЙТЮК Станіслав Ілліч

Народився 25 травня 1960 року в Архангельській області. Після закінчення Івано-Франківського МПТУ № 1 працював слюсарем котельно-зварювального заводу, водієм Рогатинського АТП № 08035. У 1979–1981 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від березня 1983 року. Станіслав Войтюк працював на посадах: водія-працівника, міліціонера-водія оперативної групи міліції Рогатинського РВВС. 22 липня–8 серпня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ВОЛОСЯНСЬКА Марія Андріївна

Народилася 22 січня 1941 року на Вінниччині. Після закінчення в 1958 році Гайсинського медичного училища завідувала фельдшерським пунктом, працювала медсестрою в лікувальних закладах Івано-Франківська.

У 1987–2006 роках Марія Волосянська працювала медсестрою поліклініки і стаціонару медслужби УМВС України в Івано-Франківській області. 29 червня–31 липня 1989 року брала участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджена медаллю «Ветеран праці», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Померла у 2018 році.

ВОРОПАЙ Сергій Костянтинович

Народився 17 травня 1946 року на Сумщині. Розпочав трудову діяльність токарем Івано-Франківської автоколони 2222. Після закінчення Івано-Франківського інституту нафти і газу працював на цьому підприємстві майстром. У 1970–1971 роках служив у Збройних силах. В органах внутрішніх справ — від 1975 року. Сергій Воропай працював старшим державтоінспектором, начальником штабу дивізіону ДПС, заступником командира роти ДПС ВДАІ, інспектором оргінспекторського відділу УВС Івано-

Франківського облвиконкому. В 1993–1997 роках — начальник чергової частини УДАІ УМВС. 1–5 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС», «Відмінник міліції» та «Відмінник цивільної оборони», почесними грамотами МВС СРСР та УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГАВРИЛЕНКО (ЗОБЕЛО) Валентина Єгорівна

Народилася 5 червня 1959 року на Сумщині. В 1978 році закінчила Ленінградське медичне училище й працювала медсестрою обласної клінічної лікарні в цьому місті.

У 1981–2015 роках Валентина Гавриленко працювала медичною сестрою, старшою медсестрою поліклініки та стаціонару медслужби прикарпатської міліції, медсестрою дошкільного навчального закладу — дитячого садка «Веселка» УМВС України в Івано-Франківській області. Від 2015 року працює в ДУ «Територіальне медичне об'єднання МВС України в Івано-Франківській області». 30 липня–31 серпня 1989 року брала участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджена пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ГАЄВСЬКИЙ Василь Степанович

Народився 28 вересня 1959 року в селі Підгайчики Коломийського району. Розпочав трудову діяльність касиром Коломийської дирекції районної кіномережі, в 1977–1979 роках служив у Збройних силах.

У 1980 році Василь Гаєвський став стрільцем відділу позавідомчої охорони Коломийського МВВС. Через рік був призначений на посаду міліціонера-водія мотовзводу міліції. До виходу на пенсію в 2003 році служив міліціонером з охорони об'єктів народного господарства ВДСО при Коломийському МРВ УМВС. 9 червня–14 липня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнакою МВС України «10 років МВС України».

Помер у 2015 році.

ГАЄВСЬКИЙ Віктор Валентинович

Народився 6 серпня 1962 року на Одещині. В 1980 році закінчив Івано-Франківський технікум фізкультури, працював інструктором-методистом турбази «Гірська», служив у Збройних силах.

У 1983–1984 роках Віктор Гаєвський служив міліціонером роти ППС Івано-Франківського МВВС. Потім працював старшим пожежником ВПЧ № 2 м. Івано-Франківська, міліціонером-кінологом, старшиною батальйону ППС, інспектором ДПС Івано-Франківського міського управління міліції. В 2001–2002 роках — інспектор відділення ДАІ Богородчанського РВ УМВС. 4 січня–2 квітня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області, Подякою Чорнобильського РВВС.

ГАВРЕЦЬКИЙ Володимир Васильович

Народився 23 листопада 1955 року в селі Молодилів Коломийського району. В 1974–1976 роках служив у Збройних силах, опісля працював водієм Івано-Франківської ветсанстанції, обласного міжколгоспбуду.

У 1980 році Володимир Гаврецький розпочав службу в ОВС — міліціонером-водієм Коломийського МВВС. Потім вісім років працював інспектором дивізіону ДПС ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. У 1993–1999 роках — інспектор, помічник чергового Коломийського відділу дорожньої міліції. 2 листопада 1988-го — 30 січня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений орденом «За мужність» III ступеня, медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГАМУЛЯК Віктор Васильович

Народився 17 червня 1963 року в селі Мединя Галицького району. Після закінчення Калуського МПТУ № 7 працював монтажником Калуського будівельного управління № 5, водієм АТП 08062, служив у Збройних силах.

У 1986–1996 роках Віктор Гамуляк служив міліціонером-водієм, молодшим інспектором відділу позавідомчої охорони при Калуському МВВС. У 1996–2000 роках — міліціонер мотовзводу ВДСО при Калуському МВ УМВС. 24 квітня–1серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ГАНИШ Богдан Васильович

Народився 16 серпня 1957 року в селі Фітьків Надвірнянського району. Розпочав трудову діяльність слюсарем-електриком Надвірнянського кінотеатру «Україна», в 1976–1978 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював кіномеханіком Надвірнянської кіномережі, електромонтером Івано-Франківського заводу «Автоливмаш», слюсарем автогосподарства УВС.

У червні 1983 року Богдана Ганиша призначили міліціонером роти ППС Івано-Франківського міськвідділу. Згодом шість років служив міліціонером у Яремчанському МВВС. Завершив службу в липні 1999 року на посаді міліціонера батальйону міліції ВДСО при Івано-Франківському МУВС.

1 грудня 1987-го — 1 березня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У 1991–1998 роках ніс службу в батальйоні патрульно-постової служби міліції відділу внутрішніх справ зони ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2012 році.

ГАЛУНЬКА ЙОСИП Степанович

Народився 20 вересня 1946 року в смт Букачівці Рогатинського району. В 1966 році закінчив Калуське ПТУ № 42.

У 1966–1998 роках Йосип Галунька працював пожежним, начальником караулу ППЧ № 46 з охорони смт Букачівці. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2018 році.

ГАРАЗДІЙ Петро Ярославович

Народився 26 лютого 1964 року в селі Сваричів Рожнятівського району. В 1981 році закінчив Калуське СПТУ № 6, потім служив у Збройних силах.

У 1984–2005 роках Петро Гараздій служив старшим пожежним ВПЧ № 6 з охорони Івано-Франківського заводу ТОС, командиром відділення ДПЧ № 10 з охорони Долинського газопереробного заводу. 14 квітня–29 червня 1987 року і 20 жовтня–20 листопада 1989 року брав участь у ліквідації наслідків

аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років чорнобильської катастрофи».

ГЖИБОВСЬКИЙ Микола Васильович

Народився 14 травня 1961 року в селі Підгайчики Коломийського району. В 1978 році закінчив Коломийське МПТУ № 14 і до 1986 року працював столяром на Коломийському деревообробному заводі. У 1980–1982 роках — служба в Збройних силах.

У 1987–1999 роках Микола Гжибовський працював міліціонером медвигвезника Коломийського МВВС, потім міліціонером ІТТ. У 2003–2005 роках — начальник конвойної групи Коломийського МРВ УМВС. 1 березня–1 червня 1988 року брав

участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГЕКМАНЮК Віктор Михайлович

Народився 8 травня 1965 року в селі Красна Надвірнянського району.

У 1984–2004 роках Віктор Гекманюк проходив службу в органах внутрішніх справ: водієм Надвірнянського РВВС, начальником караулу СДПЧ № 16 з охорони м. Надвірна. 1989 року закінчив Львівське пожежно-технічне училище МВС СРСР. 5 липня–5 серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, був черговим КПП у м. Прип'ять.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГАРАСИМІВ Йосип Васильович

Народився 25 жовтня 1960 року в селі Хотимир Тлумацького району. В 1980–1982 роках служив у Збройних силах, після чого працював водієм Івано-Франківського об'єднання електромереж і автогосподарства УВС.

У 1984–1985 роках Йосип Гарасимів навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції, потім служив міліціонером роти ППС Івано-Франківського МВВС. У 1990–1999 роках — інспектор окремої роти ДПС УДАІ УМВС. До виходу на пенсію в 2002 році працював інспектором окремої спеціальної роти ДПС із забезпечення супроводжування та ескортування ДАІ при УМВС. 9–18 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою МВС України «10 років МВС України», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області, Грамотою Івано-Франківської ОДА та обласної ради, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

ГІЛЬТАЙЧУК Василь Анатолійович

Народився 14 липня 1960 року на Луганщині. Розпочав трудову діяльність столяром Івано-Франківського тресту «Прикарпатбуд», в 1978–1980 роках служив у Збройних силах.

Після демобілізації Василь Гільтайчук вступив на службу в ОВС — міліціонером роти ППС Івано-Франківського міськвідділу. Потім працював міліціонером ІТТ, міліціонером охорони адмінбудівлі обласного УМВС. 24 грудня 1986-го — 23 березня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГЛИНСЬКИЙ Віктор Володимирович

Народився 25 березня 1962 року в селі Репужинці Городенківського району. Після закінчення Івано-Франківського ТУ № 16 служив в армії та працював фотографом, інженером випробувальної пожежної лабораторії відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому, контролером тюрми УВС.

У 1986–1988 роках Віктор Глинський навчався у Вільнюській школі підготовки начальницького складу МВС СРСР. Після її закінчення працював оперуповноваженим ВТК № 41 та відділення карного розшуку Івано-Франківського МВВС, очолював карний розшук Пасічнянського відділення міліції. Згодом був заступником начальника відділу карного розшуку Івано-Франківського МВВС, а в 2003–2008 роках — заступником начальника управління карного розшуку обласного УМВС.

13 березня–13 квітня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За доблесть і відвагу в службі карного розшуку», Подякою УМВС України в Івано-Франківській області.

ГНИП Ігор Васильович

Народився 9 січня 1944 року в селі Васючин Рогатинського району. Працював на Бовшівському цукровому комбінаті, токарем на Харківському заводі пускових двигунів.

У 1968 році Ігор Гнип закінчив Львівський політехнічний інститут й отримав направлення на роботу в управління охорони громадського порядку Івано-Франківського облвиконкому — на посаду інженера відділення оперативної техніки та зв'язку.

В 1969–1970 роках працював начальником відділення, а потім 12 років — заступником начальника оперативно-технічного відділу. В 1978 році закінчив Київську вищу школу МВС СРСР.

Від 1982-го до виходу на пенсію в 1997 році І. Гнип очолював відділ зв'язку УМВС. 10 листопада–10 грудня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», почесними грамотами МВС УРСР та УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2010 році.

ГОЛІНЕЙ Михайло Петрович

Народився 9 листопада 1958 року в селищі Ланчин Надвірнянського району.

Після закінчення в 1974 році Коломийського ПТУ № 10 працював малярем Ланчинського комбінату комунальних підприємств, транспортувальником на заводі «Сільгоспмаш».

У 1978–1980 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював водієм на підприємствах Івано-Франківська та Коломиї.

У 1984–2002 роках Михайло Голіней служив водієм СВПЧ № 8 з охорони м. Коломия та ВПЧ № 14 з охорони Надвірнянського нафтопереробного заводу.

20 травня–21 серпня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений нагрудним знаком «Кращий працівник пожежної охорони», пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГОНЧАРОВ Віктор Юрійович

Народився 25 травня 1958 року в Івано-Франківську. В 1979–1981 роках служив у Збройних силах, після чого працював інженером, начальником відділу геофізичної експедиції.

В 1985 році закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу.

У 1986–2003 роках Віктор Гончаров служив в оперативних підрозділах УМВС України в Івано-Франківській області. 20 серпня–20 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений нагрудним знаком «За відзнаку в службі», Подякою МВС СРСР, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГОРОВИЙ Андрій Андрійович

Народився 25 лютого 1966 року в Івано-Франківську. В 1983–1984 роках працював оператором обчислювального центру Івано-Франківського інституту нафти і газу, опісля служив у Збройних силах.

У липні 1986 року Андрій Горовий розпочав службу в ОВС — міліціонером відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. Потім працював міліціонером-кінологом, командиром відділення ППС, у 1992–1996 роках — дільничним інспектором. 5 вересня 1986-го — 4 березня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГОШУВАТЮК Роман Ярополкович

Народився 12 березня 1963 року в Івано-Франківську. В 1980 році вступив до Ленінградського політехнічного інституту, в 1982–1985 роках служив на Військово-морському флоті.

У 1985 році Роман Гошуватюк був призначений на посаду міліціонера відділу позавідомчої охорони при Коломийському МВВС. Далі, до виходу на пенсію в 2003 році, працював міліціонером-кінологом, молодшим інспектором служби інкасації ВДСО при Коломийському МВ УМВС. 1 травня–1 червня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років чорнобильської катастрофи».

ГРЕЧКО Юрій Володимирович

Народився 30 серпня 1959 року в Калуші. Після строкової служби на Військово-морському флоті працював слюсарем заводу «Нафтобурмашремонт».

У 1982–1983 роках Юрій Гречко служив інспектором взводу вертолітного патрулювання дивізіону ДПС ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. У 1983–2000 роках — інспектор ДПС Калуського міськвідділу міліції. 1 серпня–31 жовтня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГРЕЩУК Ярослав Васильович

Народився 11 жовтня 1960 року в селищі Делятин Надвірнянського району. Розпочав трудову діяльність робітником місцевого лісокомбінату, в 1979–1981 роках служив у Збройних силах.

У 1981–1990 роках Ярослав Грещук служив міліціонером об'єднаного мотовзводу відділу позавідомчої охорони при Надвірнянському РВВС. У 1990–1999 роках — міліціонер, командир відділення патрульно-постової служби цього відділу. 15 липня–15 серпня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Київського облвиконкому.

ГОРЧИЛІН Володимир Семенович

Народився 3 січня 1947 року в Івано-Франківську. Розпочав трудову діяльність електриком на Івано-Франківському лісокомбінаті, працював водієм. У 1968–1970 роках служив у Збройних силах. 1977 року закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу.

У 1971–1976 роках Володимир Горчилін служив водієм загону технічної служби пожежної охорони м. Івано-Франківська. Від жовтня 1976-го до листопада 1995 року працював в обласному управлінні пожежної охорони: інженером, старшим інженером, головним фахівцем відділу пожежної техніки та зв'язку. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За відвагу на пожежі», «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком МВС СРСР «Кращий працівник пожежної охорони», наручним годинником «Слава відважним».

ГРЕЦЬКИЙ Володимир Васильович

Народився 4 січня 1966 року в Івано-Франківську. Після закінчення Івано-Франківського СПТУ № 5 працював водієм, служив у Збройних силах.

У 1986–1989 роках — міліціонер Івано-Франківського МВВС. Далі Володимир Грецький працював інспектором окремої роти ДПС ДАІ УВС, старшим інспектором відділу ДАІ Івано-Франківського міського управління, командиром взводу, старшим інспектором окремої спеціальної роти УДАІ. В 2003–2005 роках — старший державтоінспектор ВДАІ Тлумацького РВ УМВС. Від 1 жовтня 1987-го до 4 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

Помер у 2006 році.

ГРИГОРАЩУК Василь Іванович

Народився 22 березня 1964 року в селі Будилів Снятинського району. Розпочав трудову діяльність робітником Снятинського меблевого комбінату, яку продовжив після служби в Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від 1986 року. Василь Григоращук служив міліціонером Снятинського РВВС, у 1988–1990 роках навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції. Від 1990-го до 2009 року працював дільничним інспектором, старшим дільничним інспектором, начальником сектору дільничних інспекторів Косівського РВ УМВС. Від 5 грудня 1986-го до 5 лютого 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «Почесний знак МВС України», «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу», «20 років Чорнобильської катастрофи», почесними грамотами УВС Івано-Франківського облвиконкому та УМВС України в Івано-Франківській області.

ГРИМАЛЮК Віктор Петрович

Народився 19 січня 1963 року в селі Тюдів Косівського району. В 1977–1981 роках навчався в Сторожинецькому лісовому технікумі, після закінчення якого працював лісником Яворівського лісництва. В 1981–1983 роках проходив строкову службу в Збройних силах.

У 1983–1986 роках Віктор Грималюк служив міліціонером Косівського РВВС. Після цього працював міліціонером та дільничним інспектором. Завершив службу в 1993 році на посаді дільничного інспектора Верховинського РВВС. 6 червня–15 грудня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою МВС УРСР.

ГРИНИШИН Михайло Ярославович

Народився 10 січня 1959 року в селі Козари Рогатинського району. Після закінчення Львівського ТУ № 8 працював мон-тажником радіоапаратури Львівського ВО «Полярон», служив у Збройних силах.

У серпні 1981 року Ярослава Гринишина прийняли на службу в ОВС — міліціонером відділу внутрішніх справ на ст. Львів. У 1985–1987 роках навчався в Могилівській спеціальній середній школі транспортної міліції, після закінчення якої працював оперуповноваженим, старшим оперуповноваженим, заступником начальника відділення відділу внутрішніх справ на ст. Івано-Франківськ. У 1992–2005 роках — слідчий, старший слідчий, заступник начальника відділу — начальник слідчого відділення лінійного відділу міліції на ст. Івано-Франківськ. Закінчив юридичний факультет Львівського державного університету імені І. Франка.

29 жовтня–29 листопада 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнакою МВС України «За сумлінну службу» двох ступенів, Почесною грамотою МВС України та Подякою МВС УРСР.

ГРИШКО Дмитро Дмитрович

Народився 10 жовтня 1956 року в селі Верхній Ясенів Верховинського району. Розпочав трудову діяльність робітником Верховинського лісокомбінату, навчався в Калуському МПТУ № 5, працював електрогазозварювальником. У 1974–1976 роках служив у Збройних силах.

У 1985 році Дмитро Гришко вступив на службу в органи внутрішніх справ. Працював міліціонером, старшиною, міліціонером відділення з охорони установ Ощадбанку, помічником чергового Верховинського РВВС. 26–30 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою і цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГРИНЮК Василь Григорович

Народився 1 лютого 1965 року в селі Торговиця Городенківського району. Розпочав трудову діяльність робітником будівельної бригади колгоспу імені Л. Мартовича. Після закінчення в 1985 році Чернівецького кооперативного технікуму служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від 1988 року. Василь Гринюк працював старшим інспектором з паспортної роботи, начальником паспортного столу Снятинського РВВС. У 2001–2009 роках — старший інспектор сектору у справах громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб, а закінчив службу на посаді оперативного чергового Снятинського РВ УМВС. 1 лютого–2 березня та 1 червня–1 вересня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі», «За сумлінну службу», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою та Подякою УМВС України в Івано-Франківській області.

ГРИЦЕЙ Йосип Томович

Народився 2 травня 1959 року в Долині. В 1977–1979 роках проходив строкову службу в Збройних силах.

У 1984–2004 роках Йосип Грицей служив пожежником, старшим пожежником, командиром відділення ДПЧ № 10 з охорони Долинського газопереробного заводу. 28 липня–11 жовтня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

ГРУШЕЦЬКИЙ Дмитро Дмитрович

Народився 1 червня 1965 року в селі Слобідка Городенківського району. В 1983 році закінчив Городенківське СПТУ № 1, потім проходив строкову службу в Збройних силах.

У 1986–2001 роках Дмитро Грушецький працював пожежником, начальником караулу ППЧ № 26 з охорони смт Гвіздець. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою МВС СРСР, Почесною грамотою Міністерства оборони СРСР.

ГУРАЛЬ Василь Романович

Народився 7 лютого 1967 року в селі Марківці Тисменицького району. В 1985–1987 роках проходив строкову службу в Збройних силах, брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Після демобілізації Василь Гураль працював водієм на підприємствах Івано-Франківська. Від липня 2016 року — комендант відділу забезпечення діяльності центру Івано-Франківського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України.

ГУРТОВСЬКИЙ Зеновій Миколайович

Народився 14 червня 1962 року в селі Підбереж Долинського району. Працював слюсарем у місцевому колгоспі, потім служив у Збройних силах. У 1983–1985 роках трудився слюсарем Болахівського лісокомбінату, різноробочим колгоспу, монтером на залізниці.

У грудні 1985 року Зеновій Гуртовський вступив на службу в органи внутрішніх справ. Майже п'ятнадцять років працював у Болахівському відділі міліції — міліціонером, помічником чергового, патрульно-постовим міліціонером. До виходу на пенсію в 2003 році — міліціонер ІТТ, патрульно-постової служби Долинського райвідділу. 26–30 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Грамотою Івано-Франківської ОДА та обласної ради.

ГУШ Михайло Васильович

Народився 7 лютого 1960 року в селі Пасічна Надвірнянського району. Розпочав трудову діяльність монтажником Надвірнянського УБР. Після строкової служби в Збройних силах працював слюсарем Надвірнянського нафтопереробного заводу, помічником майстра Долинської бавовнопрядильної фабрики.

У грудні 1983 року Михайла Гуша призначили на посаду міліціонера-водія відділу позавідомчої охорони при Долинському РВВС. Потім два роки працював у відділі позавідомчої охорони при Нижньовартовському УВС. У 1990–2003 роках — міліціонер, помічник чергового Тлумацького райвідділу. 19–31 травня 1991 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник міліції», заохочувався цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ГУЦУЛЯК Степан Георгійович

Народився 16 березня 1960 року в Чернівецькій області. Після навчання в Чернівецькій радіотехнічній школі працював електромонтером Сторожинецького райвузла зв'язку. В 1978–1980 роках служив у Збройних силах.

Степан Гуцуляк розпочав службу в органах внутрішніх справ з посади міліціонера спецкомендатури при Долинському РВВС. У 1982–1984 роках навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції.

Працював начальником паспортного стола Болахівського міського відділення міліції, дільничним, старшим дільничним інспектором, оперативним черговим Долинського РВ УМВС.

4 березня–2 травня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ГУСАК Мирослав Іванович

Народився 10 січня 1950 року в селі Гробиска Галицького району. Розпочав трудову діяльність робітником Івано-Франківської геофізичної експедиції, у 1969–1971 роках служив у Збройних силах. Потім навчався в Івано-Франківському ПТУ № 1, працював у Галичі.

У 1975 році Мирослава Гусака прийняли на службу в органи внутрішніх справ. Служив міліціонером Галицького райвідділу. Завершив службу на посаді помічника чергового Галицького РВ УМВС. 3 червня–7 липня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції».

ДЗЕМАН Зіновій Дмитрович

Народився 9 березня 1958 року в селі Крихівці Івано-Франківської міськради. В 1976–1978 роках служив у Збройних силах.

У 1978–1980 роках Зіновій Дземан навчався в Саратовській спеціальній середній школі міліції, після закінчення якої був призначений старшим інспектором окремої роти ДПС ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. Працював на посадах старшого інспектора-чергового, командира мотозв'язу, заступника командира окремої роти ДПС.

У 1994–2002 роках — начальник відділення Івано-Франківського відділу дорожньої міліції, старший інспектор-черговий УДАІ, командир окремої спеціальної роти ДПС УДАІ. В 2002 році був призначений начальником автогосподарства УМВС в області. 1 червня–15 липня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнакою МВС України «За відзнаку в службі», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ДЕМ'ЯНІВ Іван Юрійович

Народився 24 травня 1951 року в селі Хмелівка Богородчанського району. Розпочав трудову діяльність електромонтажником Новочеркаської ДРЕС, працював у Богородчанському РЕМ, у 1969–1971 роках служив у Збройних силах.

У 1973 році Іван Дем'янів розпочав службу рядовим міліціонером в Івано-Франківському МВВС. У 1979–1988 роках був командиром відділення, а потім три роки — командиром взводу роти патрульно-постової служби. У 1991–1996 роках — старший оперуповноважений чергової частини Пасічнянського відділу Івано-Франківського МУВС. 1 листопада 1987-го — 2 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою і цінним подарунком МВС УРСР, Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2014 році.

ДАНИЛЮК Михайло Дмитрович

Народився 2 лютого 1954 року в селі Чернівів Тисменицького району. Після закінчення в 1973 році Івано-Франківського автотранспортного технікуму працював механіком АТП 27067. У 1973–1975 роках служив у Збройних силах. У 1976 році Михайло Данилюк розпочав службу в ОВС з посади помічника чергового окремого дивізіону дорожнього нагляду міліції УВС Івано-Франківського облвиконкому. Потім служив інспектором, старшим інспектором цього підрозділу, старшим державтоінспектором ВДАІ Івано-Франківського міського управління міліції. 2 травня–2 серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», почесними грамотами МВС СРСР і МВС УРСР, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ДИБЛЮК Василь Іванович

Народився 25 вересня 1950 року в селі Марківка Коломийського району. Закінчив школу ДТСААФ, Калуське технічне училище № 6. Працював водієм та електрослюсарем на підприємствах Коломиї.

В органах внутрішніх справ — від 1973 року. Василь Диблюк служив міліціонером-водієм об'єднаного мотозводу міліції при Коломийському МВВС, інспектором Коломийського райвідділу. У 1974–1976 роках навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції, а в 1979–1982 роках — у Київській вищій школі МВС СРСР.

Опісля В. Диблюк працював старшим інспектором з паспортної роботи, старшим дільничним інспектором, начальником паспортного відділення Коломийського РВВС, заступником начальника відділу охорони при Коломийському МВВС, заступником начальника Верховинського райвідділу. У 1995–1997 роках — заступник начальника Коломийського РВ УМВС. 26 серпня–25 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою МВС СРСР, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ДЗЕМ'ЮК Юрій Іванович

Народився 15 жовтня 1961 року в селі Микуличин Яремчанської міськради. Після закінчення Жидачівського СПТУ № 49 працював на Ворохтянському лісокомбінаті. В 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

У 1985 році Юрій Дзем'юк був призначений на посаду міліціонера-водія відділу позавідомчої охорони при Надвірнянському РВВС. До виходу на пенсію в 2000 році працював міліціонером ВДСО при Яремчанському міськвідділі. 26–30 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою МВС УРСР, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

ДАНІВ Ігор Іванович

Народився 20 лютого 1964 року в селі Дем'янів Галицького району. Закінчив Отинійське СПТУ № 3, проходив строкову службу в Збройних силах.

Ігор Данів служив водієм ДПЧ № 12 з охорони Бурштинської ТЕС. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

ДУБІВ Василь Миронович

Народився 16 червня 1964 року в селі Поляниця Долинського району. В 1982 році закінчив Стрийське МПТУ і був призваний на службу в Збройні сили. Після демобілізації працював водієм Миколаївського цементного комбінату.

У 1986 році Василь Дубів розпочав службу в органах внутрішніх справ — на посаді міліціонера-водія відділу позавідомчої охорони при Долинському РВВС. У 2000–2002 роках — міліціонер Долинського райвідділу. 14 серпня–14 вересня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ДУБІВ Ігор Миронович

Народився 21 липня 1966 року в селі Поляниця Долинського району. Розпочав трудову діяльність пакувальником Болехівського лісокомбінату. В 1984–1986 роках служив у Збройних силах.

Від червня 1987 року — міліціонер-водій мотоциклетного взводу міліції відділу позавідомчої охорони при Долинському РВВС. У 1996–2005 роках Ігор Дубів працював молодшим інспектором Долинського міжрайонного відділення ДСО при УМВС в області. 1 липня–2 жовтня 1989 року брав участь у ліквідації

наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Київського облвиконкому.

ДУДЯК Михайло Васильович

Народився 24 листопада 1958 року в селі Кутище Тлумацького району. Після закінчення школи ДТСААФ працював водієм Тлумацької сільгосптехніки, Калуського управління механізації, служив у Збройних силах.

У 1980–1986 роках Михайло Дудяк служив міліціонером-водієм роти патрульно-постової служби Івано-Франківського МВВС, потім дванадцять років, до виходу на пенсію, — міліціонером-водієм чергової частини цього відділу. 21 серпня–21 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ДМИТРУК Василь Дмитрович

Народився 5 січня 1952 року в селі Підпечери Тисменицького району. В 1969 році закінчив Івано-Франківське ПТУ № 4 і працював слюсарем локомотиворемонтного заводу. У 1970–1972 роках служив у Збройних силах.

У 1977–1983 роках Василь Дмитрук служив командиром окремого взводу міліції УВС Івано-Франківського облвиконкому. Потім три роки працював заступником начальника ВПЧ № 2 з охорони м. Івано-Франківська. У 1986–1997 роках — помічник керівника пожежогасіння чергової служби пожежогасіння, начальник тилу штабу пожежогасіння відділу пожежної охорони УВС. 10 жовтня 1987-го — 20 березня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2014 році.

ДУТКА Дмитро Михайлович

Народився 19 листопада 1963 року в селі Далешове Городенківського району. Розпочав трудову діяльність робітником Городенківського сокоекстрактного заводу. В 1981–1983 роках служив у Збройних силах.

У 1984 році Дмитра Дутку призначили на посаду контролера тюрми УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1986 році перевівся на службу в Городенківський РВВС, де працював на посадах міліціонера, помічника чергового, інспектора з бойової та службової підготовки, дільничного інспектора. В 1994 році закінчив Івано-Франківське училище міліції. 1 серпня–31 жовтня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2018 році.

ДЯКУН Іван Миколайович

Народився 19 січня 1964 року в селі Дубівці Галицького району. Після закінчення Івано-Франківського МПТУ № 15 працював слюсарем мостового ремонтно-будівельного управління № 1, служив у Збройних силах.

У 1985–1991 роках Іван Дякун працював міліціонером-водієм відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. Після закінчення Івано-Франківської спеціальної середньої школи міліції був призначений командиром взводу роти міліції ВПО при Івано-Франківському міськвідділі. Потім три роки очолював пульт централізованого спостереження ВДСО при Івано-Франківському міському управлінні міліції. 5 березня–23 травня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ЖИРИК Дмитро Іванович

Народився 16 грудня 1958 року у селі Глибоке Богородчанського району. Після закінчення СПТУ № 5 служив у Збройних силах.

У лютому 1980 року Дмитра Жирика прийняли на службу в органи внутрішніх справ — на посаду контролера тюрми УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Від червня 1981 року до виходу на пенсію в травні 1998 року служив міліціонером окремого взводу міліції УВС, молодшим інспектором відділу позавідомчої охорони при Рогатинському РВВС, міліціонером ІТТ, помічником оперативного чергового чергової частини Рогатинського райвідділу.

У січні-лютому 1991 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою УВС Київського облвиконкому.

ЖОЛУБАК Ярослав Васильович

Народився 2 липня 1954 року на Львівщині. Розпочав трудову діяльність водієм сільгосптехніки, в 1972–1974 роках служив у Збройних силах.

У 1975–1980 роках Ярослав Жолубак працював міліціонером-водієм Старосамбірського РВВС Львівської області. Потім двадцять років служив у Івано-Франківську: міліціонером мотовзводу відділу позавідомчої охорони, міліціонером з охорони установ Держбанку.

1 жовтня–31 грудня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЖУПНИК Михайло Михайлович

Народився 3 вересня 1941 року в селищі Ланчин Надвірнянського району. Розпочав трудову діяльність робітником Делятинського цегельного заводу, в 1961–1966 роках служив у Збройних силах.

У 1967–1969 роках Михайло Жупник навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції, після закінчення якої працював інспектором відділення боротьби з розкраданням соціалістичної власності Яремчанського МВВС. Потім був дільничним інспектором, інспектором-черговим відділу. Від 29 травня 1986-го до 7 лютого 1987 року — дільничний інспектор Чорнобильського РВВС, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Повернувшись з Чорнобиля, М. Жупник до 1993 року працював в інспекції у справах неповнолітніх Яремчанського МВВС. Закінчив Київську вищу школу МВС СРСР.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, цінним подарунком МВС УРСР, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2000 році.

ЖУРАВЛЬОВ Олег Іванович

Народився 17 червня 1953 року в м. Долина. В 1970–1973 роках навчався в Стрийському технікумі механізації сільського господарства, потім служив у Збройних силах.

У 1975 році Олега Журавльова призначили на посаду інспектора Калуського мотозводу окремого дивізіону дорожнього нагляду міліції УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1980–1987 роках працював у спецкомендатурі Долинського РВВС: інспектором чергової частини, черговим помічником начальника спецкомендатури, начальником загону. Завершив службу в 1993 році на посаді старшого інспектора-чергового Долинського РВВС. 1–30 липня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів.

Помер у 2012 році.

ЗАНИК Василь Федорович

Народився 8 вересня 1960 року в селі Старі Кривотули Тисменицького району. У 1979 році закінчив Отинійське СПТУ № 3 і працював електромонтером у Запоріжжі, робітником Отинійського комбінату комунального господарства. В 1980–1983 роках служив у Збройних силах.

У 1983–1989 роках Василь Заник служив міліціонером окремого батальйону міліції УВС Запорізького облвиконкому. Опісля працював командиром відділення роти ППС, помічником чергового Івано-Франківського МВ УМВС. У 1998–2001 роках — помічник оперуповноваженого відділу карного розшуку Івано-Франківського МУВС. 1 лютого–29 квітня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЗАПЛІТНИЙ Віктор Петрович

Народився 3 грудня 1965 року в Чернівецькій області. Після закінчення Ставчанського СПТУ № 21 працював водієм у колгоспі, служив у Збройних силах.

У 1987–1989 роках Віктор Заплітний навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції. За направленням працював дільничним інспектором Кельменецького райвідділу УВС Чернівецької області, згодом — старшим дільничним інспектором, а в 1994-му був призначений заступником начальника цього відділу — начальником міліції громадської безпеки.

Від квітня 2005 року В. Заплітний очолював Заставнівський РВ УМВС і Першотравневий відділ м. Чернівці, а від 2008-го — Косівський РВ УМВС України в Івано-Франківській області. В 2013–2014 роках — заступник начальника управління БНОН УМВС України в Закарпатській області.

Нагороджений відзнаками МВС України «Почесний знак МВС України», «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу» трьох ступенів, «За доблесть і відвагу в карному розшуку», «20 років Чорнобильської катастрофи», почесними грамотами МВС України та УМВС України в Чернівецькій області.

ЗАБОЛОТНИЙ Богдан Іванович

Народився 13 грудня 1959 року в селі Кудлатівка Калуського району. Після закінчення Войнилівського СПТУ № 4 проходив строкову службу в Збройних силах.

Від липня 1980-го до червня 1998 року Богдан Заболотний служив у ВПЧ № 4 з охорони Калуського ВО «Хлорвініл» — пожежником, старшим пожежником, командиром відділення. 20 квітня–20 вересня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою ВПО УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЗАБОЛОТНИЙ Володимир Іванович

Народився 13 грудня 1959 року в селі Кудлатівка Калуського району. Після закінчення Войнилівського СПТУ № 4 у 1978–1980 роках проходив строкову службу в Збройних силах.

Від липня 1980-го до липня 1998 року Володимир Заболотний служив у ВПЧ № 4 з охорони Калуського ВО «Хлорвініл» — пожежником, командиром відділення. 23 липня–21 серпня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою ВПО УВС Івано-Франківського облвиконкому, визнавався кращим командиром відділення пожежної охорони області.

ЗАГАРІЙ Сергій Дем'янович

Народився 26 вересня 1958 року на Вінниччині. В 1976–1978 роках служив у Збройних силах, опісля працював водієм на Коломиїщині.

У січні 1986 року Сергій Загарій розпочав службу в Івано-Франківському МВВС — міліціонером роти патрульно-постової служби. Потім працював міліціонером ІТТ, у 1995–1997 роках — помічник оперативного чергового Центрального відділу Івано-Франківського МУВС. 24 квітня–1 серпня 1987 року брав участь

у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений подяками УВС Івано-Франківського облвиконкому та Прип'ятського МВВС.

ЗАРОВІНСЬКИЙ Степан Михайлович

Народився 4 листопада 1962 року в селі Дем'янів Галицького району. В 1980 році закінчив Перемишлянське СПТУ № 61, потім проходив строкову службу в Збройних силах.

У 1986–2006 роках Степан Заровінський служив водієм ДПЧ № 12 з охорони Бурштинської теплоелектростанції. 20 квітня–21 вересня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

ЗАВАДОВСЬКИЙ Василь Іванович

Народився 12 січня 1950 року в Городенці. В 1968–1970 роках служив у Збройних силах, після чого служив у СВПЧ-9 м. Харкова.

Від листопада 1973-го до листопада 1997 року Василь Завадовський працював у Городенківському райвідділі внутрішніх справ: дільничним інспектором, оперуповноваженим карного розшуку і ДСБЕЗ. У 1974–1976 роках навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції. Закінчив службу на посаді старшого дільничного інспектора. 23 квітня–1 червня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», цінним подарунком МВС УРСР, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому. Обирався депутатом Городенківської міської ради, заступником голови виконкому міськради.

Помер у 2020 році.

ЗАХАРЧУК Михайло Михайлович

Народився 15 листопада 1962 року в селі Делієве Галицького району. Розпочав трудову діяльність робітником Маринопільської пересувної механізованої колони, у 1980–1985 роках служив у Збройних силах.

У 1986–1988 роках Михайло Захарчук навчався у Вільнюській школі підготовки начальницького складу МВС СРСР, а потім три роки працював на оперативній роботі у виправно-трудових установах. У 1992–1998 роках — оперуповноважений, старший оперуповноважений карного розшуку, начальник відділення боротьби з корисливими злочинами на ринках Івано-Франківська. В 2001–2002 роках працював в УКР УМВС в області. 13 березня–13 квітня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УМВС України в Івано-Франківській області.

ЗВЯГІН Анатолій Петрович

Народився 3 січня 1962 року на Донеччині. Розпочав трудову діяльність помічником столяра Уманського оптико-механічного заводу. В 1983 році закінчив Уманське медичне училище і працював у лікувальних закладах Умані та Івано-Франківська. В 1983–1985 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від червня 1988 року. Анатолій Звягін розпочав службу міліціонером мотоциклетного взводу Івано-Франківського МВВС. Відтак працював інспектором інспекції у справах неповнолітніх, командиром взводу окремої роти ППС, оперуповноваженим карного розшуку Центрального відділу міліції, старшим інспектором з особливих доручень УРОС УМВС. У 2005–2008 роках — помічник начальника НДЕКЦ при УМВС України в Івано-Франківській області. 19 квітня–4 липня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «20 років Чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ЗОРІЙ Василь Васильович

Народився 24 жовтня 1956 року в селі Стебник Тисменицького району. Розпочав трудову діяльність учнем токаря приладобудівного заводу. В 1975–1977 роках служив у Збройних силах, потім працював на підприємствах Івано-Франківська. В 1981 році закінчив Івано-Франківський кооперативний технікум.

У 1984–1991 роках Василь Зорій служив міліціонером дивізіону міліції відділу позавідомчої охорони Івано-Франківського МВВС. У 1991–2001 роках — офіцер відділу фельд'єгерської служби Головного управління Державної фельд'єгерської служби в Івано-Франківську. 1 серпня–1 листопада 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

ЄФИМОВИЧ Олег Миколайович

Народився 28 лютого 1962 року в місті Магадан Російської Федерації. Після служби в Збройних силах працював водієм Коростенського заводу «Побутрадіотехніка».

У 1982 році Олег Єфимович розпочав службу в органах внутрішніх справ на посаді інспектора взводу ДПС Коростенського РВВС Житомирської області. В 1983–1985 роках навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції. Працював оперуповноваженим, старшим оперуповноваженим карного розшуку Народицького РВ УМВС України в Житомирській області. В 1991–1996 роках — оперуповноважений карного розшуку, оперативний черговий Рогатинського РВ УМВС. 27 квітня–5 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою УВС Житомирського облвиконкому, Подякою УМВС України в Івано-Франківській області, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

ІВАНЮК Михайло Степанович

Народився 3 липня 1950 року в Бурштині. Після закінчення середньої школи працював на Бурштинській ДРЕС, у 1968–1970 роках служив у Збройних силах.

У 1973 році Михайло Іванюк закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції і був призначений інспектором відділення боротьби з розкраданням соціалістичної власності Надвірнянського РВВС. У 1980–1988 роках працював дільничним інспектором цього відділу, а потім п'ять років — дільничним інспектором Верховинського РВВС. Завершив службу на посаді старшого дізнавача Верховинського РВ УМВС. У 1982 році закінчив Київську вищу школу МВС СРСР. 1 жовтня 1987-го — 4 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції».

ІДАК Іван Іванович

Народився 3 червня 1961 року в селі Потік Рогатинського району. В 1978–1981 роках навчався у Львівському пожежно-технічному училищі МВС СРСР.

Іван Ідак працював начальником караулу ВПЧ № 2 м. Івано-Франківська, заступником начальника ДПЧ № 6 з охорони Івано-Франківського заводу ТОС, начальником штабу пожежогасіння відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Закінчив Вищу інженерну пожежно-технічну школу МВС СРСР. Завершив службу в 2005 році на посаді першого заступника начальника ГУ МНС України в Івано-Франківській області.

10 жовтня 1987-го — 20 березня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», відзнаками МВС України «За відзнаку в службі», «10 років МВС України», відзнакою МНС України «За відвагу в надзвичайній ситуації», відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

ІВАНИШИН Михайло Михайлович

Народився 18 травня 1959 року в селі Підбереж Долинського району. Після закінчення Львівського сільськогосподарського інституту працював інженером Долинської «Райсільгосптехніки».

У 1983–1994 роках Михайло Іванишин служив черговим помічником начальника спецкомендатури при Долинському РВВС, керівника ЛТП № 38. Потім, до 1998 року, працював на посадах начальника загону, помічника начальника КП № 118. 29 квітня–5 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Грамотою і цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

ІВАНКІВ Євген Степанович

Народився 3 травня 1962 року в Івано-Франківську. Після закінчення в 1980 році Коломийського ПТУ № 10 працював столяром. У 1980–1982 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював художником-оздоблювачем Прикарпатського радіозаводу, слюсарем Івано-Франківського заводу тонкого органічного синтезу.

Від лютого 1988-го до травня 2001 року Євген Іванків служив у ДПЧ № 6 з охорони Івано-Франківського заводу ТОС — пожежником, старшим пожежником. 20 листопада 1988-го — 20 квітня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Грамотою ВПО УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ІВАНІЦИН Микола Георгійович

Народився 11 лютого 1965 року на Вінниччині. Розпочав трудову діяльність водієм Калинівської центральної районної лікарні, у 1983–1985 роках служив у Збройних силах. Згодом працював водієм Галицької ЦРЛ, у 1987–1992 роках проходив надстрокову службу в Збройних силах.

У 1992–2010 роках Микола Іваніцин служив міліціонером, міліціонером-водієм Галицького райвідділу міліції. 4–8 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ІВАНКІВ Михайло Дмитрович

Народився 15 червня 1960 року в селі Пнів Надвірнянського району. Після закінчення Коршівського СПТУ № 2 служив у Збройних силах, працював електриком Надвірнянського нафтопереробного заводу.

У 1983–1986 роках Михайло Іванків служив у Надвірнянському РВВС: міліціонером-водієм, міліціонером-черговим ІТТ. 1 квітня–1 липня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УВС Київського облвиконкому.

КИРПАН Володимир Теодорович

Народився 15 березня 1957 року в селі Боднарів Коломийського району. Розпочав трудову діяльність стропальником Галицького районного об'єднання «Сільгосптехніка». У 1975–1977 роках служив у Збройних силах.

У 1978–1991 роках Володимир Кирпан служив міліціонером, міліціонером-водієм Галицького РВВС. 21 серпня–21 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції».

КНЯЗЕВИЧ Степан Васильович

Народився 25 лютого 1952 року в селі Раковець Богородчанського району. Розпочав трудову діяльність водієм автопідприємства. В 1970–1972 роках служив у Збройних силах.

У 1978–1986 роках Степан Князевич служив інспектором дорожнього нагляду окремого дивізіону міліції УВС Івано-Франківського облвиконкому. У 1986–1995 роках — інспектор ДПС ВДАІ Богородчанського РВВС. 3–8 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 1995 році.

КАЛИТЧУК Микола Петрович

Народився 23 червня 1957 року в селі Прутівка Снятинського району. Після закінчення Снятинського сільськогосподарсько-го технікуму служив у Збройних силах, працював механіком, інженером місцевого колгоспу, слюсарем-ремонтником Чернівецького механічного заводу.

Службу в органах внутрішніх справ Микола Калитчук розпочав на посаді інспектора ДПС Коломийського мотозводу. В 1988–1990 роках працював міліціонером-водієм Снятинського РВВС. У 1988 році закінчив Харківський інститут механізації та електрифікації сільськогосподарства.

У 1990–1998 роках М. Калитчук працював інспектором охорони громадського порядку, а в 1998–2001 роках був начальником ІТТ Снятинського РВ УМВС. 1 червня–1 вересня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

КАСЬЯН Сергій Миколайович

Народився 17 липня 1959 року в Узбекистані. Після служби в Збройних силах працював столяром Снятинського меблевого комбінату.

У 1980–1982 роках Сергій Касьян навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції, після закінчення якої два роки працював дільничним інспектором Снятинського РВВС. У 1984–1988 роках — черговий, старший інспектор-черговий цього райвідділу. В 1988–1990 роках працював дільничним інспектором, старшим дільничним інспектором, потім чотири роки — старшим інспектором-черговим. У 1994–1996 роках — дізнавач, старший дізнавач. Перед виходом на пенсію очолював відділення дільничних інспекторів Снятинського РВ УМВС. 1 вересня–1 грудня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2020 році.

КІЯШКО Василь Васильович

Народився 14 лютого 1964 року в селі Монастирчани Богородчанського району. Розпочав трудову діяльність водієм у колгоспі, в 1982–1984 роках служив у Збройних силах.

У 1987–1994 роках Василь Кіяшко працював у Богородчанському РВВС: міліціонером, міліціонером-водієм. 2 березня–31 травня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

КАНОНИК Іван Богданович

Народився 7 липня 1964 року на Львівщині. Після закінчення Львівського ПТУ № 57 працював слюсарем-монтажником Львівського будівельного управління № 32. У 1982–1984 роках служив у Збройних силах, учасник бойових дій у Демократичній Республіці Афганістан.

У лютому 1985 року Іван Канонік розпочав службу в ОВС — міліціонером відділення міліції на станції Підзамче. В 1985–1987 роках навчався в Могильовській спеціальній середній школі транспортної міліції. Після закінчення школи очолював лінійний пункт міліції на ст. Хриплин. У 1993–2000 роках — старший інспектор, начальник відділення охорони громадського порядку лінійного відділу міліції на ст. Івано-Франківськ. У 2000–2005 роках працював заступником начальника цього відділу. 29 жовтня–29 листопада 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За сумлінну службу» II і III ступенів, «10 років МВС України», «За відзнаку в службі» двох ступенів, Подякою МВС України.

КАТЕРИНЧУК Дмитро Петрович

Народився 20 лютого 1963 року в селі Старі Кути Косівського району. Після служби в Збройних силах працював на Вижицькому маслозаводі, слюсарем Вижицького міжрайонного управління газового господарства, черговим Кутського СПТУ № 36.

В органах внутрішніх справ — від 1988 року. Дмитро Катеринчук працював міліціонером Верховинського РВВС, старшиною Косівського райвідділу. В 1994–1998 роках — дільничний інспектор Косівського РВ УМВС, потім п'ять років був старшим оперуповноваженим групи боротьби з незаконним обігом наркотиків. У 2003–2005 роках очолював відділення дільничних інспекторів Косівського райвідділу. В 1997 році закінчив Снятинський сільськогосподарський технікум, а в 2004-му — Львівський інститут внутрішніх справ. 24 листопада 1989-го — 7 березня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За врятування потопельників», відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

КОВТУН Василь Михайлович

Народився 31 серпня 1964 року в селі Горохолино Богородчанського району. Після закінчення школи працював слюсарем районного об'єднання виробничо-технічного забезпечення сільського господарства, в 1982–1984 роках служив у Збройних силах.

У 1985–2003 роках Василь Ковтун служив міліціонером, міліціонером-кінологом з охорони особливо важливих об'єктів ВДСО при УМВС України в Івано-Франківській області. 3 травня–5 серпня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою Департаменту ДСО при МВС України «За сумлінну службу» двох ступенів, Подякою УМВС України в Івано-Франківській області.

КОВАЛИК Володимир Васильович

Народився 19 січня 1957 року в Тернопільській області. Працював робітником у колгоспі, в 1975–1977 роках служив у Збройних силах.

У грудні 1977 року Володимир Ковалик розпочав службу міліціонером Зборівського РВВС. У 1979–1981 роках навчався у Львівській спеціальній середній школі міліції. Потім працював інспектором карного розшуку Заліщицького РВВС Тернопільської області, навчався в Київській вищій школі МВС СРСР.

Після закінчення навчального закладу повернувся в Заліщицький райвідділ: був начальником відділення карного розшуку, заступником начальника відділу зі служби, начальником РВВС. 26–29 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1998 році В. Ковалика перевели для проходження служби в УМВС України в Івано-Франківській області — заступником начальника штабу. Згодом очолював відділ внутрішньої безпеки в Івано-Франківській області УВБ ГУБОЗ МВС України. У 2000–2009 роках — начальник факультету, заступник начальника Прикарпатського юридичного інституту ЛьвівУВС. Закінчив магістратуру Національної академії внутрішніх справ. Кандидат історичних наук.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу», «10 років МВС України», нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», почесними грамотами МВС України та УВС Тернопільського облвиконкому.

КОВАЛЬЧУК Валерій Петрович

Народився 8 січня 1957 року в Івано-Франківську. Розпочав трудову діяльність слюсарем Івано-Франківського фурнітурного заводу, працював на Прикарпатському радіозаводі. В 1975–1977 роках — служба в Збройних силах. Закінчив Київський політехнічний інститут.

В органах внутрішніх справ — від грудня 1982 року. Валерій Ковальчук працював у другій спецгрупі УВС Івано-Франківського облвиконкому, старшим інспектором відділу боротьби з розкраданням соціалістичної власності УВС. Від серпня 1987-го до лютого 1989 року служив у представництві МВС СРСР при МВС Демократичної Республіки Афганістан.

Після повернення із закордонного відрядження В. Ковальчук працював інженером, старшим інженером відділу зв'язку, очолював відділення оперативно-технічного відділу та друге спеціальне відділення УМВС України в Івано-Франківській області.

В 1998–2000 роках — заступник начальника Тисменицького РВ УМВС. 26 травня–4 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» III ступеня, Грамотою Президії Верховної Ради СРСР і нагрудним знаком «Воїну-інтернаціоналісту», Почесною грамотою МВС УРСР.

КОВАЛІВ Олексій Дмитрович

Народився 14 квітня 1949 року в селі Хмелівка Богородчанського району. Після закінчення Городенківського ПТУ № 13 служив у Збройних силах, працював електриком Богородчанського районного об'єднання «Сільгосптехніка», району електричних мереж.

У 1975–1998 роках Олексій Ковалів служив у Богородчанському райвідділі внутрішніх справ на посадах міліціонера, міліціонера-водія, старшини. 9 грудня 1986-го — 9 березня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому, цінним подарунком МВС УРСР.

КОГУТЯК Ігор Васильович

Народився 15 жовтня 1962 року в Івано-Франківську. В 1980–1982 роках проходив службу в Збройних силах, опісля працював водієм в автоколоні 2222.

У 1983–1986 роках Ігор Когутяк служив міліціонером роти ППС Івано-Франківського МВВС, інспектором дивізіону ДПС УВС. Від 5 липня до 23 листопада 1986 року — державтоінспектор окремого батальйону ДАІ УВС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Після повернення з Чорно-

биля працював інспектором окремої роти ДПС УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Нагороджений Подякою і Грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 1991 році.

КОЗУБАШ Михайло Васильович

Народився 23 серпня 1958 року в селі Гарасимів Тлумацького району. Після служби в армії працював водієм Прикарпатської геологорозвідувальної партії.

Від 1980-го до 1998 року Михайло Козубаш служив у Городенківському райвідділі міліції на посадах міліціонера, старшини, міліціонера-чергового ізолятора тимчасового тримання. 26 серпня–25 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2016 році.

КОЛОДІЙ Василь Іванович

Народився 3 лютого 1961 року в селі Уторопи Косівського району. В 1979–1981 роках служив у Збройних силах.

У 1981 році Василь Колодій вступив на службу в органи внутрішніх справ. Спочатку працював міліціонером Косівського РВВС, потім — міліціонером-черговим ІТТ. Завершив службу на посаді помічника чергового райвідділу. 1 червня–1 вересня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Київського облвиконкому.

КОЛІСНЯК Михайло Михайлович

Народився 12 вересня 1949 року в селі Назірна Коломийського району. Після проходження строкової служби в Збройних силах працював водієм Коломийського АТП 08033.

У 1979–1984 роках Михайло Колісняк служив інспектором дорожнього нагляду дивізіону міліції УВС Івано-Франківського облвиконкому. Потім працював міліціонером чергової частини спецкомендатури, інспектором ДПС, до 1996 року — старшиною Коломийського МВВС. 28 квітня–29 липня 1988 року брав участь

у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2012 році.

КОМАШКО Василь Данилович

Народився 29 серпня 1955 року в селі Яківка Тлумачького району. В 1973–1975 роках служив у Збройних силах, потім працював водієм автобази. Закінчив Івано-Франківський автотранспортний технікум.

У 1983–1991 роках Василь Комашко служив інспектором роти ДПС ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1991–1998 роках — інспектор роти ДПС Івано-Франківського міського управління. В 1999–2004 роках працював техніком, водієм автогосподарства

УМВС. 5 травня–1 серпня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УМВС в Івано-Франківській області.

Помер у 2004 році.

КОНДРАТ Михайло Володимирович

Народився 30 вересня 1960 року в селі Томашівці Калуського району. Після закінчення Войнилівського СПТУ № 4 працював комбайнером, у 1978–1980 роках служив у Збройних силах.

У 1980–1990 роках Михайло Кондрат служив міліціонером-водієм нічної міліції, потім — міліціонером-кінологом мотовзводу, молодшим інспектором відділу позавідомчої охорони при Калуському МВВС. 6 листопада 1987-го — 5 лютого 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, подяками УВС Івано-Франківського та Київського облвиконкомів.

КОПАЧУК Віктор Олексійович

Народився 16 вересня 1966 року в Івано-Франківську. В 1985 році закінчив Отинійське СПТУ № 3, служив у Збройних силах.

Віктор Копачук служив старшим пожежним ДПЧ № 6 з охорони ВАТ «Барва», санітарним інструктором-дезінфектором ГУ МНС України в Івано-Франківській області. 20 квітня–20 вересня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», відзнакою МНС України «За відвагу в надзвичайній ситуації» II ступеня.

КОНОВАЛЮК Ярослав Михайлович

Народився 23 липня 1948 року в селищі Ланчин Надвірнянського району. Розпочав трудову діяльність електромонтером місцевого споживчого товариства, в 1967–1969 роках служив у Збройних силах.

У 1972–1993 роках Ярослав Конавалюк проходив службу у відділі позавідомчої охорони при Надвірнянському РВВС: міліціонером мотоциклетного взводу, міліціонером відділення з охорони установ Держбанку. 28 грудня 1987-го — 5 лютого 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2010 році.

КОПЦЮХ Василь Іванович

Народився 12 жовтня 1955 року в селі Заланів Рогатинського району. Після закінчення у 1974 році Калуського МПТУ № 4 працював слюсарем Калуського спеціалізованого управління «Хімонтаж», муляром Рогатинського міжкомунбуду. В 1974–1976 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ Василь Копцюх служив від жовтня 1981-го до травня 2000 року на посадах міліціонера, командира відділення відділу позавідомчої охорони при Галицькому та Рогатинському РВВС, міліціонера ІТТ, помічника чергового чергової частини Рогатинського РВ УМВС. 20 листопада 1989-го — 4 січня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнакою МВС України «10 років МВС України», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років чорнобильської катастрофи».

КОРЕННОВ Микола Іванович

Народився 4 червня 1946 року в Снятині. Розпочав трудову діяльність робітником Івано-Франківського вузла зв'язку. Після служби в армії працював електромонтером, старшим електро-механіком телеграфно-телефонної станції. У 1978 році закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу.

В органах внутрішніх справ — від 1972 року. Микола Кореннов дев'ять років працював співробітником другої спецгрупи УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1981–1983 роках служив співробітником групи зв'язку Представництва МВС СРСР при МВС Демократичної Республіки Афганістан. Потім десять років працював старшим співробітником і начальником другої спецгрупи, а в 1993–1995 роках очолював оперативно-технічний відділ УВС Івано-Франківської області. 25 червня–8 липня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, Грамотою Президії Верховної Ради СРСР і нагрудними знаками «Воїну-інтернаціоналісту» та «За відмінну службу в МВС», Подякою МВС УРСР.

КОПЧА Ігор Іванович

Народився 10 вересня 1959 року в Долині. Після закінчення в 1981 році Львівського політехнічного інституту працював майстром, інженером Брестського електролампового заводу та НГДУ «Долинанафтогаз».

В органах внутрішніх справ — від 1986 року. Ігор Копча працював черговим, начальником ПЦО відділу позавідомчої охорони при Долинському РВВС. У 1994 році був призначений дільничним інспектором, а згодом старшим дільничним інспектором.

У 2004–2005 роках — оперативний черговий Долинського РВ УМВС. 5 липня–4 серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

КОРИЗМА Петро Михайлович

Народився 19 липня 1952 року в селі Загайпіль Коломийського району. Після навчання в Івано-Франківському технічному училищі № 1 працював токарем Коломийського заводу «Сільгоспмаш». У 1970–1972 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від 1973 року. Петро Коризма розпочав службу міліціонером 2-го розряду Коломийського МВВС. У 1974–1984 роках працював дільничним інспектором, інспектором карного розшуку. 1981 року закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції, а в 1987-му — Київську вищу школу МВС СРСР.

26–29 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1987–1996 роках очолював відділення з керівництва дільничними інспекторами, був начальником штабу та керівником чергової частини Коломийського МВ УМВС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою МВС СРСР, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

КОРНІЄНКО Василь Іванович

Народився 3 липня 1946 року на Житомирщині. Після закінчення Малинського лісотехнічного технікуму працював на підприємствах Житомирської області, в 1969–1971 роках служив у Збройних силах.

У 1973–1992 роках Василь Корнієнко працював дільничним інспектором, старшим інспектором, начальником відділу позавідомчої охорони при Народицькому РВВС Житомирської області. У 1992–1998 роках очолював відділ ДСО при Коломийському МВ УМВС.

У різні періоди 1986–1989 років брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції».

Помер у 2009 році.

КОРДЯК Степан Богданович

Народився 27 лютого 1951 року в селі Кремидів Галицького району. Розпочав трудову діяльність водієм у колгоспі, потім служив у Збройних силах.

У 1972 році Степана Кордяка призначили міліціонером-водієм Галицького РВВС. Згодом служив інспектором окремого батальйону дорожнього нагляду УВС Івано-Франківського облвиконкому, дільничним інспектором, інспектором підрозділу віз і реєстрації, старшим дільничним інспектором, інспектором ВДАІ

Галицького райвідділу.

Від 29 травня до 6 листопада 1986 року С. Кордяк служив державтоінспектором УВС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У 1986–1998 роках — інспектор з адмінпрактики, старший державтоінспектор ВДАІ Галицького РВ УМВС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

КОРОЛЬ Володимир Григорович

Народився 7 серпня 1951 року в селі Незвисько Городенківського району. В 1969–1971 роках проходив службу в Збройних силах. Після закінчення Івано-Франківського ПТУ № 1 працював токарем приладобудівного заводу, водієм автогосподарства УВС Івано-Франківського облвиконкому.

У 1978–1991 роках Володимир Король служив міліціонером-водієм, молодшим інспектором відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. Завершив службу в 1993 році на посаді міліціонера-водія міськвідділу. 5 липня–5 жовтня 1987 року і 3 жовтня 1988-го — 28 лютого 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Подякою УВС Київського облвиконкому.

Помер у 2009 році.

КОСТІВ Богдан Степанович

Народився 24 вересня 1953 року у Львові. В 1975 році закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу й працював майстром, заступником начальника цеху Івано-Франківського арматурного заводу, інженером-механіком управління бурових робіт.

Від 1982-го до 2000 року Богдан Костів служив у пожежній охороні: інженером відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому, старшим інженером СВПЧ № 1 з охорони м. Івано-Франківська, начальником навчального пункту, заступником начальника штабу пожежогасіння, керівником відділу пожежної техніки і зв'язку УПО УМВС в області.

18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За відвагу на пожежі», нагрудними знаками «Кращому працівникові пожежної охорони», «За відмінну службу в МВС», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

КОРОСТІЛЬ Михайло Васильович

Народився 20 серпня 1958 року в селі Узин Тисменицького району. В 1976–1978 роках служив у Збройних силах, після демобілізації працював водієм.

У 1984–1992 роках Михайло Коростіль служив міліціонером-водієм у підрозділах позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС і Тисменицькому РВВС. У 1992–1994 роках — контролер тюрми УВС. 6 квітня–30 червня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

КОРСАК Сергій Іванович

Народився 7 лютого 1964 року в Тюменській області Російської Федерації. Після служби в Збройних силах працював на підприємствах Івано-Франківська.

У 1989–1997 роках Сергій Корсак служив у Івано-Франківському МВВС — міліціонером-кінологом батальйону міліції відділу позавідомчої охорони, міліціонером конвойного взводу, міліціонером батальйону ППС. 1 грудня 1989-го — 1 березня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УМВС України в Івано-Франківській області.

КОСТРУБ'ЯК Василь Васильович

Народився 22 червня 1958 року в селі Маркова Коломийського району. В 1976–1980 роках служив у Збройних силах, заступником командира взводу. Потім працював слюсарем на підприємствах Коломиї.

У 1987 році Василя Коструб'яка прийняли на службу в ОВС — міліціонером об'єднаного мотоциклетного взводу Коломийського МВВС. У 1991–1994 роках працював міліціонером ІТТ цього відділу. 1 вересня–30 листопада 1988 року брав участь

у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

КОСТЮК Ярослав Михайлович

Народився 8 червня 1955 року в Івано-Франківську. Розпочав трудову діяльність слюсарем приладобудівного заводу. В 1973–1975 роках служив у Збройних силах.

У 1976–1994 роках Ярослав Костюк проходив службу в оперативних підрозділах УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1994–1998 роках працював в управлінні боротьби з організованою злочинністю обласного УМВС. 17–23 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС» і «Відмінник міліції», цінним подарунком МВС УРСР, Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2020 році.

КОШИНЕЦЬ Степан Ярославович

Народився 28 квітня 1965 року в селі Гериня Долинського району. Розпочав трудову діяльність слюсарем Болехівського лісокомбінату, в 1983–1985 роках служив у Збройних силах.

У 1985–1990 роках Степан Кошинець працював міліціонером-водієм, молодшим інспектором відділу позавідомчої охорони при Долинському РВВС. 21 серпня–21 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою МВС УРСР.

КРАЙДУБА Сергій Зіновійович

Народився 17 березня 1967 року в Івано-Франківську. У 1985–1987 роках служив у Збройних силах. Після закінчення Івано-Франківського СПТУ № 15 працював фрезерувальником заводу «Позитрон».

У 1989–1992 роках Сергій Крайдуба служив міліціонером-кінологом відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. У 1992–1994 роках — міліціонер роти патрульно-постової служби Івано-Франківського МУВС. 27 квітня–3 липня 1990 брав

участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Київського облвиконкому.

Помер у 2011 році.

КРЕЧКО Михайло Михайлович

Народився 1 грудня 1961 року в селі Гірське Косівського району. В 1980–1982 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював водієм, слюсарем радгоспу «Косівський».

Службу в органах внутрішніх справ Михайло Кречко розпочав на посаді міліціонера Коломийського мотозводу, в 1990–1995 роках працював міліціонером Косівського райвідділу. В 1995–2004 роках — дільничний інспектор, старший дільничний інспектор Косівського РВ УМВС. Закінчив Львівський сільськогосподарський інститут. 26–30 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник міліції», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УМВС України в Івано-Франківській області, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

КУНИЦЬКИЙ Микола Кузьмич

Народився 10 лютого 1955 року на Житомирщині. В 1973–1975 роках проходив строкову службу в Збройних силах. У 1975–1998 роках Микола Куницький працював пожежним ППЧ № 8 з охорони м. Надвірна. 15 травня–8 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2001 році.

КРИВОКУЛЬСЬКИЙ Богдан Романович

Народився 5 жовтня 1958 року в селі Поточище Городенківського району. Після закінчення профтехучилища при Чернівецькій взуттєвій фабриці працював на цьому підприємстві, служив у Збройних силах. У 1979–1987 роках трудився трактористом у рідному селі.

У 1987–1998 роках Богдан Кривокульський служив міліціонером, міліціонером-водієм відділу Державної служби охорони при Городенківському РВ УМВС. 4 січня–3 квітня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Київського облвиконкому.

КРАВЕЦЬ Петро Іванович

Народився 26 листопада 1956 року в селі Черче Рогатинського району. Закінчив Калуське СПТУ № 6, проходив службу в Збройних силах.

У 1984–1993 роках Петро Кравець працював начальником караулу ППЧ № 7 з охорони м. Рогатина. 2–28 травня брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», нагрудним знаком «Учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС».

КРУК Микола Васильович

Народився 12 травня 1961 року в селі Студінка Калуського району. Після закінчення Калуського СПТУ № 4 працював слюсарем-монтажником у Калуському будівельному управлінні «Західхімпромонтаж», потім служив у Збройних силах.

У 1983–2002 роках Микола Крук служив у СВПЧ № 7 з охорони м. Калуш — пожежним, командиром відділення. 20 травня–20 жовтня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

КУБАЄВИЧ Іван Петрович

Народився 18 березня 1960 року в селі Тростянка Коломийського району. Розпочав трудову діяльність каменярем місцевого колгоспу, в 1978–1980 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації трудився на підприємствах Коломиї.

У 1985–2001 роках Іван Кубасевич служив міліціонером-водієм об'єднаного мотоциклетного взводу міліції відділу Державної служби охорони при Коломийському МВ УМВС. 13 липня–5 серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

КУПЕЄВ Валерій Муратович

Народився 6 січня 1951 року на Тернопільщині. Розпочав трудову діяльність штампувальником Бучацького ливарно-механічного заводу. В 1969–1971 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від січня 1972 року. Валерій Купеєв розпочав службу міліціонером Тернопільського МВВС, а через рік був призначений молодшим інспектором карного розшуку. Закінчив Львівську спеціальну середню школу міліції. Працював дільничним інспектором, старшим інспектором інформаційного центру, старшим інспектором відділу карного розшуку УВС Тернопільського облвиконкому. В 1978–1981 роках навчався в Київській вищій школі МВС СРСР.

Від 1983-го до 1995 року В. Купеєв працював старшим інспектором інспекторського відділу, заступником начальника відділу охорони громадського порядку, начальником відділу дільничних інспекторів УВС Тернопільського облвиконкому.

У 1995–2002 роках — заступник начальника Управління — начальник міліції громадської безпеки УМВС України в Івано-Франківській області. 4–25 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС», «Відмінник міліції», відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

КУРЧІЙ Володимир Дмитрович

Народився 25 жовтня 1962 року в селі Голосків Коломийського району. В 1978 році закінчив Отинійське СПТУ № 3 і працював зварювальником Івано-Франківського ремзаводу. В 1981–1983 роках служив у Збройних силах.

У жовтні 1984 року Володимир Курчій розпочав службу в органах внутрішніх справ із посади міліціонера роти патрульно-постової служби Івано-Франківського МВВС. У 1992–2006 роках працював командиром відділення, інспектором роти ППС Івано-Франківського міськвідділу. 1 квітня–1 липня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» II ступеня, «За сумлінну службу», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

КУРПІЛЬ Петро Йосипович

Народився 26 лютого 1944 року в селі Фитьків Надвірнянського району. В п'ятнадцятирічному віці розпочав працювати в колгоспі, в 1963–1968 роках служив у Збройних силах.

Після демобілізації Петро Курпіль працював міліціонером УВС Пермського облвиконкому Російської Федерації. У 1976–1990 роках служив у відділі позавідомчої охорони при Надвірнянському РВВС: міліціонером, командиром відділення. 26 серпня–25 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

КУЧЕРАК Василь Іванович

Народився 20 травня 1964 року в селі Новиця Калуського району. У 1982 році закінчив Войнилівське СПТУ № 4, потім служив у Збройних силах. У 1989 році закінчив Калуський хіміко-технологічний технікум.

У 1985–1986 роках Василь Кучерак служив інспектором окремого дивізіону ДПС ВДАІ УВС, потім працював інспектором підрозділів ДПС Калуського міськрайвідділу міліції. Закінчив службу в 2002 році на посаді помічника чергового Івано-Франківського МВ УМВС. 1 серпня–2 листопада 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

КУЦИК Мирослав Петрович

Народився 10 жовтня 1964 року в Городенці. В 1983 році закінчив Івано-Франківське технічне училище № 1 і працював токарем арматурного заводу. В 1983–1985 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від квітня 1986 року. Мирослав Куцик розпочав службу міліціонером-водієм відділу позавідомчої охорони при УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1987–1989 роках навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції. Після її закінчення працював оперуповноваженим карного розшуку, дільничним інспектором Городенківського райвідділу. 3 січня–2 квітня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1994–1997 роках М. Куцик навчався в Національній академії внутрішніх справ України. Згодом працював старшим оперуповноваженим відділення КМСН, керівником служби дільничних інспекторів, заступником начальника Городенківського райвідділу з громадської безпеки та кадрового забезпечення. Учасник бойових дій у зоні АТО.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років чорнобильської катастрофи», почесними грамотами УВС Івано-Франківського облвиконкому та УМВС України в Івано-Франківській області.

КУШНІР Григорій Іванович

Народився 8 жовтня 1949 року на Хмельниччині. В 1970 році закінчив Борщівський технікум механізації сільського господарства, потім служив у Збройних силах, працював механіком АТП 22033, водієм автогосподарства УВС Івано-Франківського облвиконкому.

У 1971–1991 роках Григорій Кушнір служив в оперативних підрозділах УВС Івано-Франківського облвиконкому. У вересні 1991 року виключений зі списку особового складу у зв'язку зі смертю. В серпні-вересні 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 1991 році.

КУРТАШ Василь Михайлович

Народився 13 березня 1951 року в селі Брошнів Рожнятівського району. В 1972 році закінчив Львівський торгово-економічний інститут, після чого служив у Збройних силах, а потім працював старшим ревизором, товарознавцем.

У 1974 році Василя Курташа призначили інспектором відділення боротьби з розкраданням соціалістичної власності та спекуляцією Калуського міськрайвідділу, в 1978–1980 роках працював старшим інспектором, а потім три роки очолював цей оперативний підрозділ. У 1983–1985 роках був командиром об'єднаного мотовзводу відділу позавідомчої охорони при МРВ, а в 1987–1992 роках — старшим інспектором-черговим Рожнятівського РВВС. 8 грудня 1986-го — 8 березня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЛАВРІВ Микола Михайлович

Народився 25 січня 1949 року в селі Черніїв Тисменицького району. Закінчив Войнилівське ПТУ № 15, працював робітником геологорозвідувальної партії, водієм АТК 2222. У 1968–1972 роках служив у Збройних силах.

У 1976 році Микола Лаврів розпочав службу в ОВС — на посаді міліціонера-водія об'єднаного дивізіону міліції Івано-Франківського МВВС. У 1979–1995 роках — командир відділення роти патрульно-постової служби, міліціонер-водій чергової частини Центрального відділу Івано-Франківського МУВС. 1 лютого–4 травня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою МВС СРСР, Почесною грамотою УВС Київського облвиконкому.

Помер у 2003 році.

ЛАГОДІЄНКО Юрій Володимирович

Народився 9 квітня 1948 року на Кіровоградщині. Розпочав трудову діяльність сортувальником Вигодського лісокомбінату.

У 1967–1970 роках Юрій Лагодієнко навчався у Львівському пожежно-технічному училищі МВС СРСР, після закінчення якого працював інспектором держпожнадзора Рогатинського РВВС. У 1977–1983 роках очолював інспекцію держпожнадзора Тлумачького РВВС, а потім чотири роки був начальником СВПЧ № 7 з охорони м. Калуш. У 1987–1992 роках — старший інженер групи пожежної профілактики ВПЧ № 4 з охорони Калуського ВО «Хлорвініл». 24 жовтня 1989-го — 20 березня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2018 році.

ЛАВРИСЬ Василь Григорович

Народився 12 лютого 1966 року на Львівщині. Після закінчення Калуського ТУ № 6 працював слюсарем Івано-Франківського заводу тонкого органічного синтезу, служив у Збройних силах.

У 1987–1992 роках Василь Лаврись служив міліціонером мотоциклетного взводу відділу позавідомчої охорони, міліціонером патрульно-постової служби Калуського МВВС. 1 грудня 1987-го — 30 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЛІСОВИЙ Юрій Васильович

Народився 1 травня 1956 року на Вінниччині. Трудову діяльність розпочав водієм місцевого колгоспу. В 1974–1976 роках служив у Збройних силах.

В 1979 році Юрій Лісовий закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції. Працював дільничним інспектором у Пермській області Російської Федерації, потім перевівся у Фастівський РВВС Київської області, де був дільничним інспектором, а потім слідчим.

У 1982–1985 роках навчався в Київській вищій школі МВС СРСР, після закінчення якої отримав направлення на роботу в слідчий відділ УВС Київської області, потім був призначений на посаду заступника начальника слідчого відділення Фастівського РВВС. 26–29 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У грудні 1987-го Юрій Лісовий перевівся для подальшого проходження служби в УВС Івано-Франківського облвиконкому. Працював заступником начальника слідчого відділення Івано-Франківського МВВС, начальником контрольно-методичного відділу, начальником слідчої частини слідчого управління УМВС. Від 1996 року працював старшим викладачем, начальником кафедри Прикарпатської філії Національної академії внутрішніх справ України.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнаками МВС України «За відзнаку в службі», «За сумлінну службу» трьох ступенів, нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС», «Відмінник міліції», відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

ЛЕВАК Микола Михайлович

Народився 5 травня 1964 року в селі Семичів Долинського району. Розпочав трудову діяльність у п'ятнадцятирічному віці — працював у будівельній бригаді Кам'яно-Бузької заготконтори. В 1982–1984 роках служив у Збройних силах.

У грудні 1984 року Микола Левак розпочав службу в ОВС — на посаді міліціонера патрульно-постової служби Долинського РВВС. Потім три роки працював міліціонером ІТТ. У 1990–2004 роках — помічник оперативного чергового, міліціонер ІТТ Долинського райвідділу міліції. 2 липня–1 вересня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЛАТИК Петро Дмитрович

Народився 11 липня 1944 року в Болехові. Розпочав трудову діяльність будівельником, працював на Болехівському лісокомбінаті, в 1964–1967 роках служив у Збройних силах.

Після закінчення в 1973 році Запорізької школи першопочаткової підготовки Петро Латик служив міліціонером Долинського РВВС. Потім навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції, працював дільничним інспектором у Болехові. Завершив службу в 1995 році на посаді старшого оперуповноваженого — чергового Моршинського відділення міліції ГУМВС України у Львівській області. 29 травня–27 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2006 році.

ЛОЗАН Михайло Павлович

Народився 16 грудня 1956 року в Закарпатській області. Після закінчення Мукачівського МПТУ № 7 працював столяром Берегівського меблевого комбінату, служив у Збройних силах. У 1982 році закінчив Закарпатський лісотехнічний технікум.

У 1983 році Михайло Лозан розпочав службу в органах внутрішніх справ з посади молодшого інспектора відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. У 1986–1994 роках — черговий ПЦО, старший інспектор-інженер охорони ПЦО, в 1995–1997 роках очолював пулт централізованого спостереження ВДСО при Івано-Франківському міському управлінні міліції. 1 жовтня 1988-го — 3 січня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» третього ступеня, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ЛОКТИОНОВ Ігор Анатолійович

Народився 17 вересня 1961 року в Галичі. В 1978–1981 роках навчався в Львівському пожежно-технічному училищі МВС СРСР.

Після закінчення училища Ігор Локтіонов працював інспектором ВПЧ № 6 з охорони Івано-Франківського заводу ТООС, потім — у відділі пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому. Закінчив Вищу інженерну пожежно-технічну школу МВС СРСР. Завершив службу в 2005 році на посаді начальника дослідно-випробувальної лабораторії ГУ МНС України в Івано-Франківській області. 14 квітня–29 червня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

ЛОГАЙ Ярослав Михайлович

Народився 19 лютого 1966 року у селі Васючин Рогатинського району. Після закінчення Дрогобицького кооперативного училища працював кондитером Івано-Франківського об'єднання громадського харчування, експедитором Букачівського споживчого товариства. В 1984–1986 роках служив у Збройних силах.

У 1986–1998 роках Ярослав Логай служив в органах внутрішніх справ. Працював міліціонером патрульно-постової служби, помічником чергового чергової частини, міліціонером ІТТ Рогатинського РВ УМВС. 3–10 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЛИЛАК Михайло Михайлович

Народився 12 травня 1956 року в селі Кадобна Калуського району. Після закінчення Калуського МПТУ № 7 працював електрозварником заводу «Нафтобурмашремонт», проходив строкову службу в Збройних силах.

У 1981–1999 роках Михайло Лилак служив міліціонером взводу патрульно-постової служби, помічником оперативного чергового Калуського МВВС. 4 березня–13 квітня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому. Помер у 2004 році.

ЛИНДЮК Василь Васильович

Народився 27 червня 1962 року в селі Стопчатів Косівського району. В 1980 році закінчив Коломийське МПТУ № 10 і працював столяром Київського будівельно-монтажного управління № 1, на заводі «Коломиясільмаш». У 1981–1983 роках проходив строкову службу в Збройних силах.

У 1985 році Василя Линдюка прийняли на службу в органи внутрішніх справ — міліціонером об'єднаного мотоциклетного взводу Коломийського МВВС. У 1987–1993 роках працював міліціонером ІТТ цього відділу. 5 січня–1 квітня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЛУГОВИЙ Микола Анатолійович

Народився 20 жовтня 1965 року на Черкащині. Після закінчення Войнилівського СПТУ № 4 працював трактористом, у 1984–1986 роках служив у Збройних силах. Потім працював водієм у колгоспі.

У 1988–2000 роках Микола Луговий служив у ВПЧ № 5 з охорони Калуського ВАТ «Оріана» — пожежником, командиром відділення. 20 листопада 1989-го — 20 квітня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЛУМЕЙ Богдан Васильович

Народився 22 жовтня 1957 року в селі Олієво-Королівка Городенківського району. Після закінчення Городенківського СПТУ № 1 служив у Збройних силах.

У 1977 році Богдан Лумей розпочав службу в органах внутрішніх справ на посаді міліціонера Городенківського РВВС. У 1987–1999 роках працював помічником оперативного чергового цього райвідділу. 3 січня–3 березня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою МВС СРСР, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2012 році.

ЛЯЦОВСЬКИЙ Микола Дмитрович

Народився 5 червня 1960 року в Коломиї. В 1977–1979 роках працював слюсарем Коломийського електротехнічного заводу, після чого служив у Збройних силах.

У 1981–1983 роках Микола Ляцовський служив міліціонером мотоциклетного взводу патрульно-постової служби Коломийського МВВС. У 1983–1994 роках працював дільничним інспектором, міліціонером ІТТ, помічником оперативного чергового, міліціонером підрозділу забезпечення Коломийського

МВВС. 2 жовтня 1989-го — 3 січня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2014 році.

ЛУЩАК Михайло Іванович

Народився 5 травня 1960 року в селі Драгомирчани Тисменицького району. В 1978 році закінчив Івано-Франківське МПТУ № 3 і працював столяром на Снятинській меблевій фабриці, служив у Збройних силах. У 1980–1984 роках працював електромонтером Івано-Франківської телеграфно-телефонної станції.

Від квітня 1984 року Михайло Лушак служив у пожежних підрозділах з охорони м. Івано-Франківська: радіотелефоністом, старшим майстром зв'язку, інженером зв'язку. Потім працював інженером, помічником начальника штабу пожежогасіння — начальником польового вузла зв'язку УДПО УМВС в Івано-Франківській області. Закінчив Одеський електротехнічний інститут зв'язку. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За відвагу на пожежі», Подякою МВС УРСР і нагрудним значком «Слава відважним», пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЛУЦАН Микола Мирославович

Народився 7 травня 1961 року в селі Бережниця Калуського району. Після закінчення в 1980 році Калуського хіміко-технологічного технікуму служив у Збройних силах. Потім чотири роки працював електромонтером Калуського ВО «Хлорвініл».

У 1986–1990 роках Микола Луцан служив молодшим інспектором ВПЧ № 4 з охорони Калуського ВО «Хлорвініл». У липні-вересні 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

ЛУЦІВ Ярослав Михайлович

Народився 13 грудня 1956 року в селі Похівка Богородчанського району. Після закінчення Богородчанського ПТУ № 12 працював на Болехівському меблевому комбінаті. У 1975–1977 роках служив у Збройних силах, після демобілізації чотири роки працював токарем Івано-Франківського арматурного заводу.

У 1981–1999 роках Ярослав Луців служив у СВПЧ № 1 з охорони м. Івано-Франківська — пожежником, старшим пожежником, командиром відділення. 12 липня–12 вересня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», наручним годинником «Слава відважним».

ЛУЦІВ Богдан Іванович

Народився 18 червня 1959 року у селі Верхня Липиця Рогатинського району. Після закінчення Бурштинської школи ДТСААФ служив у Збройних силах. Розпочав трудову діяльність токарем Івано-Франківського заводу механічних пресів.

Від березня 1984-го до квітня 1988 року Богдан Луців служив в органах внутрішніх справ на посадах: міліціонера з охорони Рогатинського відділення Державного банку, міліціонера-водія, міліціонера Рогатинського РВВС. 3–16 вересня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

МАКСИМІВ Мирон Васильович

Народився 2 січня 1960 року в селі Росільна Богородчанського району. Розпочав трудову діяльність рамником Солотвинського лісокомбінату. В 1978–1980 роках служив у Збройних силах.

У 1981–1999 роках Мирон Максимів служив у ВПЧ № 2 технічної служби з охорони м. Івано-Франківська: старшим пожежником, водієм, старшим техніком. 27 травня–27 вересня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи», Грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

МАКСИМІВ Василь Іванович

Народився 4 травня 1964 року в селі Чорнолізці Тисменицького району. Після закінчення в 1982 році Івано-Франківського технікуму сільського господарства служив у Збройних силах, працював агрономом у колгоспі.

У березні 1986 року Василя Максиміва призначили на посаду міліціонера-водія відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. У 1988–1992 роках служив міліціонером-кінологом цього підрозділу. Потім, до виходу на пенсію в 2003 році, працював міліціонером-кінологом, міліціонером групи затримання ВДСО при Тисменицькому райвідділі, дільничним інспектором цього відділу. 16 листопада 1987-го — 5 лютого 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УМВС України в Івано-Франківській області.

МАКСИМІВ Ярослав Миколайович

Народився 8 січня 1958 року на Львівщині. В 1980 році закінчив Львівський політехнічний інститут і працював майстром на Прикарпатському радіозаводі.

В органах внутрішніх справ — від 1983 року. Ярослав Максимів служив старшим інспектором дивізіону ДПС ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1993–2004 роках — інженер, старший інженер відділу організації дорожнього руху, старший інспектор УДАІ УМВС, командир окремого взводу дорожньо-патрульної служби.

Від 2004-го до 2005 року Я. Максимів очолював відділення Державтоінспекції Калуського МРВ УМВС. 28 квітня–31 травня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За сумлінну службу», «10 років МВС України», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

МАКСИМ'ЮК Василь Васильович

Народився 27 листопада 1948 року в селі Перерісль Надвірнянського району. Розпочав трудову діяльність робітником Надвірнянського лісокомбінату, в 1967–1969 роках служив у Збройних силах.

У 1973 році Василь Максим'юк закінчив Львівську спеціальну середню школу міліції й був призначений на посаду інспектора карного розшуку Верховинського РВВС. Надалі працював у карному розшуку Снятинського і Надвірнянського райвідділів, паспортній службі, а завершив міліцейську кар'єру в 1992 році — старшим інспектором-черговим Надвірнянського РВВС. 20 травня–18 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, Подякою МВС СРСР, почесними грамотами УВС Івано-Франківського та Київського облвиконкомів.

Помер у 1998 році.

**Згадати в думках і молитвах
усіх живих і тих, кого немає серед нас...**

Скорботні заходи біля пам'ятника жертвам Чорнобиля в Івано-Франківську

Нагороди за мужність
і самопожертву при
виконанні службового
обов'язку

**Вшанування ліквідаторів
з нагоди чергової річниці
Чорнобильської катастрофи
у Головному управлінні
Національної поліції**

**Поминальна панахида
в каплиці ГУНП**

Концерт-реквієм «Чорнобильська трагедія»

Частина експозицій музею ГУНП в Івано-Франківській області присвячена подвигу правоохоронців — учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС

Екскурсію для ветеранів міліції проводить ліквідатор полковник міліції Петро Баляк

В Івано-Франківську традиційно проводяться міжнародні змагання з пожежно-прикладного спорту пам'яті пожежних-героїв Чорнобиля та футбольний турнір, присвячений загиблим правоохоронцям

На іконі «Чорнобильський Спас» зображені чорнобильці — живі й мертві — з Богом, Суддею та Спасом. Бог рятує душі, чорнобильці врятували землю й життя, даровані Господом

МАЗУР Леонід Степанович

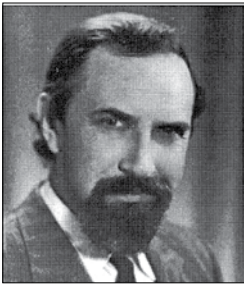
Народився 17 червня 1960 року в Запорізькій області. В 1978–1980 роках проходив службу в Збройних силах.

Після демобілізації Леонід Мазур служив у підрозділах пожежної охорони УВС Запорізького облвиконкому. В 1982–1993 роках — водій, старший пожежний, командир відділення СВГЧ № 1 з охорони Івано-Франківська. У 1993 році відряджений для подальшого проходження служби в УВС Запорізького облвиконкому. 11 листопада 1987-го — 21 квітня 1988 року брав участь

у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 1997 році.

МАКСИМОВ Павло Олександрович

Народився 11 серпня 1946 року в Чернівцях. У 1988–1991 роках працював лікарем виробничого об'єднання «Спецатом» м. Прип'ять, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1991–1997 роках — лікар-лаборант санітарно-хімічної лабораторії санепідемстанції служби охорони здоров'я УМВС України в Івано-Франківській області.

Помер у 1997 році.

МАКСИМЧУК Андрій Анатолійович

Народився 30 травня 1964 року в Житомирі. Розпочав трудову діяльність фрезерувальником на Прикарпатському радіозаводі, в 1982–1985 роках служив у Збройних силах, заступником командира взводу.

У 1985–1987 роках Андрій Максимчук навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції, після закінчення якої працював дільничним інспектором Тисменицького РВВС.

У 1991–1999 роках служив у лінійному відділі міліції на ст. Івано-

Франківськ: оперуповноваженим, помічником начальника відділу — оперативним черговим. 28 лютого–2 червня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УМВС України на Львівській залізниці.

МАЛИЙ Петро Петрович

Народився 2 лютого 1963 року в селі Олієво-Королівка Городенківського району. Після строкової служби в армії працював трактористом на підприємствах Івано-Франківщини.

У 1985–2007 роках Петро Малий служив у Городенківському райвідділі внутрішніх справ на посадах міліціонера та помічника оперативного чергового. 1 жовтня 1987-го — 4 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою МВС України «За відзнаку в службі», Почесною грамотою і Подякою УМВС України в Івано-Франківській області.

МАЛЮШИЦЬКИЙ Володимир Миколайович

Народився 12 листопада 1960 року в селищі Войнилів Калуського району. В 1979 році закінчив Івано-Франківський технікум фізкультури й служив у Збройних силах.

У 1981–2002 роках Володимир Малюшицький проходив службу в оперативних підрозділах прикарпатської міліції. 17–23 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнакою МВС України «За відзнаку в службі», цінним подарунком МВС СРСР, Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2011 році.

МАНДЗЮК Іван Дмитрович

Народився 6 червня 1961 року в Закарпатській області. В 1980 році закінчив Закарпатський лісотехнічний технікум, працював слюсарем Великобичківського лісокомбінату. В 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

Після демобілізації Іван Мандзюк вступив на службу в органи внутрішніх справ. Служив міліціонером мотоциклетного взводу, черговим ПЦО Рахівського райвідділу, старшим інспектором взводу дорожньо-патрульної служби Тячівського РВВС, старшим інспектором Хустського мотозводу окремої роти ДПС. У травні-червні 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1993–1996 роках І. Мандзюк працював у Хустському відділі дорожньої міліції. Від 1996 року — дільничний інспектор, начальник чергової частини, заступник начальника Рахівського РВ УМВС. В 1998 році закінчив Національну академію внутрішніх справ України. У 2010–2012 роках — начальник Богородчанського РВ УМВС.

Нагороджений відзнакою Президента України — медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «10 років МВС України», «За сумлінну службу».

МАРТИНЮК Анатолій Михайлович

Народився 26 листопада 1967 року в селі Прикмище Городенківського району. В 1985–1987 роках служив у Збройних силах.

У 1988 році Анатолій Мартинюк розпочав службу в органах внутрішніх справ — на посаді міліціонера-водія відділу позавідомчої охорони при Коломийському МВВС. Після закінчення Української академії внутрішніх справ працював слідчим, старшим слідчим, заступником начальника Городенківського РВ УМВС — керівником слідчого відділення. 3 січня–3 квітня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області, Подякою УВС Київського облвиконкому.

МАНДАР Михайло Михайлович

Народився 1 січня 1960 року в селі Делева Тлумацького району. Після строкової служби в Збройних силах трудився трактористом у колгоспі.

У 1985–1990 роках Михайло Мандар служив міліціонером-водієм у Тлумацькому райвідділі внутрішніх справ. 26–30 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Заохочувався цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

МАСЛІЙ Михайло Григорович

Народився 20 лютого 1956 року у селі Світанок Рогатинського району. В 1974–1976 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював водієм Рогатинського автопідприємства.

У 1984–2002 роках Михайло Маслій служив в органах внутрішніх справ на посадах: міліціонера відділення з охорони установ Державного банку відділів позавідомчої охорони при Галицькому та Рогатинському РВВС, міліціонера-водія, старшини Рогатинського райвідділу. 9–28 лютого 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

Помер у 2021 році.

МАСЛЯК Олексій Михайлович

Народився 18 лютого 1958 року в селі Перевозець Калуського району. Після закінчення в 1976 році Калуського СПТУ працював монтажником в Івано-Франківському будівельному управлінні № 53, водієм. У 1977–1979 роках служив у Збройних силах

В органах внутрішніх справ — від липня 1985 року. Спочатку Олексій Масляк служив інспектором Калуського мотозводу ДПС ВДАІ УВС. У 1992–2002 роках — міліціонер-черговий ІТТ Калуського МВВС, інспектор ДПС Івано-Франківського міського управління. У 2002–2005 — інспектор Калуського взводу окремої роти ДПС ДАІ при УМВС. 28 квітня–29 липня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

МАТІЙЧИК Дмитро Іванович

Народився 30 грудня 1953 року в селі Серафінці Городенківського району. Після проходження строкової служби в Збройних силах навчався в Івано-Франківському ТУ № 1 і працював електрозварником Івано-Франківського паровозоремонтного заводу.

У 1975–1995 роках Дмитро Матійчик служив міліціонером, молодшим інспектором відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. 6 вересня–31 грудня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Київського облвиконкому.

МАТВІЄНКО Володимир Павлович

Народився 9 червня 1941 року в Приморському краї Російської Федерації. Працював лаборантом Гвіздецького хлібозаготівельного пункту, машиністом тепловоза в Ризі, апаратником і столяром на підприємствах Калуша. В 1960–1963 роках служив у Збройних силах.

У 1975–1982 роках Володимир Матвієнко служив дільничним інспектором Калуського міськрайвідділу міліції. Після закінчення Івано-Франківської спеціальної середньої школи міліції працював дільничним, старшим дільничним інспектором Рожнятівського РВ УМВС. Завершив службу в 1998 році на посаді оперативного чергового цього райвідділу. 23 квітня–1 серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Грамотою Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2020 році.

МЕЛЬНИК Андрій Данилович

Народився 28 травня 1959 року в селі Сівка Калуська Калуського району. Після закінчення Калуського ПТУ № 4 працював слюсарем Івано-Франківського будівельного управління. В 1977–1979 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від 1979 року. Андрій Мельник служив міліціонером, дільничним інспектором Калуського РВВС, закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції.

Після закінчення в 1985 році Київської вищої школи МВС СРСР працював інспектором відділення боротьби з розкраданням соціалістичної власності та спекуляцією, заступником начальника Калуського РВВС, у 1995–2000 роках очолював цей відділ. У 2000–2001 роках — заступник начальника управління карного розшуку УМВС, а потім два роки був начальником Рогатинського райвідділу. 26–29 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Удостоєний відзнаки Президента України — медалі «За бездоганну службу» III ступеня, нагороджений нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС», «Відмінник міліції», «За відзнаку в службі», Подякою МВС СРСР, Почесною грамотою голови Івано-Франківської ОДА.

МЕЛЬНИК Богдан Михайлович

Народився 17 серпня 1956 року в селі Пшеничники Тисменицького району. В 1971–1975 роках навчався в Рогатинському радгоспі-технікумі, після чого служив у Збройних силах. У 1977–1983 роках працював ветлікарем. Закінчив Львівський зооветеринарний інститут.

В органах внутрішніх справ — від 1984 року. Богдан Мельник працював інспектором відділення міліції із забезпечення карантинних і санітарно-ветеринарних заходів УВС Івано-Франківського облвиконкому, старшим інспектором, а в 1996–2001 роках очолював це відділення. 23 квітня–1 серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

МЕЛЬНИЧУК Ярослав Васильович

Народився 4 квітня 1963 року в селі Матеївці Коломийського району. В 1981–1983 роках служив у Збройних силах.

У 1986–1989 роках Ярослав Мельничук навчався у Львівському пожежно-технічному училищі МВС СРСР. Під час навчання брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС (11 листопада 1987-го — 21 квітня 1988 року). Після закінчення училища, до виходу на пенсію в 2004 році, служив начальником караулу СДПЧ № 17 з охорони смт Верховина.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

МЕРИНДА Богдан Миколайович

Народився 14 грудня 1948 року в Тлумачі. В п'ятнадцять років почав працювати робітником Тлумацького міжколгоспбуду, навчався в Калуському ТУ № 16. Після демобілізації зі Збройних сил чотирнадцять років працював водієм.

У 1983 році Богдана Меринду призначили на посаду інспектора дивізіону дорожньо-патрульної служби ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. Далі служив у Коломийському мотозводі, відділенні ДАІ Тлумацького РВВС. У 1991–1998 роках — міліціонер відділу ДСО при Городенківському РВ УМВС. 1 лютого–27 квітня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

МИКИТИН Михайло Іванович

Народився 1 листопада 1960 року в селі Креховичі Рожнятівського району. Після закінчення в 1977 році Брошнівського СПТУ № 9 працював каменярем Брошнівського заводу «Лісдеревмаш», служив у Збройних силах.

У 1987–1995 роках Михайло Микитин служив водієм ВПЧ № 5 з охорони Калуського ВО «Хлорвініл». 20 квітня–21 вересня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

МИКУЛЬСЬКИЙ Олександр Володимирович

Народився 16 лютого 1961 року в Галичі. Після закінчення Калуського МПТУ № 4 працював слюсарем ПМК № 24. У 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

Від 1983-го до 2001 року Олександр Микульський служив у Галицькому райвідділі внутрішніх справ на посадах міліціонера та помічника оперативного чергового. 6 липня–8 серпня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2012 році.

МИСЕЧКО Володимир Юрійович

Народився 1 січня 1954 року в Запорізькій області. Розпочав трудову діяльність токарем заводу «Позитрон», у 1973–1975 роках служив у Збройних силах. Закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу й працював інженером-конструктором ВО «Геофізприлад».

У 1984–1986 роках Володимир Мисечко працював начальником планово-виробничої частини тюрми УВС Івано-Франківського облвиконкому. Потім був старшим інженером відділу виконання покарань УВС, майстром, черговим помічником начальника лікувально-профілактичного профілакторію. 29 квітня–5 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою та цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2008 році.

МИСЕЧКО Григорій Юрійович

Народився 15 вересня 1966 року в Івано-Франківську. В 1984–1986 роках проходив строкову службу в Збройних силах, 11 травня–20 серпня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1987–1989 роках Григорій Мисечко навчався у Львівському пожежно-технічному училищі МВС СРСР. Служив у підрозділах пожежної охорони Івано-Франківської області. Завершив службу на посаді помічника начальника пожежогасіння ГУ МНС

України в Івано-Франківській області.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», почесними грамотами МВС України та МНС України.

МИЦАК Іван Федорович

Народився 20 квітня 1964 року в селі Стецева Снятинського району. Після закінчення Чернівецького ПТУ № 1 служив у Збройних силах, працював у колгоспі.

У 1985 році Іван Мицак розпочав службу в органах внутрішніх справ на посаді міліціонера Снятинського РВВС. Потім працював помічником чергового райвідділу. У 1992–1999 роках — дільничний інспектор, старший інспектор дозвільної системи, дізнавач.

У 1999–2000 роках І. Мицак працював заступником начальника відділу — начальником міліції громадської безпеки. В 2000–2005 роках — оперативний черговий, начальник чергової частини Снятинського РВ УМВС. У 1994 році закінчив Івано-Франківське училище міліції, а в 1999-му — Львівський інститут внутрішніх справ. 19 лютого–15 березня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

МИХАЙЛИШИН Ярослав Іванович

Народився 6 січня 1962 року в селі Ворона Коломийського району. Розпочав трудову діяльність фрезерувальником Івано-Франківського ремонтно-механічного заводу, в 1980–1982 роках проходив строкову службу в Збройних силах.

У 1982–1988 роках Ярослав Михайлишин служив пожежником, командиром відділення СВПЧ № 1 з охорони м. Івано-Франківська, потім два роки навчався у Львівському пожежно-технічному училищі МВС СРСР. Від 1990-го до 2000 року працював начальником караулу, викладачем навчального пункту, помічником начальника штабу пожежогасіння УДПО УМВС в області.

11 листопада 1987-го — 21 квітня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

МИХАЙЛИШИН Микола Васильович

Народився 12 грудня 1958 року в Коломії. Розпочав трудову діяльність експедитором місцевого хлібокомбінату, в 1977–1979 роках проходив строкову службу в Збройних силах. Після демобілізації п'ять років працював водієм Коломийського автотранспортного підприємства.

У 1984–2002 роках Микола Михайлишин служив водієм СВПЧ № 8 з охорони м. Коломия та СДПЧ № 20 з охорони м. Снятин. 20 жовтня 1988-го — 20 березня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Грамотою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

МИХАЙЛІВ Володимир Миколайович

Народився 5 травня 1957 року в селі Липівка Тисменицького району. Розпочав трудову діяльність слюсарем на приладобудівному заводі. В 1975–1977 роках служив у Збройних силах.

У 1979 році Володимир Михайлів закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції й був призначений дільничним інспектором Надвірнянського РВВС. Від 25 травня до 5 грудня 1986 року служив на посаді дільничного інспектора Чорнобильського РВВС. У 1987–1996 роках працював у Богородчанському райвідділі на посадах дільничного і старшого дільничного інспектора.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», Подякою і цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2015 році.

МИХАЙЛІВ Петро Миколайович

Народився 2 липня 1949 року в селі Білогірка Тлумацького району. Після строкової служби в Збройних силах навчався в Тлумацькому технікумі сільського господарства, працював економістом районного управління сільського господарства.

У 1978–1997 роках Петро Михайлів працював старшим інспектором з паспортної роботи Тлумацького РВВС. 20 травня–18 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2005 році.

МИХАЙЛОВСЬКИЙ Микола Карлович

Народився 27 жовтня 1957 року на Хмельниччині. Розпочав трудову діяльність робітником цегельного заводу. В 1975–1977 роках служив у Збройних силах.

У листопаді 1978 року Микола Михайловський розпочав службу в ОВС — на посаді міліціонера об'єднаного дивізіону міліції Івано-Франківського МВВС. 19 червня–1 листопада 1986 року служив в УВС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Після повернення з Чорнобиля працював міліціонером, командиром відділення, помічником чергового батальйону патрульно-постової служби Івано-Франківського МУВС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2002 році.

МИХАЛЬЧУК Михайло Васильович

Народився 21 листопада 1964 року в селі Чортовець Городенківського району. Розпочав трудову діяльність трактористом у місцевому колгоспі, потім служив у Збройних силах.

У 1984 році Михайла Михальчука призначили на посаду міліціонера приймальника-розподільника УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1988–1999 роках служив міліціонером відділення позавідомчої охорони при Городенківському РВВС. 6 вересня–1 жовтня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

МОСКАЛЮК Михайло Дмитрович

Народився 29 жовтня 1960 року в селі Хом'яківка Снятинського району. В 1979 році закінчив Рогатинське СПТУ № 5, потім служив у Збройних силах, працював у колгоспі електриком.

У 1986–1994 роках Михайло Москалюк служив на посаді міліціонера Снятинського РВВС. Потім працював міліціонером ІТТ, а в 2001–2004 роках — помічником чергового Снятинського райвідділу. 5 жовтня 1988-го — 2 січня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УМВС України в Івано-Франківській області.

Помер у 2020 році.

МОСКАЛЬ Ярослав Омелянович

Народився 11 жовтня 1955 року на Тернопільщині. Розпочав трудову діяльність трактористом колгоспу, працював робітником Калуського ВО «Хлорвініл», служив у Збройних силах.

У жовтні 1978 року Ярослава Москаля прийняли на службу в органи внутрішніх справ — на посаду міліціонера об'єднаного взводу Тернопільського МВВС. У 1983–1999 роках працював міліціонером спецкомендатури Калуського МВВС, міліціонером Рожнятівського районного та Калуського міського відділів. 1 вересня–1 грудня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

МОСКАЛЬЧУК Іван Степанович

Народився 18 лютого 1966 року в селі Надіїв Долинського району. В 1984–1986 роках служив у Збройних силах.

У 1987–2005 роках проходив службу в підрозділах пожежної охорони Івано-Франківської області, був начальником караулу ДПЧ № 10 з охорони Долинського газопереробного заводу. В 1992 році закінчив Львівське пожежно-технічне училище МВС України. 11 липня–29 вересня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

МОР Володимир Миколайович

Народився 1 листопада 1961 року в селі Сваричів Рожнятівського району. Розпочав трудову діяльність робітником Брошнівського заводу «Лісдеревмаш», у 1979–1981 роках служив у Збройних силах.

У 1982–1984 роках Володимир Мор навчався у Львівській спеціальній середній школі міліції, після її закінчення працював оперуповноваженим карного розшуку Рожнятівського РВВС. У 1990–1992 роках — дільничний інспектор цього відділу. 1 серпня–1 листопада 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, цінним подарунком МВС УРСР, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

МРІЧКО Микола Васильович

Народився 8 січня 1954 року в селі Бабче Богородчанського району. Розпочав трудову діяльність робітником Солотвинського лісокомбінату, в 1972–1974 роках служив у Збройних силах.

У 1976–1980 роках Микола Мрічко служив контролером тюрми УВС Івано-Франківського облвиконкому. У 1980–1985 роках — міліціонер мотоциклетного взводу ППС Надвірнянського райвідділу. Потім, до виходу на пенсію в 1995 році, був міліціонером ІТТ, патрульно-постової служби цього відділу. 12 червня–12 липня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції».

МІНКІН Михайло Іванович

Народився 1 вересня 1957 року на Хмельниччині. Розпочав трудову діяльність з 14 років — трактористом місцевого радгоспу. В 1975–1977 роках служив у Збройних силах. Закінчив Івано-Франківський автотранспортний технікум.

У 1978–1993 роках Михайло Мінкін служив інспектором, помічником чергового окремої роти ДПС, державтоінспектором відділу ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. У 1993–1997 роках — старший інспектор Івано-Франківського відділу дорожньої міліції. 4 листопада 1987-го — 1 лютого 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2005 році.

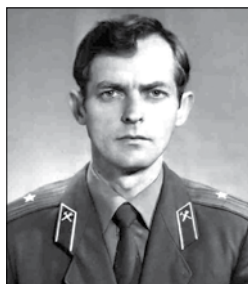
МОЗДІР Яким Федорович

Народився 26 серпня 1958 року в селі Чорнолізці Тисменицького району. У 1976 році закінчив Івано-Франківське ПТУ № 1 і служив у Збройних силах, працював токарем заводу «Нафтобурмашремонт».

У 1978–1986 роках Яким Моздір служив міліціонером Тисменицького РВВС. Після закінчення Івано-Франківської спеціальної середньої школи міліції працював черговим, дільничним інспектором, інспектором групи охорони громадського порядку цього відділу. В 1996–1999 роках — інспектор-черговий, начальник приймальника-розподільника УВС Івано-Франківської області. 1 червня–1 вересня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2000 році.

МОРОЗКО Омелян Михайлович

Народився 25 березня 1952 року на Львівщині. Після закінчення в 1974 році Львівського політехнічного інституту працював інженером-конструктором, начальником технічного відділу, головним конструктором Калуського заводу комунального обладнання. В 1979–1981 роках служив у Збройних силах, заступником командира роти.

У 1982–1984 роках Омелян Морозко служив начальником загону, заступником начальника спецкомендатури № 2 при Калуському МВВС. Потім був заступником начальника СВПЧ № 7 з охорони м. Калуш, заступником начальника 1-го загону воєнізованої пожежної охорони з охорони ВО «Оріана». 20 листопада 1990-го — 25 квітня 1991 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», Подякою УПО УМВС України в Івано-Франківській області.

МОТРИНЕЦЬ Мирослав Іванович

Народився 28 липня 1965 року в Закарпатській області. Після закінчення Мукачівського СПТУ № 7 служив у Збройних силах, працював столяром Коломийського лісокомбінату, електромонтером відділу позавідомчої охорони при Мукачівському МВВС.

У цьому відділі Мирослав Мотринець розпочав службу міліціонером. У 1992–2008 роках служив у Коломийському міжрайонному відділенні ДСО, а потім два роки, до виходу на пенсію, був молодшим інспектором спецпідрозділу міліції охорони «Титан» УДСО України в Івано-Франківській області. 12 листопада 1986-го — 17 лютого 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою МВС України «15 років МВС України», відзнакою Департаменту ДСО при МВС України «За сумлінну службу» двох ступенів, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

МУДРИК Петро Степанович

Народився 30 квітня 1958 року в селі Кулінка Калуського району. Після закінчення Калуського ПТУ № 7 працював електромонтажником Калуського ВО «Хлорвініл», служив у Збройних силах.

У 1980–1981 роках Петро Мудрик працював помічником інструктора пожежної профілактики ВПЧ № 1 з охорони Калуського ВО «Хлорвініл», навчався в школі підготовки молодшого і середнього начальницького складу пожежної охорони. У 1981–1998 роках працював начальником караулу ВПЧ № 4, старшим інспектором СВПЧ № 7 з охорони м. Калуш. 20 березня–20 квітня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

МУЛИК Мирон Романович

Народився 12 жовтня 1944 року в селі Росільна Богородчанського району. В 1963–1966 роках служив у Збройних силах, після чого працював водієм Солотвинської контори буріння, АТП 08021. У 1971 році закінчив Івано-Франківський автодорожній технікум.

У 1972–1975 роках Мирон Мулик служив на посаді міліціонера-водія Івано-Франківського МВВС. У 1975–1985 — інспектор дорожнього нагляду об'єднаного дивізіону УВС. Потім працював помічником чергового дивізіону ДПС ДАІ УВС, старшиною служби забезпечення цього підрозділу. У 1989–1993 роках — помічник чергового окремої роти ДПС ДАІ. 8–14 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Почесною грамотою Івано-Франківської ОДА та обласної ради.

Помер у 2015 році.

МУХІТДІНОВ Тимур Саїджанович

Народився 29 листопада 1961 року в місті Ленінабад Таджикиської РСР. Після закінчення в 1984 році Саратовського вищого військово-командного училища МВС СРСР служив на посадах командира взводу, заступника командира і командира мотострілецької роти внутрішніх військ.

У 1993 році Тимура Мухітдінова призначили командиром взводу конвойної служби, а в 1994–2004 роках він працював начальником ізолятора тимчасового тримання Івано-Франківського МВ УМВС. 20 травня 1989-го — 20 лютого 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бездоганну службу», «За відзнаку у воїнській службі» II ступеня, відзнаками МВС України «За відзнаку в службі», «10 років МВС України», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

НАДОЛЬСЬКИЙ Микола Йосипович

Народився 19 червня 1964 року в селі Яворів Долинського району. Розпочав трудову діяльність слюсарем Долинського підрозділу Бориславської центральної бази виробничого обслуговування. В 1982–1984 роках служив у Збройних силах.

У 1985–1988 роках Микола Надольський навчався у Воропельській спеціальній середній школі міліції, після закінчення якої працював черговим ПЦО, старшим інспектором служби відділу позавідомчої охорони при Долинському РВВС. У 1996–1998 роках — начальник ПЦО, а потім рік працював інспектором з бойової та службової підготовки Долинського РВ УМВС. В 1999–2003 роках — старший інспектор дозвільної системи цього райвідділу. 15 грудня 1987-го — 15 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою і Подякою УМВС України в Івано-Франківській області, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

НИКОЛЮК Лук'ян Дмитрович

Народився 5 вересня 1951 року в селі Мишин Коломийського району. Після проходження в 1969–1971 роках строкової служби в армії працював водієм Коломийського АТП 08033 і заводу «Коломиясільмаш».

У 1977 році Лук'яна Никольюка призначили на посаду інспектора дорожнього нагляду Коломийського РВВС. У 1978–1987 роках працював інспектором ДПС ВДАІ УВС. 1 травня–2 серпня 1987 року проходив службу в УВС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Після повернення з Чорнобиля працював інспектором ДАІ, підрозділу патрульно-постової служби Коломийського райвідділу. В 1993–1995 роках — старшина цього відділу.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції».

НЕМІШ Дмитро Васильович

Народився 30 вересня 1962 року в селі Чернятин Городенківського району. Розпочав трудову діяльність вантажником у місцевому колгоспі. В 1981–1983 роках служив у Збройних силах.

У 1984–2006 роках Дмитро Неміш проходив службу в Городенківському райвідділі міліції на посадах міліціонера, міліціонера-водія, міліціонера ІТТ, помічника оперативного чергового. 1 грудня 1987-го — 1 березня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою МВС України «За відзнаку в службі», нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

НОВАЧЕНКО Анатолій Олексійович

Народився 9 травня 1955 року на Харківщині. Після закінчення Харківського ТУ № 11 працював слюсарем тракторного заводу, служив у Збройних силах.

У 1973 році Анатолія Новаченка призначили на посаду міліціонера УВС м. Харкова. Від 1977-го до 1995 року проходив службу в Городенківському райвідділі міліції — на посадах міліціонера та помічника чергового. 1 червня–1 вересня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Подякою УВС Харківського облвиконкому.

Помер у 2016 році.

НОНЯК Михайло Васильович

Народився 7 грудня 1956 року в селі Манява Богородчанського району. В 1975–1977 роках служив у Збройних силах, після демобілізації працював токарем Івано-Франківського приладобудівного заводу. В 1985 році закінчив Івано-Франківський автотранспортний технікум, а в 1999-му — Івано-Франківський державний технічний університет нафти і газу.

У 1985 році Михайла Ноняка призначили на посаду міліціонера-водія відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. Потім працював у ВПЧ № 6 з охорони заводу ТОС: пожежним, командиром відділення, інспектором. У 1997–1999 роках — інженер групи військово-мобілізаційної роботи штабу УМВС України в Івано-Франківській області.

14 квітня–29 червня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ОБЕЛЬНИЦЬКИЙ Степан Ярославович

Народився 15 листопада 1961 року в селі Тустань Галицького району. В 1980–1982 роках служив у Збройних силах, потім працював слюсарем, інженером Прикарпатського радіозаводу. В 1987 році закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу.

В органах внутрішніх справ — від 1985 року. Степан Обельницький працював інспектором, черговим ПЦО відділу охорони при Тисменицькому РВВС. У 1991–1999 роках — оперуповноважений, старший оперуповноважений відділення ДСБЕЗ Тисме-

ницького райвідділу.

У 1999 році С. Обельницького перевели в управління ДСБЕЗ УМВС України в Івано-Франківській області, де працював на посаді старшого оперуповноваженого в особливо важливих справах. 3 квітня–4 травня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ОБУХОВ Валерій Михайлович

Народився 29 березня 1958 року на Закарпатті. В 1976–1980 роках служив у Збройних силах. У 1983 році закінчив Бережанський технікум механізації та електрифікації сільського господарства.

Розпочав службу в органах внутрішніх справ у жовтні 1980 року з посади міліціонера-водія відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. У 1985–1999 роках Валерій Обухов працював черговим, начальником ПЦО ВДСО при Івано-Франківському міському управлінні міліції. 5 січня–1 квітня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня.

ОЗАРУК Михайло Степанович

Народився 26 листопада 1949 року в селі Підвербці Тлумачького району. Розпочав трудову діяльність водієм електрокара Івано-Франківського заводоуправління будматеріалів, після чого служив у Збройних силах. Закінчив Івано-Франківський автотранспортний технікум.

У 1978–1993 роках Михайло Озарук служив на посаді інспектора окремого дивізіону дорожньо-патрульної служби ВДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1993–1997 роках — міліціонер-водій роти ППС, командир відділення роти ДПС ВДАІ м. Івано-Франківська.

4 листопада 1987-го — 1 лютого 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», подяками УВС Івано-Франківського та Київського облвиконкомів.

Помер у 2017 році.

ОКУНЕВИЧ Валентин Людвігович

Народився 17 квітня 1953 року на Хмельниччині. Розпочав трудову діяльність робітником Луцького цукрового заводу, пізніше працював помічником машиніста екскаватора Лопушанського кар'єрного управління. В 1971–1973 роках служив у Збройних силах.

Від листопада 1974-го до квітня 1994 року Валентин Окуневич служив у Рогатинському райвідділі внутрішніх справ на посадах міліціонера, старшини, начальника ІТТ. 6 лютого–2 травня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, Почесною грамотою УВС Київського облвиконкому.

Помер у 2021 році.

ОЛЕКСЮК Йосип Йосипович

Народився 21 листопада 1961 року в селі Братківці Тисменицького району. Працював кіномеханіком, монтувальником сцени Івано-Франківського обласного муздрамтеатру. В 1979–1981 роках проходив службу в Збройних силах.

У 1984–1987 роках Йосип Олексюк служив контролером тюрми УВС Івано-Франківського облвиконкому. Потім — міліціонером відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС, молодшим інспектором карного розшуку. В 1995–2001 роках — міліціонер-кінолог роти ППС Івано-Франківського МУВС.

5 листопада 1987-го — 5 лютого 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою і цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2007 році.

ОЛЕСНЕВИЧ Володимир Іванович

Народився 31 травня 1954 року в селі Кінчаки Галицького району.

В 1974 році Володимир Олесневич закінчив Львівське пожежно-технічне училище і служив інженером, помічником начальника штабу пожежогасіння, керівником відділень пожежної техніки та служби відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому, головним фахівцем УПО УВС. Закінчив Вищу інженерну пожежно-технічну школу МВС СРСР.

У 1994–2000 роках — начальник відділу швидкого реагування «Сокіл» УБОЗ УМВС. 19–24 серпня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС», «Кращий працівник пожежної охорони», Подякою МВС СРСР, Почесною грамотою МВС УРСР.

Помер у 2003 році.

ОГОРОДНИК Віктор Михайлович

Народився 5 червня 1961 року в Казахстані. В 1979–1981 роках служив у Збройних силах.

У 1985–1998 роках Віктор Огородник працював пожежником ППЧ № 14 з охорони смт Рожнятів. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

ОЛЕСЬКІВ Степан Михайлович

Народився 4 березня 1961 року на Львівщині. В 1979 році закінчив Жидачівське СПТУ № 49 і працював слюсарем тресту «Калушхімремонт», служив у Збройних силах.

Від 1982 року Степан Олесків служив міліціонером мотозвзводу Калуського МВВС. Після закінчення в 1987 році Івано-Франківської спеціальної середньої школи міліції до 2000 року працював командиром взводу патрульно-постової служби, дільничним інспектором, старшим інспектором з охорони громадського порядку міськвідділу. 30 вересня 1987-го — 4 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ОЛЕЩУК Ігор Миколайович

Народився 14 червня 1962 року в Коломиї. У 1980 році закінчив Коршівське ПТУ № 2, працював контролером на заводі «Коломиясьільмаш». У 1980–1983 роках служив у Збройних силах. У 1988 році закінчив Коломийський технікум механічної обробки деревини.

У 1984 році Ігор Олещук розпочав службу в органах внутрішніх справ — з посади міліціонера-водія відділу позавідомчої охорони при Коломийському МВВС. 29 травня–9 грудня 1986 року служив міліціонером роти ППС УВС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Після повернення з Чорнобиля працював міліціонером Коломийського міськвідділу.

Нагороджений Почесною грамотою і Подякою МВС УРСР.

ОЛІЙНИК Йосип Ярославович

Народився 1 червня 1955 року в селі Копанки Калуського району. Після закінчення в 1972 році Войнилівського СПТУ № 4 працював трактористом у колгоспі, служив у Збройних силах.

У 1976–1997 роках Йосип Олійник служив міліціонером, міліціонером-водієм Калуського міського та районного відділів внутрішніх справ. 24 квітня–1 серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції».

Помер у 2013 році.

ОЛІЙНИК Михайло Миколайович

Народився 12 липня 1965 року в селі Грушка Тлумацького району. Після закінчення в 1983 році Калуського МПТУ № 7 працював слюсарем-монтажником Івано-Франківського будівельного управління № 63, служив у Збройних силах.

Михайло Олійник розпочав службу в ОВС у 1986 році з посади міліціонера відділу позавідомчої охорони при Тисменицькому РВВС. У 1988–1990 роках навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції, далі працював оперуповноваженим карного розшуку Тлумацького і Тисменицького райвідділів, оперуповноваженим штабу обласного УМВС. У 1995–1998 роках — дільничний інспектор Тлумацького райвідділу. 23 жовтня 1987-го — 5 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою МВС Вірменської РСР.

Помер у 2012 році.

ПАВЛОВИЧ Володимир Васильович

Народився 5 березня 1942 року в селі Верхній Струтин Рожнятівського району.

Після закінчення в 1963 році Львівського пожежно-технічного училища МВС СРСР Володимир Павлович служив інспектором відділень держпожнадзора Калуського та Долинського районів. Від 1967-го до виходу на пенсію в 1996 році — в обласному апараті пожежної охорони: старший інспектор, старший інженер, начальник відділу служби і підготовки, керівник пожежної лабораторії. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений двома медалями «За відвагу на пожежі», «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС», «Кращий працівник пожежної охорони», орденами і медалями Польщі та Словаччини.

Помер у 2018 році.

ПАЛАГНЮК Віталій Антонович

Народився 9 квітня 1958 року в Тлумачі. В 1975–1981 роках навчався в Івано-Франківському державному медичному інституті.

Після закінчення медінституту Віталій Палагнюк працював хірургом в медичних закладах Тлумача, Кременчука та на Житомирщині. Від 1991 року до нинішнього часу завідує хірургічним відділенням міської поліклініки № 3 м. Івано-Франківська. В 2003–2005 роках працював за сумісництвом хірургом медичної служби УМВС України в Івано-Франківській області. 5 травня–2 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС — на посаді старшого ординатора госпітального взводу.

Нагороджений відзнаками МВС України «Учасникові ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС», «20 років Чорнобильської катастрофи», грамотами Міністерства оборони СРСР та Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС України.

ПАЛАМАРЕНКО Володимир Петрович

Народився 4 листопада 1946 року на Одещині. Після закінчення в 1968 році Львівського пожежно-технічного училища МВС СРСР працював у пожежній охороні Томської області Російської Федерації. В 1975 році закінчив Томський інженерно-будівельний інститут. У 1979–1982 роках — інженер, начальник організаційно-стройового відділення відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

У 1982–1984 роках Володимир Паламаренко працював у пожежній охороні Полтавської області, після чого повернувся на Прикарпаття. Три роки був викладачем навчального пункту ВПО УВС, у 1987–1994 роках очолював СВПЧ № 7 і загін воєнізованої пожежної охорони Калуського ВО «Хлорвініл». У лютому-квітні 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2010 році.

ПАНЬКІВ Микола Федорович

Народився 13 березня 1956 року в селі Олієво-Королівка Городенківського району. В 1971–1973 роках навчався в Брошнівському СПТУ № 9, після чого служив у Збройних силах. Працював робітником на Городенківському цукровому заводі, столяром у міжколгоспбуді.

В органах внутрішніх справ — від 1978 року. Микола Паньків служив контролером тюрми УВС, міліціонером Івано-Франківського МВВС. У 1984 році закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції та працював дільничним інспектором Долинського і Коломийського райвідділів. У 1994–1996 роках — дільничний інспектор Городенківського РВ УМВС. 1 вересня–1 грудня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ПАЛЮГА Іван Миколайович

Народився 1 лютого 1957 року в селі Братишів Тлумацького району. Після закінчення в 1974 році Брошнівського СПТУ № 9 працював столяром на місцевому лісокомбінаті, водієм АТП 2222.

У 1979–2000 роках Іван Палюга служив інспектором окремої роти ДПС, а потім, до виходу на пенсію в 2003-му, — на посаді помічника чергового чергової частини УДАІ УМВС України в Івано-Франківській області. В 1990 році закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції. 15–28 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнакою МВС України «10 років МВС», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ПАНАСЮК Микола Миколайович

Народився 21 серпня 1952 року на Волині. Після закінчення в 1974 році Львівського державного інституту фізкультури служив у Збройних силах, працював тренером з легкої атлетики в Івано-Франківську.

У 1982–1983 роках Микола Панасюк служив командиром відділення ВПЧ № 6 з охорони Івано-Франківського заводу ТООС, потім навчався в школі підготовки молодшого і середнього начальницького складу пожежної охорони. У 1984–1992 роках — начальник караулу, інспектор пожежної профілактики ВПЧ № 6. У квітні-вересні 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2009 році.

ПАЛАГНІЙ Орест Павлович

Народився 3 червня 1955 року в селі Середнє Калуського району. Після закінчення Івано-Франківського СПТУ № 1 працював слюсарем ВО «Хлорвініл», ремонтником на Івано-Франківському заводі «Карпатпресмаш», служив у Збройних силах.

У 1980–1998 роках Орест Палагній служив старшим пожежником, командиром відділення ВПЧ № 2 з охорони ВО «Хлорвініл» (Калуського концерну «Оріана»). 20 листопада 1988-го — 21 квітня 1989 року та 20 вересня–21 жовтня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня.

ПАЛІЙЧУК Михайло Іванович

Народився 5 грудня 1959 року в селі Чорний Потік Надвірнянського району. Розпочав трудову діяльність теслею ПМК № 9 тресту «Броварисільгоспбуд», служив у Збройних силах.

У 1981–1999 роках Михайло Палійчук служив пожежником, старшим пожежником воєнізованих пожежних частин Івано-Франківська, Коломиї та Яремча. 20 квітня–20 жовтня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня.

ПАСТУХ Василь Ярославович

Народився 5 січня 1965 року в селі Тяпче Долинського району. Після закінчення Стрийського технікуму механізації та електрифікації сільського господарства служив у Збройних силах.

У 1986–1989 роках Василь Пастух служив молодшим інспектором ВПЧ № 9 з охорони Калуського ВО «Хлорвініл». 4 жовтня 1987-го — 20 березня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Грамотою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ПАНОВА Ніна Олексіївна

Народилася 9 вересня 1929 року Ленінграді. Навчалася в фельдшерській школі, працювала лаборантом Ленінградського інституту експертизи працездатності та працевлаштування інвалідів, 1-ї міської клінічної лікарні м. Івано-Франківська та Івано-Франківської обласної клінічної лікарні.

У 1971–1988 роках Ніна Панова працювала на посаді лаборанта поліклініки та стаціонару УВС Івано-Франківського облвиконкому. 18–22 липня 1986 року перебувала в зоні ЧАЕС, де виконувала обов'язки медсестри.

Нагороджена медаллю «Ветеран праці», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Померла в 2001 році.

ПЕЛЯК Ігор Семенович

Народився 2 січня 1960 року в Долині. Розпочав трудову діяльність слюсарем Долинського ремонтно-будівельного управління. В 1978–1984 роках навчався у Львівському політехнічному інституті, після чого працював інженером-технологом заводу теплопровідних елементів на Львівщині.

В органах внутрішніх справ — від 1986 року. Ігор Пеляк служив черговим і начальником ПЦО відділення позавідомчої охорони при Долинському РВВС. У 1992–1995 роках був дільничним інспектором цього райвідділу, а потім — дільничним інспектором на Полтавщині.

Після повернення в Долинський райвідділ І. Пеляк працював оперуповноваженим карного розшуку, дільничним і старшим дільничним інспектором, старшим інспектором дозвільної системи. 15 серпня–18 жовтня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УМВС України в Івано-Франківській області, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років чорнобильської катастрофи».

ПЕТРИШИН Микола Михайлович

Народився 19 січня 1955 року у селі Калинівка Рогатинського району. Розпочав трудову діяльність слюсарем Львівського науково-дослідного радіотехнічного інституту. В 1973–1976 роках служив у Збройних силах.

Від січня 1977-го до серпня 1996 року Микола Петришин проходив службу в Рогатинському райвідділі внутрішніх справ: міліціонером, дільничним інспектором, оперуповноваженим карного розшуку, інспектором відділення з керівництва дільничними інспекторами.

17 грудня 1986-го — 15 травня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2011 році.

ПОДОЛЕЦЬКИЙ Євген Іванович

Народився 28 лютого 1957 року в селі Озерце Галицького району. Розпочав трудову діяльність слюсарем Івано-Франківського приладобудівного заводу. У 1975–1977 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював на Прикарпатському радіозаводі.

У 1982–2000 роках Євген Подолецький служив пожежником, старшим пожежником, командиром відділення ВПЧ № 6 з охорони заводу ТОС. 9 листопада 1987-го — 21 квітня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ПЕТРОВ Михайло Григорович

Народився 27 вересня 1953 року в Тисмениці. Розпочав трудову діяльність закрійником хутового об'єднання «Тисмениця», потім служив у Збройних силах.

У 1973–1992 роках Михайло Петров служив у лінійному відділі міліції в аеропорту Івано-Франківська: міліціонером, помічником чергового, інспектором, старшим інспектором. У 1979 році закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції.

11 серпня–10 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції».

Помер у 2016 році.

ПЕТРУНЯ Анатолій Федорович

Народився 2 квітня 1930 року в Сумській області. В 1954 році закінчив юридичний факультет Київського державного університету імені Т. Шевченка.

Після закінчення університету Анатолій Петруня працював прокурором Станіславської обласної прокуратури, старшим помічником прокурора області з кадрів. У 1960–1968 роках — інструктор Івано-Франківського обкому партії.

У червні 1968 року А. Петруню призначили на посаду начальника відділу кадрів управління охорони громадського порядку Івано-Франківського облвиконкому. Від 1969-го до 1971 року — заступник начальника з кадрів обласного УВС. Згодом працював заступником начальника, начальником паспортного відділу, начальником відділу охорони громадського порядку УВС Івано-Франківського облвиконкому. 20 травня–18 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За трудову доблесть», «За доблесну працю на ознаменування 100-річчя від дня народження В.І. Леніна», «За бездоганну службу» трьох ступенів, «Ветеран праці», нагрудним знаком «Відмінник міліції».

Помер у 2000 році.

ПЕТРИНА Ігор Миколайович

Народився 30 грудня 1962 року в Калуші. Розпочав трудову діяльність слюсарем-мотористом Калуського АТП. У 1981–1983 роках служив у Збройних силах.

У 1983–1997 роках Ігор Петрина служив пожежником, старшим пожежником, старшим майстром ГДЗС ВПЧ № 4 з охорони Калуського ВО «Хлорвініл». 20 травня–20 липня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ПІДГУРСЬКИЙ Роман Флорійович

Народився 24 листопада 1965 року на Тернопільщині. Після закінчення Хоростківського СПТУ № 7 працював водієм АТП 16154, служив у Збройних силах.

У 1988–1994 роках Роман Підгурський служив водієм ВПЧ № 6 з охорони заводу ТОС. У 1994–2000 роках — інспектор роти ДПС ВДАІ м. Івано-Франківська, а потім, до виходу на пенсію в 2002-му, — інспектор ДПС, водій служби забезпечення Тисменицького РВ УМВС. 20 жовтня–20 листопада 1989 року брав

участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ПОЛАТАЙКО Мирослав Степанович

Народився 18 березня 1961 року в селі Палагичі Тлумацького району. В 1978–1981 роках навчався у Львівському пожежно-технічному училищі МВС СРСР, після закінчення якого працював інспектором держпожнадзора Калуського МВВС, старшим інспектором, помічником начальника групи пожежної профілактики ВПЧ з охорони Калуського ВО «Хлорвініл». Закінчив Хмельницький технічний університет.

У 1995–2000 роках — заступник начальника СДПЧ № 15 з охорони м. Долина. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Кращому працівникові пожежної охорони».

ПОТЯТИННИК Василь Васильович

Народився 4 січня 1959 року на Донеччині. Після служби в Збройних силах працював водієм, плиточником на підприємствах Долинського району.

У 1986–1991 роках Василь Потятинник служив водієм, старшим водієм ВПЧ № 10 з охорони Долинського газопереробного заводу. 17 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою МВС України, Грамотою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ПОПОВИЧ Василь Васильович

Народився 22 січня 1966 року в селі Грабич Коломийського району. В 1984–1986 роках проходив службу в Збройних силах, потім працював водієм Івано-Франківського АТП 2222.

У жовтні 1986 року Василя Поповича зарахували на службу в ОВС, працював міліціонером-водієм роти патрульно-постової служби Івано-Франківського МВВС. У 1993–1998 роках — міліціонер-водій Отинійського селищного відділення міліції. Від 1998-го до виходу на пенсію в 2005 році служив міліціонером Коломийського МРВ УМВС. 3 травня–1 серпня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ПОПОВИЧ Ярослав Іванович

Народився 10 травня 1947 року в селі Тисменичани Надвірнянського району. В 1966–1970 роках служив у Збройних силах, потім працював водієм Івано-Франківського екскурсійного бюро.

У 1971 році Ярослав Попович розпочав службу в ОВС — на посаді міліціонера Івано-Франківського МВВС. У 1972–1982 роках працював міліціонером господарського відділу, міліціонером-водієм відділу охорони громадського порядку УВС. Закінчив службу в 1993 році на посаді міліціонера конвойної служби Івано-Франківського міськвідділу. 7 липня–7 жовтня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2001 році.

ПРОКОП'ЮК Валерій Григорович

Народився 27 липня 1968 року в Чернівецькій області. Розпочав трудову діяльність вантажником Вижницької міжрайбази. В 1986–1988 роках служив у Збройних силах, спецпідрозділі внутрішніх військ.

В органах внутрішніх справ — від квітня 1990 року. Спочатку Валерій Прокоп'юк служив міліціонером відділу позавідомчої охорони при Косівському РВВС. У 1994 році закінчив Івано-Франківське училище МВС України, працював дільничним інспектором, оперуповноваженим карного розшуку, старшим інспектором з охорони громадського порядку. В 1999–2008 роках — помічник начальника відділу — оперативний черговий, начальник чергової частини, керівник відділення дільничних інспекторів Косівського РВ УМВС.

1 грудня 1990-го — 4 січня 1991 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу» трьох ступенів, почесними грамотами МВС України та УМВС України в Івано-Франківській області.

ПРИТУЛЯК Іван Степанович

Народився 23 лютого 1952 року в селі Розтоки Косівського району. Розпочав трудову діяльність робітником заводууправління будматеріалів, у 1971–1983 роках служив у Збройних силах.

У березні 1984 року Івана Притуляка призначили на посаду міліціонера окремого взводу міліції УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1987–1996 роках працював міліціонером лінійного відділу міліції в аеропорту Івано-Франківська. 10 липня–12 серпня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ПРОКОПІВ Іван Іванович

Народився 27 січня 1965 року в селі Горохолина Богородчанського району. Розпочав трудову діяльність водієм у місцевому колгоспі, після служби в армії працював фрезерувальником Івано-Франківського 63-го котельно-зварювального заводу.

У 1995–2000 роках Іван Прокопів служив міліціонером, міліціонером-водієм батальйону ВДСО при Івано-Франківському міському управлінні міліції. 12 липня–4 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

ПРОЦЮК Юрій Юрійович

Народився 14 жовтня 1954 року в селі Чернятин Городенківського району. Після закінчення в 1977 році Чернівецького державного університету імені Ю. Федьковича учителював у Петрівській середній школі Тлумацького району. В 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від липня 1982 року. Юрій Процюк працював на посаді начальника паспортного відділення Городенківського РВВС до виходу на пенсію в грудні 1998 року.

У 1991 році закінчив Київську вищу школу МВС СРСР. 20 травня–18 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому, відзнакою голів Івано-Франківської ОДА та обласної ради — пам'ятною медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

ПРОЦЬ Михайло Теодозійович

Народився 24 березня 1958 року у селі Городиська Рогатинського району. В 1976–1979 роках служив на Військово-морському флоті.

Після демобілізації Михайло Проць вступив на службу в органи внутрішніх справ. Працював міліціонером, черговим ІТТ, помічником чергового Рогатинського райвідділу міліції. Звільнився на пенсію в 1997 році. 2 грудня 1989-го — 8 лютого 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ПРОКОП Роман Дмитрович

Народився в 1964 році в селі Лука Городенківського району. Після закінчення Городенківського СПТУ № 1 працював трактористом у колгоспі, служив у Збройних силах, був моряком торгового флоту.

Від 2005 року Роман Прокоп працював у ремонтно-будівельній групі відділу ресурсного забезпечення УМВС України в Івано-Франківській області. 28 березня–12 червня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

РЕЗАНЧУК Юрій Романович

Народився 27 лютого 1960 року в селі Боднарів Калуського району. Розпочав трудову діяльність столяром тресту «Хім-металургбуд». У 1978–1980 роках служив у Збройних силах. У 1980–1986 роках працював у ремонтно-будівельному управлінні № 10 м. Калуша. Закінчив Київський автодорожній інститут.

У 1986 році Юрій Резанчук розпочав службу в органах внутрішніх справ із посади міліціонера патрульно-постової служби Калуського МВВС. Від 1993-го до 1995 року — міліціонер ІТТ, помічник оперативного чергового цього відділу. 29–30 квітня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківської області.

РИМАР Василь Ярославович

Народився 22 лютого 1962 року у селищі Бовшів Галицького району. Після закінчення в 1979 році Калуського МПТУ працював слюсарем Бурштинської ДРЕС. У 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

У 1983–1990 роках Василь Римар служив в органах внутрішніх справ на посадах міліціонера відділення патрульно-постової служби Обухівського РВВС Київської області, міліціонера з охорони відділення Державного банку в м. Рогатин, міліціонера Галицького РВВС. 3 вересня–31 жовтня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Київського облвиконкому.

РИБАНЮК Микола Миколайович

Народився 10 серпня 1961 року в селі Великий Ключів Коломийського району. Розпочав трудову діяльність перукарем Коломийського райпобуткомбінату, в 1979–1981 роках служив у Збройних силах.

У 1982–1996 роках Микола Рибанюк служив міліціонером патрульно-постової служби Коломийського МВВС, міліціонером роти ВДСО при Коломийському міськвідділі. 3 листопада 1987-го — 2 лютого 1988 року та в серпні-жовтні 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою Чорнобильського РВВС.

РИБАК Іван Васильович

Народився 8 жовтня 1960 року на Буковині. В 1978–1979 роках працював електрозварником на Чорнобильській АЕС. Потім два роки служив у Збройних силах, заступником командира взводу.

Від грудня 1981 року Іван Рибак служив міліціонером відділення патрульно-постової служби Прип'ятського МВВС.

26 квітня–23 серпня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Від серпня 1986-го до виходу на пенсію в 1998 році працював міліціонером Коломийського МВВС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

Помер у 2018 році.

РАЗУМНИХ Василь Семенович

Народився 7 серпня 1951 року на Сумщині. Після закінчення Сумського СПТУ № 3 працював трактористом у колгоспі, служив у Збройних силах.

У 1972–1975 роках Василь Разумних служив контролером тюрми УВС Івано-Франківського облвиконкому, потім п'ять років — міліціонером відділення з охорони установ Держбанку. В 1980–1995 роках — командир відділення батальйону міліції відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МУВС.

5 липня–5 грудня 1987 року і 1 жовтня 1988-го — 4 квітня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», цінним подарунком МВС УРСР, Подякою УВС Київського облвиконкому.

Помер у 2002 році.

РОМАНОВИЧ Степан Михайлович

Народився 28 липня 1949 року в селі Брошнів Рожнятівського району. Після закінчення Брошнівського СПТУ № 5 працював водієм місцевого лісокомбінату, служив у Збройних силах, завідував ремонтними майстернями колгоспу. 1979 року закінчив Івано-Франківський технікум сільського господарства.

У 1982–1993 роках Степан Романович служив інспектором окремої роти ДПС ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1993–1997 роках — інспектор Калуського відділу дорожньої міліції.

1 лютого–3 травня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, обирався депутатом Брошнівської сільської ради.

Помер у 2008 році.

РОМАНЧИЧ Микола Миколайович

Народився 17 лютого 1963 року в Брестській області. В 1982 році закінчив Коломийське медичне училище й завідував фельдшерсько-акушерським пунктом на Львівщині, проходив службу на Військово-морському флоті.

У 1985–1998 роках Микола Романчич служив міліціонером, командиром відділення патрульно-постової служби Коломийського міськрайвідділу. В 1998–2002 роках — молодший інспектор, помічник оперуповноваженого карного розшуку цього відділу.

26–30 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За відмінну службу з охорони громадського порядку», Подякою УМВС України в Івано-Франківській області.

Помер у 2005 році.

РОСІНСЬКИЙ Михайло Григорович

Народився 5 серпня 1964 року в селищі Ворохта. В 1984 році закінчив Львівське пожежно-технічне училище МВС СРСР.

У 1984–2005 роках Михайло Росінський служив на різних посадах у підрозділах пожежної охорони Івано-Франківської області — від начальника караулу СВПЧ № 8 з охорони м. Коломия до заступника начальника Яремчанського міського відділу ГУ МНС в області. Закінчив Вищу інженерну пожежно-технічну школу МВС СРСР. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь

у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За відвагу на пожежі», нагрудним знаком «Кращому працівникові пожежної охорони», відзнаками МВС України «За відзнаку в службі», «20 років Чорнобильської катастрофи».

РУЖЕВИЧ Ігор Михайлович

Народився 26 червня 1958 року в селі Підбереж Долинського району. Після закінчення Войнилівського СПТУ № 4 працював водієм Коломийського виробничого об'єднання «Металіст» і Болехівського лісокомбінату, служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від 1983 року. Ігор Ружевич служив інспектором Калуського мотозводу окремої роти ДПС ДАІ, а в листопаді 1986 року був відряджений у розпорядження УВС Київського облвиконкому, три місяці брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У 1989 році закінчив Орловську спеціальну середню школу міліції.

У 1992–1994 роках І. Ружевич працював дільничним інспектором Долинського РВВС. Від 1994-го до виходу на пенсію в 2002 році був оперативним черговим Болехівського міського і Долинського районного відділів міліції.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою і цінним подарунком МВС УРСР, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

РОЖИНСЬКИЙ Микола Михайлович

Народився 11 липня 1951 року в селі Печеніжин Коломийського району. Розпочав трудову діяльність робітником Снятинського комбикормового заводу, в 1969–1973 роках служив у Збройних силах.

У 1978–1984 роках Микола Рожинський служив міліціонером, а в 1984–1994 роках — старшиною Снятинського райвідділу внутрішніх справ. 3 травня–20 липня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Грамотою УВС Київського облвиконкому.

САВЧАК Мирослав Миколайович

Народився 27 червня 1962 року в Калуші. Закінчив Калуський хіміко-технологічний технікум.

У 1986–2001 роках Мирослав Савчак служив пожежником, командиром відділення СПВЧ № 7 з охорони м. Калуша. 20 квітня–21 вересня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

САВЧУК Іван Павлович

Народився 30 листопада 1960 року в Калуші. Закінчив Калуський хіміко-технологічний технікум, працював водієм Калуської автотранспортної колони, у 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

У 1984–1986 роках Іван Савчук навчався в Орловській спеціальній середній школі міліції. Після її закінчення служив державтоінспектором окремого батальйону ДАІ УВС Київської області, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1988–1994 роках І. Савчук працював інспектором з адмінпрактики ВДАІ Калуського МВВС, інспектором МРЕВ м. Калуша, дільничним інспектором Калуського райвідділу.

Нагороджений подяками МВС СРСР і УВС Київського облвиконкому.

САВЧУК Микола Михайлович

Народився 20 листопада 1954 року в селі Черемхів Коломийського району. Розпочав трудову діяльність робітником Івано-Франківського паровозоремонтного заводу, в 1973–1975 служив у Збройних силах.

У 1976–1978 роках Микола Савчук служив міліціонером Коломийського РВВС, а потім шість років — міліціонером міськвідділу. В 1984–1995 роках — міліціонер ІТТ Коломийського МВВС. 1 червня–1 вересня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків

аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою МВС СРСР.

САВЧУК Іван Степанович

Народився 15 вересня 1944 року на Буковині. Розпочав трудову діяльність в місцевій сільгоспартілі. В 1963–1966 роках служив у Збройних силах, потім працював водієм.

У 1977–1994 роках Іван Савчук служив міліціонером-водієм Косівського райвідділу міліції. 3 вересня–2 грудня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

САВЧУК Теодозій Васильович

Народився 11 червня 1940 року в селі Пукасівці Рогатинського району. Після служби в Збройних силах працював електромеханіком Галицького райвузла зв'язку. В 1971 році закінчив Львівський електротехнічний технікум зв'язку.

Від 1969-го до 1975 року Теодозій Савчук працював старшим техніком, інженером, регулювальником-монтажником радіоапаратури відділення оперативної техніки та зв'язку УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1975 році призначений інженером вузла оперативного зв'язку, через рік — старшим інженером відділу виправно-трудоустанов. У 1977–1995 роках — начальник вузла оперативно-го зв'язку УВС. 26 серпня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бездоганну службу» II і III ступенів і «Ветеран праці», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2020 році.

СЕМЕНІВ Ярослав Володимирович

Народився 1 травня 1961 року в селі Долина Тлумацького району. В 1979–1981 роках служив у Збройних силах. Після закінчення в 1983 році Львівського медичного училища працював помічником санітарного лікаря санепідемстанції в м. Бровари та Івано-Франківську.

У 1990–1996 роках Ярослав Семенів служив у підрозділах пожежної охорони Івано-Франківської області. В 1996–2002 роках — інспектор, старший інспектор дозвільної системи Івано-Франківського МУВС. Потім два роки працював старшим інспектором з озброєння Прикарпатського юридичного інституту МВС України. В 1996 році закінчив Івано-Франківське училище міліції, а в 2002-му — Національну академію внутрішніх справ України.

У 2004–2006 роках Я. Семенів працював старшим інспектором Галицького РВ УМВС, оперативним черговим Івано-Франківського міськвідділу. 12–19 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, Подякою МВС України, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

САВЧИН Ярослав Васильович

Народився 1 квітня 1948 року в селі Раків Долинського району. Після закінчення Інгулецького МПТУ № 36 працював монтажником на Дніпропетровщині. В 1969–1971 роках служив у Збройних силах.

У 1971 році Ярослава Савчина прийняли на службу в ОВС — на посаду міліціонера Калуського РВВС. У 1974–1992 роках працював міліціонером-водієм відділу позавідомчої охорони при Долинському РВВС, міліціонером Калуського міськвідділу.

9 червня–17 липня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2006 році.

СЕГЕДИН Роман Богданович

Народився 3 лютого 1966 року в Донецькій області. У 1984 році закінчив Івано-Франківський технікум фізичної культури, працював тренером Тлумацької ДЮСШ. Після строкової служби в Збройних силах навчався в Архангельській морській школі, чотири роки працював матросом Північного морського пароплавання.

У 1994–2001 роках Роман Сегедин служив інспектором дорожньо-патрульної служби відділення ДАІ Тлумацького райвідділу внутрішніх справ, інспектором батальйону ДПС при управлінні ДАІ УМВС України в Івано-Франківській області. 27 травня–10 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

СИДОР Володимир Романович

Народився 7 серпня 1963 року у селі Калинівка Рогатинського району. Після закінчення в 1983 році Бережанського технікуму електрифікації і механізації сільського господарства працював механіком Рогатинського АТП. У 1983–1985 роках служив у Збройних силах.

Від березня 1986-го до вересня 1999 року Володимир Сидор служив в органах внутрішніх справ. Спочатку — інспектором дорожньо-патрульної служби ВДАІ УВС, міліціонером-водієм, міліціонером ІТТ Рогатинського РВВС. Потім працював дільничним інспектором, старшим інспектором Рогатинського відділу дорожньої міліції, старшим інспектором Рогатинського РВ УМВС. 1 лютого–15 березня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області, відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

САПРИКА Василь Іванович

Народився 6 серпня 1950 року в селі Вікторів Галицького району. В 1970 році закінчив Івано-Франківський автодорожній технікум, потім служив у Збройних силах, працював головним інженером міського комунгоспу. Закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу.

У 1984–1985 роках Василь Саприка працював старшим інспектором з озброєння, а потім п'ять років — старшим інженером автотранспортної служби господарського відділу УВС Івано-Франківського облвиконкому. 23 липня–25 серпня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

СЕМКУЛИЧ Павло Васильович

Народився 4 грудня 1964 року в селі Липовиця Рожнятівського району. Після закінчення Брошнівського ПТУ № 9 служив у Збройних силах, був заступником командира взводу.

У 1985–1989 роках Павло Семкулич служив міліціонером взводу патрульно-постової служби, міліціонером-кінологом відділу позавідомчої охорони при Калуському МВВС. У 1989–1998 роках — міліціонер мотовзводу відділення ДСО при Рожнятівському райвідділі внутрішніх справ. 1 квітня–1 липня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

СЕМ'ЯНЧУК Микола Володимирович

Народився 15 квітня 1951 року в селі Сваричів Рожнятівського району. Після закінчення середньої школи працював токарем Брошнівського лісокомбінату «Осмолода», в 1969–1971 роках служив у Збройних силах.

У 1972 році Миколу Сем'янчука прийняли на службу міліціонером Калуського РВВС. Через два роки його призначили помічником чергового міськвідділу. На цій посаді працював до звільнення на пенсію в 1995 році. 5 травня–6 червня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

СЕНЯВСЬКИЙ Володимир Петрович

Народився 12 березня 1961 року в селі Верхня Калуського району. В 1979–1981 роках служив у Збройних силах, після чого працював слюсарем і водієм на підприємствах Калуша.

У 1985–1995 роках Володимир Сенявський служив водієм, командиром відділення СВПЧ № 7 з охорони м. Калуш. У квітні-липні 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Грамотою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 1997 році.

СЕГИДА Олег Анатолійович

Народився 2 серпня 1956 року в селищі Букачівці Рога-тинського району. Розпочав трудову діяльність токарем місцевої сільгосптехніки, в 1974–1977 роках служив на Військово-морському флоті. Після демобілізації працював слюсарем Бурштинської ДРЕС.

У 1983–1991 роках Олег Сегида служив міліціонером Бурштинського міського відділення міліції, потім 11 років, до виходу на пенсію, — командиром відділення, старшим інспектором, начальником ВДСО при Галицькому РВ УМВС. 5 квітня–2 червня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

СЕНИЧ Юрій Ярославович

Народився 23 квітня 1960 року в селі Закреничне Рожнятівського району. Розпочав трудову діяльність робітником будівельної бригади, в 1978–1980 роках служив у Збройних силах.

Після демобілізації Юрій Сенич вступив на службу в органи внутрішніх справ. Працював міліціонером-водієм об'єднаного мотозводу, молодшим інспектором відділу позавідомчої охорони при Калуському МВВС. У 1983 році закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції і працював інспектором інспекції в справах неповнолітніх.

У 1984–1987 роках — слухач Київської вищої школи МВС СРСР. Після її закінчення Ю. Сенич був дільничним інспектором, старшим інспектором-черговим Рожнятівського РВВС, очолював Перегінське селищне відділення міліції. 26–30 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою МВС УРСР.

СІДОР Богдан Миколайович

Народився 16 лютого 1959 року в Коломиї. Після закінчення Коломийського ПТУ № 10 працював електрогазозварником Коломийського заводууправління будматеріалів. У 1978–1980 роках служив у Збройних силах, а потім працював водієм, слюсарем заводу «Коломиясільмаш».

Після закінчення в 1985 році Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції Богдан Сідор працював черговим, дільничним інспектором Коломийського МВВС. У 1990–1992 роках — старший інспектор полку ППСМ з охорони зони відчуження Чорнобильської АЕС, а в 1992–1998 роках — командир взводу, заступник командира роти, командир роти батальйону ППСМ відділу охорони зони ЧАЕС. Вийшов на пенсію в 1999 році з посади дільничного інспектора Коломийського МВ УМВС. Учасник бойових дій у зоні АТО.

Нагороджений почесними грамотами УВС Київського облвиконкому та УМВС України в Івано-Франківській області, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2016 році.

СЕМ'ЮК Василь Дмитрович

Народився 1 грудня 1949 року в селі Дебеславці Коломийського району. В 1968–1970 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював на підприємствах Коломийського і Снятинського районів.

У 1981–1984 роках Василь Сем'юк служив водієм ППЧ № 4 м. Коломия, в 1984–1996 роках — старший водій, старший технік, командир відділення СВПЧ № 8 з охорони м. Коломия. 9–27 травня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За відвагу на пожежі», пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

Помер у 2017 році.

СИРОТЮК Степан Степанович

Народився 15 жовтня 1954 року в селі Петранка Рожнятівського району. Після закінчення автошколи при Долинському ДТСААФ служив у Збройних силах, а потім працював водієм колгоспу «Петранка».

У 1977–1981 роках Степан Сиротюк служив міліціонером Рожнятівського РВВС. Опісля два роки працював командиром відділення відділу позавідомчої охорони при Калуському МВВС. У 1983–1996 роках — інспектор ДПС, міліціонер-кінолог, молод-

ший інспектор відділення ДСО при Рожнятівському РВ УМВС. 21 серпня–21 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

СІДОРОВ Сергій Сергійович

Народився 17 вересня 1964 року в Коломиї. Під час надстрокової служби в Збройних силах 29 березня–21 квітня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1990–1993 роках навчався в Львівському пожежно-технічному училищі МВС СРСР. Після цього дванадцять років служив начальником караулу СВПЧ № 8 з охорони м. Коломия.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

СКАРБОВСЬКИЙ Ігор Романович

Народився 19 липня 1961 року в Рогатині. У 1983 році закінчив Львівський сільськогосподарський інститут і працював на посаді інженера-механіка колгоспу в Рогатинському районі.

У вересні 1985 року Ігор Скарбовський розпочав службу в міліції на посаді оперуповноваженого відділення боротьби з розкраданням соціалістичної власності та спекуляцією Рогатинського РВВС. У серпні 1988 року звільнений з органів внутрішніх справ у зв'язку з переходом на роботу в інше відомство. 1 люто-

го–3 травня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

СЛОБОДЯН Михайло Іванович

Народився 31 жовтня 1963 року в селі Жуків Тлумацького району. Після закінчення Коломийського СПТУ № 10 працював слюсарем заводу «Коломиясільмаш», служив у Збройних силах.

Михайло Слободян розпочав службу в ОВС у 1985 році на посаді міліціонера Городенківського райвідділу, потім працював у Тлумацькому РВВС. 29 травня–4 грудня 1986 року — міліціонер роти патрульно-постової служби УВС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1990 році закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції й до 2000 року працював у Тлумацькому райвідділі: дільничним інспектором, дізнавачем, помічником начальника відділу — оперативним черговим.

Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Київського облвиконкому.

Помер у 2010 році.

СМЕРЕЧУК Роман Васильович

Народився 7 вересня 1952 року в селі Манява Богородчанського району. В 1970 році закінчив Івано-Франківське ТУ № 2, потім служив у Збройних силах, працював завідувачем військово-облікового столу Манявської сільради.

У 1973–1975 роках Роман Смеречук навчався в Івано-Франківській спеціальній середній школі міліції, після закінчення якої працював дільничним інспектором Богородчанського РВВС. У 1980–1984 роках — інспектор відділень боротьби з розкраданням соціалістичної власності і спекуляцією Богородчанського і Галицького райвідділів. Потім, до виходу на пенсію в 1998 році, працював дільничним інспектором Богородчанського РВ УМВС. 24 листопада 1986-го — 7 березня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За бездоганну службу» II і III ступенів, «За сприяння у будівництві газопроводу «Союз», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2007 році.

СОЛЯНИЧЕНКО Іван Іванович

Народився 2 грудня 1962 року у Воронежській області Російської Федерації. Після закінчення МПТУ № 13 на Донеччині працював електрозварником, у 1982–1984 роках служив у Збройних силах.

Іван Соляниченко розпочав службу в ОВС у 1986 році на посаді міліціонера Яремчанського МВВС. Далі працював міліціонером-водієм патрульно-постової служби, Ворохтянського селищного відділення міліції. Виключений зі списків особового складу у зв'язку зі смертю 31 січня 1995 року. 1 квітня–30 червня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Грамотою УВС Київського облвиконкому.

Помер у 1995 році.

СМИЧОК Леонід Павлович

Народився 9 березня 1957 року в селі Брошнів Рожнятівського району. У 1975–1977 роках проходив службу в Збройних силах, після чого працював на лісокомбінаті «Осмолада».

У 1982–1990 роках Леонід Смичок служив міліціонером відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. У 1990–1993 роках — міліціонер-водій Калуського райвідділу. 1 серпня–1 листопада 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою МВС УРСР.

Помер у 1994 році.

СМОЛИНСЬКИЙ Олег Романович

Народився 23 січня 1962 року в Івано-Франківську. В 1985 році закінчив Івано-Франківський державний медичний інститут, працював лікарем.

У 1986–1989 роках Олег Смолинський працював лікарем-психіатром ЛТП № 38 УВС Івано-Франківського облвиконкому. 31 березня–1 червня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

СОКОЛИШИН Дмитро Володимирович

Народився 29 жовтня 1963 року в селі Печеніжин Коломийського району. Розпочав трудову діяльність столяром Печеніжинського меблевого комбінату. У 1981–1983 роках служив у Збройних силах.

У 1983–1984 роках Дмитро Соколишин працював респіраторником, водієм ППЧ № 4 м. Коломия, в 1984–1992 роках — водій, старший пожежник СВПЧ № 8 з охорони м. Коломия. 13 липня–27 вересня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

СУГАК Олександр Анатолійович

Народився 7 грудня 1958 року в Надвірній. У 1978 році закінчив Івано-Франківський автотранспортний технікум і служив у Збройних силах. Після демобілізації працював водієм-інструктором Надвірнянської автобази. Закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу.

У 1982–1986 роках Олександр Сугак служив інспектором дивізіону дорожньо-патрульної служби ДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. Потім сім років працював на посаді командира мотовзводу відділу позавідомчої охорони при Надвірнянському РВВС. 6 листопада–24 грудня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня.

СОРОКА Богдан Михайлович

Народився 11 червня 1961 року на Львівщині. У 1979 році закінчив Жидачівське СПТУ № 49 і служив у Збройних силах. Після демобілізації працював бульдозеристом Роздільського ВО «Сірка».

У 1983–1988 роках Богдан Сорока служив пожежником СВПЧ № 7 з охорони м. Калуш і ВПЧ № 9 з охорони Калуського ВО «Хлорвініл». 29 січня–30 квітня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Грамотою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

СТАСІНЧУК Петро Богданович

Народився 12 липня 1966 року в селі Лука Калуського району. В 1985 році закінчив Рогатинський сільськогосподарський технікум, після чого проходив строкову службу в Збройних силах.

У 1987–2000 роках Петро Стасінчук служив пожежником ВПЧ № 12 з охорони Бурштинської ТЕС. 20 листопада 1989-го — 20 квітня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Грамотою відділу пожежної охорони УВС Івано-Франківського облвиконкому.

СТЕФІНІВ Роман Васильович

Народився 5 грудня 1963 року в селі Дорогів Галицького району. Після проходження строкової служби в армії працював водієм у місцевому колгоспі.

У 1985–1989 роках Роман Стефінів служив міліціонером-водієм роти патрульно-постової служби, потім працював помічником чергового, міліціонером-водієм підрозділу забезпечення Івано-Франківського МВВС. У 2002–2008 роках — помічник оперуповноваженого карного розшуку, помічник дільничного інспектора Івано-Франківського МВ УМВС.

1 вересня–1 грудня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою МВС України «За відзнаку в службі» II ступеня, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

СУПЛИК Віктор Олексійович

Народився 7 серпня 1962 року на Хмельниччині. Розпочав трудову діяльність слюсарем Ризької паперової фабрики. У 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

У 1983–1991 роках Віктор Суплик служив міліціонером батальйону патрульно-постової служби УВС Ризького облвиконкому, помічником чергового загону міліції особливого призначення МВС Латвійської РСР. У 1991–1999 роках — міліціонер, помічник чергового Богородчанського райвідділу міліції. 15 серпня–15 листопада 1991 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ТЕРЛЕЦЬКИЙ Ярослав Миколайович

Народився 27 березня 1962 року в селі Горохолина Богородчанського району. Після служби в Збройних силах працював водієм випробувальної пожежної лабораторії ВПО УВС Івано-Франківського облвиконкому.

У 1983–1993 роках Ярослав Терлецький служив міліціонером, помічником чергового Тлумацького РВВС. У 1993–1996 роках — старшина цього райвідділу. 25 серпня–25 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ТИМКІВ Олександр Васильович

Народився 30 травня 1963 року в Болахові. Розпочав трудову діяльність водієм Долинського АТП 08061, у 1981–1983 роках служив у Збройних силах.

Після демобілізації Олександр Тимків вступив на службу в органи внутрішніх справ — на посаду міліціонера Болахівського міського відділення. В 1985–1995 роках — міліціонер чергової частини, міліціонер-водій мотозводу відділу позавідомчої охорони при Долинському РВВС. 5 липня–5 листопада 1987 року

брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ТОЛСТОУХОВ Василь Іванович

Народився 29 січня 1960 року в Надвірній. Після закінчення школи працював слюсарем АТП 08012, газозварником нафтопереробного заводу та НГВУ «Надвірна нафтогаз». У 1978–1980 роках служив у Збройних силах.

У 1986–2000 роках Василь Толстоухов служив міліціонером відділу позавідомчої охорони, а потім відділення ДСО при Надвірнянському райвідділі міліції. 6 листопада 1987-го — 5 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ТОМЧУК Дмитро Іванович

Народився 30 вересня 1957 року в селі Острівець Городенківського району. Після закінчення в 1983 році Одеського політехнічного інституту служив у Збройних силах.

У 1985–1993 роках Дмитро Томчук служив старшим інспектором дивізіону ДПС УВС Івано-Франківського облвиконкому. 1 травня–3 серпня 1987 року проходив службу в УВС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У 1993–2000 роках — державтоінспектор ВДАІ Коломийського

РВ УМВС, у 2000–2002 роках — старший державтоінспектор Верховинського райвідділу.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Подякою УВС Київського облвиконкому.

ТИСЯК Мар'ян Васильович

Народився 7 березня 1950 року в селі Мала Тур'я Долинського району. Розпочав трудову діяльність водієм Долинського АТП 08061, служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від 1973 року. Мар'ян Тисяк служив інспектором дорожнього нагляду Долинського РВВС, старшим інспектором Калуського мотозводу дивізіону ДПС ДАІ, інспектором з адмінпрактики, державтоінспектором Долинського РВВС. У 1982 році закінчив Орловську спеціальну середню школу міліції.

У 1994–1998 роках М. Тисяк очолював відділення ДАІ Долинського РВ УМВС. 1 лютого–27 квітня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ТРОЯН Володимир Станіславович

Народився 14 вересня 1962 року в селі Ясень Рожнятівського району. В 1981 році закінчив Бурштинський енергетичний технікум і працював електромонтером Львівської мехколонії № 22 і Долинської бавовнопрядильної фабрики, служив у Збройних силах.

У 1985–1997 роках Володимир Троян проходив службу в Долинському РВВС на посадах чергового ПЦО, старшого інспектора відділу позавідомчої охорони, помічника начальника — чергового спецкомендатури № 3, оперуповноваженого ВДСБЕЗ, помічника начальника — чергового райвідділу.

У 1997 році закінчив юридичний факультет Чернівецького державного університету імені Ю. Федьковича.

У 1997–2001 роках працював в органах податкової міліції на посадах старшого оперуповноваженого, начальника відділу. 5 жовтня–4 листопада 1987 року проходив службу в спеціальному батальйоні з охорони зони ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ТКАЧУК Василь Іванович

Народився 21 липня 1961 року в селі Забережжя Богородчанського району. У 1978–1979 роках навчався в школі ДТСААФ, потім служив у Збройних силах.

У 1982–2000 роках Василь Ткачук служив в органах внутрішніх справ на посадах міліціонера роти патрульно-постової служби Івано-Франківського МВВС та помічника чергового Богородчанського райвідділу міліції. 31 травня–1 вересня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою УВС Київського облвиконкому.

ТКАЧУК Михайло Васильович

Народився 10 січня 1955 року в селі Печеніжин Коломийського району. Розпочав трудову діяльність токарем Івано-Франківського заводу «Індуктор», у 1973–1975 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював електромонтером відділу позавідомчої охорони при Коломийському МВВС.

У 1984–1995 роках Михайло Ткачук служив у цьому відділі міліціонером-водієм, черговим і начальником пульта централізованої охорони. У 1988 році закінчив Воронежську спеціальну середню школу міліції. Потім п'ять років працював старшим оперуповноваженим-черговим лінійного відділення міліції на ст. Коломия, помічником начальника відділу — оперативним черговим ЛВМ на ст. Івано-Франківськ. 5 січня–4 квітня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений подяками УВС Київського облвиконкому та УМВС України на Львівській залізниці.

ТУРЧИНСЬКИЙ Василь Михайлович

Народився 2 травня 1947 року в селі Устя Снятинського району. Розпочав трудову діяльність водієм місцевого колгоспу, в 1966–1968 роках служив у Збройних силах.

Василь Турчинський розпочав службу в ОВС у 1974 році на посаді інспектора дорожнього нагляду окремого дивізіону міліції УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1978–1998 роках — міліціонер-водій, старшина Снятинського райвідділу. 1 квітня–30 червня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Подякою УВС Київського облвиконкому.

Помер у 2012 році.

ТУТЕЦЬКИЙ Володимир Дмитрович

Народився 10 лютого 1962 року в селі Будилів Снятинського району. В 1984 році закінчив Чернівецький державний університет імені Ю. Федьковича, після чого проходив службу в Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від 1988 року. Спочатку Володимир Тутецький працював дільничним інспектором Івано-Франківського МВВС, а потім перейшов в експертно-криміналістичний відділ УВС облвиконкому. Працював експертом, старшим експертом. У 1999–2008 роках — начальник відділу спеціальних видів досліджень НДЕКЦ при УМВС України в Івано-Франківській області. 3 травня–1 серпня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнакою МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

УРСУ Михайло Григорович

Народився 14 січня 1949 року в селі Драгомирчани Тисменицького району. Після закінчення Івано-Франківського МПТУ № 4 працював столяром меблевої фабрики, в 1966–1968 і 1972–1983 роках служив у Збройних силах.

У 1983–1994 роках Михайло Урсу проходив службу в Івано-Франківському МВВС на посадах інспектора дорожньо-патрульної служби, міліціонера патрульно-постової служби. 1 серпня–31 жовтня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, Подякою МВС УРСР, Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2019 році.

УСТИМЧУК Олександр Васильович

Народився 25 квітня 1961 року на Хмельниччині. Після закінчення Хмельницького ТУ № 3 працював електриком-монтажником будівельного управління, вихователем табору праці та відпочинку у Красилівському районі. У 1980–1982 роках служив у Збройних силах, на посаді заступника командира взводу.

У 1984 році Олександр Устимчук закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції й отримав призначення на посаду дільничного інспектора Жовтневого РВВС м. Києва. Потім перевівся на роботу в Рогатинський райвідділ, де працював дільничним інспектором, оперуповноваженим карного розшуку, старшим інспектором-черговим. 26 серпня–25 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції».

Помер у 1992 році.

ФЕДОРКО Микола Іванович

Народився 18 червня 1965 року в селі Волосів Надвірнянського району. Розпочав трудову діяльність слюсарем Івано-Франківського заводу «Автоливш», у 1984–1986 роках служив у Збройних силах.

Після демобілізації Микола Федорко служив міліціонером відділу позавідомчої охорони при Надвірнянському РВВС. Після закінчення Івано-Франківської спеціальної середньої школи міліції працював дільничним інспектором, оперуповноваженим карного розшуку, старшим оперуповноваженим боротьби з незаконним обігом наркотиків. Закінчив службу у 2005 році на посаді помічника начальника відділу — оперативного чергового Надвірнянського РВ УМВС. 2 квітня–6 липня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС» та «Відмінник міліції», пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ФЕДИК Михайло Іванович

Народився 25 січня 1960 року в селі Берлоги Рожнятівського району. В 1979 році закінчив Дрогобицький нафтовий технікум, працював електромонтером НГВУ «Долинанафтогаз», на Калуській ТЕЦ. У 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

У 1984–1993 роках Михайло Федик служив черговим ПЦО відділу позавідомчої охорони при Калуському МВВС, а потім п'ять років — дільничним інспектором Калуського міськвідділу. 5 квітня–30 червня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Київського облвиконкому.

ФЕДОРНЯК Зіновій Іванович

Народився 13 серпня 1960 року в селі Залуква Галицького району. Розпочав трудову діяльність трактористом місцевого колгоспу, в 1978–1980 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від 1981 року. Зіновій Федорняк розпочав службу міліціонером-водієм відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. Після закінчення Орловської спеціальної середньої школи міліції працював старшим інспектором взводу вертолітного патрулювання дивізіону ДПС ДАІ УВС. 4 листопада 1986-го — 28 січня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У 1994 році закінчив Українську академію внутрішніх справ.

Зіновій Федорняк працював на посадах заступника командира окремої роти ППС, заступника начальника господарського відділення, старшого інспектора УВС м. Івано-Франківська. В 2001–2004 роках служив у підрозділах УМВС України в Рівненській та Волинській областях. Закінчив службу в 2005 році на посаді старшого інспектора з особливих доручень відділу адміністративної служби міліції УМВС України в Івано-Франківській області.

Нагороджений нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», відзнакою МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, Подякою МВС України.

ФЕНИН Ярослав Васильович

Народився 3 січня 1959 року в селі Нова Марківка Коломийського району. Розпочав трудову діяльність слюсарем-ремонтником на заводі «Коломиясільмаш», в 1977–1979 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював на підприємствах Коломийщини.

У 1984–2003 роках Ярослав Фенин служив міліціонером-водієм об'єднаного мотозводу міліції Коломийського МВВС, міліціонером з охорони установ Ощадбанку відділення ДСО при Коломийському міськрайвідділі. У березні-травні 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

Помер у 2009 році.

ФЕДУШКО Дмитро Дмитрович

Народився 18 травня 1962 року в селі Буківна Рогатинського району. Після закінчення Брошнівського СПТУ № 9 працював столяром. У 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

У 1984–1997 роках Дмитро Федушко служив пожежником, старшим пожежником, командиром відділення ВПЧ № 2 з охорони Івано-Франківська. 20 травня–20 листопада 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За відвагу на пожежі», нагрудним годинником «Слава відважним», Подякою ВПО УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ФЕДЮК Михайло Юрійович

Народився 10 листопада 1961 року в селі Новомарківка Коломийського району. Розпочав трудову діяльність робітником Коломийського лісокомбінату, в 1980–1982 роках служив у Збройних силах.

У 1981–1984 роках Михайло Федюк працював респіраторником ППЧ № 4 м. Коломия, в 1984–2001 роках — старший пожежний СВПЧ № 8. 20 листопада 1989-го — 20 квітня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За відвагу на пожежі», пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою ВПО УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ФЕДЮК Ярослав Миколайович

Народився 4 березня 1963 року в Красноярському краї Російської Федерації. В 1980–1984 роках навчався в Омській вищій школі МВС СРСР.

У 1984–1995 роках Ярослав Федюк працював оперуповноваженим, старшим оперуповноваженим відділу, а потім управління карного розшуку УМВС України в Івано-Франківській області. 9 жовтня–7 листопада 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У 1995–2003 роках працював викладачем у Прикарпатському юридичному інституті МВС України.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнакою МВС України «За сумлінну службу», відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

ФІТЯК Василь Степанович

Народився 12 січня 1955 року в селі Сваричів Рожнятівського району. Розпочав трудову діяльність столяром Брошнівського лісокомбінату, в 1973–1975 роках служив у Збройних силах. У 1983 році закінчив Закарпатський лісотехнічний технікум.

У 1984–2002 роках Василь Фітяк служив у Рожнятівському райвідділі міліції на посадах міліціонера, старшини, міліціонера ІТТ. 1–26 квітня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ФІЛЕВИЧ Роман Васильович

Народився 14 липня 1966 року в селі Лука Городенківського району. Після закінчення Городенківського СПТУ № 1 працював трактористом, служив у Збройних силах. У 1988 році закінчив Кіровоградський сільськогосподарський технікум і працював агрономом.

У 1990–1997 роках Роман Філевич служив пожежником ВПЧ № 6 з охорони Івано-Франківського заводу ТОС. 11 травня–13 серпня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

ФІЛІПОВИЧ Роман Іванович

Народився 8 лютого 1965 року в селі Уторопи Косівського району. Після закінчення Івано-Франківського технічного училища № 2 працював столяром Косівського побутокбінату. В 1984–1986 роках служив у Збройних силах. 18 травня–12 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1988 році Роман Філіпович закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції і працював оперуповноваженим, старшим оперуповноваженим, начальником відділення карного розшуку, першим заступником начальника відділу — начальником кримінальної міліції Косівського РВ УМВС. У 2000–2003 роках очолював цей відділ. У 2001-му закінчив Національну академію внутрішніх справ України.

У 2004–2005 роках Р. Філіпович працював старшим оперуповноваженим в особливо важливих справах відділу внутрішньої безпеки в Івано-Франківській області. У 2005–2006 роках очолював Косівський РВ УМВС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу» трьох ступенів, почесними грамотами Івано-Франківської обласної державної адміністрації та обласної ради, УМВС України в Івано-Франківській області. Обирався депутатом Косівської районної ради.

ФІЦИК Григорій Андрійович

Народився 4 квітня 1956 року в селі Чорнолізці Тисменицького району. В 1974–1976 роках служив у Збройних силах, після чого працював водієм тресту «Прикарпаттяводбуд».

В органах внутрішніх справ — від 1978 року. Григорій Фіцик працював інспектором окремого дивізіону дорожнього нагляду, старшим інспектором взводу вертолітного патрулювання дивізіону ДПС ДАІ, старшим інспектором відділу дорожньої міліції. У 1984 році закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції.

У 1994–1999 роках — інспектор з адміністративної практики Тисменицького РВ УМВС, а потім шість років очолював відділення ДАІ Галицького райвідділу. 29 травня–4 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» II і III ступенів, відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За бездоганну службу в ДАІ» II ступеня, нагрудним знаком «Відмінник міліції», почесними грамотами МВС СРСР і УМВС України в Івано-Франківській області, Подякою МВС України.

ФРИК Богдан Богданович

Народився 20 квітня 1956 року в селі Лука Калуського району. Після закінчення Калуського ПТУ № 6 працював електромонтером ВО «Хлорвініл», у 1975–1977 роках служив у Збройних силах.

У 1981–1999 роках Богдан Фрик служив молодшим інспектором, міліціонером мотовзводу відділу позавідомчої охорони при Калуському МВВС. 5 січня–1 квітня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою і цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ХИТРИЙ Микола Венедиктович

Народився 7 вересня 1954 року на Вінниччині. Після закінчення Київського МПТУ № 1 працював слюсарем, водієм у столиці, в 1974–1976 роках служив у Збройних силах.

У 1977–2000 роках Микола Хитрий проходив службу в оперативних підрозділах МВС УРСР і прикарпатської міліції. 1986 року закінчив Донецьку спеціальну середню школу міліції. В травні 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, відзнакою МВС України «За відзнаку в службі», Почесною грамотою і Подякою МВС УРСР. Помер у 2006 році.

ХМІЛЬ Ярослав Миколайович

Народився 22 травня 1959 року в селі Гошів Долинського району. Після строкової служби в Збройних силах працював водієм Болексівського лісокомбінату.

У червні 1980 року Ярослава Хміля призначили на посаду інспектора Калуського мотовзводу окремого дивізіону дорожнього нагляду міліції УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1986–1998 роках служив у Долинському райвідділі на посадах інспектора ДПС, помічника чергового, міліціонера-водія.

1 вересня–1 грудня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, заохочувався УВС Івано-Франківського облвиконкому цінним подарунком.

ХОДАН Віталій Захарович

Народився 7 квітня 1961 року в Чернівецькій області. Після закінчення Івано-Франківського МПТУ № 5 служив у Збройних силах і працював на шахті в Луганській області.

У 1983–1984 роках Віталій Ходан служив міліціонером роти патрульно-постової служби Червоноармійського РВВС, потім навчався в Донецькій спеціальній середній школі міліції. В 1986–1989 роках — дільничний інспектор Верховинського РВВС та Івано-Франківського МВВС. 22 квітня–1 листопада 1987

року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Почесною грамотою МВС УРСР.

ХМЕЛЬ Іван Іванович

Народився 23 жовтня 1956 року на Львівщині. Розпочав трудову діяльність трактористом місцевого колгоспу, в 1976–1980 роках служив у Збройних силах. Потім працював на підприємствах Львівщини.

У 1986–1988 роках Іван Хмель служив міліціонером у міськрайвідділах міліції Київської області, в тому числі Прип'ятському МВВС. У 1988–1991 роках — міліціонер роти міліції відділу позавідомчої охорони при УВС Івано-Франківського облвиконкому.

26–30 квітня, 1–5 травня, 22 травня–5 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЦАП Василь Дмитрович

Народився 17 листопада 1941 року в селі Погорілець Рожнятівського району. В 1960–1963 роках служив у Збройних силах, після демобілізації працював водієм Долинської райспоживспілки.

У вересні 1965 року Василь Цап розпочав службу в органах внутрішніх справ — на посаді міліціонера-водія Долинського РВВС. У 1971–1973 роках працював інспектором дорожнього нагляду, а після закінчення Івано-Франківської спеціальної середньої школи міліції його призначили інспектором карного розшуку. Пізніше працював дільничним інспектором, начальником медичного витверезника, старшим черговим Долинського РВВС.

У квітні 1987 року В. Цапа відрядили в розпорядження УВС Київського облвиконкому, де до липня брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Завершив службу в грудні 1987 року на посаді оперуповноваженого Калуського МВВС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, «50 років радянській міліції», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЦИМАШЕВИЧ Сергій Георгійович

Народився 12 червня 1957 року в Надвірній. У 1976 році закінчив Івано-Франківський технікум фізкультури й працював інструктором зі спорту на Одещині. В 1977–1979 роках служив у Збройних силах.

У 1981–1988 роках Сергій Цимашевич служив командиром відділення ВПЧ № 2, начальником караулу пожежних частин з охорони Калуського ВО «Хлорвініл» та Івано-Франківського заводу ТОС. У 1988–1992 роках навчався у Вищій інженерній пожежно-технічній школі МВС СРСР, після чого працював старшим інспектором ВПЧ № 12 і заступником начальника СВПЧ № 1 з охорони м. Івано-Франківська. 27 липня–10 листопада 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудними знаками «За відмінну службу в МВС», «Кращому працівникові пожежної охорони», Почесною грамотою МВС УРСР.

ЦЬОК Володимир Михайлович

Народився 10 березня 1952 року в Косові. Після закінчення в 1972 році Львівського пожежно-технічного училища МВС СРСР служив начальником караулу, інструктором профілактики ВПЧ № 8 м. Запоріжжя.

У 1976–1983 роках — інженер, заступник начальника відділення ВПО УВС Івано-Франківського облвиконкому. Потім чотири роки очолював ВПЧ № 6 з охорони Івано-Франківського заводу ТОС, а в 1987–1997 роках працював старшим інженером, головним спеціалістом УПО УМВС в області. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медалями «За відвагу на пожежі», «За бездоганну службу» трьох ступенів, Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЧЕРНОВ Ігор Ігорович

Народився 26 липня 1960 року в місті Мукачеве Закарпатської області. Після закінчення Київського СПТУ № 10 працював електриком. У 1978–1983 роках навчався в Київському автодорожньому інституті.

В органах внутрішніх справ — від 1983 року. Ігор Чернов працював старшим інспектором дивізіону дорожньо-патрульної служби ВДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. В червні-листопаді 1986 року — старший інспектор окремого батальйону ДАІ УВС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1986–2005 роках І.Чернов працював в управлінні ДАІ УМВС України в Івано-Франківській області: старшим інспектором, старшим інженером, начальником відділення нагляду за перевезенням небезпечних вантажів та станом доріг.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу», «За бездоганну службу в ДАІ» II ступеня, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ЧОБАНЮК Михайло Іванович

Народився 10 серпня 1959 року в селі Семаківці Коломийського району. Розпочав трудову діяльність трактористом місцевого колгоспу, в 1977–1979 роках служив у Збройних силах.

У 1983 році Михайла Чобанюка призначили міліціонером відділення ППС Коломийського міськвідділу. Від 9 грудня 1986-го до 23 березня 1987 року проходив службу в УВС Київського облвиконкому, брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У 1987–1994 роках — міліціонер об'єднаного мотовзводу Коломийського МВВС. Потім, до виходу на пенсію в 2001 році, працював молодшим інспектором, помічником оперуповноваженого карного розшуку міськвідділу та оперативно-пошукової групи УКР УМВС.

Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник міліції», Подякою УВС Київського облвиконкому, Почесною грамотою Чорнобильського РВВС. Обирався депутатом Семаківської сільради.

ЧИКОР Михайло Євгенович

Народився 6 вересня 1951 року на Волині. Після демобілізації з армійської служби працював слюсарем, трактористом на сільськогосподарських підприємствах Галицького і Рогатинського районів.

У 1982–1991 роках Михайло Чикор служив пожежником, командиром відділення ВПЧ № 6 з охорони Івано-Франківського заводу ТОС, ВПЧ № 12 з охорони Бурштинської ТЕС. У 1991–1998 роках — міліціонер відділення ДСО при Галицькому РВ УМВС.

20 травня–20 жовтня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, визнавався кращим командиром відділення пожежної охорони Івано-Франківської області.

ЧОЛІЙ Володимир Антонович

Народився 27 червня 1949 року в селі Верхнє Калуського району. Розпочав трудову діяльність столяром тресту «Хімметалургбуд». У 1968–1970 роках служив у Збройних силах.

У 1971 році Володимира Чолія призначили на посаду міліціонера відділу позавідомчої охорони при Калуському РВВС. Згодом працював міліціонером-водієм міського відділу, міліціонером спецкомендатури № 1 при Долинському РВВС, міліціонером-кінологом, міліціонером ІТТ Калуського МВВС. 20 квітня–20 лип-

ня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів.

ЧОПОВСЬКИЙ Іван Миколайович

Народився 15 лютого 1950 року в селі Липовиця Рожнятівського району. В 1970–1972 роках служив у Збройних силах.

У 1979 році Іван Чоповський закінчив Івано-Франківський медінститут і працював лікарем-фтизіатром республіканського санаторію «Гірське повітря» у Ворохті. У 1980–1982 роках — заступник начальника поліклініки, начальник поліклініки зі стаціонаром медслужби УВС Івано-Франківського облвиконкому. В 1992–2009 роках очолював медичну службу Івано-

Франківського училища міліції, Прикарпатського юридичного інституту МВС України. 18 липня–3 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2009 році.

ЧУКУР Петро Миколайович

Народився 3 серпня 1958 року в селі Ковалівка Коломийського району. Розпочав трудову діяльність слюсарем Коломийського виробничого об'єднання металовиробів «Прикарпаття», де продовжував працювати після служби в армії.

У 1985–2003 роках служив міліціонером об'єднаного мотоциклетного взводу відділу позавідомчої охорони, міліціонером-водієм відділу ДСО при Коломийському МРВ УМВС. 6 листопада–6 грудня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЧЕРВАТЮК Ігор Леонідович

Народився 5 листопада 1962 року в Івано-Франківську. В 1979–1982 роках навчався у Львівському пожежно-технічному училищі МВС СРСР і був призначений на посаду інспектора відділення пожежної охорони Івано-Франківського МВВС. У 1985–2000 роках працював інспектором ВПЧ № 4 з охорони ВО «Хлорвініл», старшим інспектором ВПЧ № 10 з охорони Долинського газопереробного заводу та СДПЧ № 15 з охорони м. Долина. 11 жовтня–11 листопада 1987 року та 11 грудня 1987-го — 11 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи», Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 2010 році.

ЧУПРИНА Володимир Степанович

Народився 21 березня 1954 року на Рівненщині. Після закінчення Українського інституту інженерів водного господарства працював у Львівському будівельно-монтажному управлінні № 74, Івано-Франківському ВО «Карпатпресмаш».

В органах внутрішніх справ — від 1983 року. Володимир Чуприна розпочав службу на посаді заступника командира окремого дивізіону дорожньо-патрульної служби ВДАІ УВС Івано-Франківського облвиконкому. Згодом очолював роту, відділ дорожньо-патрульної служби обласної ДАІ, був заступником начальника УДАІ УМВС України в Івано-Франківській, Рівненській і Волинській областях. 26 травня–23 червня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», відзнакою МВС України «За відзнаку в службі», відзнакою Департаменту ДАІ МВС України «За бездоганну службу». Обирався депутатом Івано-Франківської та Рівненської міських рад.

ШКІРА Микола Євгенович

Народився 12 липня 1963 року на Тернопільщині. В 1982 році закінчив Тернопільський технікум торгівлі. В 1982–1995 роках служив у Збройних силах, заступником командира розвідгрупи.

У 1995–1998 роках Микола Шкіра працював у Івано-Франківському училищі МВС України: старшиною курсу, командиром навчального взводу, начальником озброєння. У 1998–2010 роках — офіцер фельдзв'язку, старший інспектор, заступник начальника відділу, начальник відділу Головного управління Державної фельд'єгерської служби в Івано-Франківську. Закінчив Прикарпатську філію Національної академії внутрішніх справ України. 28 серпня–19 грудня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За сумлінну службу» трьох ступенів, відзнаками МВС України «Почесний знак МВС України», «За відзнаку в службі» двох ступенів, «15 років МВС України», нагрудним знаком «Почесний працівник ДФС України».

ШКВАРЧУК Ярослав Євстахійович

Народився 29 травня 1951 року в селі Долина Тлумацького району. Після закінчення професійно-технічного училища на Дніпропетровщині служив у Збройних силах. У 1971–1974 роках працював водієм АТП 08021 м. Івано-Франківська.

В органах внутрішніх справ — від січня 1980 року. Ярослав Шкварчук працював інспектором та старшим інспектором дивізіону дорожнього нагляду УВС Івано-Франківського облвиконкому. Закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції. Працював дільничним інспектором і старшим інспектором ДПС Тлумацького РВВС, начальником відділення спецслужби цього відділу, старшим інспектором Івано-Франківського відділу дорожньої міліції. 2 лютого–4 березня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ШКРІБЛЯК Іван Юрійович

Народився 17 вересня 1956 року в селі Яворів Косівського району. В 1975–1977 роках служив у Збройних силах, потім сім років працював на Івано-Франківському ВО «Ремрадіопобуттехніка». В 1989 році закінчив Івано-Франківський автодорожній технікум.

У 1984–2000 роках Іван Шкрібляк служив міліціонером-радістом Івано-Франківського МВВС, молодшим інспектором відділу зв'язку УВС, черговим ПЦО, інженером оперативного зв'язку Івано-Франківського МУВС. У 2000–2002 роках — інженер, начальник вузла оперативного зв'язку обласного УМВС. 15 березня–1 червня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою МВС України, Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ШУЛИГА Володимир Омелянович

Народився 22 травня 1960 року в Івано-Франківську. Працював водієм Івано-Франківського ремзаводу, в 1978–1981 роках служив у Збройних силах.

Володимир Шулига розпочав службу в органах внутрішніх справ у 1982 році з посади пожежного СВПЧ № 1 м. Івано-Франківська. В 1982–1983 роках навчався в школі підготовки молодшого і середнього начальницького складу пожежної охорони, після закінчення якої працював інспектором відділення держпож-нагляду Галицького РВВС. У 1985–1989 роках — інспектор відділу пожежної охорони УВС. Потім чотири роки був старшим інспектором, заступником начальника ВПЧ № 12 з охорони Бурштинської ТЕС. Закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу.

У 1993–2000 роках В. Шулига працював старшим інспектором, старшим оперуповноваженим ВДСБЕЗ Галицького РВ УМВС. У серпні 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ШВИКУН Іван Степанович

Народився 15 січня 1964 року у селі Цвітова Калуського району. Розпочав трудову діяльність трактористом місцевого радгоспу, потім проходив строкову службу в Збройних силах.

У 1988–1991 роках Іван Швikhун служив у Рогатинському райвідділі внутрішніх справ на посаді міліціонера ізолятора тимчасового тримання. У вересні-листопаді 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому, обирався депутатом Букачівської селищної ради.

Помер у 2007 році.

ШУШЕМОЙН Олег Валентинович

Народився 18 вересня 1962 року на Львівщині. В 1982 році закінчив Калуський хіміко-технологічний технікум, потім служив у Збройних силах.

У 1985–2005 роках Олег Шушемоїн служив старшим пожежником ДПЧ № 4 з охорони Калуського ЗАТ «Лукор». 22 листопада 1990-го — 20 квітня 1991 року в складі ВПЧ № 2 з охорони Чорнобильської атомної електростанції брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений пам'ятною відзнакою МВС України «20 років Чорнобильської катастрофи».

ЩЕДРИК Микола Іванович

Народився 13 червня 1960 року в селі Колоколин Рогатинського району. Після закінчення Ходорівського МПТУ № 11 служив у Збройних силах і працював електромеханіком на підприємствах Львівщини.

У 1985–1987 роках Микола Щедрик служив контролером тюрми УВС Івано-Франківського облвиконкому, після чого два роки був міліціонером-мотоциклістом роти міліції відділу позавідомчої охорони при Івано-Франківському МВВС. У 1989–2008 роках — міліціонер відділення ДСО при Рогатинському РВ УМВС. 1 жовтня 1989-го — 1 січня 1990 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «15 років МВС України», відзнакою Департаменту ДСО при МВС України «За сумлінну службу», Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області.

ЮСИП Омелян Йосипович

Народився 17 вересня 1963 року в селі Липа Долинського району. Після служби в Збройних силах працював помічником майстра Долинської бавовнопрядильної фабрики.

У 1985–1998 роках Омелян Юсип служив у Долинському райвідділі внутрішніх справ: міліціонером ІТТ, міліціонером патрульно-постової служби. 1 вересня–1 жовтня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

Помер у 1998 році.

ЮСИП Юрій Дмитрович

Народився 17 березня 1962 року в селі Слобода Болехівська Долинського району. Після закінчення в 1982 році Львівського технікуму промислової автоматики служив у Збройних силах і працював електромонтером відділу позавідомчої охорони при Долинському РВВС.

В органах внутрішніх справ — від 1985 року. Юрій Юсип працював черговим і начальником ПЦО відділу позавідомчої охорони, начальником загону спецкомендатури № 2 Долинського РВВС. У 1998–2003 роках очолював відділення ДСО при Долинському РВ УМВС.

5 грудня 1987-го — 5 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ЮРІЙЧУК Роман Танасійович

Народився 20 вересня 1957 року в селі Городниця Городенківського району. Розпочав трудову діяльність водієм радгоспу «Зоря». У 1976–1978 роках служив у Збройних силах. Після демобілізації працював водієм технічного вузла республіканського магістрального зв'язку.

Після закінчення в 1984 році Саратовської спеціальної середньої школи міліції Роман Юрійчук працював інспектором з адмінпрактики відділення ДАІ Городенківського РВВС. Згодом був старшим державтоінспектором ДАІ Коломийського і Городенківського райвідділів.

Вийшов на пенсію в 2000-му році.

1 серпня–2 листопада 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, почесними грамотами МВС СРСР, УВС Івано-Франківського облвиконкому, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

ЮРЧИЛО Петро Васильович

Народився 12 липня 1961 року в селі Пнів Надвірнянського району. Після закінчення Яворівського МПТУ № 14 працював на Надвірнянському лісокомбінаті, потім служив у Збройних силах.

У 1987 році Петро Юрчило розпочав службу в органах внутрішніх справ. Два роки працював міліціонером об'єднаного мотовзводу Надвірнянського РВВС, у 1989–1995 роках — міліціонер-черговий ІТТ, міліціонер патрульно-постової служби райвідділу. 11 листопада 1988-го — 11 січня 1989 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УВС Київського облвиконкому.

ЯВДОШНЯК Юрій Васильович

Народився 6 травня 1959 року в селі Великий Ключів Коломийського району. Після закінчення школи працював вантажником, водієм, у 1977–1979 роках служив у Збройних силах.

У 1980 році Юрія Явдошняка призначили на посаду міліціонера-водія нічної міліції відділу позавідомчої охорони при Коломийському МВВС. Згодом працював міліціонером мотовзводу цього підрозділу до виходу на пенсію в 1998 році. 7 грудня 1987-го — 5 січня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків

аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня, Почесною грамотою УВС Київського облвиконкому.

ЯЦЕНЮК Ярослав Михайлович

Народився 20 квітня 1960 року в селі Чернелиця Городенківського району. В 1982 році закінчив Чернівецький державний університет імені Ю. Федьковича й працював викладачем Сокирянського СПТУ № 23. У 1982–1984 роках служив у Збройних силах.

В органах внутрішніх справ — від 1984 року. Ярослав Яценюк працював дільничним інспектором, інспектором інспекції у справах неповнолітніх, начальником відділення дільничних інспекторів Снятинського РВ УМВС. 25 серпня–26 вересня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

У 1995–2005 роках — викладач, начальник циклу, перший заступник начальника Чернівецького училища професійної підготовки працівників міліції Прикарпатського юридичного інституту МВС України.

Нагороджений відзнаками МВС України «За відзнаку в службі» двох ступенів, «За сумлінну службу», нагрудним знаком «За відмінну службу в МВС», відзнакою Івано-Франківської ОДА та обласної ради — медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

Помер у 2016 році.

ЯЦІВ Дмитро Дмитрович

Народився 25 травня 1955 року в селі Тужилів Калуського району. Після закінчення в 1972 році Коршівського СПТУ № 2 працював трактористом, у 1973–1975 роках служив у Збройних силах.

У липні 1975 Дмитра Яціва призначили на посаду міліціонера об'єднаного мотовзводу Калуського МВВС. У 1979 році закінчив Івано-Франківську спеціальну середню школу міліції, працював інспектором-черговим міськвідділу. 8 березня–1 червня 1987 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Після повернення з Чорнобиля працював старшим інспектором-черговим, старшим дільничним інспектором Калуського райвідділу.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою і Подякою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЯКОВИШИН Петро Володимирович

Народився 19 серпня 1958 року в селі Делева Тлумацького району. В 1976–1978 роках служив у Збройних силах. У 1984 році закінчив Івано-Франківський педінститут і працював у Жуківській восьмирічній школі.

У 1985–1996 роках Петро Яковичин працював інспектором інспекції у справах неповнолітніх Тлумацького райвідділу міліції. 26–30 квітня 1986 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Подякою та цінним подарунком УВС Івано-Франківського облвиконкому.

ЯНКІВСЬКИЙ Яків Дмитрович

Народився 13 травня 1945 року в селі Вікторів Галицького району. Розпочав трудову діяльність в місцевій сільгоспартілі. В 1964–1967 роках служив у Збройних силах, був заступником командира взводу.

Після демобілізації Яків Янківський розпочав службу в органах внутрішніх справ — на посаді міліціонера оперативного дивізіону УВС Івано-Франківського облвиконкому. Пізніше працював у Івано-Франківському МВВС, а в 1973–1991 роках — у Галицькому райвідділі: міліціонером, старшиною, помічником чергового. 7–31 травня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений медаллю «За бездоганну службу» трьох ступенів, нагрудним знаком «Відмінник міліції», Почесною грамотою УВС Івано-Франківського облвиконкому.

БАЛАЦКО Дмитро Семенович

Народився 17 листопада 1958 року в селі Глибоке Богородчанського району. Розпочав трудову діяльність робітником управління експлуатації зрошувальних систем, працював водієм. У 1977–1979 роках служив у Збройних силах.

У 1983–2002 роках Дмитро Балацко проходив службу в органах внутрішніх справ. Працював на посадах міліціонера-водія, інспектора дорожньо-патрульної служби, міліціонера патрульно-постової служби, старшини, помічника оперативного чергового Богородчанського РВ УМВС, начальника тиру Прикарпатської філії НАВСУ. 2 червня-1 вересня 1988 року брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений Почесною грамотою УМВС України в Івано-Франківській області, пам'ятною відзнакою Української асоціації «Чорнобиль» органів і військ МВС «25 років Чорнобильської катастрофи».

Усе дороге і миле серцю людина згадує протягом свого життя у важкі хвилини, і на душі прояснюється. Тоді будь-які проблеми вимальовуються не в таких чорних тонах. Так для мене прожиті (більше семи років) в зоні радіації роки відбиваються в пам'яті не стільки ностальгічним болем, але й мальовничими краєвидами, чудовою, просто казковою природою, запашним цвітом каштанів, голубою прозорістю річок.

Цей вірш із поетичної збірки «Мій край, моя рідна земля...» присвячую чорнобильській темі.

Я пам'ятаю...

Ніхто в цій зоні не живе,
Колючий дріт огородив її од світу,
Замовк пташиний спів уже,
І не побачимо калини цвіту...

Та пам'ятаю, що були часи,
Як в тих полях цвіли волошки сині,
Ми чули передзвін роси
На стеблах гіркого полину.

У ліс ходили по гриби
І милувалися цвіт-рутою,
І не пророчило ніщо біди, —
Сьогодні ж дихає усе отрутою.

Не тішить погляд річка, ні поля,
Де кожен був собі господар,
І стогне зболена земля —
Жорсткий стронцій там володар.

Навколо стелиться густий туман,
Навколо тиша розливається,
Це наче сон — п'яний дурман,
Що болем в серці відбивається.

Стоїть у полі дуб старий,
Один стоїть засмучений,
І вже не мріє ні про що —
З бідою він заручений.

Ще довго в пам'яті майбутніх поколінь
Цей біль спливатиме сльозами...
І хочу я, щоб той гіркий полин
Ніколи більш не ріс між нами.

*Галина ЄФІМОВИЧ,
дружина міліціонера-ліквідатора,
квітень 1999 року.*

Зміст

35-річчя чорнобильської трагедії:	
наукометричний аналіз вітчизняних та зарубіжних публікацій	4
На вічний спомин про страшну Чорнобильську ніч...	26
Краплі крові на парадній сорочці.	31
Два відрядження в Чорнобиль	34
Пилюка на підлозі світилася від радіації	38
Заступник комбата протипожежної служби	40
Обстановка, максимально наближена до бойової.	45
«Медовий місяць» припав на Чорнобиль.	47
Після чорнобильського пекла — на першотравневий парад	49
Від стресів рятувалися роботою	51
Заражений транспорт хоронили в «рижому лісі».	53
Зробили важливу та необхідну роботу	55
Михайлові сади.	57
Зв'язок із чорнобильською зоною	59
«Кількаденне» відрядження розтягнулося на рік.	61
Начальник тилу в небезпечній зоні	64
Людина із загостреним почуттям обов'язку	66
Відслужив три місяці без заміни	71
«Комусь же треба було виконувати цю роботу!»	73
Часу на збори не було	75
Іспити склали в Чорнобилі.	78
Батькам нічого не казав до останньої миті.	80
П'ять діб у радіаційній Прип'яті	83
Служба вахтовим методом	85
У голові паморочилося хіба що від яблуневого цвіту	86
Служба в «зоні» — на велосипедах	88
«Знищений Чорнобиль мені сниться...».	90
Ті, хто пройшли крізь вогонь і радіацію.	97
Працівники органів внутрішніх справ Прикарпаття — учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС	109
Я пам'ятаю...	222

НАУКОВО-ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ВИДАННЯ

ГОЛУБОШ Володимир Валентинович
КІЦЕЛЮК Василь Мирославович
БОНДЮК Андрій Федорович
КРІЦАК Іван Васильович
ГОЛИНСЬКИЙ Ігор Михайлович
ЧИСЛОВ Володимир Анатолійович

Ті, хто пройшли крізь вогонь і радіацію

Науковий та літературний редактор

Гросевич Т. В.

Фото

Василя Солонини, Юрія Рильчука, Дмитра Бойчука, Миколи Мацюка,
а також використані знімки
українських інформаційних ресурсів.

Редакційна колегія висловлює щирю вдячність
за участь у підготовці видання
Ірині Шалкітене, Миколі Волкову, Анні Скоропанюк,
Володимирові Русину, Марті Ткачук, Ірині Денис.

Підписано до друку 30.03.2021.
Формат 70х100/32. Умовн. друк. арк. 18,85.
Наклад 400 прим. Зам. 5011.

Видавець: Видавництво «Місто НВ»
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 23.
Тел.: (0342) 55-94-93.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ІФ № 9 від 02.02.2001.

Віддруковано: Друкарня «Місто НВ»
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 23.

